

RAPPORT

Unges oplevelser af negativ social kontrol

Unge oplevelser af negativ social kontrol

Udarbejdet af Als Research
for Styrelsen for International Rekruttering og Integration

Forfattet af:

Bjarke Følner, Sofie Aggerbo Johansen og Gustav Egede Hansen.

ISBN: 978-87-93373-24-2

Als Research ApS
Ny Vestergade 1, 2.
1471 København K.
www.alsresearch.dk

Forsidebillede: Chad Madden

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	3
Kapitel 1: Indledning	4
1.1 Undersøgelsens baggrund	4
1.2 Undersøgelsens formål.....	6
1.3 Datagrundlag og metode	6
1.4 Begrebsafklaringer og definitioner	13
1.5 Rapportens opbygning	17
Kapitel 2: Konklusioner	18
2.1 Overordnede konklusioner	19
2.2 Konklusioner mål for selvbestemmelse.....	21
2.3 Konklusioner ift. den negatives sociale kontrolls omfang og karakter.....	22
2.4 Konklusioner ift. konkrete oplevelser med sanktioner, trusler og vold mv.....	23
2.5 Konklusioner ift. udøvere og udøvelse af negativ social kontrol.....	24
Kapitel 3: Resultater i relation til integrationsbarometerets Mål for selvbestemmelse ...	25
3.1 Valg af kæreste eller ægtefælle.....	26
3.2 Valg af uddannelse og venner	29
3.3 Ligestilling mellem mænd og kvinder	31
Kapitel 4: Begrænset selvbestemmelse, negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter – omfang og karakter	33
4.1 Rids af eksisterende viden ift. parforhold, ægteskab og seksuelle relationer	33
4.2 Selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste og ægtefælle	34
4.3 Holdninger til sex før ægteskab og belysning af mødomsmyten	51
4.4 Selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse	57
4.5 Religionsfrihed	61

4.6 Selvbestemmelse i relation til valg af venner	69
4.7 Betydningen af familiens ære i relation til selvbestemmelse i hverdagen	75
4.8 Indikatorer på sammenhæng med social integration	81

Kapitel 5: Konkrete oplevelser med negativ social kontrol, trusler, vold og andre sanktioner

.....	87
5.1 Konkrete oplevelser med negativ social kontrol	87
5.2 Oplevelser med trusler, vold og andre sanktioner	95
5.3 Sammenhæng mellem hensynet til familiens ære og negative sanktioner	105
5.4 Reaktionsmønstre	107

Kapitel 6: Udøvelse af negativ social kontrol

6.1 Udøvere af negativ social kontrol	114
6.2 Holdninger til ligestilling blandt unge	122
6.3 Holdninger der understøtter negativ social kontrol	126
6.4 Unge som udøvere af negativ social kontrol og vold	132

Litteraturliste

Bilagsoversigt

Bilag 1: Overordnede fordelinger og bortfaldsanalyse	139
Bilag 2: Krydstabeller for trivselsindeks	145
Bilag 3: Krydstabeller for de 15-17-årige	154
Bilag 4: Regressionsanalyse	180
Bilag 5: Spørgeskema	193
Bilag 6: Interviewguides	206

FORORD

Denne rapport fremlægger resultaterne af Als Researchs undersøgelse af *unges oplevelser af negativ social kontrol*. Undersøgelsen er udført for Styrelsen for International Rekruttering og Integration som et led i regeringens *Nationale handlingsplan om forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol*.

Undersøgelsen er baseret på tre empiriske datasæt: En kvantitativ spørgeskemaundersøgelse blandt unge i alderen 15-29 år, en interviewundersøgelse blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund i alderen 15-29 år og en interviewundersøgelse blandt forældre med etnisk minoritetsbaggrund, som har børn i alderen 15-29 år.

Als Research vil gerne sige tak til de mere end 4.500 respondenter, som har besvaret spørgeskemaet, og til de i alt 10 unge og 17 forældre, som har sagt ja til at blive interviewet anonymt. Vi har oplevet, at der trods undersøgelsens følsomme emne har været en høj grad af åbenhed og tillid fra undersøgelsens deltagere.

Ligeledes vil vi gerne sige tak til de mange forskellige "gatekeepere", som har hjulpet os med at etablere tillid og skabe kontakt til informanter. En særlig tak til RED Safehouse, FAKTI, ResourceCenter Ydre Nørrebro, Sabaah, Kringebakken og Helhedsplanerne i Helsingør.

Undersøgelsen er gennemført af Als Research i samarbejde med Danmarks Statistik (DST Survey). Undersøgelsen er udført af chefkonsulent Bjarke Følner, konsulent Sofie Aggerbo Johansen, juniorkonsulent Mia Horup Pedersen, juniorkonsulent Josefine Cordes Felby og stud.scient.soc. Gustav Egede Hansen.

Lektor ved Institut for Samfund og Globalisering ved Roskilde Universitet, Yvonne Mørck og ph.d.-stipendiat ved Institut for Sosialfag på Høgskolen i Oslo og Akershus, Halima El Abassi, har endvidere bistået undersøgelsen i relation til kvalitetssikring af spørgeskemaer og interviewguides.

Ansvaret for resultater og konklusioner påhviler alene Als Research.

København, august 2018

Bjarke Følner
Chefkonsulent
Als Research

KAPITEL 1

INDLEDNING

1.1 Undersøgelsens baggrund

Denne undersøgelse er en del af den *Nationale handlingsplan om forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol* fra 2016. Handlingsplanens overordnede formål er at styrke indsatsen mod æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol gennem en række forskellige indsatsområder, herunder indsatsområdet ”systematisk videns- og dokumentationsindsats”. Denne undersøgelse er således igangsat som led heri.

En række eksisterende undersøgelser viser, at et mindretal af unge i Danmark oplever negativ social kontrol og begrænsninger i deres selvbestemmelse i forhold til blandt andet valg af kæreste og ægtefælle, valg af uddannelse samt valg af venner og fritidsinteresser. Samtidig viser disse undersøgelser, at dette er en problematik, som er mere udbredt blandt minoritetsetniske unge end blandt andre unge i Danmark.

Undersøgelsen *Ung i 2011 - Nydanske unges oplevelse af social kontrol, frihed og grænser* var den første undersøgelse, som bidrog med detaljeret viden om både omfanget og karakteren af negativ social kontrol blandt unge mellem 15 og 20 år i Danmark, herunder hvor mange der er underlagt negativ social kontrol, hvem der udsættes for den, hvad den omfatter, og af hvem den udøves. Undersøgelsen viste blandt andet, at minoritetsetniske unge særligt oplever negativ social kontrol, når det kommer til kærester, ægtefælle og seksuelle relationer, at piger på flere områder er mere socialt kontrolleret end drenge, samt at familiens ære spiller en stærk rolle i forhold til at være socialt kontrolleret.¹

I 2012 etablerede det daværende Social- og Integrationsministerium et *nationalt integrationsbarometer*, hvori der indgår 9 overordnede mål for integrationsindsatsen i Danmark – herunder et mål om at ”færre unge indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse over eget liv”. Som et led heri er der siden 2012 gennemført en årlig medborgerskabsundersøgelse, der blandt andet har haft fokus på at afdække andelen af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere ml. 18 og 29 år, der får begrænset deres frihed og selvbestemmelse af deres familie med hensyn til valg af kæreste og ægtefælle samt valg af uddannelse og venner. Integrationsbarometeret har vist, at mellem hver fjerde og hver femte ikke-vestlige indvander og efterkommer oplever begrænsninger i relation til valg af kæreste og ægtefælle (19-25 %), mens omtrent hver 20. oplever begrænsninger i relation til valg af uddannelse og venner (4-6 %). Endvidere ses det, at omtrent 2-4 % ikke tilslutter sig ligestilling mellem kønnene.²

¹ Als Research (2011)

² Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (2016) og www.integrationsbarometer.dk

² Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (2016) og www.integrationsbarometer.dk

I 2014 blev der gennemført en undersøgelse med fokus på en kvalitativ belysning af *kønsroller og social kontrol blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund*. Heri konkluderes det blandt andet, at unge med ikke-vestlig baggrund, som udsættes for negativ social kontrol – herunder særligt unge kvinder – oplever at kontrollen og kønsrolleforventningerne i udpræget grad begrænser deres selvstændighed, bevægelsesfrihed, seksualitet, trosfrihed og sociale liv. Dermed udgør den negative sociale kontrol en væsentlig barriere for disse unges sociale integration i Danmark.³

En undersøgelse foretaget af SFI med fokus på *Etniske minoritetsunge i Danmark* finder tilsvarende, at 18-årige minoritetsetniske unge oplever en højere grad af forældrekontrol i deres liv sammenlignet med 18-årige majoritetsetniske unge. Dog er forskellen imellem majoritetsetniske og minoritetsetniske unge her forholdsvis lille sammenlignet med andre undersøgelser. Og i modsætning til det mønster, der tegner sig i ovenstående undersøgelser, er det især de minoritetsetniske drenge, som føler sig kontrolleret.⁴

En gruppe, som er særligt udsat, når det kommer til negativ social kontrol, er minoritetsetniske LGBT-personer. I undersøgelsen *Nydanske LGBT-personers levevilkår*, foretaget af Als Research i 2015 for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, konkluderes det, at minoritetsetniske LGBT-personer på en række områder har væsentligt dårligere levevilkår end andre LGBT-personer i Danmark. Undersøgelsen viser eksempelvis, at minoritetsetniske LGBT-personer i væsentligt højere grad skjuler deres seksuelle orientering og kønsidentitet, og i betydeligt højere grad har oplevet at blive udsat for vold, voldstrusler og/eller andre negative reaktioner fra deres families side. Selvom flertallet af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i Danmark har tolerante holdninger til LGBT, så opfatter et betydeligt mindretal fx homoseksualitet som en religiøs synd (39 %) og/eller som en sygdom (22 %). Sådanne negative holdninger kan være med til at forklare de svære levevilkår og den dårlige psykiske trivsel som ses blandt de minoritetsetniske LGBT-personer. Eksempelvis har hver tredje minoritetsetniske LGBT-person (33 %) overvejet selvmord inden for det seneste år, mens det tilsvarende gælder for 19 % blandt andre LGBT-personer i Danmark og for 7-8 % i den øvrige danske befolkning.⁵

Senest har Als Research på vegne af Undervisningsministeriet gennemført en undersøgelse af *omfang og karakter af negativ social kontrol i grundskolens 6.-8.klasse*, dvs. blandt elever som fortrinsvis er i alderen 12-14 år. Undersøgelsen viser blandt andet, at minoritetsetniske elever på disse klassetrin på en række områder oplever flere begrænsninger end majoritetsetniske elever. Eksempelvis oplever et betydeligt mindretal af de minoritetsetniske piger, at de ikke må ses med venner af det modsatte køn i deres fritid (21 %). Endvidere oplever 10 % af de minoritetsetniske drenge og 6 % af de minoritetsetniske piger, at de ikke må deltage i seksualundervisning for deres familie, mens dette til sammenligning gælder 1 % af de øvrige elever. Desuden viser undersøgelsen, at der på flere områder ses en sammenhæng mellem oplevelser med negativ social kontrol og psykisk mistrivsel.⁶

³ Als Research (2014a)

⁴ SFI (2017)

⁵ Als Research (2015)

⁶ Als Research (2018)

De ovennævnte undersøgelser har alle været med til at belyse udbredelsen og karakteren af negativ social kontrol blandt unge i Danmark. Imidlertid er der fortsat et betydeligt behov for at opdatere den eksisterende viden og give et mere dybdegående indblik i emnet. Som beskrevet nedenfor er dette formålet med den herværende undersøgelse.

1.2 Undersøgelsens formål

Undersøgelsen har som sit overordnede formål at generere aktuel viden om omfanget og karakteren af negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter blandt unge i Danmark i 2017. Dette med henblik på at målrette og kvalificere indsatsen mod æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Mere specifikt har undersøgelsen haft til opgave at afdække:

- Hvor mange, der er underlagt æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol?
- Hvem der udsættes for den?
- Hvad den omfatter?
- Hvilke konflikttyper, der er mest udbredt?
- Hvem der er udøvere?

Undersøgelsen har desuden haft fokus på at inddrage forældregenerationens og de unges relationer, herskende normer og holdninger til udøvelsen eller oplevelsen af negativ social kontrol, tvangsægteskaber, ufrivillige genopdragelsesrejser, pres til en heteronormativ seksualitet og andet pres til en bestemt livsførelse.

Endelig har undersøgelsen haft til formål at gå i dybden med målgruppens oplevelser og yderligere spørgsmål fra Udlændinge- og Integrationsministeriets Medborgerskabsundersøgelse. I forlængelse heraf har det således været et krav, at denne undersøgelse skulle indeholde en række af de samme spørgsmål som Medborgerskabsundersøgelsen, samt at undersøgelsens data skulle indsamles og behandles på en måde som er fuldt ud sammenlignelig med Medborgerskabsundersøgelsen.

1.3 Datagrundlag og metode

Undersøgelsen bygger på en kombination af kvantitative og kvalitative data.

Den kvantitative del udgøres af en survey, som er gennemført blandt indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse i alderen 15-29 år, samt unge med dansk eller vestlig oprindelse i samme aldersgruppe.

Den kvalitative del udgøres af en interviewundersøgelse, der omfatter i alt 27 interview. Der er gennemført 10 interview med minoritetsetniske unge og 16 interview med minoritetsetniske forældre.

Undersøgelsens datagrundlag præsenteres mere detaljeret nedenfor.

Undersøgelsens kvantitative del

Undersøgelsens kvantitative del består af en spørgeskemaundersøgelse blandt unge i alderen 15-29 år. Dataindsamlingen er foretaget ved en kombination af internetspørgeskema og telefoninterview og er gennemført i perioden oktober til november 2017. Undersøgelsen er foretaget i samarbejde med DST Survey, som har stået for dataindsamling og databearbejdning i relation til vægtning af data mv.

Spørgeskema

Spørgeskemaet indeholder en kombination af eksisterende spørgsmål fra Medborgerskabsundersøgelsen og fra andre tidligere undersøgelser (for at sikre sammenlignelighed) samt en række supplerende nye spørgsmål. Udvælgelsen af de eksisterende spørgsmål og udviklingen af nye spørgsmål er foretaget af Als Research med inddragelse af input og feedback fra Danmarks Statistik og Styrelsen for International Rekruttering og Integration. Endvidere er der foretaget indledende kvalitetssikring af de nye spørgsmål gennem to fokusgruppeinterview med 10 målgrupperepræsentanter i alderen 21-29 år, som har givet feedback på deres forståelse af spørgsmålene og spørgsmålenes ordlyd. 4 unge kvinder og 6 unge mænd deltog i de nævnte fokusgruppeinterview og følgende etniske baggrunde var repræsenteret blandt de unge: tyrkisk, kurdisk, somalisk og dansk.

Spørgeskemaet indeholder i alt 41 spørgsmål, som blev stillet til alle respondenter, og 33 betingede spørgsmål, som blev stillet udvalgte respondenter afhængig af respondenternes på svar på andre spørgsmål. Surveyens besvarelsestid var ca. 12 minutter.

Undersøgelsens spørgeskema er vedlagt som bilag 5.

Rekruttering af respondenter

Med henblik på at sikre sammenlignelighed med Medborgerskabsundersøgelserne er der anvendt den samme overordnede metodiske tilgang til den kvantitative dataindsamling, som anvendes heri. Rekrutteringen af respondenter til undersøgelsens kvantitative del er foretaget af DST Survey og er sket gennem en tilfældig udvalgt stikprøve i et aktuelt cpr-register. DST Survey har udtrukket en stikprøve med i alt 14.700 personer, herunder 12.000 unge indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse (som havde været bosat i Danmark i mindst 3 år på undersøgelsestidspunktet) og 2.700 med dansk eller vestlig oprindelse, med henblik på at sikre de ønskede måltal for undersøgelsen.

Udtrækningen af den samlede stikprøve opfylder således de 3 krav,⁷ der gælder for en universel repræsentativ undersøgelse;

- 1) Alle i populationen skal kunne udvælges
- 2) Udvælgelsen skal ske med lodtrækning
- 3) Sandsynligheden for at blive valgt med lodtrækning skal være kendt

⁷ Probability sampling fra hele populationen er det grundlæggende krav til repræsentative stikprøver. Jf. fx Eurostat (2009).

På baggrund af stikprøvedesignet har DST Survey dannet en stikprøve ved hjælp af SAS Proc Survey-Select.⁸ Denne metode har sikret samme tilfældige udvalgschance for alle og har således sikret, at stikprøven er universelt repræsentativ.

Dataindsamlingen er konkret foregået ved, at DST Survey har sendt et brev og en e-boks meddelelse til de udtrukne respondenter med information om undersøgelsen. Efter at have sendt påmindelser pr. e-boks og brev til respondenter, der ikke havde svaret på internettet, startede DST Survey derefter telefoninterview med restgruppen. Det har under hele indsamlingsperioden været muligt at besvare spørgeskemaet via internet. Med henblik på at øge svarprocenten har DST Survey udloddet præmier for deltagelse.

Antal besvarelser og svarprocent

Samlet set er der modtaget 4.565 fuldkomne besvarelser på surveyen, heraf 3.482 fra unge med ikke-vestlig oprindelse (herefter minoritetsetniske unge) og 1.083 fra unge med dansk eller vestlig oprindelse (herefter majoritetsetniske unge). Herudover er der modtaget 605 delvise besvarelser, som ikke er inkluderet i undersøgelsens datagrundlag. Som der fremgår af undersøgelsens bortfaldsanalyse (se Bilag 1) er der opnået en samlet svarprocent på 31 % med en svarprocent på 29 % for de minoritetsetniske unge og 40 % for de øvrige unge. Dette stemmer nogenlunde overens med erfaringer fra tidligere undersøgelser, hvor der er anvendt lignende indsamlingsmetoder, og hvor bortfaldet også har været større blandt minoritetsetniske respondenter.

Vægtning af data

DST Survey har endvidere efter dataindsamlingen foretaget en vejning af data. Ovenstående stikprøve er foretaget som en stratificeret stikprøve, hvor der har været forskellige udvalgs-sandsynligheder. Udvalgssandsynligheden i de enkelte strata har dermed været udgangspunktet for vægtningen, og er således blevet repræsentativt for de enkelte strata, og dermed hele populationen. Vægtene er korrigeret ved hjælp af Danmarks Statistiks registeroplysninger. Opregningen tager sigte på at korrigere for de variable, der er forklarende faktorer for et skævt bortfald. Som det fremgår af undersøgelsens bortfaldstabel, er bortfaldet ikke lige fordelt på alle grupper i befolkningen. Fx er besvarelsesprocenten lavere blandt respondenter med ikke-vestlig oprindelse sammenlignet med de øvrige respondenter. Vægtningen er foretaget ved hjælp af 'Generalized regression estimator' (GREG). Det er en flerdimensional metode, der gør det muligt at inddrage mange variable på samme tid. Metoden anvendes internationalt, og er standard i Danmark Statistiks repræsentative undersøgelser, hvor der bruges programmet CLAN til vægtningen.

Metodiske overvejelser og forbehold

Ovenstående undersøgelsesdesign har sikret en høj grad af repræsentativitet ift. udvælgelse af respondenter til undersøgelsens stikprøve, hvilket har sikret udvælgelsen mod systematiske bias. Dog har det med dette design ikke været muligt at sikre udvælgelsen mod eventuelle bias i form af selvseleksion, da det har været frivilligt for respondenterne, hvorvidt de øn-

⁸ Her anvendtes SRS-metode uden tilbagelægning (Simple Random Sample).

skede at deltage i undersøgelsen. Dette kan naturligvis have en betydning, da der er en risiko for, at de unge, som frivilligt indvilliger i at deltage i en sådan undersøgelse, måske i mindre grad er de unge, som enten selv udøver negativ social kontrol eller oplever problemer i relation til negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Selvom den anvendte metode delvist har kunnet tage højde for og rette op på skæve bortfald i forhold til registeroplysninger, må det således konstateres, at det relativt høje bortfald – særligt blandt de minoritets-etniske unge – kan have betydning for kvaliteten af rapportens data.

Endelig er det forfatterens indtryk, at unge i høj grad er bevidste om, at temaerne i denne undersøgelse er politiserede og kontroversielle, hvilket måske afholder nogle unge fra at deltage og/eller kan påvirke deres svar på de enkelte spørgsmål.

Tabelvisninger

I rapporten vises svarfordelingerne på de enkelte spørgsmål fordelt på både køn og etnisk oprindelse. Fordelingen på etnisk oprindelse viser hhv. respondenter med ikke-vestlig oprindelse og respondenter med vestlig eller etnisk dansk oprindelse (jf. afsnit 1.4 Begrebsafklaringer og definitioner). Ligeledes vises undersøgelsens resultater i forhold til Integrationsbarometerets mål for selvbestemmelse fordelt på både køn og etnisk oprindelse. Respondentmålgruppen er af hensyn til sammenlignelighed med medborgerskabsundersøgelserne ind delt i to alderskategorier, unge i alderen 18-29 år og unge i alderen 15-17 år. Tabellerne for de 18-29-årige vises i kapitlerne, mens tabellerne for de 15-17-årige vises i *Bilag 3 – Krydstabeller for de 15-17-årige*.

Angivelsen af p-værdien for de enkelte tabeller er udregnet på baggrund af observationerne (f-testen), og altså ikke på baggrund af de vægtede andele, der er angivet i cellerne i tabellen.

Regressionsanalyser

Der er i undersøgelsen anvendt regression til at estimere effekterne af en række variable på, hvorvidt respondenter oplever negativ social kontrol. Formålet med disse analyser har været at undersøge om eventuelle signifikante og markante forskelle i relation til køn og/eller etnisk oprindelse stadig viser sig at være signifikante og markante, når der testes for en række andre mulige baggrundsfaktorer, herunder om respondenterne er i arbejde, studerer, er gift, bor i et område med få eller mange indvandrere, oplever at hensynet til deres families ære betyder meget og respondenternes grad af religiøsitet. Herudover viser regressionsanalyserne, hvorledes eventuelle forskelle i etnisk oprindelse ser ud i relation til migrationsgeneration, det vil sige i forhold til henholdsvis 1. generation (indvandrere) og 2. generation (efterkommere).

I undersøgelsen bruges en lineær sandsynlighedsmodel. Der er tentativt lavet nonlinearer modeller for undersøgelsens afhængige variable, som til tider viste en forskel i parameterestimaterne for de lineære og nonlinearer modeller. Derfor skal de præsenterede parameterestimater tages med forbehold, men har fortsat været at foretrække af formidlingsmæssige årsager. Resultaterne skal følgelig tolkes som *tendenser*. Regressionsanalysens binære afhængige variable for negativ social kontrol betyder, at estimaterne i regressionsmodellen udtrykker sandsynligheden for, at udfaldet på den afhængige variabel er 1, hvor 1 indikerer, at man er negativt socialt kontrolleret.

Der er foretaget regressionsanalyse på følgende spørgsmål:

- I hvilken grad er du enig i, at brødre er ansvarlige for deres søstres opførsel?
- I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, hvis du havde en kæreste af samme køn som dig selv?
- Hvor ofte fortæller du din familie sandheden om, hvad du laver, når du ikke er hjemme?
- Måtte du, eller tror du, at du måtte have en kæreste for din familie, inden du blev gift?
- Må du, eller tror du, at du må have en kæreste for din familie?
- Synes du, det er vigtigt, at en pige venter med at have sex til hun bliver gift?
- Er du medlem af en forening?
- Hvor meget betyder hensynet til familiens ære eller ry for, hvad du må i din hverdag?
- I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, at du valgte en anden religion end deres?

Resultaterne af de gennemførte regressionsanalyser er samlet i *Bilag 4 - Regressionsanalyse*, tabel 4.1-4.10. Rapporten formidler forskelle i forhold til køn og etnisk oprindelse (herunder fordelt på indvandrere og efterkommere), som forsat er signifikante, når der testes for en række andre faktorer, samt hvilke andre faktorer, der står tilbage som signifikante.

Undersøgelsens kvalitative del

Undersøgelsens kvalitative del består af dybdegående interview med minoritetsetniske unge og forældre. Interviewene har haft til formål at nuancere og kvalificere de resultater, som findes i undersøgelsens kvantitative del, gennem de unges og forældrenes egne perspektiver.

Samlet set er der foretaget 26 interview med i alt 27 deltagere, heraf 25 individuelle interview og ét dobbeltinterview. Alle interview er foretaget face-to-face og samtlige informanter har deltaget anonymt.

10 af de individuelle interview er foretaget med unge i aldersgruppen 17-28 år, fordelt på 7 unge kvinder og 3 unge mænd. De resterende 16 interview er foretaget med forældre til unge i aldersgruppen 15-29 år, fordelt på 9 mødre og 8 fædre. 6 af interviewene med forældrene er foretaget på informanternes modersmål med tolk. Alle interview er blevet fuldt transkriberet, bortset fra et enkelt interview, hvor en forælder ikke ønskede, at interviewet blev optaget. Der blev i stedet taget noter under interviewet. Interviewene har en gennemsnitlig varighed på 56 minutter.

Rekruttering af informanter

Rekruttering af informanter til undersøgelsens kvalitative del er sket gennem relevante *gatekeepers*. En gatekeeper kan beskrives som en person, der har tillid til undersøger og som gennem sit arbejde eller sociale netværk har kontakt til informanter i målgruppen, som for deres del har tillid til den givne gatekeeper. En gatekeeper fungerer dermed som et "tillidskabende mellemlid".⁹

Als Research har gennem et mangeårigt arbejde på integrationsområdet og tidligere interviewundersøgelser om problemstillinger med relation til æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol opbygget et betydeligt netværk til relevante gatekeepers. Samtidig er der med henblik på at sikre en vis spredning i forhold til alder, køn, etnisk oprindelse, grader af religiøsitet, uddannelsesniveau, beskæftigelsessituation samt forskellige grader og typer af oplevelser med negativ social kontrol benyttet flere forskellige gatekeepers. Endvidere er der anvendt et anonymiseret mønningsskema, således at det løbende har været muligt at justere rekrutteringsindsatsen med henblik på at opnå den ønskede spredning.

Den valgte rekrutteringsmetode indebærer et vist mål af selektionsbias. I nogle tilfælde har det været gatekeeperen, der har udvalgt informanter ud fra vedkommendes forhåndskendskab til informanternes oplevelser med negativ social kontrol og/eller ud fra en vurdering af, hvem der kunne forventes gerne at ville deltage. I andre tilfælde har selektionen været mere tilfældig, da undersøger efter aftale med en gatekeeper er mødt op til et arrangement og i forbindelse hermed har gennemført interview med personer, som ønskede at deltage. Derudover har det naturligvis været en forudsætning, at informanterne selv har ønsket at deltage i undersøgelsen, hvilket medfører en naturlig selvselektion. Særligt i forhold til forældremålgruppen er det en erfaring, at det ofte er de forældre, som ikke føler, at de har noget at skjule i relation til negativ social kontrol, som vælger at stille op til interview om emnet. Det har således kun i begrænset omfang været muligt at rekruttere forældre, som åbent har fortalt om udøvelse af eller oplevelser med negativ social kontrol. Endvidere har det været lettere at få kvindelige informanter til at stille op til interview, hvilket ligeledes stemmer overens med erfaringer fra lignende undersøgelser.

I relation til forældregruppen er det således kun delvist lykkedes at opnå den ønskede spredning i relation til bl.a. beskæftigelsessituation og oplevelser med negativ social kontrol. Hovedparten af de interviewede forældre er rekrutteret gennem gatekeepers, som igennem mange års arbejde har opnået en særlig tillidsfuld relation til målgruppen. Denne rekrutteringsstrategi her dog medført, at det kun er et mindretal af de interviewede forældre, der har været i arbejde. Gennem den gode relation til disse gatekeepere har undersøger kunne opnå en lidt højere grad af tillid, end det ellers ville være tilfældet. Imidlertid har hovedparten af de interviewede forældre stadig været relativt tilbageholdne med at fortælle om deres holdninger til og eventuelle udøvelse af negativ social kontrol.

I forhold til interviewene med de unge er det samlet set lykkedes at opnå en relativt god spredning i forhold til alder, køn, etnisk oprindelse, (selvoplevet) grad af religiøsitet, uddannelsesniveau, beskæftigelsessituation samt forskellige grader og typer af oplevelser med

⁹ Larsen (2013)

negativ social kontrol. Dog er der som tidligere nævnt, flere af informanterne som er rekrutteret på baggrund af specifikke oplevelser med negativ social kontrol. Eksempelvis er der tre af de unge, som er rekrutteret gennem et krisecenter for unge, som har været udsat for negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Dette har blandt de unge medført en overvægt af informanter, som har været udsat for alvorlige tilfælde af negativ social kontrol, og informantgruppen i undersøgelsens kvalitative del er derfor ikke repræsentativ for målgruppen.

De unge informanter har generelt været mere åbne i forhold til (anonymt) at dele deres oplevelser omkring negativ social kontrol med undersøger, også når interviewet har berørt emner af mere personlig og følsom karakter (som fx seksualitet, mødom og evt. oplevelser med sanktioner mv.). Samtidig har det dog også været undersøgernes indtryk, at enkelte af de unge har virket påpasselige og tilbageholdne i forhold til deres udtalelser, da de ikke har ønsket at stille deres egne forældre – eller generelt forældre med minoritetsetnisk baggrund – i et dårligt lys. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at nogle af de unge i løbet af interviewene modsiger sig selv i forhold til deres oplevelser med selvbestemmelse, grænser og friheder.

Interviewguides

Undersøgelsens interviewguides er udarbejdet af Als Research på baggrund af undersøgelsens kvantitative resultater. Spørgeguiden er kvalificeret med input fra lektor ved Institut for Samfund og Globalisering ved Roskilde Universitet, Yvonne Mørck, ph.d. stipendiat ved Institut for Sosialfag på Høgskolen i Oslo og Akershus, Halima El Abassi og Styrelsen for International Rekruttering og Integration. Endvidere er der foretaget kvalitetssikring af spørgeguiden gennem et fokusgruppeinterview med 6 målgrupperepræsentanter i alderen 16-23 år, som har givet feedback på deres forståelse af spørgsmålene og spørgsmålenes ordlyd. 3 unge kvinder og 3 unge mænd deltog i de nævnte fokusgruppeinterview og følgende etniske baggrunde var repræsenteret blandt de unge: pakistansk, marokkansk, palæstinensisk og slovakisk.

Undersøgelsens interviewguides er vedlagt som bilag 6.

Anonymitet og citater

Såvel i analysen som i afrapporteringen er alle informanter anonymiseret. Stednavne og personnavne er derfor udeladte eller anonymiserede. De navne, der anvendes i forbindelse med de gengivne citater, er således pseudonymer.

Det skal tillige bemærkes, at enkelte citater har været udsat for en let omskrivning med henblik på at øge læsevenligheden, således at fyldord såsom 'øh', 'agtig' og 'altså' er udeladt, når disse ikke bidrager med mening til det sagte, ligesom grammatiske og sproglige fejl samt vanskelige sætningskonstruktioner er tilrettede.

1.4 Begrebsafklaringer og definitioner

Rapporten benytter sig af forskellige begreber og definitioner, som vil blive defineret og forklaret nedenfor.

Negativ social kontrol og mål for selvbestemmelse

I rapporten benyttes begrebet negativ social kontrol med udgangspunkt i definitionen fra den nationale handleplan for forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Heri defineres *negativ social kontrol* som:

”handlinger, styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder. Det kan f.eks. være kontrol eller restriktioner i forhold til livsstil, fritidsaktiviteter, sociale relationer, valg af ægtefælle eller retten til at bestemme over egen krop.”¹⁰

Endvidere anvendes *målet for selvbestemmelse* fra det nationale integrationsbarometer, som en indikator for omfanget af negativ social kontrol i forhold til hhv. at vælge kæreste eller ægtefælle og i forhold til at vælge uddannelse og venner. Herudover måler indekset andelen af unge, der ikke tilslutter sig ligestilling mellem mænd og kvinder. Målet for selvbestemmelse er opgjort på baggrund af respondenternes svar på en række af undersøgelsens spørgsmål og følger den opgørelsesmetode, som har været anvendt i det nationale integrationsbarometer siden 2012 (se kapitel 3).

Æresrelaterede konflikter

I rapporten benyttes begrebet æresrelaterede konflikter ligeledes med udgangspunkt i definitionen fra den nationale handleplan. Begrebet æresrelaterede konflikter henviser til *”konflikter, der opstår inden for nære, familiære relationer, og hvor konflikten skyldes en opfattelse af, at familiens ære er blevet krænket. Familiens ære er knyttet til en opfattelse af familien som en samlet enhed – et fællesskab, hvor den enkeltes handlinger påvirker hele familien og dens ære.”¹¹*

Minoritetsetniske og majoritetsetniske unge

I denne rapport skelnes mellem minoritetsetniske unge og majoritetsetniske unge. Afgrænsningen af de to målgrupper tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks definitioner af *indvandrere, efterkommere, vestlig oprindelse og ikke-vestlig oprindelse*.¹²

Indvandrere er defineret som personer, som er født i udlandet, og hvor ingen af forældrene er danske statsborgere eller født i Danmark. I tilfælde, hvor der ikke findes oplysninger om nogen af forældrene, og personen er født i udlandet, defineres vedkommende også som indvandrer.

¹⁰ Regeringen (2016), s. 9

¹¹ Regeringen (2016), s. 8

¹² <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/befolkning-og-valg/indvandrere-og-efterkommere/indvandrere-og-efterkommere>

Efterkommere er defineret som personer, der er født i Danmark, og hvor ingen af forældrene har både dansk statsborgerskab og er født i Danmark.

Vestlig oprindelse omfatter personer, der har oprindelse i EU, Andorra, Australien, Canada, Island, Liechtenstein, Monaco, New Zealand, Norge, San Marino, Schweiz, USA og Vatikanstaten.

Ikke-vestlig oprindelse omfatter personer, som har oprindelse i alle andre lande end ovenstående.

Begrebet *minoritetsetnisk* bruges som en samlet betegnelse for respondenter med ikke-vestlig oprindelse, mens begrebet *majoritetsetnisk* bruges som en samlet betegnelse for respondenter med dansk og/eller vestlig oprindelse.

Oplevet grad af religiøsitet/religiøsitetsindeks

Med henblik på at undersøge eventuelle sammenhænge mellem unges oplevelser med negativ social kontrol og grader af (oplevet) religiøsitet, har undersøgelsen anvendt et religiøsitetsindeks.

Indekset er baseret på Pew Researchs internationale religiøsitetsindeks, som har været anvendt i en række forskellige undersøgelser, herunder i den danske undersøgelse *Nydanske LGBT-personers levevilkår*, som viste en (negativ) sammenhæng mellem grad af religiøsitet og holdninger til LGBT-personer blandt ikke-vestlige indvandrere og efterkommere i Danmark.¹³

Indekset måler de unges (selvoplevede) grad af religiøsitet på en skala fra 0-3 baseret på respondenternes svar på følgende spørgsmål:

I hvor høj grad er du enig eller uenig i følgende udsagn...

- 1) ... Religion er meget vigtigt i mit liv
- 2) ... Det er nødvendigt at tro på Gud for at kunne kende forskel på rigtigt og forkert

samt

- 3) *Hvor ofte beder du?*

Respondenterne har på de to første spørgsmål haft svarmulighederne 'Helt enig', 'Overvejende enig', 'Hverken enig eller uenig', 'Overvejende uenig' og 'Helt uenig', samt 'Ved ikke' og 'Ønsker ikke at svare'.

Respondenter, som på spørgsmål 1 har svaret 'Helt enig' eller 'Overvejende enig' er blevet kodet med scoren 1, mens de øvrige respondenter er blevet kodet med scoren 0. Ligeledes er respondenter, som har svaret 'Helt enig' eller 'Overvejende enig' på spørgsmål 2 blevet kodet med scoren 1, mens de øvrige er blevet kodet med scoren 0.

På spørgsmålet "Hvor ofte beder du?" har respondenterne kunnet svare 'Hver dag', 'Mere end én gang om ugen', 'Én gang om ugen', 'Mindst en gang om måneden', 'Flere gange om året', 'Sjældnere', 'Aldrig', 'Ved ikke' og 'Ønsker ikke at svare'. Her er de respondenter, der har svaret 'Hver dag', blevet kodet som 1, mens de øvrige er blevet kodet som 0.

¹³ Pew Research (2013); Als Research (2015)

Alle respondenter har dermed fået en samlet score på mellem 0 og 3 i religiøsitetsindekset.

Respondenter med en samlet score på 0 betegnes i rapporten som *ikke-religiøse*.

Respondenter med en samlet score på 1 betegnes i rapporten som *mindre religiøse*.

Respondenter med en samlet score på 2 betegnes i rapporten som *religiøse*.

Respondenter med en samlet score på 3 betegnes i rapporten som *meget religiøse*.

Forskellige former for og oplevelser af religiøsitet lader sig naturligvis ikke måle eller kvantificere helt præcist eller nøjagtigt. Imidlertid er det ovennævnte indeks anvendeligt som en *overordnet indikator* for respondenternes selvoplevede grad af religiøsitet. Ligeledes gør indekset det muligt at se på sammenhænge mellem forskellige grader af oplevet religiøsitet og oplevelser med negativ social kontrol.

I *Bilag 1 – Overordnede fordelinger og bortfaldsanalyse* tabel 1.7-1.8 vises religiøsitetsindekset for undersøgelsens fire respondentgrupper. Heraf fremgår det, at de minoritetsetniske unge generelt er mere religiøse end de majoritetsetniske unge. Hos de minoritetsetniske unge ligger mellem 10-14 % i den *meget religiøse* gruppe sammenlignet med 1-3 % af de majoritetsetniske unge, 24-32 % ligger i den *religiøse* gruppe sammenlignet med 3-7% af de majoritetsetniske unge, 20-24 % ligger i den *mindre religiøse* gruppe sammenlignet med 8-16 % af de majoritetsetniske unge, mens 34-45 % af de minoritetsetniske unge ligger i den *ikke-religiøse* gruppe sammenlignet med 73-88 % af de majoritetsetniske unge.

Trivselsindeks

Med henblik på at undersøge eventuelle sammenhænge mellem de unges oplevelser med negativ social kontrol og de unges oplevede trivsel anvender undersøgelsen trivselsindekset WHO-5.

WHO-5 er et internationalt anerkendt og valideret redskab til måling af trivsel, som er udarbejdet og udviklet af professor Per Bech. Redskabet er testet på mange forskellige befolkningsgrupper, er oversat til mere end 30 forskellige sprog og anvendes blandt andet af Sundhedsstyrelsen i Danmark.¹⁴ WHO-5 indekset består af 5 spørgsmål, som måler graden af positive oplevelser, og kan bruges til at vurdere personers generelle trivsel.

Vi har således spurgt de unge i undersøgelsens kvantitative del om følgende:

”Sæt et kryds i det felt, der kommer tættest på, hvordan du har følt dig i de seneste to uger.”

¹⁴ Se bl.a. Topp et. al (2015)

TABEL 1.4.1

Trivselsindeks WHO-5

I de sidste 2 uger...	Hele tiden	Det meste af tiden	Lidt mere end halvdelen af tiden	Lidt mindre end halvdelen af tiden	Lidt af tiden	På intet tidspunkt
.. har jeg været glad og i godt humør	5	4	3	2	1	0
.. har jeg følt mig rolig og afslappet	5	4	3	2	1	0
.. har jeg følt mig aktiv og energisk	5	4	3	2	1	0
.. er jeg vågnet frisk og udhvilet	5	4	3	2	1	0
.. har min dagligdag været fyldt med ting der interesserer mig	5	4	3	2	1	0

Pointtallet beregnes således, at tallene i de afkrydsede felter lægges sammen, og herefter ganges summen med fire. Da der er fem spørgsmål fås en score i intervallet 0-100. Det gennemsnitlige pointtal for befolkningen som helhed er 68 point. Ud fra pointtal kan respondenterne således inddeles i følgende grupper:

- **Højrisikogruppen:** Personer, som scorer pointtal mellem 0-35, kan være i stor risiko for depression eller stressbelastning.
- **Mellemrisikogruppen:** Personer, som scorer pointtal mellem 36-50, kan være i risiko for depression eller stressbelastning
- **Lavrisikogruppen:** Personer, som scorer over 50 er ikke umiddelbart i risiko for depression eller langvarig stressbelastning.

I Bilag 1 – Overordnede fordelinger og bortfaldsanalyse tabel 1.9-1.10 vises trivselsindekset for undersøgelsens fire respondentgrupper. Der er ikke umiddelbart væsentlige forskelle i forhold til køn og etnisk oprindelse blandt de 18-29-årige. Her er der 5-7 %, som ligger i højrisikogruppen, 9-13 %, som ligger i mellemrisikogruppen, mens 80-86 % ligger i lavrisikogruppen. Blandt de 15-17-årige trives de minoritetsetniske kvinder noget dårligere end de øvrige unge. Her ligger 11 % i højrisikogruppen sammenlignet med 3-5 % af de øvrige unge, 12 % ligger i mellemrisikogruppen sammenlignet med 5-11 % af de øvrige unge, mens 76 % ligger i lavrisikogruppen sammenlignet med 83-91% af de øvrige unge. Overordnet ses det, at kvinderne trives i lidt mindre grad end mændene, hvilket stemmer overens med tidligere erfaringer ved brug af WHO-5.

1.5 Rapportens opbygning

Rapporten er opbygget således:

Rapportens kapitel 2 rummer undersøgelsens overordnede konklusioner.

Kapitel 3 præsenterer undersøgelsens resultater i relation til integrationsbarometerets Mål for selvbestemmelse.

Kapitel 4 belyser de unges begrænsede selvbestemmelse herunder oplevelser med negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter. Kapitlet er bygget op omkring temaer som parforhold, ægteskab og holdningen til sex før ægteskab, valg af uddannelse, religionsfrihed, valg af venner og betydningen af familiens ære.

Kapitel 5 omhandler de unges konkrete oplevelser med negativ social kontrol, trusler, vold og andre sanktioner.

Kapitel 6 handler om udøvere af negativ social kontrol, herunder hvem de unge peger på, at kontrollen kommer fra, hvorvidt de unge selv deler holdninger, som understøtter negativ social kontrol, samt i hvilket omfang, de unge selv har udøvet negativ social kontrol.

KAPITEL 2

KONKLUSIONER

Denne undersøgelse har haft til formål at afdække omfanget og karakteren af negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter blandt unge i Danmark i 2017 med henblik på at målrette og kvalificere indsatsen mod æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Undersøgelsen er udført for Styrelsen for International Rekruttering og Integration som et led i regeringens Nationale handlingsplan om forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

I dette kapitel præsenteres undersøgelsens konklusioner. Først præsenteres de overordnede konklusioner, hvorefter der ses nærmere på hovedkonklusionerne i relation til henholdsvis:

- det nationale integrationsbarometers mål for selvbestemmelse
- omfanget og karakteren af unges overordnede oplevelser med begrænset selvbestemmelse, negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter
- konkrete oplevelser med sanktioner i form af fx overvågning, trusler og vold mv.
- udøvere af negativ social kontrol og holdninger, der understøtter kontrollen

Da undersøgelsen beskæftiger sig med et følsomt og politiseret emne, er det vigtigt, at læserne af rapporten forstår grundlaget for undersøgelsens konklusioner og de metodiske forbehold, der må tages i relation hertil. Indledningsvis gives derfor et kort rids af datagrundlaget og de begreber, der anvendes i rapporten i relation til etnisk oprindelse.¹⁵

I rapporten skelnes mellem *minoritetsetniske* unge og *majoritetsetniske* unge. Begrebet *minoritetsetnisk* bruges som en samlet betegnelse for unge med ikke-vestlig oprindelse (både indvandrere og efterkommere), mens begrebet *majoritetsetnisk* bruges som en samlet betegnelse for respondenter med dansk og/eller vestlig oprindelse.¹⁶

Undersøgelsens kvantitative del består af en survey blandt 4.565 unge i alderen 15-29 år, heraf 3.482 minoritetsetniske unge og 1.083 majoritetsetniske unge. Der er opnået en samlet svarprocent på 31 % - med en lavere svarprocent blandt de minoritetsetniske unge (29 %) end blandt de øvrige unge (40 %). Der gøres opmærksom på, at den relativt lave svarprocent – særligt blandt de minoritetsetniske unge – kan have betydning for kvaliteten af rapportens data. Surveyen er foretaget i samarbejde med Danmarks Statistik, der har stået for dataindsamling og databearbejdning i relation til vægtning af data.

¹⁵ Se kapitel 1 for en mere grundig gennemgang af rapportens datagrundlag og begreber.

¹⁶ Afgrænsningen af de to målgrupper tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks definitioner af *indvandrere*, *efterkommere*, *vestlig oprindelse* og *ikke-vestlig oprindelse*.

Undersøgelsens kvalitative del består af dybdegående interview med 10 minoritetsetniske unge og 17 minoritetsetniske forældre. Interviewene har haft til formål at nuancere og kvalificere de kvantitative data gennem de unges og forældrenes egne perspektiver.

2.1 Overordnede konklusioner

- **Flertallet af unge oplever ikke at være udsat for negativ social kontrol**

Overordnet viser undersøgelsen, at langt størstedelen af de 15-29-årige unge i Danmark – uanset køn og etnisk oprindelse – ikke har oplevet negativ social kontrol og/eller æresrelaterede konflikter, som det er defineret i den nationale handleplan for forebyggelse af æresrelaterede konflikter (se definitioner i kapitel 1).

Imidlertid finder undersøgelsen samtidig, at *et mindretal af de unge* har oplevet at blive udsat for én eller flere forskellige former for begrænset selvbestemmelse eller negativ social kontrol. Om dette mindretal gælder det overordnet, at:

- **Minoritetsetniske unge bliver i betydeligt højere grad end majoritetsetniske unge udsat for negativ social kontrol**

Selvom det blot er et mindretal af de unge, som oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse og negativ social kontrol, ses det, at andelen på en lang række af spørgsmålene er betydeligt større blandt de minoritetsetniske unge end blandt de majoritetsetniske unge.

- **Der er sammenhæng mellem trivsel og konkrete oplevelser med negativ social kontrol i form af overvågning, trusler og vold**

Undersøgelsen dokumenterer en tydelig og statistisk signifikant sammenhæng mellem oplevelser med negativ social kontrol og psykisk mistrivsel. Særligt når det kommer til spørgsmål, som omhandler konkrete oplevelser med negativ social kontrol i form af overvågning, trusler, vold mv. tegner der sig et klart billede. Generelt er de unge, som har været udsat for forskellige former for negativ social kontrol og sanktioner, således markant overrepræsenteret i højrisikogruppen for mistrivsel (se trivselsindeks i kapitel 1 og trivselsresultater i bilag 2).

- **Sammenlignet med de øvrige unge oplever de minoritetsetniske kvinder den mindste grad af selvbestemmelse og frihed**

De unge minoritetsetniske kvinder oplever i særlig grad begrænset selvbestemmelse og negativ social kontrol i relation til fx valg af kæreste, muligheder for at ses med venner af det modsatte køn og frihed til at gøre de samme ting som deres jævnaldrende af modsat køn sammenlignet med de øvrige unge.

- **De 15-17-årige oplever en større grad af negativ social kontrol end de 18-29-årige**

I relation til en stor del af undersøgelsens spørgsmål gælder det, at en større andel af de 15-17-årige oplever begrænset selvbestemmelse sammenlignet med de 18-29-årige. Det gælder især i relation til valg af kæreste, valg af venner og oplevelse af begrænset frihed i hverdagen på grund af hensynet til familiens ære.

- **Der er signifikant sammenhæng mellem hensynet til familiens ære og negativ social kontrol**

En betydelig andel af de minoritetsetniske unge oplever, at hensynet til familiens ære betyder 'alt' eller 'meget' for, hvad de må i deres hverdag. Det gælder 25 % af de minoritetsetniske kvinder og 28 % af de minoritetsetniske mænd ml. 18-29 år. De unge, som oplever, at familiens ære betyder 'alt' eller 'meget', har samtidig signifikant større sandsynlighed end andre unge for at have holdninger, der understøtter negativ social kontrol; for selv at være underlagt forskellige typer af negativ social kontrol; samt for ikke at fortælle deres familie sandheden om, hvad de foretager sig uden for hjemmet. Endvidere er denne gruppe betydeligt overrepræsenteret blandt unge, som har været udsat for konkrete negative sanktioner i form af overvågning, trusler og vold mv.

- **De primære udøvere af negativ social kontrol er forældre – herunder særligt mødre**

De unge udpeger først og fremmest deres forældre – herunder særligt deres mødre – som udøvere af negativ social kontrol. Herefter peger de unge især på søskende, andre familiemedlemmer, kærester/ægtefæller og familiens netværk/omgangskreds. På tværs af de forskellige områder – og på tværs af køn og etnisk baggrund – er det dog i særdeleshed mødrene, der udpeges som udøvere.

- **Mange unge oplever begrænset religionsfrihed**

Knap halvdelen af de 18-29-årige minoritetsetniske unge (46-48 %) og omkring hver sjette af de majoritetsetniske unge (17-18 %) svarer, at de kun 'i mindre grad' eller 'slet ikke' tror, at deres familie ville acceptere, hvis de valgte en anden religion end familiens. Oplevelsen af begrænset religionsfrihed er således relativt udbredt blandt unge i Danmark. Endvidere er der tale om en negativ form for social kontrol i et rettighedsmæssigt perspektiv, da alle unge har ret til tros- og religionsfrihed.

- **Manglende viden og myter om kvinders seksualitet og 'mødom'**

Der er forholdsvis stor uvidenhed omkring den såkaldte "mødomsmyte", der er med til at understøtte den negative sociale kontrol, som er forbundet med kvinders seksualitet. Samlet set tror 5 % af de 18-29-årige unge, at 'alle kvinder bløder ved første samleje', mens 22 % er i tvivl. Særligt udbredt er uvidenheden blandt unge minoritetsetniske mænd, hvor 12 % mener, at alle kvinder bløder, og 37 % er i tvivl. Samlet set indikerer dette et behov for forbedret oplysning og seksualundervisning.

- **Mange minoritetsetniske unge tror ikke, at deres forældre ville acceptere, hvis de fik sig en kæreste af samme køn**

Næsten seks ud af ti (57-59 %) af 18-29-årige minoritetsetniske unge tror 'i mindre grad' eller 'slet ikke', at deres familie ville acceptere, hvis de havde en kæreste af samme køn som dem selv, sammenlignet med 7-12 % af de majoritetsetniske.

De nedenstående afsnit præsenterer undersøgelsens hovedkonklusioner i relation til emnerne for de enkelte kapitler i rapporten.

2.2 Konklusioner ift. integrationsbarometerets mål for selvbestemmelse

Ift. det nationale integrationsbarometers mål for selvbestemmelse viser undersøgelsen:

Begrænset selvbestemmelse i relation til valg af kæreste eller ægtefælle

- Blandt de 18-29-årige oplever 23 % af de minoritetsetniske kvinder og 16 % af de minoritetsetniske mænd begrænset selvbestemmelse ift. valg af kæreste/ægtefælle. Samlet set gælder det for 19 % af de minoritetsetniske unge sammenlignet med 4 % blandt de majoritetsetniske unge – *en forskel på 15 procentpoint*.
- Blandt 15-17-årige oplever 37 % af de minoritetsetniske kvinder og 24 % af de minoritetsetniske mænd begrænset selvbestemmelse i relation til valg af kæreste/ægtefælle. Samlet set gælder det 30 % af de minoritetsetniske unge sammenlignet med 5 % af de majoritetsetniske unge – *en forskel på 25 procentpoint*.

Dette indikerer, at andelen af minoritetsetniske unge, som oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af kæreste og ægtefælle, falder med alderen.

Begrænset selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse eller venner

- Blandt de 18-29-årige oplever 8 % af de minoritetsetniske kvinder og 9 % af de minoritetsetniske mænd begrænset selvbestemmelse ift. valg af uddannelse eller venner. Samlet set gælder det for 9 % af de minoritetsetniske unge sammenlignet med 2 % blandt de majoritetsetniske unge – *en forskel på 7 procentpoint*.
- Blandt de 15-17-årige oplever 10 % af de minoritetsetniske kvinder og 12 % af de minoritetsetniske mænd begrænset selvbestemmelse ift. valg af uddannelse eller venner. Samlet set gælder det for 11 % af de minoritetsetniske unge sammenlignet med 6 % blandt de majoritetsetniske unge – *en forskel på 5 procentpoint*.

Tilslutning til ligestilling mellem mænd og kvinder

- 3 % af de minoritetsetniske unge i alderen 18-29 år tilslutter sig ikke ligestilling mellem kønnene. Til sammenligning gælder dette 0 % af de majoritetsetniske unge – *en forskel på 3 procentpoint*.
- Blandt de 15-17-årige er det 2 % af de minoritetsetniske unge, der ikke tilslutter sig ligestilling mellem mænd og kvinder, mens det igen gælder 0 % af de majoritetsetniske unge – *en forskel på 2 procentpoint*.

Ovenstående resultater ligger omtrent på niveau med resultaterne af de Medborgerskabsundersøgelser, der er gennemført siden 2012. Denne undersøgelse – som beror på et større datasæt – er således med til at bekræfte den eksisterende viden om, hvor *udbredte* de forskellige mål for begrænset selvbestemmelse er, når disse baseres på det nationale integrationsbarometers opgørelsesmetode. Da der samtidig er en vis statistisk usikkerhed forbundet med procenttallene i de enkelte undersøgelser, og dermed høj sandsynlighed for overlappende konfidensintervaller, er det imidlertid vanskeligt at sige noget med sikkerhed om udviklingen fra år til år.

Se kapitel 3 for en uddybende gennemgang af undersøgelsens resultater i relation til det nationale integrationsbarometers mål for selvbestemmelse.

2.3 Konklusioner ift. den negatives sociale controls omfang og karakter

I forhold til omfanget og karakteren af den negative sociale kontrol viser undersøgelsen, at størstedelen af de minoritetsetniske og majoritetsetniske unge ikke oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse. Dog viser undersøgelsen, at der er en forholdsvis stor andel af 18-29-årige minoritetsetniske unge, som oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse i forhold til:

- *Valg af kæreste:* 17-27 % af de minoritetsetniske kvinder og 10-15 % af de minoritetsetniske mænd må/måtte ikke have en kæreste inden ægteskab¹⁷, mens 57-59 % 'i mindre grad' eller 'slet ikke' tror, at deres familie ville acceptere, hvis de havde en kæreste af samme køn som dem selv.
- *Religionsfrihed:* 46-48 % af de minoritetsetniske unge tror 'i mindre grad' eller 'slet ikke', at deres familie ville acceptere, at de valgte en anden religion end familiens.

Endvidere finder undersøgelsen blandt andet:

- at 7-8 % af de minoritetsetniske unge mellem 18 og 29 år tror, at deres familie kun 'i mindre grad' eller 'slet ikke' vil give dem lov til selv at vælge, hvem de vil gifte sig med. Til sammenligning gælder dette 4 % blandt de majoritetsetniske unge.
- at der på en række spørgsmål ses en negativ sammenhæng med trivsel i relation til de unge, som svarer 'ved ikke' eller som ikke ønsker at svare på de overordnede spørgsmål angående forskellige former for begrænset selvbestemmelse og negativ social kontrol.
- at familiens ære spiller en væsentlig rolle for, hvad de minoritetsetniske unge må i deres hverdag. Det viser sig både specifikt i svarfordelingen på spørgsmålet "Hvor meget betyder hensynet til familiens ære eller ry for, hvad du må i din hverdag?", i det kvalitative materiale samt i regressionsanalyserne.
- at på stort set alle spørgsmål oplever de minoritetsetniske unge en mindre grad af selvbestemmelse sammenlignet med de majoritetsetniske unge.
- at de 15-17-årige oplever en mindre grad af selvbestemmelse på en række spørgsmål sammenlignet med det 28-29-årige (se Bilag 3 for svarfordelinger blandt 15-17-årige)

Se kapitel 4 for uddybning og detaljeret gennemgang af fordelingerne på de enkelte spørgsmål vedr. de overordnede oplevelser af selvbestemmelse og negativ social kontrol.

¹⁷ Når der her er et spænd på 10 procentpoint for de minoritetsetniske kvinder og 5 procentpoint for de minoritetsetniske mænd, skyldes det, at man både har spurgt unge, som ikke er gift, om de må have en kæreste, og unge, som er gift, om de måtte have en kæreste, før de blev gift. For en uddybning af tallene se kapitel 4.

2.4 Konklusioner ift. konkrete oplevelser med sanktioner, trusler og vold mv.

Størstedelen af de unge i undersøgelsen har ikke konkrete oplevelser med negativ social kontrol, trusler, vold og andre sanktioner. Dog viser undersøgelsen, at der er et mindretal – særligt blandt de minoritetsetniske – som oplever dette.

Blandt de 18-29-årige har...

- 7-9 % af de minoritetsetniske unge indenfor det seneste år oplevet, at familiemedlemmer har tjekket deres mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem.
- 5-8 % af de minoritetsetniske unge inden for det seneste år oplevet, at familiemedlemmer har overvåget dem ved at ringe eller følge efter dem.
- 4-6 % af de minoritetsetniske unge indenfor det seneste år oplevet, at familiemedlemmer har presset dem til at kontrollere andre familiemedlemmer.
- 14-15% af de minoritetsetniske unge været udsat for trusler om, at deres adfærd kan få negative konsekvenser for familien.
- 10-14 % af de minoritetsetniske unge og 7-10 % af de majoritetsetniske unge været udsat for fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer.

Endvidere finder undersøgelsen:

- at de minoritetsetniske unge generelt er mere udsat for negativ social kontrol, trusler, vold og andre sanktioner, når man sammenligner med de majoritetsetniske unge.
- at unge, som oplever, at hensynet til familiens ære betyder 'alt' eller 'meget' for, hvad de må i deres hverdag, er særligt udsatte i relation til konkrete oplevelser med negativ social kontrol og de forskellige typer af negative sanktioner.
- at de 15-17-årige er mere udsatte end de 18-29-årige i relation til de konkrete oplevelser med negativ social kontrol og negative sanktioner.
- at der ses en signifikant (og negativ) sammenhæng med trivsel på samtlige af de spørgsmål, som omhandler konkrete oplevelser med negativ social kontrol, trusler, vold og andre sanktioner. De unge, som har været udsat for disse former for social kontrol, er således overrepræsenteret i højrisikogruppen for mistrivsel.

Se kapitel 5 for uddybning og detaljeret gennemgang af fordelingerne på de enkelte spørgsmål vedr. konkrete oplevelser med negativ social kontrol og sanktioner, herunder overvågning, trusler og vold mv.

2.5 Konklusioner ift. udøvere og udøvelse af negativ social kontrol

I forhold til udøvelse af negativ social kontrol viser undersøgelsen:

- at de unge først og fremmest peger på deres forældre – og særligt deres mødre – som udøvere af negativ social kontrol. I de kvalitative interview med minoritetsetniske unge nævner flere dog, at mødre og fædre kan spille forskellige roller i relation til den negative sociale kontrol. Fædre kan i nogle tilfælde eksempelvis have stor indflydelse på hvilke regler og begrænsninger, der gælder, mens mødre kan have til ansvar at stå for opdragelsen – herunder at sikre de unges overholdelse af reglerne – hvilket kan være medvirkende til at mødre opfattes som de primære udøvere i hverdagen.
- at et mindretal af de minoritetsetniske unge deler holdninger, som understøtter negativ social kontrol - selvom langt størstedelen overordnet set tilslutter sig ligestilling mellem kønnene. Blandt de 18-29-årige erklærer 33 % af de minoritetsetniske mænd og 13 % af de minoritetsetniske kvinder eksempelvis, at de 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er enige i, at brødre er ansvarlige for deres søstres opførsel. Til sammenligning gælder dette 11 % af de majoritetsetniske mænd og 1 % af de majoritetsetniske kvinder.
- at der blandt de unge er et mindretal, som udøver negativ social kontrol overfor søskende og andre familiemedlemmer. Blandt de 18-29-årige har 4-5 % af de minoritetsetniske unge inden for det seneste år tjekket søskende eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem, 2-4 % har overvåget søskende eller andre familiemedlemmer, mens 1 % af de minoritetsetniske unge har udsat søskende eller andre familiemedlemmer for fysisk vold.

Endvidere viser undersøgelsen:

- at det på samtlige holdningsspørgsmål gælder, at de minoritetsetniske unge – sammenlignet med de majoritetsetniske unge – i højere grad tilslutter sig holdninger, som understøtter negativ social kontrol.
- at unge mænd i højere grad end unge kvinder deler holdninger, der kan være med til at understøtte negativ social kontrol.
- at andelen af unge, som har udøvet negativ social kontrol eller vold overfor familiemedlemmer, er højere blandt de 15-17-årige end blandt de 18-29-årige.

Se kapitel 6 for uddybning og detaljeret gennemgang af fordelingerne på de enkelte spørgsmål vedr. udøvere og udøvelse af negativ social kontrol, samt holdninger, der understøtter negativ social kontrol.

KAPITEL 3

RESULTATER I RELATION TIL INTEGRATIONSBAROMETERETS MÅL FOR SELVBESTEMMELSE

I dette kapitel præsenteres undersøgelsens resultater i relation til *målet for selvbestemmelse*, som indgår i Udlændinge- og Integrationsministeriets nationale integrationsbarometer.¹⁸

Det har været et krav fra opdragsgiver, at denne undersøgelse skal anvende det batteri af spørgsmål, der er blevet anvendt i Medborgerskabsundersøgelsen, samt at dataindsamlingen og bearbejdningen skal foregå på en måde, så undersøgelsens resultater fuldt ud kan sammenlignes med resultaterne af Medborgerskabsundersøgelsen. Derfor har spørgeskemaundersøgelsen inkluderet et batteri af 12 spørgsmål, som også indgår i Medborgerskabsundersøgelserne.¹⁹

På baggrund af disse spørgsmål er de unge blevet inddelt i to grupper, som viser hvor stor en andel af de unge, som oplever begrænsninger i forhold til deres selvbestemmelse i relation til de følgende tre forhold:

- valg af kæreste eller ægtefælle
- valg af uddannelse eller venner
- holdninger til ligestilling mellem mænd og kvinder

Kapitlet sætter først undersøgelsens resultater i relation til medborgerskabsundersøgelserne. Efterfølgende fremlægges undersøgelsens resultater vedrørende målet for selvbestemmelse i forhold til hver af de tre områder. De specifikke kriterier for de tre indeks gennemgås under afsnittene for hver af de enkelte områder.

Undersøgelsens resultater set i relation til Medborgerskabsundersøgelserne (2012-)²⁰

Samlet set ligger denne undersøgelses resultater omtrent på niveau med resultaterne af de Medborgerskabsundersøgelser, der er gennemført siden 2012, når det gælder andelen af minoritetsetniske unge mellem 18 og 29 år, der oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af kæreste eller ægtefælle (19 %) - her har andelen ligget mellem 19 og 26 % i tidli-

¹⁸ Målet for selvbestemmelse indgår som ét af de 9 mål i integrations-barometeret og er blevet belyst gennem de medborgerskabsundersøgelser, der er gennemført siden 2012. Se Udlændinge- og Integrationsministeriet (2016), samt www.integrationsbarometer.dk.

¹⁹ Spørgsmålenes ordlyd gennemgås i dette kapitel, hvor det fremgår hvorledes de enkelte indeks/mål er sammensat. Svarfordelingerne for hvert af de enkelte spørgsmål gennemgås i de efterfølgende kapitler.

²⁰ Se de nyeste tal for Udlændinge- og Integrationsministeriet på: www.integrationsbarometer.dk.

gere medborgerskabsundersøgelser – samt andelen, som ikke tilslutter sig ligestilling (3 %) – her har andelen ligget mellem 2 og 4 % i tidligere medborgerskabsundersøgelser.

I denne undersøgelse er der dog der en større andel af de minoritetsetniske unge (8 %), der oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse eller venner. I de hidtil gennemførte medborgerskabsundersøgelser har denne andel således ligget en anelse lavere (mellem 4 % og 6 %). Dette forhold er dog ikke nødvendigvis et udtryk for, at andelen af minoritetsetniske unge, der oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse eller venner, er stigende.

En forklaring på, at denne undersøgelses resultater afviger en smule fra medborgerskabsundersøgelserne, kan være antallet af besvarelser og svarprocenter for undersøgelse. Der er i denne undersøgelse indhentet flere besvarelser blandt minoritetsetniske unge i alderen 18-29 år, end det har været tilfældet i medborgerskabsundersøgelserne.²¹ Samtidig har denne undersøgelse dog også en lavere svarprocent end tidligere medborgerskabsundersøgelser.²² Både antallet af besvarelser og undersøgelsens svarprocent kan have betydning for undersøgelsens resultater.

En anden forklaring på forskelle i undersøgelsesresultater kan være, at dataindsamlingen i henholdsvis medborgerskabsundersøgelsen og denne undersøgelse er gennemført på forskellige tidspunkter i løbet af året. Endelig kan formuleringen af de enkelte spørgsmål og deres rækkefølge have betydning. Således er nogle af spørgsmålene formuleret anderledes i denne undersøgelse end i medborgerskabsundersøgelsen. De anvendte formuleringer i begge undersøgelser fremgår i de følgende afsnit vedr. de specifikke kriterier for de tre indeks.

I begge undersøgelser vil der endvidere være en vis statistisk usikkerhed, som kan betyde, at resultaterne reelt ikke med sikkerhed kan siges at være forskellige. I denne undersøgelse ligger konfidensintervallet for de 18-29-årige på 17,67 – 20,76 i forhold valg af kæreste eller ægtefælle, på 7,61 – 9,82 i forhold til valg af uddannelse eller venner og på 1,9 - 3,22 i forhold til tilslutning til ligestilling mellem kønnene. Det er derfor sandsynligt, at der ikke er signifikant forskel på andelen i denne undersøgelse og de tidligere medborgerskabsundersøgelser, hvilket gør det svært at tale om en decideret udvikling.

3.1 Valg af kæreste eller ægtefælle

Indeks for selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle

De unge er på baggrund af kriterierne i integrationsbarometerets selvbestemmelsesindeks blevet inddelt i to grupper:

²¹ Antallet af besvarelser for medborgerskabsundersøgelserne (2012-2017) har været mellem 519 og 753 for minoritetsetniske unge i alderen 18-29 år, mens der i denne undersøgelse er indsamlet 2.567 besvarelser for samme målgruppe.

²² Svarprocenten for medborgerskabsundersøgelserne (2012-2017) har været mellem 37,3 % og 50,2 % for minoritetsetniske unge i alderen 18-29 år, mens der i denne undersøgelse er opnået en svarprocent på 29 % blandt de minoritetsetniske unge i alderen 15-29 år.

Unge som oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle og unge som ikke oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle.

Gruppen af unge, som oplever begrænsninger, er afgrænset ud fra 6 spørgsmål, hvor respondenterne indgår, hvis vedkommende har svaret, så en eller flere af disse kriterier er opfyldt:

Respondenten har svaret 'nej' til spørgsmål a) eller d), 'ja' til spørgsmål c) eller f) og 'i mindre grad' eller 'slet ikke' til spørgsmål b) eller e).

- a) Måtte du, eller tror du, at du måtte, have en kæreste for din familie, inden du blev gift?
- b) I hvilken grad føler du, at din familie har givet dig lov til at vælge din nuværende ægtefælle?²³
- c) Har din familie valgt din ægtefælle mod din vilje?²⁴
- d) Må du, eller tror du, at du må, have en kæreste for din familie?
- e) I hvilken grad tror du, at din familie vil give dig lov til at vælge, hvem du gifter dig med?²⁵
- f) Tror du, at din familie vælger en fremtidig partner eller ægtefælle til dig imod din vilje?

Selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle blandt 18-29-årige

Resultaterne af inddelingen efter ovenstående kriterier fremgår af nedenstående tabel:

TABEL 3.1.1

Selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ikke begrænset af familie	77	84	96	95	94
Begrænset af familie	23	16	4	5	6
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

²³ Ordlyden i dette spørgsmål adskiller sig en anelse fra ordlyden i Medborgerskabsundersøgelsen 2016: "I hvilken grad føler du, at din familie har givet dig lov til frit at vælge din nuværende ægtefælle"

²⁴ Ordlyden i dette spørgsmål adskiller sig en anelse fra ordlyden i Medborgerskabsundersøgelsen 2016: "Har din familie valgt din ægtefælle til dig imod din vilje?"

²⁵ Ordlyden i dette spørgsmål adskiller sig en anelse fra ordlyden i Medborgerskabsundersøgelsen 2016: "I hvilken grad tror du, at din familie vil give dig lov til frit at vælge, hvem du gifter dig med?"

Som det fremgår af tabel 3.1.1 ses der en signifikant sammenhæng mellem de unges etniske oprindelse og andelen, som oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle.

På tværs af køn er det 19 % af de minoritetsetniske unge mellem 18 og 29 år, der oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af kæreste eller ægtefælle, mens dette til sammenligning gælder for samlet set 4 % af de majoritetsetniske unge i samme aldersgruppe – en forskel på 15 procentpoint.

Som vist i tabel 3.1.1. udgør de unge minoritetsetniske kvinder en særligt udsat gruppe, da knap en fjerdedel (23 %) oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle. Til sammenligning gælder dette for 16 % af de minoritetsetniske mænd, 4 % af de majoritetsetniske kvinder og 5 % af de majoritetsetniske mænd.

Selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle blandt 15-17-årige

Mens Medborgerskabsundersøgelserne alene indeholder resultater for unge i aldersgruppen 18-29 år, er denne undersøgelse gennemført blandt 15-29-årige unge. Derfor indeholder denne undersøgelse også resultater i relation til målet for selvbestemmelse for de 15-17-årige. Nedenfor ses resultaterne af målet for selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste/ægtefælle blandt de 15-17-årige:

TABEL 3.1.2

Selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle (15-17-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ikke begrænset af familie	63	76	94	96	91
Begrænset af familie	37	24	6	4	9
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 3.1.2 er andelen af minoritetsetniske kvinder og mænd mellem 15 og 17 år, som oplever begrænset selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle, større end blandt de minoritetsetniske kvinder og mænd i 18-29 års alderen.

Blandt de minoritetsetniske unge i aldersgruppen 15-17 år er der således 37 % af de minoritetsetniske kvinder og 24 % af de minoritetsetniske mænd, som oplever begrænset selvbestemmelse sammenlignet med 23 % og 16 % blandt de minoritetsetniske kvinder og mænd mellem 18 og 29 år – en forskel på hhv. 14 procentpoint for kvinderne og 8 procentpoint for mændene.

Blandt de majoritetsetniske unge ligger andelen i begge aldersgrupper på mellem 4 % og 6 %.

Sammenlignet med de majoritetsetniske unge kan det således konkluderes, at de minoritetsetniske unge – i begge alderskategorier – i betydeligt højere grad oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af kæreste eller ægtefælle.

Endvidere ses der en tydelig kønsforskel blandt de minoritetsetniske unge, da andelen som oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af kæreste eller ægtefælle er højere blandt de minoritetsetniske kvinder end blandt de minoritetsetniske mænd i begge alderskategorier. Kønsforskellen er størst blandt de 15-17-årige minoritetsetniske unge (13 procentpoint).

Endelig indikerer resultaterne, at andelen af minoritetsetniske unge, som oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af kæreste og ægtefælle, falder med alderen.

3.2 Valg af uddannelse og venner

Indeks for selvbestemmelse i forhold til valg af uddannelse og venner

De unge er på baggrund af kriterierne i integrationsbarometerets selvbestemmelsesindeks blevet inddelt i to grupper:

Unge som oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse i forhold til valg af uddannelse og venner og unge som ikke oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse i forhold til valg af uddannelse og venner.

Gruppen af unge, som oplever begrænsninger er afgrænset ud fra 3 spørgsmål, hvor respondenter indgår, hvis vedkommende har svaret 'i mindre grad' eller 'slet ikke' til følgende spørgsmål:

- a) I hvilken grad oplever du, at din familie har givet dig lov til selv at vælge din uddannelse?
- b) I hvilken grad tror du, at du selv må bestemme dit valg af uddannelse?²⁶
- c) I hvilken grad oplever du, at din familie giver dig lov til at vælge dine venner?²⁷

²⁶ I Medborgerskabsundersøgelsen (2016) lyder spørgsmålet: "I hvilken grad føler du, at din familie giver dig lov til frit at vælge uddannelse?". I denne undersøgelse er spørgsmålet delt i to, således at de unge, som er i gang med, eller har færdiggjort en uddannelse efter grundskolen, bliver spurgt i datid – i hvilken grad de oplever, at deres familie *har* givet dem lov (spørgsmål a) – og de unge, som ikke har påbegyndt en uddannelse efter grundskolen bliver spurgt fremadrettet – i hvilken grad de *tror*, at de selv må bestemme (spørgsmål b).

²⁷ Ordlyden i dette spørgsmål er en smule anderledes end i Medborgerskabsundersøgelsen 2016: "I hvilken grad føler du, at din familie giver dig lov til frit at vælge dine venner?"

Selvbestemmelse i forhold til valg af uddannelse og venner blandt 18-29-årige

Resultaterne af selvbestemmelsesindekset i relation til valg af uddannelse og venner fremgår af tabel 3.2.1:

TABEL 3.2.1

Selvbestemmelse i forhold til valg af uddannelse og venner (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1316)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1251)	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse Pct. (n = 481)	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse Pct. (n = 403)	Total Pct. (n = 3451)
Ikke begrænset af familie	92	91	99	97	97
Begrænset af familie	8	9	1	3	3
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af tabel 3.2.1, oplever langt størstedelen af de unge i denne undersøgelse (97 %) *ikke* begrænsninger i deres selvbestemmelse i forhold til valg af uddannelse og venner.

Mindretallet, som oplever begrænsninger i forhold til valg af uddannelse og venner, er større blandt de minoritetsetniske unge end blandt de majoritetsetniske unge. Mens 9 % af de minoritetsetniske mænd og 8 % af de minoritetsetniske kvinder oplever begrænsninger i relation til valg af uddannelse og venner, så gælder dette til sammenligning 3 % af de majoritetsetniske mænd og 1 % af de majoritetsetniske kvinder.

Selvbestemmelse i forhold til valg af uddannelse og venner blandt 15-17-årige

Som det fremgår af tabel 3.2.2 nedenfor, er andelen af 15-17-årige unge, som oplever begrænset selvbestemmelse i forhold til valg af uddannelse eller venner, lidt højere end blandt de 18-29-årige unge.

TABEL 3.2.2

Selvbestemmelse i forhold til valg af uddannelse eller venner (15-17-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 492)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 423)	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse Pct. (n = 108)	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse Pct. (n = 91)	Total Pct. (n = 1114)
Ikke begrænset af familie	90	88	92	96	93
Begrænset af familie	10	12	8	4	7
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,208

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Samlet set er andelen af unge, der oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse og venner, således 7 % blandt de 15-17-årige og 3 % blandt de 18-29-årige.

Ligeledes viser tallene, at andelen af majoritetsetniske kvinder mellem 15 og 17 år, der oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse og venner, ligger relativt tæt på niveauet blandt de minoritetsetniske kvinder (8 % sammenlignet med 10 %).²⁸

Blandt de 18-29-årige kvinder ses der en større forskel mellem de majoritetsetniske og de minoritetsetniske kvinder (1 % sammenlignet 8 %).²⁹

3.3 Ligestilling mellem mænd og kvinder

Integrationsbarometerets selvbestemmelsesindeks handler også om, hvor stor en andel af minoritetsetniske unge, som ikke tilslutter sig ligestilling mellem kønnene.

Nedenfor præsenteres kriterierne for selvbestemmelsesindekset i forhold til ligestilling efterfulgt af undersøgelsens resultat.

Indeks for tilslutning til ligestilling mellem mænd og kvinder

De unge er på baggrund af kriterierne i integrationsbarometerets selvbestemmelsesindeks blevet inddelt i to grupper:

Unge som tilslutter sig ligestilling mellem kønnene og unge som ikke tilslutter sig ligestilling mellem kønnene.

Gruppen af unge, som ikke tilslutter sig ligestilling, er afgrænset ud fra fire spørgsmål, hvor respondenterne indgår, hvis vedkommende har svaret 'helt uenig' til mindst ét af følgende spørgsmål eller har svaret 'delvis uenig' til mindst to af følgende spørgsmål:

Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for, at...

- a) Blive skilt
- b) Få forældremyndigheden over fælles børn efter en skilsmisse?
- c) Arve efter et dødsfald?³⁰
- d) Have et arbejde?

²⁸ Se Tabel 3.2.2. Bemærk dog, at forholdet mellem variablene i tabel 3.2.2 er insignifikant.

²⁹ Se Tabel 3.2.1.

³⁰ Ordlyden i dette spørgsmål adskiller sig en anelse fra ordlyden i Medborgerskabsundersøgelsen 2016: "Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at arve efter et dødsfald i den nærmeste familie?"

Tilslutning til ligestilling mellem mænd og kvinder blandt 18-29-årige

Resultaterne af selvbestemmelsesindekset i relation til manglende tilslutning til ligestilling mellem mænd og kvinder, fremgår af nedenstående tabel.

TABEL 3.3.1

Tilslutning til ligestilling mellem mænd og kvinder

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Tilslutter sig ligestilling	98	97	100	100	100
Tilslutter sig ikke ligestilling	2	3	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af tabellen, er der ingen af de majoritetsetniske unge (0 %), og et lille mindretal på 2 % af de minoritetsetniske kvinder og 3 % af de minoritetsetniske mænd mellem 18-29 år, som ikke tilslutter sig ligestilling mellem kønnene. Samlet set viser undersøgelsen således, at langt størstedelen af de unge mellem 18 og 29 år – på tværs af køn og etnicitet - tilslutter sig ligestilling.

Tilslutning til ligestilling mellem mænd og kvinder blandt 15-17-årige

Svarfordelingerne blandt de 15-17-årige unge viser et lignende billede. Her er det 4 % af de unge minoritetsetniske mænd og 1 % af de unge minoritetsetniske kvinder, som ikke tilslutter sig ligestilling sammenlignet med 0 % af de majoritetsetniske unge.

TABEL 3.3.2

Tilslutning til ligestilling mellem mænd og kvinder

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Tilslutter sig ligestilling	99	96	100	100	100
Tilslutter sig ikke ligestilling	1	4	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,011

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

KAPITEL 4

BEGRÆNSET SELVBESTEMMELSE, NEGATIV SOCIAL KONTROL OG ÆRESRELATEREDE KONFLIKTER – OMFANG OG KARAKTER

Dette kapitel fokuserer på de unges oplevelser med negativ social kontrol og æresrelaterede konflikter, herunder kontrollens omfang og karakter. Kapitlet er inddelt i forskellige temaer, som relaterer sig til negativ social kontrol, og hvert afsnit indledes med en gennemgang af undersøgelsens kvantitative resultater efterfulgt af relevante uddrag fra de kvalitative interview.

Som beskrevet indledningsvist har denne undersøgelse særligt haft til formål at skabe større og mere dybdegående viden om omfanget og karakteren af negativ social kontrol blandt unge i alderen 18-29 år, da det er den samme aldersgruppe af unge, der indgår i Udlændinge- og Integrationsministeriets nationale integrationsbarometer. Hovedvægten er derfor lagt på at fremlægge og analysere resultaterne af undersøgelsen i relation til unge mellem 18-29 år, ligesom kapitlet alene viser tabeller for unge i denne aldersgruppe. Løbende kommenteres der dog også på svarfordelinger blandt de 15-17-årige, som også indgår i denne undersøgelse. Krydstabeller med svarfordelinger for de 15-17-årige fordelt på køn og etnisk oprindelse er samlet i Bilag 3.

4.1 Rids af eksisterende viden i relation til parforhold, ægteskab og seksuelle relationer

Som vist i det foregående kapitel, oplever 23 % af de minoritetsetniske kvinder og 16% af de minoritetsetniske mænd i alderen 18-29 år begrænset selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste eller ægtefælle – og de tilsvarende andele er større blandt de 15-17-årige. I denne aldersgruppe oplever 37 % af de minoritetsetniske kvinder og 24 % af de minoritetsetniske mænd begrænset selvbestemmelse i relation til valg af kæreste eller ægtefælle. Resultaterne er sammenlignelige med tidligere undersøgelser, som ligeledes viser, at det særligt er i forhold til parforhold, ægteskab, køn og seksualitet, at minoritetsetniske unge oplever begrænset selvbestemmelse.

Undersøgelsen *Ung i 2011* viser eksempelvis, at omkring halvdelen af de minoritetsetniske unge mellem 15 og 20 år oplever, at de ikke må have en kæreste for deres forældre, omkring en fjerdedel oplever, at deres familie er med til at vælge deres ægtefælle, og omkring en fjerdedel er bange for, at deres familie vil vælge en ægtefælle til dem imod deres vilje. Endvidere finder denne undersøgelse, at kun få procent af de minoritetsetniske unge oplever, at de må have en kæreste af samme køn.³¹

³¹ Als Research (2011)

Tilsvarende viser de gennemførte medborgerskabsundersøgelser fra 2012 og frem, at mellem 19 % og 26 % af de minoritetsetniske unge i alderen 18-29 år oplever, at de får deres frihed og selvbestemmelse begrænset af deres familie med hensyn til valg af kæreste eller ægtefælle.³² De unges begrænsede frihed i forhold til kærester kommer også til udtryk i den seneste Medborgerskabsundersøgelse fra 2017, hvor 7-8 % af de minoritetsetniske respondenter over 18 år, 'slet ikke' ville finde det i orden, hvis en person i deres familie havde en kæreste, inden vedkommende blev gift.³³

Samtidig er også den observerede kønsforskel en tendens, som kan genfindes i de eksisterende kvantitative undersøgelser på området. Også disse undersøgelser finder således, at andelen af minoritetsetniske unge, som oplever begrænset selvbestemmelse i relation til parforhold, ægteskab og seksuelle relationer, er højere blandt unge minoritetsetniske kvinder end blandt unge minoritetsetniske mænd.³⁴

I en række forskellige kvalitative sammenhænge fortæller minoritetsetniske unge, at kønsforskellen særligt hænger sammen med æresrelaterede normer i relation til unge kvinders seksualitet og ærbarhed, herunder at det i deres familie eller i deres minoritetsetniske omgangskreds anses som en skam og et statustab for hele familien, hvis en ung kvinde har sex før ægteskab – eller der blot går rygter herom.³⁵

Samlet set viser de eksisterende undersøgelser dermed, at et betydeligt mindretal af minoritetsetniske unge – og i særlig grad minoritetsetniske kvinder – oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse i forhold til parforhold, ægteskab og seksuelle relationer.

I det følgende præsenteres de dele af denne undersøgelse, som bidrager til at opdatere den eksisterende viden og til at give et mere dybdegående indblik i omfanget og karakteren af negativ social kontrol og begrænset selvbestemmelse i relation til parforhold, ægteskab og seksuelle relationer.

Indledningsvis fokuseres der på de spørgsmål, som ligger bag selvbestemmelsesindekset i forhold til *valg af kæreste eller ægtefælle*, samt den kvalitative data, der belyser karakteren af den oplevede negative social kontrol i relation hertil. Herefter ses der nærmere på de spørgsmål, som belyser omfanget og karakteren af den negative sociale kontrol i relation til *seksuelle relationer*.

4.2 Selvbestemmelse i forhold til valg af kæreste og ægtefælle

I dette afsnit gives et mere dybdegående indblik i svarfordelingerne på de spørgsmål, som ligger bag målet for selvbestemmelse i relation til valg af kæreste eller ægtefælle. De unge er blevet spurgt forskelligt, afhængigt af om de er gift eller ej:

³² Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (2016), se også www.integrationsbarometer.dk

³³ Udlændinge- og integrationsministeriet (2017)

³⁴ Denne tendens genfindes i alle de hidtil gennemførte Medborgerskabsundersøgelser (2012, 2013, 2014 og 2016) og i Als Research (2011). Se også den svenske undersøgelse, Ungdomsstyrelsen (2009)

³⁵ I en dansk kontekst se fx Als Research (2014a), Etnisk Ung (2014), Etnisk Konsulentteam (2010), Maia Consult (2009), Fabricius (2018).

De unge, som ikke er gift, er blevet spurgt:

- Må du, eller tror du, at du må have en kæreste for din familie?
- I hvilken grad tror du, at din familie vil give dig lov til at vælge, hvem du gifter dig med?
- Tror du, at din familie vælger en fremtidig partner eller ægtefælle til dig imod din vilje?
- I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, hvis du havde en kæreste af samme køn som dig selv?

De unge som er gift, er blevet spurgt:

- Måtte du, eller tror du, at du måtte have en kæreste for din familie, inden du blev gift?
- I hvilken grad føler du, at din familie har givet dig lov til at vælge din nuværende ægtefælle?
- Har din familie valgt din ægtefælle mod din vilje?

Selvbestemmelse i relation til valg af kæreste blandt 18-29-årige

Med henblik på at undersøge hvorvidt de unge oplever frihed til at have en kæreste, har vi spurgt de unge, som ikke er gift, om de må, eller tror de må, have en kæreste for deres familie. De unges svarfordeling – fordelt på køn og etnisk oprindelse - fremgår af nedenstående tabel 4.2.1

TABEL 4.2.1

Må du, eller tror du, at du må have en kæreste for din familie? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 967)	Pct. (n = 1049)	Pct. (n = 442)	Pct. (n = 368)	Pct. (n = 2826)
Ja	67	78	99	99	97
Nej	17	10	1	1	2
Ved ikke	12	10	1	1	1
Ønsker ikke at svare	4	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 4.2.1, er der væsentlig forskel i svarfordelingen mellem de minoritetsetniske unge og de majoritetsetniske unge. Mens næsten alle de majoritetsetniske unge gerne må (eller tror de må) have en kæreste for deres familie (99%), så gælder det tilsvarende for 67 % af de minoritetsetniske kvinder og 78 % af de minoritetsetniske mænd. Den vægtede andel af

minoritetsetniske kvinder, som ikke må, eller tror de må, ligger på 17 %, hvilket er væsentligt højere end blandt de minoritetsetniske mænd, hvor 10 % ikke må – eller tror de må – have en kæreste for deres familie. Derudover er der en større andel af de minoritetsetniske unge, der angiver, at de ikke ved, om de må have en kæreste eller ikke ønsker at svare på spørgsmålet sammenlignet med de majoritetsetniske unge.

Der er gennemført en regressionsanalyse af de unges svar på det ovenstående spørgsmål med henblik på at kontrollere for betydningen af andre faktorer. Det gælder faktorer såsom alder, beskæftigelse, grad af religiøsitet, om respondenter bor i et område med en høj grad af beboere med indvandrerbaggrund samt betydningen af familiens ære.

Som vist i Bilag 4, Tabel 4.1 viser regressionsanalysen, at de minoritetsetniske unge – på tværs af køn og både blandt indvandrere og efterkommere – fortsat er signifikant mere tilbøjelige til at svare 'nej', sammenlignet med de majoritetsetniske mænd, når der kontrolleres for betydningen af de øvrige faktorer. Endvidere ses det, at de ugifte respondenter, som er religiøse eller meget religiøse; som bor i et område, hvor mere end halvdelen af beboerne er indvandrere; eller som oplever, at familiens ære har stor betydning for, hvad de må i deres hverdag, er signifikant mere tilbøjelige til at svare 'nej' på spørgsmålet *"Må du, eller tror du, at du må have en kæreste for din familie?"*.

De unge, som i surveyen har svaret, at de er gift, er blevet spurgt på følgende måde: *"Måtte du, eller tror du, at du måtte have en kæreste for din familie, inden du blev gift?"*:

TABEL 4.2.2

Måtte du, eller tror du, at du måtte have en kæreste for din familie, inden du blev gift? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 329)	Pct. (n = 184)	Pct. (n = 39)	Pct. (n = 33)	Pct. (n = 585)
Ja	59	73	100	97	92
Nej	27	15	0	0	4
Ved ikke	8	7	0	3	3
Ønsker ikke at svare	5	5	0	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 4.2.2 ses der også blandt de gifte respondenter en betydelig – og signifikant – forskel i svarfordelingen blandt hhv. de minoritetsetniske og de majoritetsetniske unge. Igen svarer næsten alle de majoritetsetniske unge, at de gerne måtte have en kæreste for deres familie, inden de blev gift, mens det til sammenligning gælder for 59 % af de minoritetsetniske kvinder og 73 % af de minoritetsetniske mænd. Således ses der også blandt de gifte minoritetsetniske respondenter en betydelig kønsforskel. Mens 27 % af de gifte minoritetsetniske kvinder oplever, at de ikke måtte – eller ikke tror, at de måtte – have en kæreste, før de blev gift, så gælder dette tilsvarende for 15 % af de gifte minoritetsetniske mænd.

Som vist i Bilag 4, Tabel 4.2 viser regressionsanalysen af de unges svar på ovenstående spørgsmål, at mænd med ikke-vestlig efterkommerbaggrund og kvinder med ikke-vestlig indvandrer- og efterkommerbaggrund fortsat er signifikant mere tilbøjelige end majoritetsetniske mænd til at svare 'nej' på dette spørgsmål, når der er kontrolleret for en række andre faktorer.

Endvidere viser regressionsanalysen, at sandsynligheden for at svare 'nej' er signifikant højere blandt respondenter, som er meget religiøse; som oplever at familiens ære betyder meget; som bor i områder, hvor mere end halvdelen af beboerne er indvandrere; samt blandt respondenter, der ikke er studerende.

I relation til trivsel ses det endvidere, at de respondenter, som er i tvivl, om de måtte have en kæreste for deres familie, inden de blev gift, mistrives i højere grad end de øvrige respondenter. Som vist i Bilag 2, Tabel 2.1 befinder blot 41 % af disse respondenter sig således i lavrisikogruppen for mistrivsel, mens det til sammenligning gælder for et flertal på over 80 % blandt de øvrige respondenter.

Selvbestemmelse i relation til valg af kæreste blandt 15-17-årige

Som beskrevet ovenfor ses der betydelige forskelle mellem de minoritetsetniske og majoritetsetniske unges svar på spørgsmålet: "Må du, eller tror du, at du må have en kæreste for din familie?".

Som vist i Bilag 3, Tabel 3.1 gør det samme overordnede mønster sig gældende blandt de 15-17-årige respondenter. Igen må eller tror alle de majoritetsetniske unge, at de må have en kæreste for deres forældre, mens det til sammenligning gælder for 63 % af de minoritetsetniske drenge, og under halvdelen (43%) af de minoritetsetniske piger.

Selvom mønsteret overordnet set er det samme, så træder forskellene således endnu tydeligere frem blandt de 15-17-årige. Andelen af minoritetsetniske unge, som oplever begrænset frihed på dette område, er således højere blandt de 15-17-årige end blandt de 18-29-årige – og igen ses det, at det er de unge minoritetsetniske kvinder, der oplever den mindste grad af selvbestemmelse.

Selvbestemmelse i relation til valg af kæreste – forældrenes perspektiv

I de kvalitative interview udtrykker flere af de interviewede minoritetsetniske forældre, at de ville have svært ved at acceptere, hvis deres børn vælger af få en kæreste inden ægteskab. Flere nævner som årsag, at det på grund af deres religion er vigtigt, at unge venter med at have sex, til de er blevet gift. Ömer, som er far til fem børn i alderen 18-32 år, fortæller fx:

"De må gerne være venner, før de bliver gift. De kan godt være venner med en pige, så de kan gå med hende, de kan tale, de kan alting, men ikke sexual life. Så det er godt, fordi de skal forstå, hvis de kan acceptere hinanden, at de har samme plan, samme fremtid."

Mens flere af de interviewede forældre i lighed med Ömer fremhæver, at de synes det er fint, hvis deres børn lærer en person af det modsatte køn at kende, før de bliver gift, så gør

de det således samtidig klart, at det ikke bør være et forhold, der involverer en seksuel relation, da dette vil være uacceptabelt før ægteskab.

Et andet eksempel er *Kaja*, der er mor til fire børn i alderen 2-21, og som ligeledes fremhæver, at grænsen for hende går ved den seksuelle relation. Samtidig illustrerer det nedenstående citat, at der blandt de interviewede forældre er forskellige opfattelser af, hvad det vil sige at have en kæreste:

"Jeg vil helst have, at hvis han vil have en kæreste, så han skal giftes med [hende]. Ikke bare gå og være fri om det på grund af vores religion... Der, hvor jeg er muslim, og muslimerne, man må ikke have en kæreste. Selvfølgelig man må have en kæreste, men man skal ikke gå i seng sammen, man skal ikke kysse hinanden. Når man bliver forlovet, man må gerne gå sammen."

Selvbestemmelse i relation til valg af kæreste – de unges perspektiv

De fleste af de interviewede minoritetsetniske unge fortæller ligeledes, at de ikke må have en kæreste for deres familie, mens andre giver udtryk for, at de er i tvivl. Endelig er der blandt de interviewede flere unge, som alligevel har (eller har haft) kærester, og som fortæller, hvordan de har valgt at hemmeligholde deres forhold og/eller har haft svært ved at fortælle om forholdet til deres forældre.

Endelig illustrerer interviewmaterialet – i lighed med resultaterne i surveyen – at det særligt er de unge minoritetsetniske kvinder, som oplever, at deres forældre ikke vil acceptere en kæreste. Eksempelvis fortæller *leisha* på 20, at der i hendes familie gøres betydelig forskel på drenge og pigers frihedsgrader i relation til at have en kæreste før ægteskab:

"Jamen i den kultur, så må drenge og mænd jo mere end piger må på det punkt. Min bror, han gør jo, hvad han vil, men når det kommer til mig, så er det jo meget mere kontrolleret. Jeg kan huske, min bror, han har snakket sådan åbenlyst om, at han havde en kæreste overfor mig og snakket om, at nu havde han lige slået op med sin kæreste, så nu skulle han finde sig en ny. Og så var jeg sådan, hvis jeg nogensinde sagde det til ham, så ville han jo flippe ud, virkelig! Og det er udelukkende på grund af, at jeg er en pige."

En af de unge, som har været mere i tvivl om, hvorvidt hun måtte have en kæreste, er *Ezma* på 28 år, som derfor har holdt sine kærester hemmelige. Hun fortæller dog, at hun er ret sikker på, at hun ikke måtte have en kæreste for sin far, selvom han aldrig direkte har sagt det:

"Altså jeg måtte ikke have en kæreste. Jeg har aldrig hørt ham sige, at jeg ikke måtte, men det har jeg bare altid gået ud fra. Men det havde jeg. Jeg skjulte det bare."

Det går igen i flere af interviewene, at de unge forklarer deres forældres regler eller manglende forståelse med, at forældrene er opvokset i anden kultur, og stadig er ved at tilpasse sig det danske samfund. Samtidig nævner flere af de unge, at det ikke kun handler om forældrene selv, men også om frykten for sladder i familiens netværk og omgangskreds.

Tara på 20 år fortæller eksempelvis, at hendes forældre har været meget bekymrede for, om familiens netværk og omgangskreds vil sladre, hvis hun bliver set med en dreng. Samtidig oplever hun, at familiens netværk mangler forståelse af, hvad det vil sige at have en kæreste:

"Jeg tror ikke, de er vant til at se, fx det der med at have en kæreste, det forstår mange af dem ikke rigtig. Så derfor kan de være ret skeptiske for det der med at have en kæreste, så tror de bare, man sådan hører rundt..."

At Tara ikke må ses med drenge, fordi hendes forældre er bange for, hvad andre tænker om det, er et konkret eksempel på, at hensynet til familiens omdømme og ære kan have betydning for, hvorvidt nogle unge må have en kæreste.

Mens ingen af de unge kvinder nævner, at deres forældre har givet dem lov til at have sex før ægteskab, så er billedet mindre entydigt blandt de interviewede unge mænd. Mehmet på 17 år fortæller eksempelvis, at han har fået lov til at have en kæreste, hvilket, han mener, hænger sammen med, at hans forældre har en forståelse for hans seksuelle behov:

"Jeg vil sige, det er for at... ved hjælp af kæresten, så kan jeg få fjernet mine seksuelle behov fx, så jeg kan komme tilbage på banen, og det er så sikkert derfor mine forældre giver lov til det, for at jeg kan komme på banen igen."

Omvendt fortæller Selda på 18 år eksempelvis, at hun først fortalte hendes forældre, at hun havde "lært en fyr at kende" efter at de havde været i et forhold i 3 år. Tilsvarende fortæller Hamza på 23 år, at han flere gange har prøvet at lufte tanken om en kæreste for hans mor, men at det har været svært:

"Jeg har haft kærester... Jeg har også luftet tanken overfor min mor, men hun har det stadig lidt svært med det, fordi jeg har luftet to kærester overfor hende, og begge gange var det sådan lidt, det er ikke så fedt, og det kunne man godt mærke på hende: 'I stedet for alt det der kæresteri og sådan noget der, slå jer ned og så find ud af, om I gerne vil hinanden, altså sådan for real, og så bliv gift i sidste ende.' For hun går stadig med den her tankegang, om man vil det eller ej. Altså hun er jo vokset op på en måde og blevet opdraget på en måde. Det er også svært for hende at give fuldstændig slip i sidste ende, ikke. Og det har hun svært ved, men hun prøver så meget, hun kan."

Også flere af de andre unge fortæller, at deres forældre ikke brød sig om det, første gang de kom og fortalte om en kæreste. Enaya på 22 år fortæller for eksempel, at hendes forældre ikke brød sig om, at hun havde fundet sig en kæreste med en anden etnisk oprindelse end hende selv, men at forældrene med tiden har lært at acceptere det:

"De har ikke været superbegeistrede... Jeg krævede ikke så meget af dem andet end, at de skulle lære ham at kende og give ham en chance. For jeg vidste jo godt, at hvis de gjorde det, så ville det jo ikke være et problem, for det handler jo egentlig bare om at lære personen at kende bag den illusion, man egentlig selv har... Hvis man skal kigge religiøst på det, så må man indenfor islam ikke være nationalist, forstået på den måde, man må ikke sige nej til en fyr, bare fordi han har en anden kulturel baggrund eller kommer fra et land, men det er jo det her med, at det er mere kultur end religion, der

dominerer i ens hverdag. Og det er jo bare fordi, de helst ser, at man er sammen med en, som de har nogle specifikke ligheder med."

Enaya fortæller også, at hun har valgt at undlade at fortælle hendes forældre, at hendes kæreste er ateist, selvom han er født og opvokset som muslim:

"Hvad kan man sige, han er jo primært, oprindeligt vil jeg sige, muslim. Så det er ligesom det, de ved. Det er noget, jeg føler, ligesom ikke er nødvendigt at fortælle, fordi det ikke er noget, der spiller en rolle for os i vores hverdag. Og det er det med at tage hensyn til dem."

I lighed med Enaya fremhæver flere af de andre unge også, at det har betydning, hvem man ønsker at være kæreste med, og hvilken etnisk baggrund vedkommende har. Elias på 18 år fortæller eksempelvis, at hans forældre har en holdning om, at han ikke må komme sammen med en dansker:

"De har en meget stærk holdning til det, altså at jeg ikke skal komme sammen med en dansker... De er rimelig racistiske. De vil ikke have, jeg skal integrere mig ind i landet og blive mere dansk... Fordi de, altså jeg ved ikke... De flyttede hertil, men ville gerne beholde kulturen og religionen i familien, fordi det betyder meget for dem."

Omvendt fortæller Selda på 18 år, at hun tror, at hendes forældre godt ville acceptere en dansk kæreste, men at de nok ville have svært ved at acceptere en kæreste med en anden etnisk oprindelse:

"Fordi de bor i Danmark, så vil det være okay med en dansker, men det er ikke okay med en afghaner, pakistaner eller somalier. Det er meget mærkeligt, jeg ved ikke, hvorfor det er sådan, men det er det. Hvis det er en dansker, så er det okay. Fordi de har den holdning, det der synspunkt på danskere, at danskere er meget forstående og gode mennesker og sådan noget. De ved fx nogle irakiske, eller generelt mellemøstlige mænd, de har det der med at slå, hvor de så går ind og tænker, at danskere har en helt anden opfattelse. Så hvis jeg kom hjem en dansker, så ville det ikke være et stort problem, ikke et så stort problem, som hvis jeg kom hjem med en afghaner eller somalier eller noget i den stil."

Selvbestemmelse i relation til valg af kæreste af samme køn

Flere eksisterende undersøgelser viser, at accept af homoseksualitet er mindre udbredt blandt danskere med etnisk minoritetsbaggrund end blandt den øvrige del af befolkningen.

Undersøgelsen *Ung i 2011* viser eksempelvis, at mens blot 2-5 % af de minoritetsetniske unge mellem 15 og 20 år tror, at de må have en kæreste af samme køn for deres familie, så gælder dette til sammenligning for 51 % af de etnisk danske drenge og 77 % af etnisk danske piger i samme aldersgruppe.³⁶

Undersøgelsen *Nydanske LGBT-personers levevilkår* viser endvidere, at LGBT-personer med etnisk minoritetsbaggrund udgør en særlig udsat "minoritet i minoriteten". LGBT-personer

³⁶ Als Research (2011)

med etnisk minoritetsbaggrund skjuler i væsentligt højere grad deres seksuelle orientering og kønsidentitet over for fx forældre og andre familiemedlemmer sammenlignet med LGBT-personer med dansk oprindelse.

LGBT-personer med etnisk minoritetsbaggrund har også i højere grad været udsat for vold, voldstrusler og/eller andre negative reaktioner såsom overvågning, social udstødelse fra familien og pres for at blive gift mod deres vilje fra deres families side.

Endvidere viser undersøgelsen, at selvom hovedparten af den voksne minoritetsetniske befolkning har tolerante holdninger i relation til LGBT, så findes der samtidig et betydeligt mindretal, der opfatter homoseksualitet som unaturligt (43 %), som en religiøs synd (39 %) og/eller som en sygdom (22 %).³⁷

Senest indikerer Medborgerskabsundersøgelsen fra 2017, at mellem 27% og 29 % i den minoritetsetniske befolkning er 'helt enig' eller 'delvis enig' i, at *"ægteskab mellem to personer af samme køn er moralsk forkert"*, mens dette til sammenligning gælder 11 % i den majoritetsetniske del af befolkningen.³⁸

Vi har derfor også i denne undersøgelse ønsket at belyse, i hvor høj grad de unge oplever friheden til at have en kæreste af samme køn, og om de oplever et pres mod en heteronormativ seksualitet.

Dette har vi gjort ved at spørge de unge, som ikke er gift, i hvilken grad de tror, at deres familie ville acceptere, hvis de havde en kæreste af samme køn som dem selv.

TABEL 4.2.3

I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, hvis du havde en kæreste af samme køn som dig selv? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 967)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1049)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 442)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 368)	Total Pct. (n = 2826)
I høj grad	11	11	65	56	57
I nogen grad	10	9	26	26	25
I mindre grad	18	13	6	8	8
Slet ikke	41	44	1	4	6
Ved ikke	14	18	1	6	4
Ønsker ikke at svare	7	4	0	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

³⁷ Als Research (2015). Med 'den voksne minoritetsetniske befolkning' menes her danskere med ikke-vestlig indvandrer- eller efterkommerbaggrund over 18 år.

³⁸ Udlændinge- og Integrationsministeriet (2017)

Som det fremgår af ovenstående tabel, tror 11 % af de minoritetsetniske unge mellem 18 og 29 år, at deres familie 'i høj grad' ville acceptere, hvis de havde en kæreste af samme køn som dem selv. Til sammenligning gælder dette for mere end halvdelen af de majoritetsetniske unge mænd (56 %) og for 2 ud af 3 majoritetsetniske kvinder (67 %).

Samtidig tror næsten halvdelen af de minoritetsetniske mænd (44 %) og kvinder (41 %), at deres familie 'slet ikke' vil kunne acceptere det, mod 4 % af de majoritetsetniske mænd og 1 % af de majoritetsetniske kvinder. Som på de tidligere spørgsmål i dette kapitel ses det også her, at andelen, som er i tvivl, og andelen, som ikke ønsker at svare på spørgsmålet, er højere blandt de minoritetsetniske unge end blandt de majoritetsetniske unge.

Regressionsanalysen af, hvorvidt de unge tror, at deres familier ville acceptere en kæreste af samme køn, viser, at køn og etnisk oprindelse fortsat har signifikant betydning, når der kontrolleres for betydningen af en række andre faktorer. Således er både de majoritetsetniske mænd og de minoritetsetniske unge – på tværs af køn samt 1. og 2. generation – stadig signifikant mere tilbøjelige til at svare 'i mindre grad' eller 'slet ikke' sammenlignet med de unge majoritetsetniske kvinder, når der kontrolleres for andre faktorer. Endelig viser analysen, at respondenter, som er religiøse eller meget religiøse, samt respondenter, der oplever at familiens ære har stor betydning for, hvad de må i deres hverdag, ligeledes er signifikant mere tilbøjelige til at svare 'i mindre grad' eller 'slet ikke' på dette spørgsmål (se Bilag 4, Tabel 4.3)

Omvendt indikerer den lineære regressionsanalyse, at respondenter, som er bosat i områder med en høj andel af indvandrere, er *mindre* tilbøjelige til at svare 'i mindre grad' eller 'slet ikke' på spørgsmålet om, hvorvidt deres familie ville acceptere, hvis de fik en kæreste af samme køn. Resultatet kan muligvis skyldes, at regressionsanalysen tager udgangspunkt i den samlede population, herunder også i svarene fra de majoritetsetniske respondenter, som bor i urbaniserede områder med en vis andel af indvandrere.

Foretages der i stedet en regressionsanalyse med en interaktion mellem oprindelse og nabolag, er det muligt at se effekten af nabolag for hhv. majoritetsetniske unge, minoritetsetniske indvandrere og minoritetsetniske efterkommere for sig. En sådan analyse viser således, at sandsynligheden for at opleve manglende accept af en kæreste af samme køn er markant højere blandt minoritetsetniske indvandrere og efterkommere, som bor i områder med en høj andel af indvandrere, mens der ikke ses den samme sammenhæng for majoritetsetniske respondenter, der bor i et sådant (se Bilag 4, Tabel 4.10). Det forhold, at man bor i et område med en høj andel af indvandrere, synes med andre ord kun at påvirke de minoritetsetniske unges svar på spørgsmålet om familiens accept af en kæreste af samme køn i negativ retning, mens der ikke ses en tilsvarende sammenhæng for de majoritetsetniske unge.

Kærester af samme køn blandt de 15-17-årige

Svarfordelingerne blandt de 15-17-årige på spørgsmålet "*I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, hvis du havde en kæreste af samme køn som dig selv?*" viser et mønster, der er sammenligneligt med resultatet for de 18-29-årige.

Som vist i Bilag 3, Tabel 3.2, ses der også blandt de 15-17-årige en betydelig forskel mellem de minoritetsetniske og majoritetsetniske unge. Her ses der igen en kønsforskel blandt de majoritetsetniske unge mellem 15-17 år, da de majoritetsetniske piger i højere grad end de majoritetsetniske drenge svarer, at de tror, deres familie ville kunne acceptere, hvis de fik en kæreste af samme køn.

Kærester af samme køn – forældrenes perspektiv

De gennemførte interview med minoritetsetniske forældre giver flere eksempler på forældre, som fortæller, at det ville være rigtig svært for dem, hvis deres barn blev homoseksuel.

Farida, som er mor til 4 børn i alderen 11-25 år, svarer eksempelvis således på spørgsmålet om, hvordan hun ville reagere, hvis hendes datter fortalte hende, at hun var homoseksuel:

"Det er rigtig svært. Rigtig svært. Det ville være en katastrofe. Det ville være rigtig svært, og jeg ved også, der er heller ikke rigtig mange danskere, der accepterer det, så det er ikke kun os."

Som begrundelse forklarer *Farida* blandt andet, at det ville skade familiens ære, hvis hendes datter blev homoseksuel:

"De tænker, at det bliver ydmygelse, virkelig, for hele familiens ære også, hvis hun vælger det... Det er rigtig svært. Men lige nu, selvom det lige nu i Libanon er begyndt, at der kommer nogle der, hvor der findes lesbiske. Det er stadigvæk, når jeg ser to lesbiske sammen, synes jeg stadig, det er underligt. Nej, det er ikke normalt."

Ömer, som er far til 5 børn i alderen 18-32 år, svarer ligeledes, at han ikke ville kunne acceptere, hvis hans søn fandt en kæreste af samme køn, mens *Marwa*, som er mor til tre børn i alderen 17-24 år, også ville finde det svært, men fortæller at hun ville prøve at tale roligt om det, hvis hun fandt ud af, at en af hendes sønner havde homoseksuelle tanker:

"Det er jo igen mit problem, min opgave, at forklare dem på en nem måde. Og jeg skal være tålmodig og snakke med dem. For hvis jeg bliver lige pludselig, når han kommer med sådan nogle spørgsmål eller nogle emner, og flipper jeg ud, duer det ikke. Så selvom han ikke kan lide det, eller selvom han bare ikke kommer og spørger om det, så holder han fast på det. Og det er typisk, lige så snart forældrene flipper ud om nogle ting, og bliver helt sådan stresset, så gør børnene det og holder fast, selvom de ikke kan lide det, selvom de ikke mener, at de skal være rigtige. Det er sådan. Men hvis man tager det sådan stille og roligt, og snakker med dem, og forklarer dem, hvad der er rigtig og forkert, jeg synes det hjælper. Det har jeg oplevet med mine børn i 25 år nu."

Kærester af samme køn – de unges perspektiv

Blandt de minoritetsetniske unge, er der også flere som fortæller, at de tror, det ville være meget svært for deres forældre at acceptere, hvis de var homoseksuelle. Flere af de unge oplever, at deres forældre har negative holdninger til homoseksuelle. *Tara* på 20 år er selv biseksuel og har ikke fortalt det til sine forældre. Hun fortæller:

"De er blevet lidt mere oplyste gennem tiden, fordi det har været meget i medierne og sådan, og jeg har også forsøgt at hinte til mine forældre eller spørge ind til deres meninger. Min mor virker neutral omkring det, men tænker nok inderst inde, at det er sært at være homoseksuel, mens min far er meget imod det og ikke vil have, at vi skal have noget at gøre med folk, der er homoseksuelle."

Enaya på 22 år fortæller, at hun generelt oplever, at hendes forældre er til at forhandle med, men at lige præcis homoseksualitet ville de have svært ved at acceptere. På spørgsmålet om, hvordan de ville reagere, hvis hun præsenterede dem for en kæreste af samme køn, svarer hun:

"Uuuh! Hvis jeg skal være 100% ærlig, så ved jeg det virkelig ikke. Mine forældre er ikke just begejstrede for homoseksuelle generelt."

Hamza på 23 år fortæller, at han slet ikke tror, at hans mor kan have tænkt den tanke, at han kunne komme hjem med en kæreste af samme køn, og at homoseksualitet er en sygdom for hende:

"I hvert fald fra min mors side er det 'no go', 100%. Der er ikke så meget pis med hende, altså. Tanken har aldrig strejft hende, lad mig sige det sådan. Jeg ved ikke rigtig, hvordan hun ville reagere. Choktilstand eller sådan noget lignende... I hendes hoved er det jo en sygdom, ikke? At være homoseksuel. Hun synes, det er lidt synd for dem, de kan jo ikke rigtig gøre for det. De har jo de her tanker omkring det samme køn og sådan noget der - det er en ting. At de så udøver dem, synes hun så, er en anden ting. Det er lidt sådan, hun har det omkring det, og jeg tror ikke rigtig, hun kunne forestille sig det ske."

Elias på 18 år fortæller ligeledes, at han ikke måtte komme med til bryllup, fordi hans forældre var bange for, at familien ville tro han var homoseksuel, fordi han glattede sit hår:

"Der var et tidspunkt, hvor jeg glattede mit hår. Jeg havde permanentet det. Og de flipede helt ud på mig. Vi skulle til to bryllupper, imens det var glat. De ville nærmest ikke have, jeg skulle komme, fordi jeg så sådan ud... [så] familien troede, jeg var homoseksuel."

På spørgsmålet om, hvad der kan ligge til grund for forældrenes negative holdninger til homoseksualitet, svarer de unge, at det hænger sammen med forældrenes kulturelle baggrund, med hensynet til familiens ære og omdømme samt manglende viden om og kendskab til homoseksualitet.

I modsætning til de unges forældre, er der flere af de unge, som giver udtryk for mere tolerante holdninger til homoseksualitet. Dette forklarer Enaya bl.a. med, at hun er mere eksponeret over for det i hendes hverdag:

"Jeg vil faktisk sige, det er mere det, man er bange for det, man ser, det fremmede, ikke? Jeg kender en del. Min gamle kollega var biseksuel, hende snakkede jeg rigtig godt med, og jeg har en af mine gode venner, han er homoseksuel, så for mig er jeg mere, hvad kan man sige, ikke udsat, men jeg ser det meget mere i min hverdag."

Hamza fortæller, at han er noget mere tolerant end sin mor, men at det samtidig ikke er noget, han vil støtte:

"Jeg har det lidt mere large. Altså jeg vil ikke sige, jeg er en form for direkte fortaler for det på nogen måde. Jeg ville heller ikke sige, jeg ville støtte det på nogen måde, det ville jeg i hvert fald ikke. Men jeg har ikke noget imod det. Jeg kan sagtens have venner, der er det. Jeg tænker ikke så meget over det for at være helt ærlig. Jeg synes lidt, det må være op til folk selv, hvad de er, så længe det ikke går hen og direkte påvirker mig på en eller anden måde, så har jeg det et eller andet sted fint med det."

Selvbestemmelse i relation til valg af ægtefælle blandt 18-29-årig

Som nævnt indledningsvis i dette kapitel, er de ugifte unge blevet spurgt, hvor meget indflydelse, de tror, de får på valg af deres fremtidige ægtefælle, mens de unge, som er gift, er blevet spurgt, hvor meget indflydelse, de selv havde på valg af ægtefælle. Endvidere er de ugifte respondenter blevet spurgt, om de tror, at deres familie vil vælge en ægtefælle til dem mod deres vilje. Nedenfor gennemgås svarfordelingerne på de tre nævnte spørgsmål:

TABEL 4.2.4

I hvilken grad tror du, at din familie vil give dig lov til at vælge, hvem du gifter dig med? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 967)	Pct. (n = 1049)	Pct. (n = 442)	Pct. (n = 368)	Pct. (n = 2826)
I høj grad	75	77	93	94	92
I nogen grad	16	12	3	1	3
I mindre grad	2	4	1	1	1
Slet ikke	3	4	3	3	3
Ved ikke	2	3	1	0	1
Ønsker ikke at svare	1	1	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af ovenstående tabel, tror 93-94% af majoritetsetniske unge 'i høj grad', at deres familie vil give dem lov til at vælge, hvem de gifter sig med, mens det gælder for 75-77% af de minoritetsetniske unge. Andelen, der 'i nogen grad' tror det, er omvendt betydeligt større blandt de minoritetsetniske unge, mens andelen, der 'slet ikke' tror det, er nogenlunde lige stor for alle fire grupper (3-4%). Endelig ses det, at der er lidt flere af de minoritetsetniske unge, som i mindre grad tror det, eller som er i tvivl.

De minoritetsetniske unge tror altså i mindre grad, at deres familie vil give dem frihed til at vælge, hvem vil de gifte sig med, sammenlignet med de majoritetsetniske unge. Der ses imidlertid ikke de store forskelle i forhold til køn på dette spørgsmål.

De respondenter, som har svaret, at deres familie kun 'i mindre grad' eller 'slet ikke' vil give dem lov til at vælge, hvem de vil gifte sig med, er efterfølgende blevet spurgt, om de tror, at deres familie vil vælge en fremtidig partner eller ægtefælle til dem mod deres vilje.

TABEL 4.2.5

Tror du, at din familie vælger en fremtidig partner eller ægtefælle til dig imod din vilje?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 226)	Pct. (n = 239)	Pct. (n = 29)	Pct. (n = 21)	Pct. (n = 515)
Ja	2	3	0	0	1
Nej	92	84	100	100	97
Ved ikke	5	13	0	0	2
Ønsker ikke at svare	1	0	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,007

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i Tabel 4.2.5 ovenfor, tror langt de fleste – på tværs af køn og etnicitet – ikke, at deres familie vælger en fremtidig partner eller ægtefælle imod deres vilje. Der ses dog et lille mindretal på 2-3 % af de minoritetsetniske unge, der tror at deres familie vil vælge en fremtidig partner eller ægtefælle til dem mod deres vilje det, ligesom der er flere af de minoritetsetniske unge, der er i tvivl.

Blandt de unge mellem 18 og 29 år, som er gift, ses følgende svarfordeling på spørgsmålet: "I hvilken grad føler du, at din familie har givet dig lov til at vælge din nuværende ægtefælle?"

TABEL 4.2.6

I hvilken grad føler du, at din familie har givet dig lov til at vælge din nuværende ægtefælle?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 329)	Pct. (n = 184)	Pct. (n = 39)	Pct. (n = 33)	Pct. (n = 585)
I høj grad	84	79	93	88	89
I nogen grad	8	6	0	0	1
I mindre grad	3	4	0	0	1
Slet ikke	3	3	5	9	6
Ved ikke	1	3	2	3	2
Ønsker ikke at svare	1	4	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,009

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Også her fremgår det, at størstedelen af de unge 'i høj grad' oplever, at deres familie har givet dem lov til at vælge deres nuværende ægtefælle. Andelen er højere blandt de majoritetsetniske kvinder (93 %) og mænd (88 %), end den er blandt de minoritetsetniske kvinder (84 %) og mænd (79 %). Det er dog samtidig værd at bemærke den relativt høje andel af majoritetsetniske mænd og kvinder, der 'slet ikke' føler det. En mulig forklaring på dette forhold kan være, at de ikke har oplevet det som relevant eller nødvendigt at skulle spørge deres familie om lov til at vælge deres ægtefælle, hvorfor de svarer 'slet ikke' på spørgsmålet.

Svarfordelingerne kunne således tyde på, at en del af informanterne har forstået spørgsmålet på denne måde, da alle de majoritetsetniske unge og størstedelen af de minoritetsetniske unge, der har svaret 'slet ikke', efterfølgende svarer 'nej' på det opfølgende spørgsmål om, hvorvidt deres familie har valgt en ægtefælle til dem mod deres vilje.³⁹

Selvbestemmelse i relation til valg af ægtefælle blandt 15-17-årige

Også blandt de 15-17-årige tror hovedparten af de unge, at deres familie 'i høj grad' vil give dem lov til selv at vælge, hvem de vil gifte sig med. Og i lighed med det billede, der tegner sig for de 18-29-årige, ses det, at andelen, som tror, at de kun 'i nogen grad' vil få lov til selv at vælge, hvem de vil gifte sig med, er højere blandt de minoritetsetniske kvinder (22 %) og de minoritetsetniske mænd (18 %) sammenlignet med de majoritetsetniske kvinder (7 %) og de majoritetsetniske mænd (9 %). Se Bilag 3, Tabel 3.3 og 3.4.

Selvbestemmelse i relation til valg af ægtefælle – forældrenes perspektiv

Overordnet giver de interviewede minoritetsetniske forældre udtryk for, at det er vigtigt for dem, at deres børn finder sig en god fremtidig ægtefælle. Når der spørges ind til, hvad der forstås ved en 'god ægtefælle' lægger forældrene typisk vægt på, at vedkommende skal have et arbejde eller en god uddannelse, og at vedkommende skal være et godt menneske, som behandler deres søn/datter ordentligt. Herudover fremhæver flere, at vedkommende skal være en god muslim, og at det vil være en fordel, hvis deres kommende svigersøn eller -datter har samme kulturelle/etniske baggrund som dem selv.

Overordnet kan man sige, at hovedparten af forældrene er meget engagerede i, hvem deres børn bliver gift med. Der er ingen af forældrene, som mener, at unge skal gifte sig med en person, hvis de ikke selv ønsker det. Men derudover er der forskellige måder og forskellige grader af, hvor stor indflydelse forældrene har/har haft på deres børns fremtidige ægtefælle.

De fleste af forældrene udtrykker, at deres børn selv bestemmer, hvem de vil giftes med, og at flere oplever, at der er sket en forandring i forhold til tidligere. *Samira*, som er mor til 4 børn i alderen 21-32 fortæller eksempelvis, at tiderne har ændret sig, og at hun ikke kan bestemme over sine børns valg af ægtefælle:

³⁹ Det gælder 93% af de minoritetsetniske unge og 100% af de majoritetsetniske unge. Svarfordelingerne på dette opfølgende spørgsmål er ikke taget med i rapporten, fordi antallet af respondenter er lavt og forskellene ikke mellem grupperne ikke er signifikante.

"Ja, jeg ikke siger til mine børn: 'Du er ung, og jeg vil gerne have, du gifter mig med ham og ham'. Nej, de bestemmer selv. Jeg har læst i psykologbøger, og så har jeg været i Afghanistan. Da stod der i bøgerne noget andet. Tiderne skifter. Fx jeg er 58, det er 50 år siden, ikke ligesom nu. Jeg kan ikke tvinge mine børn, ligesom det var."

For Farid, som er far til tre børn i alderen 16-25 år, er det vigtigste, at hans døtres fremtidige mænd har et arbejde:

"De bestemmer selv. Hvis det er god mand og arbejder, selvom han ikke er muslimsk, er dansker, pakistansk. Det er ikke vigtigt. Jeg er ligeglad, om han kommer fra Europa eller Amerika. Men hvis det er en god mand, har arbejde, hvis hun bliver glad med ham."

Ajda, der er mor til to børn i alderen 24-28, fortæller, at hendes datter selv må vælge sin kommende mand, men at familien skal godkende ham, før de bliver gift:

"Hun finder. Også vi skal kende [ham]. Forældre skal kende. Hvem er han? Hvad laver han? Hvem er hans forældre? Hvem er hans familie? Hvor bor han, hvor i Danmark eller hvor andet land? Fordi vi spørger, mange spørgsmål til ham. Og så bagefter hun skal blive gift med ham."

Ajda fortæller også, at hendes datter ville giftes med en mand, men at Ajda ikke syntes om det, fordi han ikke var under uddannelse og dermed måske ville få svært ved at finde arbejde:

"Det er ca. en måned og hun snakkede ikke med mig. Jeg sagde til hende... 'måske du bliver gift sammen med ham efter to år, og så efter tre år, du bliver skilt. Bagefter du siger din mand: Jeg har arbejde, du har ikke arbejde. Jeg går arbejde hver dag. "

Andre forældre fortæller, at de er blevet kontaktet af familier med henblik på at arrangere et ægteskab med deres datter/døtre, men at der er vigtigt, at døtrene også selv er med på det. Fatima, som er mor til syv børn i alderen 25-36 år, fortæller eksempelvis, at der er en familie, som viser interesse for hendes datter, men at datteren selv skal sige ja, før hun kan giftes med manden:

"Jeg kender noget familie, der bor i Dubai. De har en dreng, en afghaner, der bor her [i Danmark]. De er lige kommet og spurgt, om eventuelt han kan komme og fri til vores datter. Vi ved det ikke, vi giver ikke svar endnu, men vi får se... Flere gange de kommer, de spørger min datters mand. Hvis min datter siger ja, jeg siger okay."

Endelig giver flere af forældrene udtryk for, at deres religiøse og kulturelle baggrund spiller en betydelig rolle i relation til valg af ægtefælle. Nogle af forældrene fortæller, at de synes det er vigtigt, at deres børn bliver gift med en person, der har samme kulturelle baggrund, mens det for andre er mere vigtigt, at vedkommende har samme religiøse overbevisning.

Farida, som er mor til fire børn i alderen 11-25 år, fortæller eksempelvis, at det ikke har betydning for hende, hvilken kulturel baggrund hendes datters kommende ægtefælle har, men at det er vigtigt, at personen enten er muslim eller konverterer til Islam:

"Det eneste problem, der kan være, om de kan konvertere eller er muslimer. Hvis det er en dansk, de må gerne konverteres til islam, så vi har ikke noget imod, at de er fra andre lande."

Marwa, som er mor til tre børn i alderen 17-24 år, fortæller ligeledes, at hendes datter meget gerne må gifte sig med en dansk mand, så længe han er muslim eller konverterer:

"Jeg elsker, og beder om hele tiden, at min datter giftes med en dansk mand. Fordi jeg synes, at danske mænd har jo en større respekt for ægteskab end arabiske mænd. Jeg har selv oplevet det med en arabisk mænd, og jeg synes, det er grimt, og det skal min datter ikke prøve. Og det er hun også imod. Hun siger: 'Det skal være en anden nationalitet end arabisk mand, ellers gifter jeg mig heller ikke'... [men] altså, hvis han skal være dansker, så skal han være en muslim."

Selvbestemmelse i relation til valg af ægtefælle – de unges perspektiv

Stort set alle de interviewede unge fortæller, at det er vigtigt for deres forældre, at de bliver gift, og at deres forældre samtidig har en holdning til, hvem de gifter sig med. Det er dog forskelligt, hvor meget de unge oplever, at forældrene vil bestemme, ligesom det ifølge de unge er forskelligt, hvor stor indflydelse forældrene reelt har. Der er flere af de unge, som fortæller, at deres forældre har en holdning til, hvem de skal giftes med, men at det jo i sidste ende er dem selv, der bestemmer. De unge påpeger endvidere, at kultur og religion spiller en væsentlig rolle for deres forældre i forhold til de unges valg af fremtidig ægtefælle.

Ifølge flere af de unge vil det være skamfuldt for deres familie, hvis de ikke bliver gift, og flere af de unge har på denne baggrund oplevet et større eller mindre pres. Nadia på 22 år fortæller eksempelvis, at hendes mor klart forventer, at hun bliver gift og får børn en dag, og derfor bliver moderen også irriteret, når Nadia ikke vil gå med til andres bryllupper:

"Så bliver hun sådan helt irriteret, sådan helt: 'Hvis du aldrig vil med mig til bryllup, hvordan skal mødrene se dig, og hvordan vil du nogensinde blive gift?' Og jeg står bare og tænker: 'Hvad fanden snakker du om?' og sådan. 'Ja, hvis du aldrig kommer med til bryllupperne, hvordan skulle du nogensinde blive gift, fordi alle sønnernes mødre kan jo ikke se dig.' Og jeg er sådan der: 'Mor, jeg har ikke tænkt mig at blive gift gennem dig. Jeg skal nok selv finde min mand'. Og så kan jeg faktisk huske, at min far, han kommer, nærmest løbende ud og er sådan helt 'Gift, hvad? Gift, hvad snakker du om? Gift nu? Hun er...' Altså jeg tror ikke, jeg var meget mere end... Jeg var ikke over 16."

Samtidig fortæller flere af de interviewede unge, at deres forældre gerne ser, at de finder sammen med én, der har samme kulturelle baggrund. Enaya, som er 22 år, siger fx:

"Jeg tror, når man er kommet hertil fra et andet land, så ser man helst, at ens børn finder sig nogle inden for samme kulturelle baggrund. Og det kan jeg jo godt forstå, fordi man jo gerne vil beholde kulturen indenfor familien. Mine forældre, de snakker begge to flydende dansk. Men for dem er det også rart at kunne snakke arabisk med den kommende svigersøn. Én man ligesom kan dele kultur med, og som forstår deres kultur. Så for dem har det en, hvad kan man sige, større betydning. Men vi har jo altid sagt til dem, at når man er flyttet til et andet land, et mere multikulturelt land, så er sandsynligheden for, at man finder nogen indenfor samme kulturelle baggrund jo meget lille,

og så skal man jo være åben og accepterende over for andre. Men 100%, de ser helst, at man finder nogen inden for samme kulturelle baggrund.”

For enkelte af de interviewede unge, er presset og kravene til ægtefællens etniske og religiøse baggrund større. *leisha* på 20 år fortæller eksempelvis, at hun ikke må blive gift med en dansk mand – heller ikke selvom han konverterer til islam:

”De vil både have, at han skal være muslim, men også, at han skal være arabisk. Så hvis jeg fx kom med en dansk mand og sagde: ‘Jamen, han er altså muslim, han er konverteret’, så ville de stadig ikke acceptere det, fordi de gerne vil have en arabisk mand... Det er bare et must, fordi de gerne vil have, at man fører det arabiske videre. Det er også, ifølge den kultur, altid manden, der fører etniciteten videre. Så lad os nu sige, at hvis min far var arabisk og min mor, hun var dansk, så ville man altid sige, at man var araber, fordi det kunne godt være, at ens mor var dansk, men ens far er araber, så det er det, man går efter... Det er både kulturmæssigt og religiøst fordi ifølge mine forældre, ifølge islam, der er det manden, der fører religionen videre. Og man vil gerne føre den muslimske tro med sig, så en muslimsk pige skal altid gifte sig med en muslimsk mand, men en muslimsk mand må godt gifte sig med en enten kristen eller jødisk kvinde.”

Endelig er der enkelte af de interviewede unge, som har været udsat for deciderede forsøg på tvangsægteskab. *Sana* på 24 år fortæller

”Jeg har haft mange problemer med min familie. Og min far er psykisk syg, altså... Her på det sidste har han presset meget på med ægteskab, fordi jeg har haft en kæreste i nogle år, og min far er ikke tilfreds med, at jeg er sammen med en dansker, og at forholdet ikke har udviklet sig hurtigt, ligesom til ægteskab og sådan noget, som min far ønsker. Så han har flere gange i løbet af de sidste par år forsøgt at komme med en anden partner til mig fra udlandet af, hvor jeg har været afvisende. Men nu her, der er min far blevet meget aggressiv med det, at nu skulle det ske, og så truede han mig med, at hvis jeg ikke gik med til det, så ville han slå mig ihjel og sådan nogle ting... Altså det vigtigste for min far er, at der sker et ægteskab hurtigt, og at jeg hurtigt får børn og sådan noget... At jeg kommer under kontrol, ifølge ham, altså, at der er en mand, der holder styr på mig, ikke?... Det handler om hans stolthed. Om hvordan familien ser på ham, fordi jeg er jo hans datter. Altså han føler, at jeg gør vores del af familien til grin ved, at jeg er snart 25 år, og jeg ikke er gift endnu, og jeg har en dansk kæreste.”

Også *Elias* på 18 år fortæller, at han forældre forsøgte at gifte ham væk, da han var 16-17 år, men at det aldrig blev til mere:

”De sagde hele tiden, at jeg skulle giftes med en palæstinenser. Og der var et tidspunkt min mors venindes datter var der meget ofte og lige prøvede lidt at få os sammen, men det gik ikke så godt... Jeg tog til fester og sådan noget og levede lidt dobbeltliv. Så kom jeg hjem, så var der den her pige på min alder, der lavede mad til mig. Det var rimelig underligt. Jeg blev meget irriteret, fordi jeg synes, det er virkelig sådan... Ja, det er bare en virkelig dårlig attitude mod kvinder.”

4.3 Holdninger til sex før ægteskab og belysning af mødomsmyten

Det er veldokumenteret, at holdninger til særligt kvinders seksualitet er omdrejningspunkt for en del af den negative sociale kontrol, der bliver udøvet, og at det i nogle familier er forbundet med skam og anses som et betydeligt problem i relation til familiens omdømme og ære, hvis en kvinde har sex før ægteskab.⁴⁰ Centralt i denne sammenhæng står ofte forestillinger om den kvindelige 'mødom', herunder idéen om, at kvinder med en 'intakt' mødom altid bløder ved første samleje. Dette selvom forskning viser, at 'mødommen' eller kønskran- sen, ikke er en ubrudt hinde i skeden, der kan sprænge, men derimod en elastisk slimhinde, og at det reelt er under halvdelen af alle kvinder, der bløder ved første samleje.⁴¹

Holdninger og forestillinger, der understøtter kontrol med kvinders seksualitet, kommer ikke kun fra forældre eller ældre familiemedlemmer. Som vist i undersøgelsen *Ung i 2011*, er der også en betydelig andel af minoritetsetniske unge, som selv tilslutter sig holdninger, der kan være med til at understøtte en sådan kontrol. Blandt de adspurgte unge i *Ung i 2011* svarede mere end 2 ud af 3 minoritetsetniske unge mellem 15 og 20 år således, at de synes, det er vigtigt, at en pige har sin 'mødom', når hun bliver gift. Til sammenligning gjaldt dette for 2-3 % af de majoritetsetniske unge i samme aldersgruppe.⁴²

Med henblik på at opdatere og udvide den eksisterende viden om de ovennævnte forhold, har denne undersøgelse også haft fokus på at belyse de unges holdning til spørgsmålet om, hvorvidt de mener, at en pige skal vente med at have sex, til hun bliver gift. Derudover er der stillet en række spørgsmål, som har til formål at belyse omfanget og karakteren af 'mødomsmyten', herunder det pres, som nogle kvinder kan føle i forhold til at bløde under første samleje. De unge i undersøgelsen er derfor blevet spurgt:

- Synes du, at det er vigtigt, at en pige venter med at have sex, til hun bliver gift?
- [til ugifte kvinder:] Er du bange for ikke at bløde ved det første samleje, efter du er blevet gift?
- [til gifte kvinder:] Var du bange for ikke at bløde under første samleje, da du blev gift?
- [til ugifte mænd:] Er det vigtigt for dig, at din fremtidige ægtefælle bløder under første samleje, efter I er blevet gift?
- [til gifte mænd:] Var det vigtigt for dig, at din ægtefælle blødte under første samleje, da I blev gift?

Svarfordelingerne på disse spørgsmål gennemgås og analyseres i det følgende afsnit.

⁴⁰ Als Research (2011, 2014a), Etnisk Ung (2014), Etnisk Konsulentteam (2010); Maia Consult (2009)

⁴¹ van Moorst et. al (2012); Cook og Dickens (2009), Fabricius (2018)

⁴² Als Research (2011)

Holdninger til sex før ægteskab blandt 18-29-årige

På spørgsmålet om, hvorvidt de unge synes, at *'det er vigtigt, at en pige venter med at have sex, til hun bliver gift'*, ses der en betydelig forskel i svarfordelingerne fordelt på etnisk oprindelse.

Blandt de minoritetsetniske unge er det 37 % af kvinderne og 29 % af mændene, som synes det er vigtigt, at en pige venter med at have sex, til hun bliver gift, mens dette til sammenligning gælder for 3 % af de majoritetsetniske kvinder og 2 % af de minoritetsetniske mænd. Endvidere er det en forholdsvis stor andel af de minoritetsetniske unge, som er i tvivl (16-19%) eller som ikke ønsker at svare på spørgsmålet (5-6 %).

Der ses ikke umiddelbart væsentlige kønsforskelle blandt de majoritetsetniske unge, hvorimod det blandt de minoritetsetniske unge særligt er kvinderne, som synes, det er vigtigt (37% mod 29 %).

TABEL 4.3.1

Synes du, det er vigtigt, at en pige venter med at have sex til hun bliver gift?
(18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja	37	29	3	2	5
Nej	42	46	95	93	90
Ved ikke	16	19	1	4	4
Ønsker ikke at svare	5	6	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Regressionsanalysen på spørgsmålet *"Synes du, at det er vigtigt, at en pige venter med at have sex til hun bliver gift?"* viser, at køn og etnisk oprindelse fortsat har stor og signifikant betydning, når der kontrolleres for betydningen af en række andre faktorer.

Endvidere viser analysen, at sandsynligheden for at mene, at en pige bør vente med sex til hun bliver gift, er signifikant større blandt de unge som selv er gift; blandt de unge, som er religiøse, og blandt de unge, som oplever, at hensynet til deres families ære har stor betydning for, hvad de må i deres hverdag.

Endelig viser analysen, at alder ligeledes har en betydning. De 18-29-årige unge er således signifikant mere tilbøjelige end de 15-17-årige til at mene, at en pige bør vente med sex, til hun bliver gift (se Bilag 4, Tabel 4.4).

Frygt for ikke at bløde ved første samleje med ægtefælle blandt 18-29-årige kvinder

På spørgsmålet "Er du bange for ikke at bløde ved første samleje, efter du er blevet gift?" svarer de ugifte kvinder mellem 18 og 29 år, som følger:

TABEL 4.3.2

Er du bange for ikke at bløde ved det første samleje, efter du er blevet gift?"
(18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 967)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 442)	Total Pct. (n = 1409)
Ja	6	0	1
Nej	76	94	93
Ved ikke	10	3	4
Ønsker ikke at svare	8	2	2
Total	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i Tabel 4.3.2, er der blandt de minoritetsetniske kvinder et mindretal på 6 %, som er bange for ikke at bløde, mens 10 % er usikre og 8 % ikke ønsker at svare spørgsmålet. Til sammenligning er ingen af de majoritetsetniske kvinder bange (0 %), mens 3 % er usikre og 2 % ikke ønsker at svare.

Selvom det overordnet er positivt, at et flertal på 76 % af de minoritetsetniske kvinder ikke er bange for dette, så er der fortsat grund til at bekymre sig om trivslen blandt det mindretal, som er bange for ikke at bløde ved det første samleje med deres kommende ægtefælle. De ugifte kvinder, som er bange, er således også stærkt overrepræsenterede i højrisiko- og mellemrisikogruppen for mistrivsel (se Bilag 2, Tabel 2.3).

De unge, som er gift, er ligeledes blevet spurgt ind til frygten for ikke at bløde ved første samleje efter at være blevet gift:

TABEL 4.3.3

Var du bange for ikke at bløde under første samleje, da du blev gift? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 329)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 39)	Total Pct. (n = 368)
Ja	11	3	4
Nej	76	92	89
Ved ikke	5	3	3
Ønsker ikke at svare	9	2	4
Total	100	100	100

P-værdi = 0,120

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Her svarer langt størstedelen af de gifte unge kvinder ligeledes, at de ikke var bange for ikke at bløde under første samleje, da de blev gift. Som vist i Tabel 4.3.3 ovenfor gælder dette for henholdsvis 76 % af de minoritetsetniske kvinder og 92 % af de majoritetsetniske kvinder, hvilket er på niveau med andelen blandt de ugifte kvinder.

Blandt de gifte kvinder ligger andelen, der var bange for ikke at bløde i forbindelse med deres første samleje med ægtefællen, på hhv. 11 % blandt de minoritetsetniske kvinder og 3 % blandt de majoritetsetniske kvinder.

Holdning til om ægtefællen bløder ved første samleje blandt 18-29-årige mænd

De ugifte mænd er tilsvarende blevet spurgt, om det er vigtigt for dem, at deres fremtidige ægtefælle bløder under første samleje.

Svarfordelingen fremgår af tabel 4.3.4 nedenfor:

TABEL 4.3.4

Er det vigtigt for dig, at din fremtidige ægtefælle bløder under første samleje, efter I er blevet gift? (18-29-årige)

	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1049)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 368)	Total Pct. (n = 1417)
Ja	8	0	1
Nej	71	94	92
Ved ikke	14	4	5
Ønsker ikke at svare	7	2	2
Total	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist, ses der også blandt de ugifte mænd en væsentlig forskel i svarfordelingen i forhold til etnisk oprindelse. Mens 8 % af de minoritetsetniske mænd synes, at det er vigtigt for dem, så gælder det for 0 % af de majoritetsetniske mænd.

Endvidere ses det, at andelen, som direkte giver udtryk for, at det ikke er vigtigt, er markant mindre blandt de minoritetsetniske unge mænd (71%) sammenlignet med 94% af de majoritetsetniske unge mænd.

Også på dette spørgsmål ses en sammenhæng med trivsel. De unge, som ikke ønsker at svare på dette spørgsmål, er således overrepræsenterede i højrisikogruppen for mistrivsel (se Bilag 2, Tabel 2.4).

Tilsvarende er de gifte mænd blevet spurgt, om det var vigtigt for dem, at deres ægtefælle blødte under første samleje, efter at de blev gift:

TABEL 4.3.5

Var det vigtigt for dig, at din ægtefælle blødte under første samleje, da I blev gift? (18-29-årige)

	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 184)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 33)	Total Pct. (n = 217)
Ja	15	0	2
Nej	56	85	80
Ved ikke	10	6	7
Ønsker ikke at svare	19	9	11
Total	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 4.3.5, er der igen betydelig og signifikant forskel på svarfordelingen blandt hhv. de minoritetsetniske og de majoritetsetniske mænd. Mens 15 % af de gifte minoritetsetniske mænd synes, det var vigtigt, og 56 % har den modsatte opfattelse, så er det ingen (0%) af de majoritetsetniske mænd, som synes, det var vigtigt, mens et betydeligt større flertal på 85 % ikke synes, det var vigtigt.

Holdninger til sex før ægteskab og mødomsmyten blandt 15-17-årige

På spørgsmålet om, hvorvidt en pige bør vente med at have sex, til hun bliver gift, er der 44 % af de minoritetsetniske kvinder, 29 % af de minoritetsetniske mænd og 2-3 % af de majoritetsetniske unge mellem 15-17 år, der mener dette (se Bilag 3, Tabel 3.5). Denne fordeling ligger omtrent på niveau med fordelingen blandt de 18-29-årige.

Andelen af minoritetsetniske kvinder, som ikke er bange for ikke at bløde ved første samleje, efter at de er blevet gift, er dog mindre blandt de 15-17-årige minoritetsetniske kvinder (57 %) end blandt de 18-29-årige minoritetsetniske kvinder (76 %). Tilsvarende er der lidt flere, der er bange (8%), i tvivl (23 %), og som ikke ønsker at svare (11 %) blandt de 15-17-årige sammenlignet med de 18-29-årige.

I forhold til om det er vigtigt for de unge minoritetsetniske 15-17-årige mænd, at deres fremtidige ægtefælle bløder under første samleje, ses samme mønster. Der er færre, som ikke synes, det er vigtigt (52 %) blandt de 15-17-årige sammenlignet med de 18-29-årige. Omvendt er der flere, som synes, det er vigtigt (13 %), er i tvivl (25 %), og som ikke ønsker at svare (10 %)

Sex før ægteskab og belysning af mødomsmyten – de unges perspektiv

Flere af de interviewede minoritetsetniske kvinder fortæller, at mødommen har haft en betydning i deres ungdom og har påvirket reglerne for, hvad de må og ikke må. Herunder ikke mindst, at (forestillinger om) mødommen har haft betydning for forskellen mellem de regler,

som har været gjort gældende over for dem, i modsætning til de regler, som har været gjort gældende over for deres brødre.

leisha (20 år) fortæller fx, at hun først og fremmest skal passe på sin mødom, fordi hun er en pige:

"Det er mest fordi, jeg er en pige... Altså min mor, hun fandt ud af på et tidspunkt, at jeg brugte tamponer, og det var sådan: 'Nej, det gør ugifte kvinder ikke'. Jeg tror, hun troede, at man ville få taget sin mødom af det på en eller anden måde"

leisha fortæller også, at der var mange ting, hun ikke måtte, som hendes brødre godt måtte, fordi hendes far var bange for, at de andre fyre ville gøre hende noget:

"Jamen igen, det er fordi at jeg er en pige, fordi det var ikke noget problem med mine brødre. Min far, han blev ved med at sige til mig: 'Jeg ved godt, du er en god pige' og sådan noget, altså han stolede på mig, sagde han, men jeg er ret sikker på, at han troede, at fyrene ville gøre et eller andet"

Tara på 20 år fortæller, at hun ikke måtte være sammen med venner af det modsatte køn af hensyn til familiens ære, fordi folk så ville tro, at hun havde sex med dem:

"Meget tarveligt sagt, så tror jeg, at de har en opfattelse af, at hvis man som pige, der hænger ud med mange fyre, så bliver hun betragtet som en luder, og så vil alle andre familier osv. også tale om denne her pige, der også bare hænger ud med drenge... For eksempel blev min søster fanget i at have en ven fra børnehaven, som var en dreng, og det var de ret sure over, og de sagde, hun ikke skulle have noget med ham at gøre."

Også de øvrige informanter fortæller, at det især er de unge kvinder som begrænses i deres seksualitet og i forhold til, om de må have sex før ægteskab, mens det ikke i samme omfang er tilfældet for de unge mænd. *Elias* på 18 år fortæller eksempelvis:

"Det gælder for mere, hvis en kvinde har mistet sin mødom, end hvis drengen havde for eksempel... Det var ikke noget, de sagde til os [drenge], at vi gerne måtte [have sex før ægteskab], men det er noget, de ikke ville blive sure over, hvis de fandt ud af."

Til gengæld har *Elias* oplevet, at det for hans søsters vedkommende udløste en voldsom reaktion, da hans far fik at vide, at søsteren havde mistet sin mødom – selvom det ikke passede:

"Hun kom sammen med en dansk dreng, og vores mor hjalp hende med at dække for det. Så skulle han konverteres, og han gik igennem et meget langt forløb... og efter nogle måneder blev min søster træt af at vente, og hun ville gerne gøre noget, og så blev min mor meget sur på hende og gik ind til min far og sagde, at hans datter ikke var en pige mere, og hun havde mistet sin mødom, hvilket var en løgn. Så gik han bare ind og gik amok på hende."

4.4 Selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse

Tidligere undersøgelser viser, at minoritetsetniske unge på en række parametre er bagud i forhold til uddannelse sammenlignet med majoritetsetniske unge. Dette gælder fx i forhold til andelen af unge, som starter på en ungdomsuddannelse, andelen af unge, som har afsluttet en kompetencegivende uddannelse som 30-årige samt i forhold til karaktergennemsnit ved folkeskolens afgangsprøver.⁴³

Samtidig viser en undersøgelse af SFI om *Etniske minoritetsunge i Danmark*, at minoritetsetniske forældre faktisk har højere uddannelsesmæssige forventninger til deres børn end de majoritetsetniske forældre.⁴⁴ At minoritetsetniske forældre har høje ambitioner i forhold til deres børns uddannelse, kan være positivt, og kan have været medvirkende til, at minoritetsetniske unge igennem de seneste årtier har gjort store fremskridt i det danske uddannelsessystem. Omvendt kan de høje ambitioner – særligt hvis disse ambitioner ikke afspejler de unges faglige niveau og ikke bliver fulgt op af den nødvendige faglige støtte – medføre urealistiske forventninger og lægge et stort pres på de unge. Når man ser på omfanget og karakteren af negativ social kontrol, er det på denne baggrund også relevant at se på de unges muligheder for selv at kunne vælge, hvad de ønsker at uddanne sig til.

I undersøgelsen *Ung i 2011* svarede langt hovedparten af de minoritetsetniske unge mellem 15 og 20 år (88-89 %), at de enten helt selv bestemmer, eller at deres egne ønsker betyder mest for deres valg af uddannelse sammenlignet med 98 % blandt de majoritetsetniske unge. Et mindretal på 9 % af de minoritetsetniske unge svarede, at familien og de selv bestemmer lige meget, mens 2 % angav, at familien bestemmer mest eller helt.

Som det fremgår af kapitel 3, viser selvbestemmelsesindekset for de 18-29-årige i denne undersøgelse, at et mindretal på 9 % af de minoritetsetniske unge i alderen 18-29 år, oplever begrænset selvbestemmelse i forhold til valg af uddannelse og venner, sammenlignet med 2 % blandt de majoritetsetniske unge. Andelen er lidt større blandt de 15-17-årige. Her er det 12 % af de minoritetsetniske unge mænd og 10 % af de minoritetsetniske unge kvinder, som oplever begrænset selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse og venner, sammenlignet med henholdsvis 4 % af de majoritetsetniske mænd og 8 % af de majoritetsetniske kvinder.

I dette afsnit gennemgås resultaterne for de spørgsmål i indekset, som omhandler uddannelse. De unge, som er i gang med, eller har færdiggjort en uddannelse efter grundskolen, er blevet spurgt:

- I hvilken grad oplever du, at din familie har givet dig lov til selv at vælge din uddannelse?

Tilsvarende er de unge, som ikke er i gang med eller har færdiggjort en uddannelse efter grundskolen, blevet spurgt:

- I hvilken grad tror du, at du selv må bestemme din uddannelse?

⁴³ Danmarks Statistik (2017) og SFI (2017)

⁴⁴ SFI (2017)

Selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse blandt 18-29-årige

TABEL 4.4.1

I hvilken grad oplever du, at din familie har givet dig lov til selv at vælge din uddannelse? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1176)	Pct. (n = 1082)	Pct. (n = 460)	Pct. (n = 375)	Pct. (n = 3093)
I høj grad	86	83	94	93	93
I nogen grad	11	11	6	6	6
I mindre grad	1	2	0	1	1
Slet ikke	1	1	0	0	0
Ved ikke	0	1	0	0	0
Ønsker ikke at svare	1	1	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 4.4.1, oplever langt størstedelen af de unge, som er i gang med eller har afsluttet en uddannelse efter grundskolen, at de 'i høj grad' har fået lov til selv at vælge deres uddannelse. Andelen, som 'i nogen grad' oplever det, er dog noget højere blandt de minoritetsetniske unge (11 %) sammenlignet med de majoritetsetniske unge (6 %), ligesom der er ganske få procent af de minoritetsetniske unge, som oplever det 'i mindre grad' eller 'slet ikke'. Sammenlignes tabel 4.4.1 med tabel 4.4.2, som viser svarfordelingen blandt de unge, som *ikke* er i gang med eller har færdiggjort en uddannelse efter grundskolen, ses det, at de sidstnævnte unge umiddelbart oplever et større pres, end de unge, som allerede er i gang med eller har færdiggjort en uddannelse. Der skal dog tages forbehold for det lave antal respondenter i den nederste tabel (n=164), som heller ikke gør det muligt at kommentere på eventuelle forskelle i relation til køn og etnisk oprindelse.

TABEL 4.4.2

I hvilken grad tror du, at du selv må bestemme dit valg af uddannelse? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 60)	Pct. (n = 78)	Pct. (n = 12)	Pct. (n = 14)	Pct. (n = 164)
I høj grad	52	74	63	70	67
I nogen grad	23	16	23	16	19
I mindre grad	9	3	7	15	10
Slet ikke	2	0	0	0	0
Ved ikke	10	6	7	0	4
Ønsker ikke at svare	5	1	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,539

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse blandt de 15-17-årige

Når vi ser på de 15-17-årige, som er i gang med eller har færdiggjort en uddannelse efter grundskolen, tegner der sig et sammenligneligt billede, som blandt de 18-29-årige. Her svarer 97 % af de minoritetsetniske unge og 98-99 % af de majoritetsetniske unge, at de 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplever, at deres familie har givet dem lov til selv at vælge uddannelse. Forskellene mellem de etniske grupper er ikke statistisk signifikante.

Ser man til gengæld på de 15-17-årige, som ikke er i gang med eller har færdiggjort en uddannelse efter grundskolen, er det et andet billede, der tegner sig. Her er det umiddelbart de minoritetsetniske drenge, som oplever det største pres (79 % 'i høj grad' eller 'i nogen grad'), mens de majoritetsetniske drenge er den gruppe, som oplever mindst pres (100 % 'i høj grad' eller 'i nogen grad'). Omvendt ligger de minoritetsetniske og de majoritetsetniske kvinder nogenlunde på niveau med 95-96 %, som tror det 'i høj grad' eller 'i nogen grad'.

Selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse - forældrenes perspektiv

At størstedelen af de unge oplever, at de i høj grad selv har fået lov at vælge deres uddannelse kommer også til udtryk i de kvalitative interview. Størstedelen af forældrene fortæller, at det er meget vigtigt for dem, at deres børn får en uddannelse, men at børnene selv må vælge, hvilken uddannelse de tager.

Et eksempel er *Farida*, som er mor til 4 børn i alderen 11-25 år. Hun fortæller, at det er meget vigtigt for hende, at hendes børn tager en uddannelse, fordi de har muligheden – en mulighed hun ikke selv havde:

Tolk: "Det betyder rigtig meget for hende, fordi hun sammenligner med sig selv. Hun havde ikke den mulighed, da hun boede i Libanon. Ikke mulighed for at tage den her uddannelse, hvor uddannelse, de kostede rigtig meget. ..Men når det er en mulighed for dem, og det er gratis. Selvfølgelig hun vil bakke op. Det betyder rigtig meget for hende, at hendes børn tager en uddannelse. De kan stå på deres egne [ben] og kan klare sig selv. Og de kan komme videre i deres liv."

For størstedelen af forældrene er det vigtigste altså, at de unge får en uddannelse, så de kan lære at klare sig selv. Flere af forældrene fortæller dog også, at de har nogle ønsker og forventninger til deres børns uddannelse, men at det i sidste ende er op til de unge selv. *Kaja*, som er mor til fire børn i alderen 2-21, fortæller fx, at hun vejleder sine børn i hvilken uddannelse, der er god at tage, men at det er dem selv, der bestemmer i sidste ende:

"Vi fortæller om, hvad for en uddannelse, der er den bedste at tage, men det er deres eget valg, og jeg kan ikke tvinge dem. De må selv bestemme, bare ikke sidde hjemme og ikke lave noget."

Flere af forældrene fortæller også, at de i første omgang har haft høje forventninger til deres børns uddannelse, men at de med tiden har accepteret, at de unge har andre ønsker eller ambitioner.

Farida fortæller fx, at hun gerne ville have, at hendes børn tog en høj uddannelse, men at hendes ønsker lå over niveauet for den ene datter, hvilket hun har accepteret:

Tolk: "Hun vil rigtig gerne [have, at] hendes børn tager en høj uddannelse, men fx hendes datter valgte socialrådgiveruddannelsen. Det er det, hun kan, det er hendes niveau, og hun kan godt lide det. Så det accepterer hun også. De har selv valgt deres egen uddannelse."

En enkelt af forældrene fortæller, at hendes søn ikke selv fik lov at vælge sin uddannelse på grund af hendes tidligere mand. Marwa, som er mor til tre børn i alderen 17-24 år, fortæller således, at hendes eksmand tvang deres søn til at læse til læge eller farmaceut, men at hendes børn selv har fået lov til at bestemme, efter at hun er gået fra sin mand:

"Deres far, i tiden hvor vi har været sammen, har tvunget dem faktisk, den ældste, min afdøde søn, at læse til enten at arbejde i apotek eller læge. Det ville han ikke. Fordi han var mere, altså, mekaniker. Hans interesse. Og så siger jeg til ham, lad ham være, lad ham bestemme selv. Nej, han var imod ham hele tiden. Hele tiden, med alt. Men efter da vi gik fra ham, så har jeg givet mine børn, altså, deres frihed til at vælge hvad de har lyst til."

Selvbestemmelse i relation til valg af uddannelse – de unges perspektiv

De unge giver ligeledes udtryk for, at uddannelse har været et vigtigt element i deres opdragelse. Størstedelen af de unge giver udtryk for, at deres forældre har gået meget op i uddannelse, men at det er forskelligt, hvad forældrene har lagt vægt på i forhold til uddannelse.

Nadia på 22 år fortæller eksempelvis om sin fars syn på uddannelse:

"I hans verden, så er det det med at gå og spille sin tid. Han har lidt svært ved, at vi alle sammen fx gerne vil tage sabbatår og sådan noget. Han har ikke forbudt os det, han har sagt sin mening meget højt og tydeligt, men ja igen i sidste ende, så er det vores eget valg. Altså noget han har haft meget svært med, det er fx det faktum, at jeg har skiftet uddannelse fire gange. Det er jo så fjernt fra hans verden. I hans verden, så er det jo bare, find et eller andet og bliv færdig, og så har du en sikkerhed."

Nadia er ikke den eneste af de interviewede unge, som har følt sig mere eller mindre presset til at skulle vælge og færdiggøre deres uddannelse hurtigere, end de selv har følt sig klar til. Ligeledes fremgår det af de gennemførte interview, at de unge har valgt forskellige coping-strategier i relation hertil.

Ezma på 28 år fortæller eksempelvis, at hun i en periode holdt orlov fra sit studie, hvilket hun holdt hemmeligt over for sin far. Hver morgen i halvandet år stod hun således op og lod som om, hun tog i skole.

Farens ønske om, at hun skal tage en fin uddannelse, har Ezma oplevet som et stort pres, hvilket har været medvirkende til, at hun nu er sygemeldt med stress. Hun fortæller:

"Jeg fik min depression under uddannelsen. Men sådan noget med at holde pause eller et eller andet, det gør man ikke. Så jeg var også meget, altså min far, han er også meget temperamentsfuld, så jeg var også bange, når jeg kom hjem. Hvis jeg skulle til eksamen, så var jeg vildt bange for at dumpe på grund af ham, i stedet for at være ked af det på mine egne vegne, ikke? Og der er jo vel et pres fra andre på dem [forældrene]."

Hovedparten af de øvrige interviewede unge har dog i modsætning til Ezma oplevet en forholdsvis stor frihed i forhold til, hvilken uddannelse, de har valgt.

Flere af de unge fortæller, at deres forældre har haft en forhåbning om og opfordret dem til at tage lange og gode uddannelser såsom advokat, ingeniør eller læge, men at de med tiden har accepteret, at de unge har andre ønsker og ambitioner.

Førnævnte *Nadia* på 22 år fortæller eksempelvis, at hendes far nok havde håbet, at hans børn tog sig nogle prestigefyldte uddannelser, men at han med tiden har accepteret de valg, som børnene har truffet:

"På et eller andet tidspunkt, selvfølgelig havde han den der drøm med, at vi alle sammen skulle have en totalhøj uddannelse, men det har aldrig været noget, vi skulle. Så man kan sige, da vi var yngre, så pressede han os lidt den vej... Men han fandt jo meget hurtigt ud af, at vi var alle sammen meget mere til det samfunds-faglige og sociale, så det faldt han hurtigt til ro med."

4.5 Religionsfrihed

Siden indførelsen af grundloven i 1849 har borgere i Danmark haft trosfrihed. Endvidere har Danmark tilsluttet sig Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvis artikel 9 giver ret til frihed for tanke, samvittighed og religion, herunder retten til at skifte religion eller overbevisning.⁴⁵

I relation til unge under 18 år fremhæver Børnekonventionen dog samtidig forældrenes ret til at handle på barnets vegne, hvorefter staten skal respektere forældrenes ret til at yde passende vejledning og støtte til barnet ved udøvelsen af rettighederne, hvilket gentages specifikt i artikel 14, stk. 2 om barnets ret til tankefrihed, samvittigheds- og religionsfrihed, uden at det dog uddybes nærmere, hvad der menes hermed. På den anden side peger Børnekonventionens artikel 2 på, at barnet og familien kan have hver deres private overbevisninger, da bestemmelsen påbyder staterne at respektere *både* barnets og forældrenes religiøse, politiske eller anden anskuelse.⁴⁶

⁴⁵ EMRK: www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=81462

⁴⁶ Institut for Menneskerettigheder (2017)

I det omfang forældre eller andre begrænser unges religionsfrihed på en måde, som overtræder de nævnte rettigheder, kan der tales om en negativ form for social kontrol.

Tidligere undersøgelser af negativ social kontrol har kun i begrænset omfang belyst unges oplevelser af selvbestemmelse i forhold til religionsfrihed. I rapporten *Kønsroller og social kontrol blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund* konkluderes det dog, at minoritets-etniske unge udsættes for former for social kontrol, som begrænser deres trosfrihed, ligesom religiøst tilhørsforhold kan udgøre en central faktor, når det gælder *legitimering* af negativ social kontrol. Flere af de muslimske informanter i undersøgelsen fra 2014 henviser således til islam eller til Koranen, når de skal forklare, hvorfor den sociale kontrol udøves – eller hvorfor den bør udøves.⁴⁷

Endvidere fremgår det af undersøgelsen *Ung i 2011*, at unge med muslimsk baggrund på en række områder er mere udsatte for negativ social kontrol end unge uden muslimsk baggrund.⁴⁸

Imidlertid mangler der fortsat viden om karakteren og udbredelsen af negativ social kontrol i relation til religionsfrihed – både blandt unge med muslimsk baggrund og blandt unge med andre religiøse baggrunde.

I dette afsnit belyses de unges selvbestemmelse i forhold til religion og religionsfrihed på baggrund af følgende spørgsmål:

- I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, at du valgte en anden religion end deres?
- I hvilken grad oplever du, at du selv må vælge, om du vil gå med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning?

Endvidere har vi spurgt de unge mænd:

- I hvilken grad oplever du, at kvinderne i din familie selv kan vælge, om de vil bære tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning?

Religionsfrihed blandt 18-29-årige

Som illustreret i tabel 4.5.1. nedenfor, viser resultaterne af denne undersøgelse, at mange unge i Danmark oplever begrænset selvbestemmelse, når det kommer til religionsfrihed. Dette gælder særligt blandt de minoritetsetniske unge, hvor det samlet set er halvdelen, der tror, at deres familie kun 'i mindre grad' eller 'slet ikke' ville acceptere det, hvis de valgte en anden religion end familiens.

⁴⁷ Als Research (2014a)

⁴⁸ Als Research (2011)

Ligeledes er det værd at bemærke, at der også blandt de majoritetsetniske unge er et betydeligt mindretal (17-18 %), som tror, at deres familie kun 'i mindre grad' eller 'slet ikke' ville acceptere dette. I forlængelse heraf må det således konstateres, at oplevelsen af begrænset religionsfrihed er relativt udbredt blandt unge i Danmark – herunder særligt blandt minoritetsetniske unge:

TABEL 4.5.1

I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, at du valgte en anden religion end deres? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1048)	Pct. (n = 957)	Pct. (n = 333)	Pct. (n = 217)	Pct. (n = 2555)
I høj grad	14	15	31	41	33
I nogen grad	13	12	40	31	33
I mindre grad	18	18	13	12	13
Slet ikke	28	30	5	5	7
Ved ikke	21	20	11	11	12
Ønsker ikke at svare	6	6	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Forskellen i relation til etnisk oprindelse kommer tydeligst til udtryk i relation til andelen, der tror, at deres familie 'slet ikke' ville kunne acceptere, hvis de valgte en anden religion. Dette gælder samlet set for 29 % af de minoritetsetniske unge, mens det tilsvarende gælder for 5 % blandt de majoritetsetniske unge.

Det fremgår ydermere af regressionsanalysen på spørgsmålet "I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, at du valgte en anden religion end deres?", at køn og etnisk oprindelse fortsat har stor og signifikant betydning, når der kontrolleres for andre faktorer. Analysen viser også, at sandsynligheden for at tro, at ens familie vil acceptere, hvis man valgte en anden religion end deres, er signifikant mindre blandt de unge, som er religiøse, samt unge, der oplever, at hensynet til deres families ære har stor betydning for, hvad de må i deres hverdag (se Bilag 4, Tabel 4.5).

Religionsfrihed blandt de 15-17-årige

I forhold til de 15-17-årige, tegner der sig et billede, som ligner ovenstående. Her ligger andelen, som oplever, at deres familie 'slet ikke' ville acceptere det, hvis de valgte en anden religion, på 31 % blandt de minoritetsetniske unge og 6 % blandt de majoritetsetniske unge (Se Bilag 3, Tabel 3.10).

Religionsfrihed – forældrenes perspektiv

Størstedelen af de interviewede minoritetsetniske forældre beskriver sig selv som religiøse – i større eller mindre grad. Flere af dem fortæller, at religion spiller en vigtig rolle i deres liv, og at det derfor også ville være meget svært, hvis deres børn fravalgte deres religion.

Et eksempel er *Farida*, som er mor til fire børn i alderen 11-25 år, som (gennem tolk) fortæller, at det ville være meget svært for hende, hvis hendes datter fravalgte islam:

Tolk: "Det er også svært at acceptere for hende [Farida]. Hvad kan hun gøre? Hun kan ikke slå dem ihjel, hun kan ikke banke dem, hun kan ikke gøre noget, men det ville være rigtig svært. Det håber, hun inderligt ikke, at det sker. Men det er rigtig svært at acceptere."

Farida fortæller endvidere, at hvis hendes datter fravalgte islam ville hun stoppe med at tale til hende i en periode:

Tolk: "Det eneste, hun kan gøre er, at hun ikke vil snakke med hende. Fordi som mor, efter et stykke tid [måske], men i starten vil hun ikke snakke med hende, ja. Hendes kød og blod, det er lidt svært... Det vil være rigtig svært at overtale i de perioder, hvor man lige er gået til noget nyt, så man kan ikke overtale dem, men stadigvæk vil hun prøve, men det bliver rigtig svært. Måske i starten vil hun ikke tale med hende, men efter ti år, så kommer de 'mor, undskyld'."

Kaja, som er mor til fire børn i alderen 2-21 år, fortæller, at hun også ville blive meget skuffet, hvis hendes børn fravalgte islam, men at de jo selv må bestemme, hvis de er blevet 18 år:

"Jeg ville være meget sur og ked af. Jeg kan fortælle dem, at det her, det er en fejl. Jeg vil ikke have, I gør det. Men når de er over 18, når de ved, hvad det er, så er det deres eget. Så de må selv betale prisen senere i deres fremtid, når de dør."

Omvendt fortæller *Jale*, der er mor til to børn i alderen 16-17 år, at hun ikke selv er praktiserende muslim, men at hun har været nervøs for sin søn, fordi han er blevet mere religiøs:

"Det er svært med islam. Der er mange fortolkninger mellem dem, [og] der er rigtig forskellige fortolkninger af det. Derfor vi har haft en rigtig lang snak med ham om det, hver eneste ting, han hører herfra eller derfra, han skal komme og snakke om det med os. Selvom jeg er ikke praktiserende, men jeg kan godt finde ud af det snakke sammen."

Religionsfrihed – de unges perspektiv

Det er forskelligt, hvor stor en rolle religionen spiller hos de interviewede unge og deres familie. Nogle af de unge kommer fra hjem, hvor forældrene er meget religiøse, mens andre kommer fra hjem, hvor religion spiller en mindre rolle. Enkelte af de unge betegner deres forældre som 'ateister'. De fleste af de interviewede unge kommer dog fra relativt religiøse familier og beskriver, at deres forældre gerne ser, at de praktiserer deres religion mere end de gør, uden at de dog nødvendigvis oplever det som et stort pres.

Et eksempel er *Enaya* på 22 år, der betegner sig selv som havende tendens til at være 'agnostiker':

"Vi er jo alle sammen blevet opdraget til at bede ligesom dem, men det har jeg ikke gjort i mange år. Så på den måde er vores holdninger forskellige... De så jo gerne, at vi gjorde det. Når man er religiøs muslim, så tror man jo på livet efter døden, og de går selvfølgelig meget op i at være gode mennesker, forstået på den måde, at man så efterfølgende kan komme i himlen, og den holdning har jeg selvfølgelig stor respekt for. Men jeg er bare typen, der lever i nuet og gør de ting, jeg ligesom føler mig tilpas i."

Elias på 18 år fortæller i modsætning til de andre unge, at han har oplevet et stort pres fra sin forældres side i forhold til hans religiøse overbevisning. Han betegner sig selv som ateist, og fortæller, at han holdte det skjult for sine forældre, men at det en dag kom frem, da han var til lægen:

"Jeg var til lægen, da jeg var meget ung, 13 år, og blev diagnosticeret med depression. Og de ville gerne håndtere det ved at kalde min mor ind og sige, at din depression kan skyldes den kulturelle forskel mellem mig og min muslimske familie, fordi jeg er ateist. Så fandt min mor ud af, at jeg var ateist af lægen, som snakkede lidt for meget... Lige da det skete, var det meget kaotisk i hjemmet og [min mor lavede] sådan djævlendrivelse, altså på mig... Men min far fandt aldrig ud af det, og min mor bildte sig selv ind, at jeg var muslim. Så indtil jeg var 18, så troede hun bare, jeg var muslim."

Selvom de øvrige unge ikke – ligesom *Elias* – har oplevet et stort pres fra deres forældres side, så fortæller størstedelen af de interviewede unge, at de tror, deres familie ville have svært ved at acceptere, hvis de åbent fravalgte deres religion.

Selvbestemmelse i forhold til tørklæde og religiøs hovedbeklædning blandt 18-29-årige

Mens der kan dokumenteres en betydelig udbredelse af begrænset selvbestemmelse i relation til det overordnede spørgsmål om religionsfrihed, så gør det samme sig ikke gældende i relation til spørgsmålet om tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning:

TABEL 4.5.2

I hvilken grad oplever du, at du selv må vælge, om du vil gå med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning? (18-29-årige)

Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	
Pct. (n = 225)	
I høj grad	85
I nogen grad	9
I mindre grad	1
Slet ikke	2
Ved ikke	1
Ønsker ikke at svare	3
Total	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 4.5.2 ovenfor svarer 85 % af de minoritetsetniske kvinder, som går med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning, at de 'i høj grad' selv må vælge, om de ønsker dette.⁴⁹ Samtidig er der kun få procent, som kun 'mindre grad' (1 %) eller 'slet ikke' (2 %) selv må vælge, om de vil gå med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning. Endvidere er undersøgelsens mandlige respondenter blevet spurgt, i hvilken grad de oplever, at kvinderne i deres familie kan vælge, om de vil gå med tørklæde eller religiøs beklædning:

TABEL 4.5.3.

I hvilken grad oplever du, at kvinderne i din familie selv kan vælge, om de vil bære tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning? (18-29-årige)

	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1251)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 403)	Total Pct. (n = 1654)
I høj grad	70	71	71
I nogen grad	5	3	3
I mindre grad	2	1	1
Slet ikke	8	7	7
Ved ikke	11	14	14
Ønsker ikke at svare	4	4	4
Total	100	100	100

P-værdi = 0,144

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af ovenstående tabel, er der 3 ud af 4 unge mænd – på tværs af etnicitet – som 'i høj grad' eller 'i nogen grad' oplever, at kvinderne i deres familie selv kan vælge, om de vil gå med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning, mens et mindretal (7-8 %) oplever, at kvinderne 'slet ikke' selv må bestemme.

Det er endvidere interessant, at der ikke er væsentlig eller signifikant forskel på svarfordelingen blandt henholdsvis de minoritetsetniske og de majoritetsetniske mænd, i betragtning af, at der er 21 % af de minoritetsetniske kvinder og ingen (0 %) af de majoritetsetniske kvinder, som svarer, at de går med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning. At der på trods af dette forhold er en del majoritetsetniske mænd, som 'slet ikke' oplever det, kan muligvis tolkes som om, at kvinderne ikke får lov selv at bestemme, fordi det ikke ville blive accepteret, hvis de valgte at gå med tørklæde eller anden religiøs beklædning.

⁴⁹ Tabel 4.5.2 viser alene fordelingen blandt minoritetsetniske kvinder, der har svaret, at de går med tørklæde eller anden hovedbeklædning. Antallet af observationer i de øvrige grupper er for lavt til at vise vægtede andele (n = 18 blandt minoritetsetniske mænd og n=1 blandt majoritetsetniske kvinder).

Selvbestemmelse ift. tørklæde og religiøs hovedbeklædning blandt de 15-17-årige

Blandt de 15-17-årige er det ligeledes 21 % af de minoritetsetniske kvinder, som går med tørklæde. Også blandt de 15-17-årige minoritetsetniske kvinder oplever størstedelen (83 %), at de 'i høj grad' selv må vælge. Der er dog fortsat et mindretal, som oplever, at de kun 'i nogen grad' (11 %) eller 'i mindre grad' (3 %) selv må bestemme (se Bilag 3, Tabel 3.11).

På spørgsmålet om, hvorvidt de oplever, at kvinderne i deres familie selv kan vælge, om de må gå med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning, ligner svarfordelingen blandt de 15-17-årige mænd den fordeling, der ses blandt de 18-29-årige mænd (se Bilag 3, Tabel 3.12).

Selvbestemmelse ift. tørklæde og religiøs hovedbeklædning – forældrenes perspektiv

I de kvalitative interview, er der flere af forældrene, som fortæller, at deres døtre går med tørklæde. De gør dog alle opmærksom på, at det har været døtrenes eget valg, om de vil gå med tørklæde eller ej. *Marwa*, som er mor til tre børn i alderen 17-24 år, fortæller fx:

"Ja. Hun har jo selv valgt at gå med tørklæde, da hun var i 1. klasse. Og så der... Jeg stadig huske, der var sådan varmeste tid vi har jo haft, og når hun kommer, så hun var simpelthen så helt rød i ansigtet. Jeg har sagt det, ved du hvad, du har en hel uge, mandag til fredag, at prøve det. Hvis du kan godt lide det, så er det helt okay, det er helt op til dig. Det er fordi mine forældre, har ikke tvunget mig til at have tørklæde på, det har jeg selv valgt."

Kaja, som er mor til fire børn i alderen 2-21 år, fortæller, at hendes datter ikke går med tørklæde, fordi hendes mand er imod brug af tørklæde, men at hendes sønner presser på, for at deres søster går med tørklæde:

"Nej, vi har ikke snakket om det. Men nogle gange mine sønner siger det [til min datter]: 'Hvorfor går ikke med tørklæde, du skal overholde reglerne, du skal ikke høre efter faren'. Jeg siger, jeg skal nok spørge, men det kan være, din far måske en dag siger okay. Vi skal ikke skændes om det."

Farida, som er mor til fire børn i alderen 11-25 år, fortæller, at hun i første omgang rådede sin datter til at vente med at tage tørklæde på, men at datteren gjorde det alligevel. Nu sladrer folk så om, at hendes datter har smidt tørklædet:

Tolk: "Hendes ældste datter har taget tørklædet af. Hun har besluttet at tage tørklædet af efter ti år. Fordi i starten hun gik med tørklæde, og hun [Farida] rådede hende, det skal hun ikke gøre, for det er for tidligt. For det gjorde hun [Farida] heller ikke. Hun begyndte først, da hun var i 30'erne, og hendes datter begyndte at gå med tørklæde, da hun var 16 år. Så det har hun også sagt til hende: "Det skal du ikke gøre. Lad være med det. Det ser heller ikke pænt ud, den ene dag du tager tørklæde på, den anden dag du tager af". Men nu har datteren efter ti år taget sit tørklæde af, og så siger Farida, nu vil mine andre døtre sige, at så kan folk se hende – i området vil de snakke om hende. Men så siger Farida: 'Jeg er ligeglad om folk ser det. Det er hendes beslutning.' Det vil hun ikke tage sig af, hvad folk siger om hende. Men der har været gruppepres før. Før har det været sådan, der var social kontrol på den måde, at alle i området skulle gå med tørklæde. Ligesom folk snakker om hende, men lige nu hun har sagt. Nu hun er jo 26 år, hendes datter, så hun er ligesom ligeglad, hvad de andre siger, og hvad de andre gør."

Selvbestemmelse ift. tørklæde og religiøs hovedbeklædning – de unges perspektiv

Tre af de interviewede unge kvinder bærer tørklæde. Alle tre kvinder fortæller, at det primært var deres forældres valg, at de skulle gå med tørklæde, men at de efterhånden har vænnet sig til det. Enaya på 22 år fortæller, at hendes forældre havde indflydelse på, at hun begyndte at gå med tørklæde, men at hun ikke har ønsket at tage det af, da det er blevet en del af hendes identitet:

"Tørklædet er en del af min identitet, det er en del af mig. Og jeg synes ikke, det som sådan sætter nogle begrænsninger for mig og de ting, jeg gerne vil. Netop fordi jeg ikke lade det hæmme mig, forstået på den måde, at hvis jeg gerne vil gøre noget, så gør jeg det. Jeg tænker ikke, hvad tænker folk i forhold til, at jeg har tørklædet på. Det er jeg ligeglad med. Jeg er den, jeg er, og det er en del af min identitet, og man kan godt se kvinden bag tørklædet. Det er jo ikke et problem, man ser jo det, man gerne vil se... Jeg vil nok sige det sådan, at hvis jeg ikke var født i en muslimsk familie, så havde jeg formentlig ikke haft tørklæde, så man kan vel godt sige, de har haft noget at skulle have sagt, da vi var yngre, men så kan man sige, at vi så senere har haft valget om at tage det af, hvis man ikke følte, det var noget for en. Men ja, selvfølgelig, de har haft indflydelse på, hvorvidt vi har taget tørklæde på eller ej. Men det har aldrig været tvunget."

Nadia på 22 år har oplevet, at hendes mor mere direkte og entydigt bestemte, at hun skulle gå med tørklæde i en tidligere alder, end hun selv ønskede:

"Det er for at sige det lige ud, det var faktisk min mor, der sådan lidt halvt tvang mig. Man kan sige, det blev påbudt... Jeg var da lidt irriteret over, at jeg skulle begynde at gå med tørklæde. Og det var ikke altid jeg lige gjorde det, og sådan. Så blev min mor også lidt irriteret: 'Hvorfor har du ikke tørklæde på i dag?'. Og så var jeg sådan 'Det har jeg ikke lyst til!'. Men altså, det var aldrig sådan en slem ting for mig, at skulle gå med tørklæde, så på et eller andet tidspunkt, så var jeg også sådan lidt: 'Hvorfor gør jeg det egentlig ikke bare?'. Altså jeg var jo også indforstået med, at på et eller andet tidspunkt, så ville jeg også gerne gå med det, fordi altså igen, hvis du er overbevist om, at islam er det rigtige, så er du også lidt overbevist om, at du er nødt til sådan at følge de regler, der så også er."

Nadia fortæller også, at hendes søster har smidt tørklædet, og at hendes far har håndteret det godt og har været forstående, men hendes mor er meget bekymret for, hvad andre folk vil tænke, og derfor har valgt ikke at tale med søsteren i en periode:

"Min mor, hun reagerer lidt som man forventer. Hun snakker ikke rigtig med min storesøster dagen i dag, hvor min far presser rigtig meget på, med altså sådan: 'Det er ikke i orden. Det er stadig din datter, og vil du virkelig miste hende for altid? Og hvis du ikke har et bånd til hende...'. Og så er min mor bare altså: 'Hvis hun ikke vil være muslim, hvad er hun så? Og prøv at se hvordan hun går og ser ud? Og hvad siger folk ikke?'. Og så er min far, han kan slet ikke tåle det der med: 'Hvad siger folk ikke?'. Der er han også: 'Hvad er vigtigst for dig? Og det kan godt være, at islam ikke er noget for hende i dag, men hvis du slet ikke er der, så kan det være, det aldrig bliver noget for hende, men hvis du i det mindste er der, så er der en mulighed for, at hun kan gå tilbage til det, ikke?'."

Endelig fortæller *Selda* på 18 år, at det især var hendes forældres beslutning, at hun skulle begynde at gå med tørklæde. Hun fortæller ligeledes, at hun er sikker på, at hendes forældre ikke ville acceptere, hvis hun smed tørklædet, men at hun selv mener, at man godt kan være en god muslim, uden at gå med et tørklæde. *Selda* oplever også, at det at gå med tørklæde sætter nogle begrænsninger for hende:

"Mine forældre har også det der med, at du går med tørklæde: 'Det er nogle ting, du ikke kan gøre. Hvis du gør det og det, så vil det ændre deres syn på dig. Så vil de dømme tørklædet, de vil ikke dømme dig'. Fx hvis jeg bliver set med en eller anden fyr ude på en café, det første, folk vil sige, det er: 'Hun er tørklædepige, hvad har hun gang i?' Jeg skal have respekt for det tørklæde, jeg går i. Det er sådan, det er. Nogle forældres grænser kan komme på baggrund af det tørklæde."

Som eksempler herpå fortæller *Selda* eksempelvis, at hun fx ikke kan ses med sine drengevenner, og at hun ikke må ikke arbejde i en '7-Eleven' eller på en benzintank, fordi *"det klæder ikke en tørklædepige"*.

4.6 Selvbestemmelse i relation til valg af venner

I dette afsnit præsenteres undersøgelsens resultater i relation til de spørgsmål, der belyser unges selvbestemmelse i forhold til valg af venner.

De unges selvbestemmelse i forhold til venner er belyst med udgangspunkt i en række spørgsmål, som enten er identiske med eller ligner spørgsmål, der er brugt i undersøgelsen *Ung i 2011*. Denne undersøgelse viste blandt andet, at unge mellem 15 og 20 år generelt oplever en stor frihed til at vælge egne venner. 95 % af de minoritetsetniske unge svarede således, at de helt selv bestemmer, hvem de er venner med, eller at de selv bestemmer mest, sammenlignet med 99 % af de majoritetsetniske unge. Dermed er andelen for ikke selv at måtte vælge egne venner tilsvarende små. 2 % af de minoritetsetniske unge svarede således, at familiens ønsker betyder 'mest' eller 'alt'.

Nedenfor gennemgås denne undersøgelses resultater i relation til de følgende spørgsmål:

- I hvilken grad oplever du, at din familie giver dig lov til at vælge dine venner?
- Må du ses med venner af det modsatte køn, som ikke er i din familie?
- I hvilken grad føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som dine jævnaldrende kammerater af modsatte køn?

Selvbestemmelse i relation til valg af venner blandt 18-29-årige

Som det fremgår af tabel 4.6.1 nedenfor, oplever et stort flertal af de unge i denne undersøgelse en høj grad af frihed i forhold til selv at vælge deres venner (samlet set 93 %). Der er dog et mindretal på 4 % af de minoritetsetniske kvinder og 5 % af de minoritetsetniske mænd, som 'slet ikke' oplever, at deres familie giver dem lov til selv at vælge deres venner. Til sammenligning gælder dette 1 % blandt de majoritetsetniske unge.

TABEL 4.6.1

I hvilken grad oplever du, at din familie giver dig lov til at vælge dine venner?
(18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig op- rindelse Pct. (n = 1316)	Mænd med ikke- vestlig oprindelse Pct. (n = 1251)	Kvinder med dansk eller vest- lig oprindelse Pct. (n = 481)	Mænd med dansk eller vest- lig oprindelse Pct. (n = 403)	Total Pct. (n = 3451)
I høj grad	84	82	94	94	93
I nogen grad	7	6	5	4	5
I mindre grad	2	2	0	1	1
Slet ikke	4	5	1	1	1
Ved ikke	1	3	0	0	0
Ønsker ikke at svare	2	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Samtidig ses der en statistisk signifikant sammenhæng med trivsel på dette spørgsmål. Overordnet trives de unge, som oplever det 'i høj grad' eller 'i mindre grad' bedre end resterende grupper, da der her er flere i lavrisikogruppen og færre i højriskogruppen for mistrovisel. Særligt de unge, som ikke ønsker at svare, er markant overrepræsenteret i højriskogruppen (se Bilag 2, Tabel 2.5).

Selvbestemmelse i relation til venner af det modsatte køn blandt 18-29-årige

På spørgsmålet "Må du ses med venner af det modsatte køn, som ikke er i din familie?" svarer et stort flertal af de unge 'ja'. Imidlertid ses der her en tydelig forskel i relation til både etnisk oprindelse og køn, blandt de unge, som ikke svarer 'ja'. Blandt de minoritetsetniske kvinder oplever 8 % således, at de ikke må ses med venner af det modsatte køn, som ikke er i deres familie, mens 6 % er i tvivl og 4 % ikke ønsker at svare. Til sammenligning oplever 4 % af de minoritetsetniske mænd, at de ikke må ses med venner af det modsatte køn, mens det gælder for 0 % af de majoritetsetniske kvinder og 1 % af de majoritetsetniske mænd.

TABEL 4.6.2

Må du ses med venner af det modsatte køn, som ikke er i din familie? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1316)	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se Pct. (n = 1251)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se Pct. (n = 481)	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se Pct. (n = 403)	Total Pct. (n = 3451)
Ja	83	91	100	99	98
Nej	8	4	0	1	1
Ved ikke	6	3	0	0	1
Ønsker ikke at svare	4	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

I relation til venner af det modsatte køn, er de unge herudover blevet spurgt: "I hvilken grad føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som dine jævnaldrende kammerater af samme køn?". Fordelingen på dette spørgsmål fremgår af tabel 4.6.3 nedenfor:

TABEL 4.6.3

I hvilken grad føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som dine jævnaldrende kammerater af modsatte køn? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
I høj grad	59	74	89	92	88
I nogen grad	23	12	8	6	8
I mindre grad	9	3	1	1	1
Slet ikke	2	2	0	0	0
Ved ikke	4	6	1	1	2
Ønsker ikke at svare	3	3	0	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabellen, ses der betydelige forskelle i fordelingen i relation til etnisk oprindelse, ligesom der ses en betydelig kønsforskel blandt de minoritetsetniske unge.

Særligt de minoritetsetniske kvinder skiller sig negativt ud sammenlignet med de øvrige grupper. Mens 9 ud af 10 majoritetsetniske unge oplever, at de 'i høj grad' har frihed til at gøre de samme ting, som deres jævnaldrende venner af modsatte køn, så gælder dette til sammenligning for 3 ud af 4 minoritetsetniske mænd (74 %) og for blot 59 % af de minoritetsetniske kvinder. Tilsvarende er andelen af unge, som kun 'i mindre grad' eller 'slet ikke' oplever den samme frihed som deres jævnaldrende af modsatte køn, betydeligt højere blandt de minoritetsetniske kvinder (samlet 11 %) end blandt de minoritetsetniske mænd (samlet 5 %) og de majoritetsetniske mænd og kvinder (begge 1 %).

Endvidere er det værd at bemærke, at der i relation til det ovenstående spørgsmål ses en klar og signifikant sammenhæng med trivsel. De unge, som oplever, at de ikke har den samme frihed som deres jævnaldrende, og som ikke ønsker at svare, er således markant overrepræsenteret i højrisikogruppen og mellemrisikogruppen for mistrivsel, når der sammenlignes med fordelingen blandt de øvrige unge (se Bilag 2, Tabel 2.6).

Selvbestemmelse i relation til valg af venner blandt 15-17-årige

Når man ser på de 15-17-årige i relation til spørgsmålet om, i hvilken grad deres familie giver dem lov til at vælge deres venner, ses det, at andelen som svarer 'i nogen grad' er lidt højere end blandt de 18-29-årige, ligesom færre svarer 'i høj grad' (72-82%). Herudover er det værd at bemærke, at der ikke er signifikant forskel på tværs af etnicitet blandt de 15-17-årige. Disse forhold indikerer, at de unges frihed i forhold til valg af venner stiger med alderen, herunder især blandt de majoritetsetniske unge (se Bilag 3, Tabel 3.13, samt tabel 4.6.1 ovenfor).

Når man ser på spørgsmålet om, hvorvidt de 15-17-årige må ses med venner at det modsatte køn, er der lidt færre af de minoritetsetniske kvinder (74 %) og mænd (88%), som må dette sammenlignet med andelen blandt de 18-29-årige. Særligt blandt de minoritetsetniske kvinder, er der flere af de 15-17-årige, der indikerer, at de ikke må (12 %) eller er i tvivl (13 %) på spørgsmålet (se Bilag 3, Tabel 3.14, samt Tabel 4.6.2 ovenfor).

I relation til spørgsmålet om hvorvidt man oplever frihed til at gøre de samme ting som jævnaldrende kammerater af det modsatte køn, ses det, at de 15-17-årige også på dette område oplever en mindre grad af frihed end de 18-29-årige. Også blandt de 15-17-årige skiller særligt de minoritetsetniske unge kvinder sig ud, ved at der blot er 36 %, der svarer, at de 'i høj grad' føler, at de har frihed til at gøre det samme som deres jævnaldrende kammerater. Blandt de minoritetsetniske unge mænd oplever 55% at de 'i høj grad' har samme frihed, som deres jævnaldrende af modsatte køn, mens andelen ligger på 60 % blandt de majoritetsetniske unge kvinder og på 73 % blandt de majoritetsetniske mænd.

Selvbestemmelse i relation til valg af venner – forældrenes perspektiv

At størstedelen af de unge i undersøgelsens kvantitative del oplever, at deres familie i høj grad giver dem lov til at vælge deres venner, afspejler sig også i de kvalitative interview med forældregenerationen.

Der er således ikke nogen af de interviewede forældre, der giver udtryk for, at de bestemmer, hvem deres børn må være venner med. Størstedelen af forældrene fortæller dog, at de bekymrer sig for deres børn og derfor også går op i, hvem deres børn ses med.

Flere af forældrene pointerer, at det er meget vigtigt for dem, at deres børns venner er godt selskab og har god indflydelse på deres børn. Samtidig fortæller flere af forældrene, at selv om det er vigtigt for dem, at de kender deres børns venner og omgangskreds, så bliver det også sværere at holde styr på i takt med at børnene bliver ældre.

Kaja, som er mor til fire børn i alderen 3-21 år, fortæller eksempelvis, at hun ikke har nogen særlige regler for, hvem hendes børn omgås - bare de ikke er kriminelle:

"Ikke noget specielt. Selvfølgelig jeg vil ikke have, de går sammen med nogle kriminelle eller nogle, der laver nogle dårlige ting. Jeg vil selvfølgelig helst have, de kommer hjem ved 12-1-tiden senest. Ikke mere end det. Det sker mest om aftenen, tingene. Selvfølgelig kan det også ske om dagen, fordi folk er helt, der er lyst, der er åbent, der er mange mennesker. Men om natten, de kan finde på alt muligt, hvis de er sammen."

Jale, som er mor til to sønner på 16-17 år, fortæller ligeledes, at hun gerne vil have styr på, hvem hendes søn er sammen med, men at hun ikke kan kontrollere det:

"Jeg var altid ikke sådan direkte, men jeg skulle altid vide, hvem var de sammen med. Helt i starten jeg var meget tryk, fordi jeg kendte dem, især med den lille søn, fordi dem han var sammen med, de var i området, og vi kendte forældrene og hilste på hinanden. Men nu jeg er meget bekymret for ham, fordi han har ændret sig, og han har det svært med at give oplysninger på kammeraterne og vennerne, fordi han synes: 'Vi er vokset, forældrene behøver ikke at kende dem og have telefonnumre.'"

De fleste af de interviewede forældre accepterer også, at deres børn har venner af det modsatte køn – så længe forældrene kender dem.

Der er dog én af forældrene, som fortæller, at hun ikke vil acceptere, at hendes datter har venner af det modsatte køn, men at hendes sønner godt må.

Iman, som er mor til tre børn i alderen 12-20 år, forklarer, at det er fordi, de bor i et samfund, hvor det kan 'knække forældrene', hvis der går rygter om deres datter:

"Hvis hun kommer sent hjem, hvis en som vi kender, træffer hende på gaden, hvis det er en dreng. Så går han til sine forældre og fortæller dem det. Forældrene fortæller det til deres nabo, som fortæller det til vores familie. Og så der bliver nogle rygter om min datter... Konsekvenserne er, at det går ud over forældrene. De bliver knækket. Jeg har sagt til dig, at vores samfund er lidt anderledes end jeres."

Iman forklarer videre, at det kan gå ud over familiens ære, hvis hendes datter bliver set med en fyr, og at dette er årsagen til, at der er forskel på, hvad hendes næsten jævnaldrende søn og datter må. Hun fortæller endvidere, at hendes datter ikke må gå til fest, men at hun er begyndt at tillade, at hendes søn tager ud og fester:

"Eksempelvis i forhold til fester og sådan noget, min datter deltager ikke i sådan noget. Hun deltager i fødselsdage og bryllupper. Men hvis der er fest i skolen, og hun skal være der til kl. 2 om natten, så må hun ikke det. Min søn, han er ikke åben, han lyver. Jeg spørger ham, hvor han skal hen, så siger han et sted, så er han et andet sted. I starten, det har han gjort, indtil vi forstod hinanden. Jeg sagde til ham, det er forkert. Så begyndte han at sige til mig, han vil gerne til det her sted. Så giver jeg ham mere tilladelse til ham, så giver jeg ham mere mulighed for at gå ud og feste."

Udover *Iman*, er der ikke nogen af forældrene i interviewene, som giver udtryk for, at der er forskellige regler for drenge og piger.

Selvbestemmelse i relation til valg af venner – de unges perspektiv

Størstedelen af de interviewede unge giver udtryk for, at deres forældre har haft en holdning til, hvem de var sammen med, og at det har været vigtigt for deres forældre, at deres venner er godt selskab og har god indflydelse på dem. De unge giver dog forskellige eksempler på, hvad deres forældre forstår ved 'gode' venner, ligesom det også er forskelligt, hvor meget betydning de unge tillægger forældrenes holdning. *Selda* på 18 år fortæller, at hendes far har haft en holdning til, hvem hun er venner med, fordi han er bange for, at *Seldas* veninder, som ikke går med tørklæde, vil kunne lokke hende til at tage tørklædet af:

"Min mor har ikke, men min far har lidt [en holdning til, hvem Selda må være venner med]. Det er ikke fordi, han har noget imod det, men han er bange for, at hvis jeg ligesom skulle blive snydt-agtigt. Det er sådan noget, han bilder sig selv ind. At hvis hun nu kunne overtale mig til at tage tørklædet af og til at gøre nogle ting, som ikke er indenfor vores traditioner. Så når jeg kommer med en eller anden ny veninde, der ikke har tørklæde på, så kan de være sådan, hvem er det, hvor kender du hende fra, hvorfor render du rundt med hende? Er hun en god pige? Pas på og sådan noget og sådan noget. Så han er meget påpasselig."

Selda fortæller eksempelvis også, at hun ikke må ses med sine drengevenner for hendes forældre af hensyn til familiens ære:

"Jeg har nogle venner, jeg mødes med, men jeg er meget påpasselig med, hvor jeg mødes med dem. Jeg sørger for, jeg ikke bliver set, i hvert fald ikke af indvandrere. Det er ligegyldigt med andre, men bare generelt irakere, de skal ikke se mig med drenge, fordi de vil tage det i en helt anden betragtning. Jeg vil blive dømt på det, de vil ikke tage det som om, det bare er mine venner, de vil tage det som om det er mine kærester, måske."

Interviewer: *"Hvad vil konsekvensen så være?"*

"Så kan det jo være det med at min fremtidsmand, det vil jo blive påvirket. Så er der ikke nogle, der vil fri til mig, så det kan jo ligesom blokere for min fremtid, hvis man kan sige det sådan."

Ezma på 28 år fortæller i modsætning til Selda, at hendes far ikke brød sig om, at hun havde veninder, som bar tørklæde:

"Altså min far, han skulle kontrollere det hele. Han brød sig ikke om, at jeg skulle være veninder med folk med tørklæde. (...) Fordi han er ateist, og synes han er klogere end andre altså, det ved jeg ikke. Han respekterer bare ikke andre. Jeg kan huske, da folkeskolen stoppede, så sagde han, at jeg ikke skulle være veninder med Katja og June mere. Fordi nu skulle jeg være mere moden og få nogle nye venskaber på gymnasiet."

Endvidere er der flere af de unge, som fortæller, at der er forskel på de grænser og friheder, de får i forhold til at vælge venner, afhængigt af om de kvinder eller mænd. Hamza på 23 år fortæller fx, at der har været mange flere regler for hans søster, end der har været for ham selv og hans brødre:

"De var også mere strikse overfor min søster, helt klart. Og hun fik jo ikke nær lov til ligeså meget altså. Hun fik fx ikke lov til at gå ud med vennerne og det her med, at man skulle bare lige til en eller anden overnatning hos veninden fra fredag til lørdag, fordi så troede forældrene måske, at hun skulle i byen i stedet for eller et eller andet. Så det fik hun jo ikke rigtig lov til på samme måde som drengene. Så der har været en forskelsbehandling der et eller andet sted. Og det har selvfølgelig også gjort noget i forhold til at, ja, det har været nemmere ligesom at kunne have datteren og sådan have hende bag fire vægge, og sådan fortælle hende, hvad hun skulle gøre, fordi så har hun jo så heller ikke haft andre muligheder, kan man sige. Hvorimod drengene har haft meget større armbevægelser og ja, ud og lave deres lort, kan man sige."

Tara på 20 år fortæller også, at hun oplevede, at der i hendes kultur er stor forskel på hvordan man opdrager piger og drenge, og at drenge generelt har langt flere friheder:

"Desværre så synes jeg, at drenge med anden etnisk baggrund har det mere frit. Deres forældre holder ikke så meget øje med dem, hvilket jo også kan være godt, men jeg kan også se, at det kan løbe lidt løbsk. Jeg gik i en ghettoskole, hvor mange af drengene foretog sig dumme ting, stjal fra butikker og lavede rav i gaden, hvorimod pigerne var meget stille og passede deres lektier og sådan."

Enkelte at de unge fortæller således, at de oplever, at der er stor forskel på unge kvinder og mænds grænser og friheder. De fortæller, at der er flere regler for unge kvinder, og at unge kvinder generelt bliver holdt 'i kortere snor'. Dette kommer blandt andet til udtryk ved, at de unge kvinder i højere grad skal blive hjemme, lave deres lektier og deltage i de huslige pligter, mens de unge mænd oplever større frihed til at gøre, hvad de vil i deres fritid. De unge forklarer i høj grad disse forskelle med kultur, traditionelle kønsroller, hensynet til familiens ære og synet på mænd og kvinder.

4.7 Betydningen af familiens ære i relation til selvbestemmelse i hverdagen

En lang række faglige publikationer og kvalitative undersøgelser både i Danmark og internationalt har beskæftiget sig med æresrelaterede konflikter og vold, herunder med sammenhængen mellem æresrelaterede kulturelle normer og begrænsninger af særligt kvinders frihed i relation til valg af kæreste og ægtefælle mv.

Ikke mindst i de nordiske lande, er der gennem de seneste 10-15 år udgivet en række studier, som på forskellig vis har afdækket æresområdet kvalitativt og har skabt mere viden om problemernes karakter, om kvinder og mænds roller og om erfaringerne med forskellige former for sociale indsatser rettet imod dem.⁵⁰

Der er dog stadig tale om et gryende forskningsfelt, hvor der fortsat er begrænset viden på en række områder. Eksempelvis er der fortsat begrænset *kvantitativ* viden om *udbredelsen* af æresrelaterede normer og om dette forholds sammenhæng med *omfanget* af den oplevede negative social kontrol.

I en dansk kontekst fandt undersøgelsen *Ung i 2011*, at omkring halvdelen af de minoritets-etniske unge mellem 15 og 20 år oplevede, at hensynet til deres families ære betød 'alt' eller 'meget' for, hvad de måtte i deres hverdag. Til sammenligning gjaldt dette for 6 % af de majoritetsetniske respondenter i undersøgelsen.⁵¹

Endvidere har undersøgelsen *Nydanske LGBT-personers levevilkår* vist, at nydanske LGBT-personer, der har oplevet at blive udsat for vold eller voldstrusler, typisk kommer fra familier, hvor hensynet til familiens ære tillægges stor betydning, samt at volden typisk er af æresrelateret karakter.⁵²

⁵⁰ Feltet er for bredt til at opsummere fyldestgørende i en fodnote. Her skal blot nævnes enkelte udvalgte referencer. I Danmark fx: Kragh (2010), Als Research (2014a, 2014b), Etnisk Ung (2014) og Fabricius (2018). I Sverige fx: Eldén (2003); Schlytter (2009, 2010, 2011, 2016); Belfrage (2013) og Länsstyrelsen Östergötland (2011, 2014). I Norge fx: Wikan (2003), Bredal (2011, 2014). Internationale antologier fx Hossain og Welchman (2005) og Gill et. al. (2014).

⁵¹ Als Research (2011)

⁵² Als Research (2015)

Med henblik på at belyse omfanget og betydningen af æresrelaterede normer er de unge i denne undersøgelse blevet spurgt:

- Hvor meget betyder hensynet til familiens ære eller ry for, hvad du må i din hverdag?
- Hvis du handler efter hensynet til din families ære eller ry, hvorfor gør du det?

Nedenfor præsenteres undersøgelsens resultater i relation til disse to spørgsmål.

Hensynet til familiens ære blandt de 18-29-årige

Som det er fremgået i en række af de kvalitative eksempler, som er præsenteret ovenfor, kan hensynet til familiens ære og ry spille en væsentlig rolle i forhold til, hvad unge må og ikke må for deres familie i deres hverdag. På spørgsmålet *"Hvor meget betyder hensynet til familiens ære eller ry for, hvad du må i din hverdag?"* ser fordelingen ud som følger:

TABEL 4.7.1

Hvor meget betyder hensynet til familiens ære eller ry for, hvad du må i din hverdag? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Alt	6	8	0	1	1
Meget	19	20	2	3	4
Noget	17	19	6	7	8
Lidt	18	15	16	19	18
Intet	28	27	71	64	64
Ved ikke	7	9	4	4	5
Ønsker ikke at svare	4	3	0	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af tabel 4.7.1, ses der på dette spørgsmål først og fremmest en meget betydelig og signifikant forskel mellem svarfordelingerne blandt henholdsvis de minoritetsetniske unge og de majoritetsetniske unge. Hensynet til familiens ære eller ry tillægges således langt større betydning blandt de minoritetsetniske unge, end det er tilfældet blandt de majoritetsetniske unge. Til gengæld ses der ikke de helt store kønsforskelle indenfor hver af de to grupper.

Samlet set oplever 25 % af de minoritetsetniske kvinder og 28 % af de minoritetsetniske mænd mellem 18 og 29 år, at hensynet til deres families ære eller ry betyder 'alt' (6-8 %) eller 'meget' (19-20 %) for, hvad de må i deres hverdag. Til sammenligning gælder dette for samlet set 2 % af de majoritetsetniske kvinder og 4 % af de majoritetsetniske mænd. En forskel på mere end 20 procentpoint blandt både kvinder og mænd.

Regressionsanalysen af, hvorvidt man oplever, at hensynet til familiens ære eller ry betyder 'alt' eller 'meget' for, hvad man må i sin hverdag, viser, at der fortsat ses en signifikant og markant forskel mellem de minoritetsetniske og majoritetsetniske unge, når der er kontrolleret for betydningen af en række andre faktorer såsom alder, beskæftigelse, grad af religiøsitet samt om respondenter bor i et område med en høj grad af beboere med indvandrerbaggrund. Ligeledes ses der en sammenhæng med grad af religiøsitet. De unge som er religiøse (score 1-3) er således signifikant mere tilbøjelige til at svare, at deres families ære eller ry betyder 'alt' eller 'meget' for, hvad de må i deres hverdag sammenlignet med de ikke-religiøse respondenter (se Bilag 4, Tabel 4.6).

Samtidig viser de gennemførte regressionsanalyser, at de unge, som oplever, at familiens ære eller ry betyder 'meget' eller 'alt' for, hvad de må i deres hverdag, også er signifikant mere tilbøjelige end de øvrige unge til at mene, at brødre er ansvarlige for deres søstres opførsel, og at piger bør vente med sex, til de bliver gift (se Bilag 4, Tabel 4.4 og 4.9).

Ligeledes er denne gruppe unge signifikant mere tilbøjelige til at svare, at deres familie ikke ville acceptere, hvis de fik en kæreste af samme køn, samt til at svare, at de ikke må – eller ikke tror, at de må – have en kæreste, før de bliver/blev gift (se Bilag 4, Tabel 4.1, 4.2 og 4.3).

Endelig er de unge, som oplever, at familiens ære betyder 'alt' eller 'meget', også mere tilbøjelige til kun 'i mindre grad' eller 'slet ikke' at fortælle deres familie sandheden om, hvad de laver, når de ikke er hjemme (se Bilag 4, Tabel 4.8).

Med andre ord har de unge som oplever, at familiens ære betyder 'alt' eller 'meget', samlet set en signifikant større sandsynlighed end andre unge for at have holdninger, der understøtter negativ social kontrol; for selv at være underlagt forskellige typer af negativ social kontrol; samt for at leve et dobbeltliv, hvor de ikke fortæller deres familie sandheden om, hvad de foretager sig uden for hjemmet. Disse sammenhænge er for så vidt ikke overraskende – da de er belyst i en række af de ovenfor nævnte kvalitative studier. Det er dog første gang, at disse sammenhænge er dokumenteret statistisk på baggrund af et større kvantitativt datasæt i en dansk sammenhæng.

Hensynet til familiens ære blandt de 15-17-årige

De gennemførte regressionsanalyser er gennemført for den samlede gruppe af unge i undersøgelsen (15-29 år). De ovenfor nævnte sammenhænge omkring de unge, der oplever, at hensynet til familien ære betyder 'alt' eller 'meget' i forhold til, hvad de må i deres hverdag, gælder således også for de unge mellem 15-17 år.

Forskellen er dog, at andelen af unge, som oplever, at hensynet til familiens ære betyder 'alt' eller 'meget', er signifikant højere blandt de 15-17-årige. Som vist i regressionsanalysen er de 18-29-årige unge således signifikant mindre tilbøjelige til at svare dette sammenlignet med de 15-17-årige (se Bilag 4, Tabel 4.6).

Ses der alene på gruppen af 15-17-årige, svarer samlet set hver tredje minoritetsetniske unge (33 %), at hensynet til deres familie betyder 'alt' eller 'meget' for, hvad de må i deres hverdag. Til sammenligning gælder dette for 10 % af de majoritetsetniske unge i samme aldersgruppe – en forskel på 23 procentpoint.

Mens der således også blandt de 15-17-årige ses en signifikant og betydelig forskel mellem de etniske grupper, så er det samtidig værd at bemærke, at der også blandt de majoritets-etniske unge er væsentligt flere mellem 15 og 17 år end mellem 18 og 29 år, der oplever, at familiens ære betyder 'alt' eller 'meget'. Aldersforskellens betydning afspejler sig dermed på tværs af etnisk oprindelse (se Bilag 3, Tabel 3.16)

Hvorfor handler 18-29-årige efter hensynet til deres families ære eller ry?

De unge, som ikke har svaret 'intet' eller 'ved ikke' til spørgsmålet om betydningen af familiens ære, er endvidere blevet spurgt, *hvorfor* de handler efter familiens ære eller ry, hvis de gør det:

TABEL 4.7.2

Hvis du handler efter hensynet til din families ære eller ry, hvorfor gør du det?
(18-29-årige, multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Jeg gør det for min egen skyld, fordi jeg synes, det er vigtigt	58	65	62	63	62
Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for mig	11	12	10	12	11
Jeg gør det for at undgå de konsekvenser en overtrædelse kunne have for andre	10	12	11	9	10
Jeg gør det, fordi min familie synes, det er vigtigt	16	18	14	16	16
Jeg gør det, for at beskytte min familie mod sladder	28	24	28	23	26
Andet	10	9	8	12	10
Total, pct.	135	141	133	135	135
Cases (fra survey)	795	752	119	114	1780

Som vist i figur 4.7.2 oplever størstedelen af de unge – på tværs af køn og etnisk oprindelse – at den primære årsag til, at de handler efter familiens ære eller ry, er, at de gør det 'for min egen skyld, fordi jeg synes, det er vigtigt'. Samlet set gælder dette for 62 % af de unge.

Den næstmest angivne årsag blandt de unge er, 'Jeg gør det for at beskytte min familie mod sladder' (26 %), efterfulgt af 'Jeg gør det, fordi min familie synes, det er vigtigt' (16 %).

Endelig peger samlet set 11 % af de unge på, at de 'gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for mig', mens 10 % 'gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for andre'.

Hvorfor handler 15-17-årige efter hensynet til deres families ære eller ry?

På spørgsmålet om, hvorfor de unge handler efter hensynet til deres families ære eller ry (hvis de gør det), ses der ligeledes en forskel mellem fordelingen blandt de 15-17-årige og

fordelingen blandt de 18-29-årige. Blandt de 15-17-årige oplever knap halvdelen (49 %), at de gør det for deres egen skyld, fordi de synes, det er vigtigt – mod 62 % blandt de 18-29-årige. Omvendt er der en betydeligt højere andel af de 15-17-årige, som svarer, at de gør det, for at undgå de konsekvenser en overtrædelse kunne have for dem selv (21 %) eller andre (15 %). De tilsvarende andele blandt de 18-29-årige er således lavere (hhv. 11 % og 10%).

Samlet set kan det dermed både konstateres, at de 15-17-årige i betydeligt højere grad oplever, at hensynet til deres families ære betyder 'alt' eller 'meget' for, hvad de må i deres hverdag, og at der samtidig er en større andel af de 15-17-årige, som frygter, at det vil have negative konsekvenser for dem selv eller andre, hvis de ikke handler efter familiens ære.

De former for negativ social kontrol, der hænger sammen med hensynet til familiens ære, er dermed ikke alene mere udbredte blandt minoritetsetniske unge end blandt majoritetsetniske unge. De er også mere udbredte blandt unge aldersgruppen 15-17 år end blandt unge i aldersgruppen 18-29 år.

Hensynet til familiens ære eller ry – forældrenes perspektiv

At hensynet til familiens ære og ry har en betydning for, hvad en del af de minoritetsetniske unge må i deres hverdag, afspejler sig ligeledes i kvalitative interview – særligt i interviewene med de unge.

Blandt de interviewede forældre, er der kun få, som direkte adspurgt fortæller, at familiens ære og ry har en betydning for, hvad deres egne børn må og ikke må. Flere af forældrene taler mere generelt om sladder i familiens minoritetsetniske omgangskreds, men det er forskelligt, hvordan forældrene forholder sig til dette. En enkelt af de interviewede forældre tillægger familiens ære stor betydning, og fortæller, at det kan knække familien, hvis der spredes sladder om familien. Blandt de øvrige interviewede forældre er der i stedet flere, der fremhæver, at de godt ved, at 'folk snakker', men at de ikke gider at bekymre sig om det.

Farid, der er far til tre børn i alderen 16-25 år, fortæller eksempelvis:

"Jeg er ligeglad med de her mennesker. Jeg har mit eget liv. Det er mine døtre. Og det er min kone og min søn. Jeg er ligeglad med, hvad andre siger, hvad de snakker om."

Marwa, som er mor til tre børn i alderen 17-24 år, fortæller ligeledes, at der bliver sladret om familien, hvis de gør noget uacceptabelt, men at hun ikke gider at bekymre sig om det:

"Jeg er ligeglad. Jeg er ligeglad, hvad de siger. Jeg synes, jeg går den vej, jeg synes, det går for mig og mine børn. Altså jeg har også været med til, som sagt i starten, i mange forskellige kvindeforeninger her i København. Men efter alle de der oplevelser med at de snakker om, hvordan de opdrager deres børn, og hvordan de sladrer, så stopper jeg."

Interviewer: *"Sladrer?"*

"Jamen det gør de jo, det gør de jo, fuldstændig! Det er også her. Så jeg holder mig væk fra alle dem, der generer mit liv. De generer min dag. Det gider jeg ikke."

Det er dog ikke alle de interviewede forældre, der på samme måde er 'ligeglade'. Flere af forældrene fortæller således, at det går dem på, når folk snakker. *Farida*, som er mor til fire børn i alderen 11-25 år, bryder sig ikke om, at folk snakker. Hun fortæller endvidere, at det set med hendes øjne ikke er i orden at sladre ifølge islam:

"Men alle mennesker, de kan jo ikke... Man bliver irriteret. Man kan ikke lide det. Det må gud tage. Men det er også, jeg har det i min religion, som jeg tror på. I stedet for at jeg går og taler om de andre, selvom jeg ser to mennesker [der] ulovligt sover sammen, har været sammen, så må jeg ikke fortælle andre, hvad jeg har set. For det er det, jeg går og tror på. Men desværre [er der] ikke nogen [der] praktiserer det. Folk snakker om hinanden på den måde. Jeg siger bare... min gud ved, jeg ikke går og gør alt det."

Kaja, som er mor til fire børn i alderen 2-21 år, fortæller, at hun gerne selv vil tillade, at hendes datter rejser med nogle venner, men at familien nok ser anderledes på det:

"Fx hvis min datter, hun vil rejse alene med nogle venner, det er okay med mig. Men det kan godt være, hvis familien de opdager det, de kan være sådan: 'Hvordan det kan være? Hun er en pige stadigvæk.' Det kan godt give konsekvenser."

Der er også én af forældrene, som fortæller, at hun bekymrer sig meget om, hvad andre tænker om familien. Som nævnt tidligere i dette afsnit, vil *Iman*, som er mor til tre børn i alderen 12-20 år, ikke acceptere, at hendes datter har venner af de modsatte køn, for hvis der er nogen, der ser hende med en dreng, vil folk begynde og sladre, og de kan ende med at 'knække forældrene'.

Hensynet til familiens ære eller ry – de unges perspektiv

Det er ligeledes meget forskelligt, i hvor høj grad de unge i de kvalitative interview fortæller om betydningen af familiens ære og ry, i forhold til hvad de må i deres hverdag. Nogle af de unge fortæller, at familiens ære og ry betyder noget for deres forældre, men at det ikke er noget, de selv går op i. Der er dog også én af de unge, som fortæller, at hun selv går meget op i familiens ære og ry, og at det betyder meget for, hvordan hun lever i sin hverdag.

Blandt de unge, som fortæller, at familiens ære og ry betyder noget for forældrene – men ikke for dem selv – er der flere, der fortæller, at de synes det er 'latterligt', at gå så meget op i, hvad andre tænker.

Enaya på 22 år fortæller fx, at hendes familie går rigtig meget op i, hvad andre siger, men at hun ikke oplever, at det har haft en stor betydning for, hvad hun selv og hendes søskende må og ikke må:

"Ligesom alle andre indvandrere, der er flygtet fra Mellemøsten. De [forældrene] går rigtig meget op i, hvad andre siger. De påstår, de ikke selv gør det, men det gør man."

Interviewer: *"Har du oplevet, at det har haft betydning for, hvad I måtte?"*

"Egentlig ikke, ikke betydning. Men fx dengang, hvor vi var lidt yngre og skulle være hjemme kl. 12. Så ville mine forældre sige, hvad nu, hvis nogen ser jer efter kl. 12... Om det så var min lillebror eller jeg, men hvad vil andre sige?"

Ezma på 28 år fortæller ligeledes, at hendes far går meget op i, hvad andre tænker om deres familie, men at hun selv er ligeglad:

"Jeg er pisseligeglad med folk. Jeg har også være meget, meget åben med mange ting, som er svært, fordi jeg har en etnisk baggrund, ikke? Altså fx sådan noget med alkohol og sådan noget. Så kunne der være nogle af de andre, der sagde, det måtte man ikke, og det var forbudt og bla, bla, bla. Men jeg har altid været sådan: 'Ved du hvad? Jeg drikker en øl!' Hvis det er det, jeg gør. De mennesker, der så taler grimt, er de mennesker, som selv gør det, men ikke siger det, fordi så bliver de dømt, eller så dømmes de hinanden, ikke?"

Hamza på 23 år forklarer, at han også oplever, at hans forældre går meget op i hvad andre tænker. Han mener det er noget, de har taget med fra hjemlandet, men at det stadig har en stor betydning, når der findes nabolag, hvor der er samlet mange indvandrere:

"Der er noget, man har taget med fra Marokko. Fordi der er det en ting, at man tænker meget over, hvad naboerne tænker, og hvad folk i nabolaget snakker om på rygtebasis: 'Ej men deres søn er helt fucked, fordi han ryger bare hash, og så hende her, hun er ved at blive gay', ikke? Så er det en god familie jo, fordi de her piger vil man gerne have giftet sine drenge væk til eller med. Sådan noget, den der snak, ikke? 100%, det betyder noget dernede, men den er ligesom bare taget med herop, hvor den ikke rigtig betyder noget. Selvfølgelig, nu hvor vi er med så mange indvandrere og med alle de her ghetto-kvarterer og alt så noget der, så er det begyndt at betyde lidt mere igen. Det kan man godt sige i nabolag, hvor der er rigtig mange indvandrere, så snakker folk lige i krogene med: 'Det her er en god familie' og 'det her er ikke en særlig god familie, fordi drengene er helt fucked', og sådan noget der."

Selda på 18 år fortæller i modsætning til de andre unge, at hun også selv går meget op i familiens ære, fordi hun ikke vil gøre sine forældre flove og få dem til at fortryde, at de er kommet til Danmark:

"Det betyder så meget for mig. Jeg vil ikke være grunden til, at min far fx skulle flove sig over at gå ud. Vi har jo det med ære i hans relationer. Hvis jeg gør noget forkert, så vil min far sænke hovedet ned, hvis man kan sige det sådan. Han vil blive flov, det er ligesom hans ære. Så jeg vil ikke gøre noget, der kan gøre, at min far kan sættes i sådan en situation. (...) Men jeg vil ikke gøre sådan, at mine forældre de skal flove sig og fortryde, at de kommet til det her land. Det vil jeg ikke!"

4.8 Indikatorer på sammenhæng med social integration

Integration er bredt begreb, der opfattes på forskellige måder af forskellige aktører og kan henvise til flere forskellige aspekter og områder. Man kan eksempelvis tale om *systemisk integration* (herunder fx deltagelse i uddannelsessystemet), *økonomisk integration* (herunder deltagelse på arbejdsmarkedet, andel på overførselsindkomst), *kulturel integration* (herunder værdier, kønsroller mv.) samt *social integration* (herunder deltagelse i civilsamfund og foreningsliv, deltagelse i sociale aktiviteter, oplevelse af medborgerskab mv.).

Bredden i begrebet afspejler sig således også i det nationale integrationsbarometer, der indeholder i alt 9 forskellige mål for integration. Foruden *målet for selvbestemmelse* (se kapitel 3) indeholder barometeret således også mål for integration i relation til henholdsvis arbejde, uddannelse, danskundskaber, medborgerskab, ligebehandling, forsørgelse, udsatte boligområder og kriminalitet.⁵³

Selvom denne undersøgelse primært har til formål at bidrage med en mere dybdegående belysning af negativ social kontrol i relation til målet for selvbestemmelse – så står det samtidig klart, at negativ social kontrol er et fænomen, der går på tværs af flere forskellige integrationsområder og kan have væsentlig betydning for unges integration i Danmark på en række forskellige parametre.

I den kvalitative undersøgelse *Kønsroller og negativ social kontrol blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund* konkluderes det eksempelvis, at den negative social kontrol, som unge udsættes for, kan udgøre en væsentlig barriere for de unges sociale integration i Danmark.⁵⁴

Med henblik på at bidrage til en nærmere – og mere kvantitativt baseret – undersøgelse af dette forhold, er der i denne undersøgelse stillet en række spørgsmål, som i bredere forstand vedrører de unges grad af social integration og oplevelse af medborgerskab. Formålet med disse spørgsmål er således at kunne belyse eventuelle sammenhænge mellem de unges sociale relationer på tværs af etnisk baggrund, og deres oplevelse af medborgerskab i relation til eventuelle oplevelser med negativ social kontrol.

Konkret er der på denne baggrund stillet følgende fire spørgsmål, som også indgår i medborgerskabsundersøgelserne med henblik på belysning af målene for medborgerskab og udsatte boligområder mv.:

- Hvad føler du dig mest som?
- Hvor stor en del af beboerne i det kvarter eller den bebyggelse, hvor du bor, har indvandrerbaggrund?
- Hvor stor en del af dine venner har indvandrerbaggrund?
- Er du medlem af en eller flere foreninger?

Nedenfor gennemgås resultaterne i relation til de enkelte spørgsmål, herunder de tilfælde, hvor regressionsanalyserne peger på sammenhænge mellem de forskellige indikatorer på grader af social integration og oplevelser med (eller holdninger til) negativ social kontrol.

Oplevet medborgerskab og relationer på tværs af etnicitet blandt de 18-29-årige

Som vist i tabel 4.8.1, opfatter 3 ud af 4 minoritetsetniske unge sig selv som "danskere" eller "danskere med indvandrerbaggrund" (i alt 74 % på tværs af køn). En lignende fordeling gør sig gældende blandt de 15-17-årige (se Bilag 3, Tabel 3.18)

⁵³ Se www.integrationsbarometer.dk

⁵⁴ Als Research (2014a)

TABEL 4.8.1

Hvad føler du dig mest som? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1316)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1251)	Total Pct. (n = 2567)
Dansker	21	24	23
Dansker med indvandrerbaggrund	53	49	51
Indvandrer	12	13	12
Tilhørende bestemt religiøs gruppe	1	1	1
Andet	5	5	5
Ved ikke	7	6	6
Ønsker ikke at svare	2	2	2
Total	100	100	100

P-værdi = 0,310

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Samtidig er det i relation til tabel 4.8.1 værd at bemærke, at de unge, der føler sig som 'dansker', 'dansker med indvandrerbaggrund' eller 'tilhørende bestemt religiøs gruppe' generelt trives lidt bedre end de øvrige unge. Særligt de unge, som ikke ønsker at svare, er overrepræsenteret i høj- og mellemrisikogruppen for mistrivsel (se Bilag 2, Tabel 2.10).

På spørgsmålet om, hvor stor en andel af beboerne i respondentens kvarter eller bebyggelse, der har indvandrerbaggrund, ser fordelingen således ud:

TABEL 4.8.2

Hvor stor en del af beboerne i det kvarter eller den bebyggelse, hvor du bor, har indvandrerbaggrund? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1316)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1251)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 481)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 403)	Total Pct. (n = 3451)
Ingen	11	9	16	21	18
Næsten ingen	28	27	41	36	46
Under halvdelen	19	21	22	20	24
Omkring halvdelen	14	13	6	6	6
Over halvdelen	7	10	3	2	3
Næsten alle	5	6	0	2	3
Alle	0	1	0	0	0
Ved ikke	14	13	12	13	2
Ønsker ikke at svare	2	1	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Tilsvarende ser fordelingen således ud på spørgsmålet om, hvor stor en del af respondentens venner, der har indvandrerbaggrund:

TABEL 4.8.3

Hvor stor en del af dine venner har indvandrerbaggrund? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ingen	4	3	21	16	17
Næsten ingen	14	14	55	44	46
Under halvdelen	17	19	18	31	24
Omkring halvdelen	26	25	3	4	6
Over halvdelen	16	18	0	2	3
Næsten alle	15	13	1	2	3
Alle	3	3	0	0	0
Ved ikke	4	4	2	1	2
Ønsker ikke at svare	2	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af Tabel 4.8.2 og 4.8.3 ovenfor, er der en betydeligt højere andel af de minoritetsetniske unge, der oplever at bo i områder, hvor 'omkring halvdelen' eller flere af de øvrige beboere har indvandrerbaggrund. Dette gælder således for samlet set 26 % af de minoritetsetniske kvinder og 30 % af de minoritetsetniske mænd, sammenlignet med henholdsvis 9 % af de majoritetsetniske kvinder og 10 % af de majoritetsetniske mænd. Tilsvarende ses det, at der er en relativt stor andel i begge etniske grupper, som kun i begrænset omfang har etableret venskaber på tværs af etnisk baggrund. Eksempelvis svarer samlet set 76 % af de majoritetsetniske kvinder, at de har 'ingen' eller 'næsten ingen' venner med indvandrerbaggrund, mens det tilsvarende gør sig gældende for 61 % af de majoritetsetniske mænd. Tilsvarende svarer samlet set 34 % af de minoritetsetniske unge, at mere end halvdelen af deres venner har minoritetsetnisk baggrund.

Spørgsmålet omkring andelen af beboere med indvandrerbaggrund i ens kvarter/bebyggelse er indgået i de gennemførte regressionsanalyser. Analyserne viser blandt andet, at de unge, som oplever at bo i et område, hvor omkring halvdelen eller flere af beboerne er indvandrede, er signifikant mere tilbøjelige til at svare, at de ikke må/måtte have en kæreste, inden de bliver/blev gift (se Bilag 4, Tabel 4.1 og 4.2).

Som tidligere nævnt viser analyserne samtidig, at sandsynligheden for at opleve manglende accept af en kæreste af samme køn er markant højere blandt minoritetsetniske indvandrere og efterkommere, som bor i områder med en høj andel af indvandrede, mens der ikke ses den samme tendens blandt unge med majoritetsetnisk baggrund, der bor i tilsvarende områder (se Bilag 4, Tabel 4.10).

Deltagelse i foreningslivet blandt 18-29-årige

En anden indikator på unges sociale integration handler om deltagelse i foreningslivet. I tabel 4.8.4 ses fordelingen på spørgsmålet om, hvorvidt de unge er medlem af foreninger.

TABEL 4.8.4

Er du medlem af en eller flere foreninger? (f.eks. religiøse-, kulturelle-, sports- eller politiske foreninger?) (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1316)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1251)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se Pct. (n = 481)	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se Pct. (n = 403)	Total Pct. (n = 3451)
Ja	25	35	40	41	40
Nej	71	60	58	56	58
Ved ikke	3	4	2	2	2
Ønsker ikke at svare	1	1	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,125

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af ovenstående tabel, er der lidt færre af de minoritetsetniske unge, som er medlem af en eller flere foreninger. Det gælder for 25 % af de minoritetsetniske kvinder, og 35 % af de minoritetsetniske mænd sammenlignet med 40 % af de majoritetsetniske kvinder og 41 % af de majoritetsetniske mænd.

Regressionsanalysen af spørgsmålet *”Er du medlem af en eller flere foreninger?”* viser, at der ses en signifikant sammenhæng med etnisk oprindelse, grad af religiøsitet og arbejdsmarkedstilknytning i forhold til, om man er medlem af en forening.

Sammenlignet med majoritetsetniske unge er de minoritetsetniske unge således signifikant mindre tilbøjelige til at svare 'ja' på spørgsmålet. Omvendt er religiøse respondenter (score 1-3 i religionsindeks) signifikant *mere* tilbøjelige til at svare 'ja' på spørgsmålet sammenlignet med ikke-religiøse respondenter. Dette kan hænge sammen med det forhold, at de minoritetsetniske kvinder, som deltager aktivt i foreningslivet, i særlig grad er aktive i religiøse foreninger, som beskrives nedenfor. Endelig ses det, at unge, som ikke er i arbejde, er mindre tilbøjelige end andre unge til at angive, at de er aktive i en forening (se Bilag 4, Tabel 4.7).

De unge er endvidere blevet spurgt om, hvilke typer af foreninger, de er medlem af. Her viser undersøgelsen, at de unge på tværs af køn og etnicitet er aktive i en række forskellige typer af foreninger. De minoritetsetniske kvinder er dog i betydeligt mindre grad aktive i sportsforeninger sammenlignet med andre unge. I stedet er de mere aktive end andre unge i fx socialt arbejde/støtteforeninger og i religiøse foreninger.

TABEL 4.8.5

Hvilke(n) type af forening/foreninger er du medlem af? (18-29-årige)
(multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Socialt arbejde / støtteforenin- ger	43	28	25	16	100
Religiøse foreninger	26	18	7	5	100
Kulturelle foreninger	19	15	14	12	100
Sportsforeninger	27	59	58	66	100
Politiske foreninger	10	7	9	9	100
Anden forening	11	12	15	16	100
Ved ikke	3	2	2	1	100
Total	40	70	636	671	1414
Cases (fra survey)	320	436	192	166	1114

Som vist er det særligt i relation til deltagelse i religiøse foreninger og sportsforeninger, at der ses betydelige forskelle relateret til køn og etnisk baggrund. I relation til de minoritetsetniske kvinder er det samlet set bemærkelsesværdigt, at andelen af minoritetsetniske kvinder, der deltager i foreningslivet, er lavere end blandt de øvrige grupper (se tabel 4.8.4), og at der i relation til *sportsforeninger*, ses en markant lavere deltagelsesgrad blandt de minoritetsetniske kvinder, som deltager i foreningslivet (se tabel 4.8.5).

Også tidligere undersøgelser har vist, at unge minoritetsetniske kvinder er underrepræsenterede i det organiserede forenings- og idrætsliv, samt at unge minoritetsetniske kvinder oplever større restriktioner i relation til at deltage i fritidsaktiviteter end andre unge, og at der i en række kvalitative interview er eksempler på unge minoritetsetniske kvinder, som specifikt fortæller, at de ikke må gå til sportsaktiviteter for deres familie.⁵⁵

Det er dog ikke på baggrund af den herværende undersøgelses datagrundlag muligt at sige noget mere præcist om, i hvilket omfang de ovenfor fundne forskelle mellem de minoritetsetniske kvinders og de øvrige unges deltagelse i foreninger – herunder specifikt i sportsforeninger – hænger sammen med begrænset selvbestemmelse og negativ social kontrol. Blot indikerer tallene – set i sammenhæng med resultater fra tidligere undersøgelser – at der *kan* være en sammenhæng.

⁵⁵ Als Research (2011, 2014a); Lynggaard (2010); Högdin (2007)

KAPITEL 5

KONKRETE OPLEVELSER MED NEGATIV SOCIAL KONTROL, TRUSLER, VOLD OG ANDRE SANKTIONER

Ovenstående kapitel har belyst de unges grad af selvbestemmelse og oplevede frihed og begrænsninger indenfor en række forskellige områder og i relation til forhold omkring hensynet til familiens ære og indikatorer på social integration. Som det fremgår oplever de minoritetsetniske unge - på næsten alle parametre - en signifikant lavere grad af selvbestemmelse sammenlignet med de majoritetsetniske unge.

I dette kapitel belyses, hvordan den negative sociale kontrol konkret kommer til udtryk, og hvilke former for sanktioner de unge oplever, når de ikke følger familiens regler eller lever op til familiens forventninger.

Fokus i dette kapitel ligger således på de unges konkrete oplevelser med negativ social kontrol, trusler, vold og sanktioner og eventuelle sammenhænge med mistrivsel. Igen er afsnittene bygget op omkring undersøgelsens kvantitative data, som efterfølgende eksemplificeres og uddybes med udgangspunkt i det kvalitative materiale. Afslutningsvis gennemgås de unges reaktionsmønstre på de krav og forventninger, som de oplever, at deres familie har til dem. Dette afsnit beror primært på data fra de kvalitative interview med de unge.

5.1 Konkrete oplevelser med negativ social kontrol

Ifølge rapporten *Ung i 2011* oplever et mindretal af minoritetsetniske unge, at blive socialt kontrolleret gennem overvågning, tvang og vold. Omkring hver tiende af de minoritetsetniske unge svarede i denne undersøgelse, at de havde været udsat for, at nogen havde tjekket deres mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem, mens omkring en fjerdedel af de minoritetsetniske unge havde oplevet, at nogen havde overvåget dem ved at ringe til dem eller følge efter dem. Endvidere var der 7-9% af de minoritetsetniske unge, som var blevet presset til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer.⁵⁶

Denne undersøgelse har ligeledes fokus på, i hvilket omfang de unge har konkrete oplevelser med negativ social kontrol. Derfor er de unge ligeledes blevet adspurgt om deres konkrete oplevelser med negativ social kontrol på baggrund af følgende spørgsmål:

- Har du indenfor det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig?

⁵⁶ Als Research (2011)

- Har du inden for det seneste år været udsat for at familiemedlemmer har overvåget dig ved at ringe eller følge efter dig?
- Har du indenfor det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har presset dig til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer?

Familiemedlemmers kontrol af mobil, mail, computer eller taske blandt 18-29-årige

De unge er blevet spurgt om, hvorvidt de indenfor det seneste år har været udsat for, at familiemedlemmer har tjekket deres mobil, computer eller taske for at kontrollere dem.⁵⁷

TABEL 5.1.1

Har du inden for det seneste år været udsat for at familiemedlemmer har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	2	3	0	1	1
Ja, enkelte gange	5	6	3	4	4
Nej	90	87	95	91	92
Ved ikke	2	3	1	4	3
Ønsker ikke at svare	1	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,014

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 5.1.1 har flertallet af de unge – på tværs af køn og etnisk oprindelse – ikke været udsat for, at familiemedlemmer har tjekket deres mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem (92 %). Mindretallet af unge, som har været udsat for at deres familiemedlemmer har tjekket deres ting for at kontrollere dem enten 'mange gange' eller 'enkelte gange', er dog større blandt de minoritetsetniske mænd (samlet 9 %) og kvinder (samlet 7 %) end blandt de majoritetsetniske mænd (samlet 5 %) og kvinder (samlet 3 %). Andelen af unge, som oplever negativ social kontrol på dette område, er således størst blandt de minoritetsetniske mænd. Herudover er det værd at bemærke, at der blandt de minoritetsetniske

⁵⁷ Vær opmærksom på, at ordlyden i spørgsmålet adskiller sig fra ordlyden i det tilsvarende spørgsmål i *Ung i 2011*. I denne undersøgelse omhandler spørgsmålet oplevelser *indenfor det seneste år*, mens de unge i *Ung i 2011* blev spurgt om, de havde oplevet denne type kontrol generelt. Derudover omhandler spørgsmålet her oplevelser med kontrol fra *familiemedlemmer*, hvor de unge i *Ung i 2011* blev spurgt om "nogen" havde udsat dem for denne type kontrol, hvorefter de så blev spurgt ind til, hvem der i så fald stod bag. Endelig er det værd at bemærke, at *Ung i 2011* fokuserede på unge mellem 15 og 20 år, mens denne undersøgelse fokuserer på unge mellem 15 og 29 år, samt at de to undersøgelser har anvendt forskellige typer af kvantitative dataindsamlingsmetoder. Det lader sig derfor ikke gøre at foretage direkte sammenligninger mellem resultaterne af de to undersøgelser.

unge er enkelte (svarende til 1-2 %), som ikke ønsker at svare på spørgsmålet, mens dette ikke gør sig gældende blandt de majoritetsetniske unge (0 %).⁵⁸

Endelig ses der i relation til dette spørgsmål en signifikant sammenhæng med trivsel. De unge, som ikke har været udsat for, at familiemedlemmer har tjekket deres ting for at kontrollere dem, og de unge, som er i tvivl, trives generelt lidt bedre end de øvrige. Særligt tydeligt er det for de unge, som ikke ønsker at svare, da denne gruppe er markant overrepræsenteret i højrisikogruppen for mistrivsel (se Bilag 2, tabel 2.11).

Familiemedlemmers kontrol af mobil, mail, computer eller taske blandt 15-17-årige

Andelen af unge, som har oplevet, at deres familie har tjekket deres mobil, mail, computer eller taske inden for det seneste år, er markant højere blandt de 15-17-årige unge end blandt de 18-29-årige. Endvidere ses der en anden fordeling i relation til de unges køn og etniske oprindelse blandt de 15-17-årige, da det især er de majoritetsetniske mænd (23 %), der har oplevet dette enten 'mange gange' eller 'enkelte gange'. Herefter følger de minoritetsetniske kvinder (17 %), de minoritetsetniske mænd (15 %) og de majoritetsetniske kvinder (11 %).

Ser man imidlertid alene på gruppen af unge mellem 15 og 17 år, som 'mange gange' har været udsat for denne type kontrol inden for det seneste år, så viser tallene, at det særligt er de minoritetsetniske kvinder, der er udsat. Således har 6 % af de minoritetsetniske kvinder mellem 15 og 17 år oplevet dette, sammenlignet med 1-2 % blandt de øvrige grupper.

Dette indikerer, at den negative form for social kontrol, som handler om, at familiemedlemmer gentagne gange kontrollerer den unges ting for at holde øje med den unges adfærd, i særlig grad rammer et mindretal på 6 % af de minoritetsetniske kvinder.

At der ses en betydelig forskel mellem henholdsvis de 15-17-årige og de 18-29-årige, der oplever den ovennævnte form for kontrol, kan blandt andet hænge sammen med det forhold, at der er flere hjemmeboende unge mellem 15 og 17 år, ligesom det kan tænkes, at forældre bliver mindre tilbøjelige til at blande sig i deres børns liv, når deres børn når myndighedsalderen.

Ikke desto mindre er det værd at fremhæve, at også unge under 18 år har ret til privatliv, hvorfor kontrol af en ung persons mobiltelefon, mail, computer eller taske imod hendes eller hans vilje, kan betegnes som en negativ form for social kontrol, i den forstand at kontrollen overskrider den unges rettigheder.⁵⁹

⁵⁸ Vi har endvidere spurgt de unge, som har svaret 'ja' til ovenstående spørgsmål, *hvem* de har oplevet har tjekket deres ting. De unges svar fremgår af kapitel 6 om udøvere.

⁵⁹ Barnets eller den unges ret til privatliv er beskyttet af både Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8, FNs Børnekonventions artikel 16 samt § 263, stk. 1 i Straffeloven. En nærmere analyse af børn og unges ret til privatliv i relation til negativ social kontrol kan læses i Institut for Menneskerettigheder (2017).

Familiemedlemmers kontrol af mobil, mail, computer eller taske – de unges perspektiv

Ingen af de interviewede forældre giver udtryk for, at de tjekker deres børns mobiltelefoner, mails, computere eller tasker for at kontrollere dem. Blandt de minoritetsetniske unge, er der dog flere af de interviewede kvinder, som fortæller, at de har været udsat for dette.

leisha på 20 år fortæller eksempelvis, at hendes storebror, som er IT-kyndig, hackede sig ind på hendes telefon for at overvåge hendes beskeder:

"Jeg ved, at han overvågede mine beskeder. Jeg kunne se det på et tidspunkt, der var en besked, der blev sendt fra min telefon, hvor jeg kunne gå ind og se, at det var altså ikke mig, der havde sendt den her, og han havde ikke haft fat i min telefon eller noget. Så jeg kunne ligesom regne ud, at han havde hacket sig ind på den, og det er virkelig sygt. For der var også en episode, hvor han åbenbart havde set, at jeg havde skrevet med en veninde, om at jeg havde været sammen med en [anden] veninde, som han ikke ville have, jeg skulle være sammen med, fordi han mente, at hun var dårlig indflydelse for mig... Så havde han ringet til min veninde, som jeg havde været sammen med, og så havde han sagt: 'Jeg ved, du har været sammen med min søster og bla,bla,bla. Du skal holde dig væk fra hende!', og sådan noget. Og så ringede hun selvfølgelig til mig grædende, og så fortalte hun mig, hvad der var sket og sådan noget. Og så kunne jeg jo slet ikke forstå det. Fordi hvordan kunne han vide, at det var sådan? Og så ringede jeg til den anden veninde og sagde: 'Hvad er det, der sker? Altså, har du sagt noget?'. Jeg vidste jo godt, hun ikke havde sagt noget. Og så ringede hun til ham, og så fandt jeg ud af det på den måde. At han havde simpelthen hacket sig ind på min telefon og set mine beskeder og sådan noget."

Tara på 20 år fortæller, at hun, da hun var yngre, godt kunne lide at chatte med folk over internettet, men at hendes forældre ikke brød sig om det. Hun gik derfor i panik, når hendes forældre nogle gange kom ind og kiggede på skærmen:

"Mine forældre kom nogle gange ind på mit værelse og kiggede over min computer-skærm. Og jeg ville så gå i panik, hver gang jeg kunne høre, at de var ved at komme ind ad døren, og jeg ville så skifte til en anden fane eller lukke dét ned, jeg var inde på. Og min far, han opdagede en gang, at jeg chattede med en fra Japan, og jeg var 13, og han var 15, og det var ret innocent. Han ville bare gerne lære mig japansk, jeg synes, det var cool, han var fra Japan. Min far blev så sur og sagde: 'Hvorfor er du venner med en fra Japan?' Han blev virkelig, virkelig sur. Han sagde, at han ville se hele vores samtale. Jeg gik virkelig i panik. Jeg vidste ikke, hvad jeg skulle gøre. Jeg begyndte bare at græde. Men i sidste ende, så fortalte min mor, at min far skulle lade mig være, og så loggede jeg så ud af Skype."

Endelig fortæller *Ezma* på 28 år, at hendes far har overvåget hendes sms'er:

"Der var engang, hvor han havde læst min sms, kan jeg huske, og så sagde han slet ikke noget. Så han ventede på... Det er fordi, min veninde havde skrevet til mig, om jeg ville i centeret, hvor hun skulle mødes med sin kæreste eller sådan noget. Og jeg skulle så i centeret med min mor. Men det endte med, vi ikke mødtes. Og så kom vi hjem, og så begyndte min far at spørge min mor: 'Nå men, hvad lavede I så, og gik Ezma på noget tidspunkt?' Og det gjorde jeg jo så med vilje ikke, fordi han kunne ikke finde ud af mo-

*biltelefoner, så jeg kunne jo se, at min besked var blevet åbnet, så jeg var jo heldig!
Men altså jeg ved ikke, om jeg havde mødtes med dem alligevel, men altså det var bare
sådan 'Gud hvor er du åndssvag, du kigger i min telefon!'."*

Konkrete oplevelser med overvågning blandt 18-29-årige

De unge er endvidere blevet spurgt, om de inden for det seneste år har været udsat for, at familiemedlemmer har overvåget dem, fx ved at ringe til dem eller følge efter dem.

Som vist i tabel 5.1.2 nedenfor, har det altovervejende flertal af unge – på tværs af køn og etnisk oprindelse - ikke oplevet dette. Imidlertid er det samtidig tydeligt, at mindretallet, som har oplevet at blive overvåget, er større blandt de minoritetsetniske unge end blandt de majoritetsetniske unge.

Blandt de minoritetsetniske mænd er der 2 %, der har oplevet det 'mange gange' inden for det seneste år, mens 6 % har oplevet det 'enkelte gange'. Blandt de minoritetsetniske kvinder er der 1 %, som har oplevet det 'mange gange' og 4 % 'enkelte gange'. Til sammenligning har 0 % af de majoritetsetniske unge oplevet det 'mange gange', mens 2-3 % har oplevet det 'enkelte gange'.⁶⁰

TABEL 5.1.2

Har du inden for det seneste år været udsat for at familiemedlemmer har overvåget dig ved at ringe eller følge efter dig? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	1	2	0	0	1
Ja, enkelte gange	4	6	2	3	3
Nej	92	88	97	95	96
Ved ikke	1	2	0	2	1
Ønsker ikke at svare	1	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,001

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Også i relation til dette spørgsmål ses der en signifikant sammenhæng med trivsel. De unge, som ikke har været udsat for, at familiemedlemmer har overvåget dem, trives således markant bedre end de øvrige unge. Omvendt er de unge, som har oplevet det 'mange gange', og de unge, som ikke har ønsket at svare, stærkt overrepræsenteret i højrisikogruppen for mistrivsel (se Bilag 2, tabel 2.12).

⁶⁰ Vi har endvidere spurgt de unge, som har svaret 'ja' til spørgsmålet, hvem de har oplevet har overvåget dem. De unges svar fremgår af kapitel 6 om udøvere.

Konkrete oplevelser med overvågning blandt de 15-17-årige

Andelen af unge, som har oplevet at blive overvåget af familiemedlemmer er højere blandt de 15-17-årige sammenlignet med de 18-29-årige.

Blandt de 15-17-årige ses det således, at samlet set 9 % af de unge har oplevet at blive overvåget af deres familiemedlemmer enten 'enkelte gange' eller 'mange gange' inden for det seneste år, mens det tilsvarende gælder for samlet set 4 % blandt de 18-29-årige.

Desuden kan det bemærkes, at det særligt er minoritetsetniske unge mellem 15 og 17 år, som oplever, at de 'mange gange' blive udsat for denne form for negative sociale kontrol (5 %) sammenlignet med 0-1 % blandt de majoritetsetniske unge (se Bilag 3, tabel 3.24).

Konkrete oplevelser med overvågning – de unges perspektiv

Der er ikke nogen af de interviewede minoritetsetniske forældre, som giver udtryk for, at de decideret har overvåget deres børn ved at ringe til dem eller følge efter dem. Flere fortæller dog, at de altid gerne vil vide hvor deres børn er, og hvem de er sammen med. Blandt de unge nævner flere også, at deres forældre meget gerne vil vide, hvor de befinder sig, og hvem de er sammen med. Herudover nævner flere af de unge, at deres forældre i større eller mindre grad – og på en mere eller mindre kontrollerende måde – ringer for at tjekke op på dem. Enkelte af de unge fortæller desuden om direkte oplevelser med overvågning og efterfølgende voldelige konsekvenser.

Nadia på 22 år fortæller fx, at hendes forældre har svært ved at acceptere, at hun og hendes søskende er ude til sent, og at de derfor begynder at ringe for at tjekke op på dem:

"Hvis de ved, jeg er på arbejde, så hvis jeg ikke er hjemme, jeg tror vi lukker her kl. 21, og det ved de også godt, ikke, så når kl. begynder at blive der 21.30-21.45, så ringer min far og er sådan: 'Hvor bliver du egentlig af?'. Men altså, hvis jeg bare lige sender ham, ja det er faktisk sådan noget nyt, de prøver af, så er de sådan: 'Bare sig til os, hvor I er i det mindste.' Sådan så de har en mulighed for at sige ja eller nej. Fx hvis jeg siger til dem: 'Jeg tager lige hjem til min veninde, jeg kører hjem.' Så er det fint nok, så kan jeg jo godt komme hjem ved en tolv stykker på en hverdag. Og så bliver han, du kan godt se, han er irriteret, men han siger ikke noget, fordi han ved, jeg er hjemme, og han ved, jeg er kørt hjem. Hvor fx hvis vi lige er her, og så skriver jeg lige til ham: 'Ej, men vi sidder lige og ser en film til 23.00.' Så kan han godt være sådan: 'Er det nu nødvendigt?'. Og så er det jo også, hvor man vil tage sine kampe, ikke?"

Ezma på 28 år fortæller, at hendes forældre forventer, at hun tager telefonen, når de ringer. Og hun har oplevet, at hendes far reagerer ret voldsomt, hvis hun ikke tager telefonen:

"De har i hvert fald en forventning om, at jeg tager min telefon, når de ringer. Og de kommer løbende, hvis nu de skulle have lyst til det. Og det kan jeg mærke, det presser mig også rigtig meget. Der var på et tidspunkt, hvor de ringede til mig, og min telefon var faktisk gået i stykker, så jeg kunne ikke se, hvem der ringede, og så lige pludselig så bankede det på døren, og min far, han kom ind og råbte og skreg: 'Hvorfor tager du ikke din telefon?' og 'Du har aldrig kunnet finde ud af at bruge en telefon', og bla, bla. Og jeg var bare sådan: 'Jeg har fucking købt den telefon for din skyld! Den er til mig, og det kan godt være, jeg ikke gider snakke med dig'. Altså, lad mig dog være."

Mehmet på 17 år forklarer, at han oplever større frihed end hans venner, og at hans venners forældre ofte ringer og tjekker op på dem, på en mere kontrollerende måde:

"Der er mange af mine venner, der hele tiden får opkald: 'Hvor er du? Hvor er du nu? Giv telefonen til en af dine venner, så han kan sige, hvor I er!'. Altså, det kunne jo være, han løj eller noget."

Der er også enkelte af de unge, som fortæller om mere voldsomme oplevelser med overvågning. Elias på 18 år fortæller fx, at han har oplevet, at hans bror fulgte efter ham og tæskede ham, da hans bror fandt ud af, af han røg hash:

"Min bror fulgte efter mig en dag, hvor jeg var ved et busstoppested, og så ringede han til mig, lige da jeg gik ud af bussen, og sagde: 'Hvor er du henne?'. Så det endte så med, at han fandt mig, tog mig bag et hjørne og skældte mig ud og råbte og sådan meget fysisk voldelig i 60 minutter, hvor han bare sådan nedgjorde mig. Jeg brød helt mentalt ned dér, så jeg kunne ikke rigtig gøre så meget. Tilfældigvis var min søster også dér på det tidspunkt. Hun filmede det hele fra øverste etage, så hun kunne ikke høre noget, hun kunne bare se det."

Sana på 24 fortæller også, at hun har oplevet at blive overvåget og udsat for vold. I hendes tilfælde overvågede forældrene hende, mens hun legede med sine venner:

"Nogle gange legede man med sine venner, og så ville de gerne lige over vejen og købe noget i kiosken, lidt slik eller sådan noget. Og så altså, jeg havde fået at vide, at jeg ikke måtte gå over den vej, og så havde mine forældre sådan overvåget mig og mine venner, uden at jeg vidste det, og så da jeg kom hjem, så blev jeg meget straffet. Altså lige den gang dér, kan jeg huske, at det var både med sådan en sko og med bælte rigtig hårdt, sådan 3 gange eller sådan noget, og det gjorde meget ondt."

Pres til udøvelse af kontrol over for familiemedlemmer blandt de 18-29-årige

De unge er også blevet spurgt, om de indenfor det seneste år er blevet presset til at kontrollere søskende eller andre familiemedlemmer:

TABEL 5.1.3

Har du inden for det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har presset dig til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	1	1	0	0	0
Ja, enkelte gange	3	5	1	2	2
Nej	93	89	99	97	97
Ved ikke	1	2	0	0	0
Ønsker ikke at svare	2	3	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af tabel 5.1.3, er der et mindretal af de unge, som har oplevet, at de er blevet presset til at kontrollere andre familiemedlemmer enten 'enkelte gange' eller 'mange gange'. Mindretallet udgør 6 % blandt de minoritetsetniske mænd, 4 % blandt de minoritetsetniske kvinder, 2 % blandt de majoritetsetniske mænd og 1 % blandt de majoritetsetniske kvinder. Endvidere er der et mindretal blandt de minoritetsetniske unge, som er i tvivl (1-2 %) og ikke ønsker at svare (2-3 %), mens det ikke er tilfældet blandt de øvrige unge (0 %).⁶¹

Ligesom ved de foregående spørgsmål i dette kapitel, ses der også i relation til dette spørgsmål en statistisk signifikant (og negativ) sammenhæng med trivsel. De unge, som har været udsat for, at familiemedlemmer har presset dem til at kontrollere andre familiemedlemmer, og de unge, som ikke har ønsket at svare, er således markant overrepræsenteret i højrisikogruppen for mistrivsel (se Bilag 2, tabel 2.13).

Pres til udøvelse af kontrol over for familiemedlemmer blandt de 15-17-årige

I relation til pres for at udøve kontrol over for familiemedlemmer, viser undersøgelsen, at de 15-17-årige er lidt mere udsatte end de 18-29-årige. Blandt de 15-17-årige ses det således, at der på tværs af køn og etnisk oprindelse er 4 % af de unge, som har oplevet dette 'enkelte gange' eller 'mange gange', mens det til sammenligning gælder 2 % blandt de 18-29-årige. Særligt blandt de majoritetsetniske kvinder ses der en forskel i de to aldersgrupper, da 5 % af de 15-17-årige majoritetsetniske kvinder har oplevet dette pres 'enkelte gange' inden for det seneste år, sammenlignet med 1 % af de majoritetsetniske kvinder mellem 18 og 29 år. Også blandt de 15-17-årige er det alene blandt de minoritetsetniske unge, at der findes et lille mindretal, som angiver, at de har oplevet pres til at udøve kontrol med familiemedlemmer 'mange gange' inden for det seneste år. Blandt de 15-17-årige med minoritetsetnisk baggrund gælder dette for 2 %.

Pres til udøvelse af kontrol over for familiemedlemmer – de unges perspektiv

I de gennemførte kvalitative interview er der ingen af de interviewede forældre, der giver udtryk for, at de har presset deres børn til at udøve negativ social kontrol mod andre. Der er ligeledes ganske få af de unge, som fortæller om, at de er blevet presset til at kontrollere familiemedlemmer. Enkelte fortæller dog om, at være blevet udspurgt om søskende, mens andre fortæller om, at de er blevet bedt om at holde øje med eller passe på søskende til fester eller lignende.

Sana på 24 år fortæller eksempelvis, at hendes forældre udspurgte hende om søsteren, og at hun kom til at afsløre nogle af deres hemmeligheder:

"Altså mine forældre de har flere gange udspurgt mig... Fordi nogle gange så snakkede jeg med hende [søsteren], hvor det bare var os to, hvor hun fortalte mig, jeg kan huske, da hun var 12 år måske, og jeg var 13, så fortalte hun mig, hvad hun gik rundt og lave-

⁶¹ Igen har vi spurgt de unge, som har svaret 'ja' til dette spørgsmål, hvem de har oplevet har presset dem. De unges svar fremgår af kapitel 6 om udøvere.

de og sådan. Og så udspurgte mine forældre mig, og fik mig til at fortælle videre til dem, at hun røg smøger og sådan nogle ting, så de blev meget sure på hende.”

Selda på 18 år fortæller, at hun bliver udspurgt om sin bror, men at hvis hun direkte bliver bedt om at holde øje med broren, så vil hun ikke gøre det:

Interviewer: ”Har du nogensinde oplevet, at dine forældre har bedt jer om at holde øje med hinanden?”

”Der kunne være noget med min bror. Det med festerne og sådan noget, så er det bare sådan: ’Kender du nogen, der går på hans skole? Ryger han, tager han stoffer? Ryger han smøger? Tager han til fester?’, sådan noget dér. Det er jo imod vores traditioner, og vores religion. Så det kan kun være det... Hvis de siger til mig: ’Hold øje med din bror’, jeg gør det ikke! Jeg siger til min bror, at de har sagt til mig, jeg skal holde øje med dig, så pas på. Men hvis jeg finder ud af, at han har gjort det, så vil jeg... Det er ikke fordi, jeg ikke vil forstå det, men jeg vil ligesom tage fat i ham og sige, det er ikke okay at tage stoffer, det er ikke godt. Han kan godt tage til fester, hvis det er det, han har lyst til. Men han skal ikke lige pludselig ende på Christiania. Det skal han ikke.”

Mehmet på 18 år fortæller også, at hans søster blev bedt om at holde øje med ham til fester og lignende, da han var yngre:

”Min storesøster, hun er blevet bedt om at holde øje med mig. Ikke lige i den her alder, men da jeg var yngre, så blev det sagt til hende. Sikkert, det ville være det gode valg at sige til hende, at hun skulle passe på mig, fordi jeg ikke lige var den sødeste. Jeg kunne sagtens finde på at lave ballade.”

5.2 Oplevelser med trusler, vold og andre sanktioner

Undersøgelsen har endvidere haft fokus på, at undersøge hvilke former for trusler og sanktioner, de unge oplever, hvis de overtræder familiens regler, eller ikke lever op til deres forventninger. Dette afdækkes gennem følgende spørgsmål:

- Har du oplevet, at dine forældre eller andre familiemedlemmer har truet dig med, at din opførsel vil få negative konsekvenser for familien?
- Har din familie truet dig med, at blive sendt til et andet land, for at du skulle opdrages i deres kultur eller religion?
- Har du været udsat for trusler om fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer? (Fx at blive slået)
- Har du været udsat for fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer? (Fx at blive slået)
- Har du været udsat for, at dine forældre har brudt kontakten med dig mod din vilje?
- Er du bange for, at din familie lægger planer for din fremtid imod din vilje?

Svarfordelingen for de specifikke spørgsmål gennemgås i det følgende.

Trusler om negative konsekvenser for familie på grund af opførsel blandt de 18-29-årige

På spørgsmålet om, hvorvidt de unge har oplevet at blive truet med, at deres opførsel vil få negative konsekvenser for familien, ser fordelingen ud som følger:

TABEL 5.2.1

Har du oplevet, at dine forældre eller andre familiemedlemmer har truet dig med, at din opførsel vil få negative konsekvenser for familien? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	3	4	0	1	1
Ja, enkelte gange	11	11	4	4	5
Nej	81	79	94	94	93
Ved ikke	3	4	1	1	1
Ønsker ikke at svare	3	3	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabellen, er der – særligt blandt de minoritetsetniske unge – et mindretal, som har været udsat for trusler om negative konsekvenser for familien. Således har samlet set 15 % af de minoritetsetniske mænd og 14 % af de minoritetsetniske kvinder oplevet dette enten 'mange gange' eller 'enkelte gange', mens det til sammenligning gælder 4-5 % blandt de majoritetsetniske unge.

Størstedelen af dette mindretal har oplevet det 'enkelte gange', men der er også et mindretal på 3-4 % blandt de minoritetsetniske unge og 1 % af de majoritetsetniske mænd, som har oplevet det 'mange gange'. Der ses altså en markant forskel i relation til etnisk oprindelse, mens der ikke ses væsentlige forskelle i forhold til køn. Endvidere er der et mindretal blandt de unge, som ikke ved det (1-4 %), og 3 % af de minoritetsetniske som ikke ønsker at svare.

I relation til trivsel ses der også for dette spørgsmåls vedkommende en signifikant sammenhæng. De unge, som ikke har oplevet, at deres forældre eller andre familiemedlemmer har truet dem med, at deres opførsel vil få negative konsekvenser for familien, trives således markant bedre end de øvrige unge. Særlig er den gruppe unge, som ikke ønsker at svare, markant overrepræsenteret i højrisikogruppen for mistrivsel (Bilag 2, tabel 2.14).

Trusler om negative konsekvenser for familie på grund af opførsel blandt de 15-17-årige

Blandt de 15-17-årige har 4 % af de minoritetsetniske unge og 1 % af de majoritetsetniske unge, 'mange gange' oplevet, at de er blevet truet med, at deres opførsel vil få negative konsekvenser for deres familie. Andelen, som har oplevet det 'enkelte gange', ligger samlet set på 13 % blandt de minoritetsetniske unge og på 10 % blandt de majoritetsetniske unge. Mens forskellen i relation til køn og etnisk oprindelse samlet set er signifikant blandt de 18-29-årige, så gør dette sig ikke gældende blandt de 15-17-årige.

Trusler om at blive sendt på genopdragelsesrejse blandt de 18-29-årige

De unge er endvidere blevet spurgt, om de har oplevet trusler om at blive sendt til et andet land for at blive opdraget i deres kultur eller religion.

TABEL 5.2.2

Har din familie truet dig med at blive sendt til et andet land, for at du skulle opdrages i deres kultur eller religion? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	1	1	0	0	0
Ja, enkelte gange	2	3	0	1	1
Nej	96	92	100	98	99
Ved ikke	0	1	0	0	0
Ønsker ikke at svare	2	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af tabel 5.2.2, er det kun ganske få unge, som har oplevet, at familien har truet dem med at blive sendt til et andet land for at skulle opdrages i familiens kultur eller religion. Blandt de minoritetsetniske unge har 1 % oplevet dette 'mange gange', mens 2-3 % har oplevet det 'enkelte gange'.

Igen ses der er en signifikant (og negativ) sammenhæng med trivsel. De unge, som ikke har oplevet, at deres familie har truet dem med at blive sendt til et andet land, trives markant bedre end de øvrige unge. Omvendt er særligt de unge, som har oplevet det 'mange gange' eller som ikke ønsker at svare, markant overrepræsenteret i højrisikogruppen for mistrivsel (se Bilag 2, tabel 2.15).

Trusler om at blive sendt på genopdragelsesrejse blandt de 15-17-årige

Blandt de 15-17-årige er der samlet set 7 % af de minoritetsetniske kvinder og 5 % af de minoritetsetniske mænd, der har været udsat for trusler om genopdragelsesrejse enten 'mange gange' (1-2 %) eller 'enkelte gange' (4-5 %). Endvidere ønsker 1-2 % af de minoritetsetniske unge mellem 15 og 17 år ikke at svare på spørgsmålet (se Bilag 3, tabel 3.27).

Oplevelser med trusler om fysisk vold blandt 18-29-årige

Andelen af unge mellem 18 og 29 år, som har været udsat for trusler om fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer, ligger samlet set på 6 %. Mens 1 % samlet set angiver, at de har oplevet det 'mange gange', så har 5 % oplevet det 'enkelte gange':

TABEL 5.2.3

Har du været udsat for trusler om fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer? (Fx at blive slået) (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	3	4	1	1	1
Ja, enkelte gange	6	7	5	5	5
Nej	87	84	95	92	93
Ved ikke	1	2	0	1	1
Ønsker ikke at svare	3	3	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Samtidig fremgår det af tabel 5.2.3, at der er signifikant forskel i relation til etnisk oprindelse. Blandt de minoritetsetniske unge har 3-4 % oplevet trusler om vold fra forældre alle andre familiemedlemmer 'mange gange', mens 6-7 % har oplevet det 'enkelte gange'. Også her ses en signifikant sammenhæng med trivsel. De unge, som ikke har været udsat for trusler om fysisk vold trives markant bedre end de resterende unge, som alle er markant overrepræsenteret i højrisikogruppen (se Bilag 2, tabel 2.16).

Oplevelser med trusler om fysisk vold blandt de 15-17-årige

Et tilsvarende billede tegner sig blandt de 15-17-årige. Her er det 10-11% af de minoritetsetniske unge og 3-5 % af de majoritetsetniske unge, der har været udsat for trusler om fysisk vold enten 'enkelte' eller 'mange gange' (se Bilag 3, tabel 3.28).

Oplevelser med fysisk vold blandt de 18-29-årige

De unge er endvidere blevet spurgt, om de har været udsat for fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer.

Som det fremgår af ovenstående tabel 5.2.4 har 10-14 % af de minoritetsetniske unge været udsat for fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer, hvoraf 2-4 % har oplevet det 'mange gange'. Blandt de majoritetsetniske unge har 7-10 % været udsat for fysisk vold, hvoraf 1-2 % har været udsat for det 'mange gange'.

TABEL 5.2.4

Har du været udsat for fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer?
(fx at blive slået) (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	2	4	1	2	1
Ja, enkelte gange	8	10	6	8	7
Nej	85	81	92	89	90
Ved ikke	1	2	0	1	0
Ønsker ikke at svare	4	3	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,003

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

I relation til køn ses det, at de minoritetsetniske mænd er den mest udsatte gruppe (14 % har oplevet det enkelte eller mange gange), mens de majoritetsetniske kvinder synes at være den mindst udsatte gruppe (7 % har oplevet det enkelte eller mange gange).

Ikke overraskende ses der også for dette spørgsmåls vedkommende en signifikant (og negativ) sammenhæng med trivsel. De unge, som ikke har været udsat for vold, trives markant bedre end de øvrige unge.

Omvendt er de unge, som har været udsat for vold, og de unge, som ikke har ønsket at svare på spørgsmålet, markant overrepræsenteret i højrisikogruppen for trivsel (Bilag 2, tabel 2.17).

Oplevelser med fysisk vold blandt de 15-17-årige

Blandt de 15-17-årige har 2-3 % af de minoritetsetniske unge oplevet, at de har været udsat for fysisk vold 'mange gange', mens 6-10 % har oplevet det 'enkelte gange'. Blandt de majoritetsetniske unge har 0-1 % oplevet det 'mange gange', mens 5-6 % har oplevet det 'enkelte gange'.

Konkrete oplevelser med andre sanktioner

De unge er endvidere blevet spurgt, om de har oplevet, at deres forældre har brudt kontakten til dem imod deres vilje, samt om de er bange for, at deres familie lægger planer for deres fremtid mod deres vilje.

Nedenfor gennemgås resultaterne i relation hertil.

TABEL 5.2.5

Har du været udsat for, at dine forældre har brudt kontakten med dig mod din vilje?
(18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	2	1	1	1	1
Ja, enkelte gange	5	5	3	3	3
Nej	89	89	96	94	94
Ved ikke	2	2	0	2	1
Ønsker ikke at svare	2	3	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,001

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 5.2.5 har 6-7 % af de minoritetsetniske unge oplevet, at deres forældre har brudt kontakten med dem mod deres vilje, hvoraf 1-2 % har oplevet det mange gange. Blandt de majoritetsetniske unge er der 4 %, der har oplevet det, hvoraf 1 % har oplevet det mange gange. Mens der således kan spores en mindre – men dog signifikant – forskel i relation til etnisk oprindelse, ses der ikke væsentlige forskelle relateret til køn. I forhold til trivsel viser trivselsindekset (se Bilag 2, tabel 2.18) at de unge, som har oplevet at forældrene har brudt kontakten, og de unge, som ikke har ønsket at svare på spørgsmålet, er markant overrepræsenteret i højrisikogruppen for mistrivsel.

Afslutningsvis er de unge blevet spurgt, hvorvidt de er bange for, at deres familie lægger planer for deres fremtid imod deres vilje.

TABEL 5.2.6

Er du bange for, at din familie lægger planer for din fremtid imod din vilje? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja	2	3	1	1	1
Nej	94	91	99	98	98
Ved ikke	3	3	0	1	1
Ønsker ikke at svare	2	3	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af tabel 5.2.6 er der 1 % af de majoritetsetniske unge og 2-3 % af de minoritetsetniske unge, som er bange for, at deres familie lægger planer for deres fremtid imod deres vilje. Der er dog også et mindretal blandt de minoritetsetniske unge, som er i tvivl (3 %) eller ikke ønsker at svare (2-3 %).

Igen ses der en sammenhæng med trivsel på dette spørgsmål. De unge, som ikke er bange for, at deres familie lægger planer for dem imod deres vilje, trives markant bedre end de øvrige unge. Særligt de unge, som er bange, og de unge, som ikke ønsker at svare, er stærkt overrepræsenteret i højrisikogruppen for mistrivsel (se Bilag 2, tabel 2.19).

Konkrete oplevelser med andre sanktioner blandt de 15-17-årige

I relation til konkrete oplevelser med andre sanktioner viser der sig et sammenligneligt billede på tværs af henholdsvis de 15-17-årige og de 18-29-årige. Blandt 15-17-årige ses der ikke en signifikant forskel i relation til køn og etnisk oprindelse på spørgsmålet om hvorvidt de unge har oplevet, at deres forældre har brudt kontakten til dem mod deres vilje. Samlet set har 1 % af de 15-17-årige oplevet dette 'mange gange', mens 4 % har oplevet det 'enkelte gange'.

Når man ser på spørgsmålet om, hvorvidt de unge er bange for, at deres familie lægger planer mod deres vilje, er andelen, som er bange, over dobbelt så stor blandt de 15-17-årige som blandt de 18-29-årige. Blandt de 15-17-årige er der således 7 % af de minoritetsetniske unge og 3 % af de majoritetsetniske unge, som er bange. Endvidere er der sammenlignet med de 18-29-årige en større andel af de 15-17-årige, som er i tvivl (se Bilag 3, tabel 3.31).

Oplevelser med trusler, vold og andre sanktioner – forældrenes perspektiv

Der er ikke mange af forældrene i interviewene, som fortæller om, at de har udsat deres børn for trusler, vold eller andre sanktioner. De fleste af forældrene fortæller, at de ikke har problemer med, at få deres børn til at følge reglerne, og at de har opdraget børnene med dialog.

Marwa, som er mor til tre børn i alderen 17-24 år, fortæller eksempelvis, at hun synes det fungerer bedre, at forklare hendes børn, hvorfor hun ikke synes, at de skal være ude til sent, i modsætning til, hvis hun sætter direkte regler, da de så vil gøre modstand:

"Jeg vil bare ikke sige: 'Du må ikke gå ud, du må ikke være sammen med dine venner'. Det kan man ikke sige det sådan, det er helt forkert. Så børnene bliver endnu mere imod, og er mere aggressive. Men hvis jeg sidder sammen med dem og forklarer hvorfor, at man ikke må gå på denne her tidspunkt, fordi der er mange, der laver ballade. Og selvom du ikke laver noget, så bliver du måske en del af den."

De fleste af forældrene fortæller altså, at de får løst eventuelle uenigheder med dialog. Der er dog også nogle af forældrene, som fortæller, at de har brugt andre former for sanktioner.

Iman, som er mor til tre børn i alderen 12-20 år, fortæller, at hun ikke har de store problemer med at få hendes børn til at overholde reglerne, men at hun måske vil lade være med at snakke med hendes søn, hvis han laver noget, han ikke må:

"Jeg har ikke haft det her store problemer med min søn, som sagt til dig. Hvis nu han laver noget forkert, så vil jeg måske ikke snakke med ham. Jeg har ikke haft de store vanskeligheder med ham, og jeg har ikke været ude for det."

Kaja, som er mor til fire børn i alderen 2-21 år, fortæller, at hvis hendes søn ikke har overholdt reglerne, så har de forbudt ham at tage ud dagen efter, eller har taget hans Playstation fra ham. Nogle gange har faren også været 'hårdere' ved ham:

"Nogle gange min dreng på 16, min mand har straffet ham, for at han skal ikke ud dagen efter eller tager Playstation fra ham. Og så nogle gange er han hårdere ved ham. Så tænker [min dreng]: 'Næste gang jeg skal hjem, så skal jeg komme hjem'. Eller han skriver: 'Jeg kommer, jeg er lige på vej.'"

Marwa fortæller, at hun og hendes mand også indimellem har slået børnene, da de var yngre. Men Marwa stoppede, da hun blev gravid med barn nummer fire:

"Ja, det var jo, da jeg fik mine tre børn, og så gravid med nummer fire. Det var som sagt ligesom jeg vågnede op og siger: 'Hvad er det der, jeg laver med mine børn?'. Det er alle de der problemer og stress og slåskampe med min mand, jeg ligesom, altså, tømmer den på mine børn. Med at slå og være stress og råbe efter dem og alt muligt. Og så den dag, jeg kan godt huske, det var et sted i børnehaven, jeg siger: 'Nu må jeg stoppe, nu er det nok, jeg må hellere tage mig sammen, og holde øje kun med mine børn. Og give alt min tid'. Fordi manden han er simpelthen... Så jeg må hellere behandle ham ligesom en narkoman eller syg mand, eller hvad skal man sige."

Iman fortæller, at hun synes det er rigtig svært at opdrage hendes drengebørn i Danmark, fordi det ikke har nogle konsekvenser fra samfundets side, hvis børnene overtræder reglerne. Hun fortæller endvidere, at hun tror, at det er derfor, at der er nogle forældre, som oplever, at de bliver nødt til at sende deres børn på rejse til hjemlandet:

"Det er derfor, på grund af alle de regler omkring børn og opdragelse, der er mange forældre, som er danske statsborgere, bliver de nødt til at sende deres børn til udlandet og rive deres pas i stykker, og de vil ikke have dansk indfødsret. Og deres børn, de bor dernede i udlandet, og de har glemt alt om Danmark. I stedet for at vi åbner flere fængsler, og vi sender vores børn i fængsel. Jeg kan give dig et eksempel. Min nabo, hans søn, han er i fængsel, når han skal afsone sin straf, når han går i fængsel, han har fjernsyn, han har alt muligt. Det er ligesom, han bor på et 5-stjernet hotel. Så i stedet for, hvorfor får forældrene ikke støtte, så kan vi bare hjælpe vores børn? Hvorfor regeringen eller de andre, direktorater, hvorfor spørger de sig selv, hvorfor er der så mange bander her. Det er umuligt at et barn, der får rigtig opdragelse, går i bande."

Oplevelser med trusler, vold og andre sanktioner – de unges perspektiv

De unge fortæller ligeledes om forskellige former for sanktioner, som de har oplevet, hvis de selv eller andre børn i familien ikke har fulgt de regler, som forældrene har opstillet.

De fleste af de unge fortæller, at konsekvenserne for overtrædelse har været begrænsede, herunder fx diskussioner eller skæld ud. *Nadia* på 22 år fortæller eksempelvis, at hun aldrig rigtigt har oplevet voldsomme konsekvenser, når hun har overtrådt reglerne:

"Det kan godt være mine forældre nogle gange har nogle meget stærke holdninger. Men man har også lært, at der sker ikke, der er ikke nogen konsekvenser ved, at man ikke følger dem og sådan. De finder sig også i det til sidst. De prøver bare. Hvis den går, så går den."

Hamza på 23 år fortæller på lignende vis, at han nogle gange får skæld ud, hvis han ikke overholder reglerne, men at hans mor falder til ro efter et par timer:

"Jeg vil sige, hun har busted mig et par gange [i at være ude og drikke]... det tog hun ikke særlig pænt selvfølgelig. Jeg blev selvfølgelig kaldt for et par forskellige skældsord i momentet, idet hun realiserer, at det er sådan, det er. Der ryger lige et par skældsord ud af munden på hende selvfølgelig i min retning... Og så gik der et par timer, så faldt hun til ro."

Der er dog også enkelte af de unge, som fortæller, at det har udløst voldsomme reaktioner, herunder både psykisk og fysisk vold, hvis de har overtrådt reglerne. *Hamza* fortæller, at hans forældre er blevet mere milde med årene, og at hans noget ældre søskende har oplevet en noget anden opdragelse. Her fortæller han, at der også blandt hans søskende var forskel på sanktioner, når de overtrådte reglerne:

"Mine brødre kunne nok godt nogle gange få regulære slag, hvorimod min søster, det var mere sådan noget med stuearrest og sådan noget lignende. Så blev hun bare sådan 'lock down'-agtigt, hvor hun bare nærmest ikke så nogen eller noget i nogle dage eller sådan noget. Det kunne være sådan noget lignende, hun kom ud for. Så var det ikke lige så slemt som med drengene. Drengene fik nogle lidt vildere ture alligevel."

Hamza fortæller endvidere, at hans mor afbrød kontakten til hans søster i flere år, fordi søsteren fik en dansk kæreste:

"I en alder af 23 faktisk, ja det var ikke hendes første kæreste, men det var dengang min mor fandt ud af, at hun havde fået en dansk kæreste. Da blev de faktisk så meget uvenner, at min mor synes, hun skulle flytte hjem til ham, fordi min mor ikke gad se på det. Så min mor havde faktisk ikke nogen form for kontakt til hende i, jeg tror, det har alligevel været en 5-6 år eller sådan noget der. Hun har selvfølgelig altid forhørt sig igennem mine brødre, hvordan hun havde det og alt sådan noget her, ikke? Men hun følte lidt ligesom, hun havde tabt en form for kamp med [sin datter]." *Ezma* på 28 år fortæller, at hendes far flippede ud og blev voldelig overfor hendes mor, hvis hun eksempelvis ikke kom hjem til aftalt tid:

"Nogle gange hvor jeg overskred dem, altså hvor jeg ikke var hjemme kl. 17. Så var konsekvensen, at han skulle flippe helt ud og være voldelig mest mod min mor, men også mig. Eller i hvert fald bare meget truende sådan, også fordi altså min far, han er høj, vejer 100 kilo, han har været oppe på 130 på et tidspunkt, så han er altså ret stor mand, og jeg er ret lille, ikke? Ja, så bare frygt, tror jeg."

Elias på 18 år har ikke længere kontakt til sine forældre. Han fortæller, at han levede et dobbeltliv, da han boede hjemme, hvor han ikke fortalte sine forældre, hvad han lavede. Han tror, det ville have haft alvorlige konsekvenser, hvis hans forældre havde fundet ud af, at han ikke overholdte reglerne og det psykiske pres var en medvirkende årsag til, at han valgte at bryde kontakten til familien. Om de mulige konsekvenser, siger *Elias*:

"At blive låst inde, slået, døren taget af mit værelse. Det er det, de gør ved min søster, så det er det, jeg regner med, de ville gøre... De ville starte med at tæske mig og så låse mig inde, og så komme ind én ad gangen igen og skælde mig ud og sige, hvorfor det jeg gjorde, er forkert. Så ville min mor nok lave en eller anden bøn på mig og ritualagtig noget."

Sana på 24 år fortæller også, at de havde mange regler, da hun boede hjemme, og at hun ofte fik tæsk, hvis hun ikke fulgte reglerne eller gjorde noget forkert. Samtidig forklarer flere af de unge deres forældres voldsomme reaktioner med, at forældrene ikke kender nok til det danske samfund og de danske love og regler.

Tara på 20 år fortæller eksempelvis, at hun tror, at den vold hun er blevet udsat for også kan skyldes, at hendes forældre ikke var klar over, at det er forbudt at bruge vold mod børn i Danmark, og at det jo var normalt for dem i deres hjemland. Men da hun konfronterede hendes far med det, truede han hende med, at noget værre ville ske:

"Da jeg var ni år, der lærte jeg også børnetelefonen at kende, men dengang der turde jeg ikke ringe til dem. Men jeg kan huske, at jeg på et tidspunkt sagde til min far, at jeg faktisk godt kunne ringe til politiet og anmelde dem for at slå os. Og så sagde han, at du vil ikke vide, hvad der sker med dig, hvis du gør det. Så ja, han truede mig med, at hvis jeg ringede, så ville der ske noget værre med mig."

Flere af de unge forklarer endvidere den voldelige adfærd med forældrenes psykiske tilstand og traumer. *Ezma* fortæller, at hun tror, at hendes fars mange regler og voldsomme reaktioner kan skyldes nogle af de ting, han har oplevet under krigen:

"Altså jeg tror, min far, jeg ved i hvert fald, han har en meget svær depression og PTSD, og han flygtede jo fra 80'erne, hvor han oplevede at blive tortureret. Så ja, mange problematikker. Jeg ved ikke, om der er noget ud over det."

Nogle af de unge, som har oplevet alvorlige sanktioner, når de har overtrådt reglerne fortæller, at det har fået konsekvenser for, hvordan de lever deres liv i dag. *Ezma* fortæller eksempelvis, at det har været virkelig hårdt for hende at vokse op med så mange regler og med vold, da hun generelt oplever, at være vokset op med frygt:

"Jeg synes, det er noget lort. Ja. Jeg er vokset op med frygt. Både frygt for mig selv, men også frygt for, hvad der kunne ske med min mor. Jeg kan huske, da jeg var 10, ville min far stikke min mor ned, og grunden til han stoppede, det er fordi, jeg sagde stop, eller jeg stod så imellem, så tror jeg lige, han hørte mig, og så kiggede han ned på mig, og så stoppede han så, ikke. Det er der ikke noget barn, der skal opleve."

Flere af de unge fortæller, at den negative sociale kontrol og voldsudøvelsen er gået ud over deres trivsel og psykiske velbefindende. *Elias* fortæller eksempelvis, at han isolerede sig selv,

og ikke turde fortælle nogen om noget. Han fortæller også, at han både har generaliseret og social angst, og at hans PTSD fik ham til at løbe hjem fra:

"Jamen jeg havde en gang, hvor jeg kom hjem, da jeg var meget deprimeret, det var, ifølge min psykolog, så det var fordi PTSD. Så hver gang jeg kom hjem, så fik jeg det bare utrolig dårligt. Det var også grunden til, at jeg løb hjemmefra. Det var fordi, jeg brød ned mentalt af min fars stemme, så jeg kunne bare ikke klare, at være der mere."

Tara fortæller også, at hendes forældres adfærd fik alvorlige konsekvenser for hendes trivsel:

"Jeg havde det meget skidt. Jeg følte næsten, jeg var på randen til selvmord. Jeg havde det virkelig, virkelig skidt. Og jeg havde egentlig bare fået nok. Jeg tænkte, hvad kan der ske af, at jeg ringer. Så jeg gjorde det... For at sige det kort, så er mine forældre voldelige og slog os... De var både psykisk og fysisk voldelige, sagde væmmelige ting til alt, samtidig med at de også kunne finde på at slå os."

Ezma fortæller, at hun har depression, PTSD og OCD. Hun fortæller endvidere, at den negative sociale kontrol og hendes fars temperament er gået ud over hendes relation til hendes tidligere kæreste:

"Jeg er også rigtig, rigtig bange for, at jeg kommer til at gøre de samme ting. Fx har jeg været meget, meget temperamentsfuld over for min kæreste, og det lagde jeg ikke mærke til i starten. Det gjorde jeg først efterfølgende. Men jeg havde opført mig over for ham, som min far opførte sig over for min mor. Og det, det kom af, det var, at jeg var rigtig, rigtig bange for, at han skulle være som min far, for den eneste mand, jeg jo havde oplevet, var min far, og han var bare forfærdelig. Så jeg kan huske sådan noget, som hvis han ikke lige tog sin tallerken, så flippede jeg fuldstændig ud, fordi min far aldrig tog sin tallerken, og han skulle slet ikke være ligesom min far. Men det gjorde jo så, at jeg åbenbart havde været som ham, fordi jeg havde jo så samtidigt lært, at hvis man råber højt og skælder ud og ser truende ud eller what ever, så får man ret, så jeg ved godt, at jeg er blevet forskruet på den måde."

Som vist ovenfor fremgår det tydeligt af de gennemførte interview, at de unge, som har været udsat for systematisk negativ social kontrol og forskellige typer af voldsomme sanktioner i relation hertil, også fortæller, at de er belastet af betydelige psykiske problemer af forskellig karakter.

Ligeledes viser undersøgelsens trivselsindeks en tydelig og signifikant forhøjet risiko for mistrivsel blandt de unge, som har oplevet de forskellige typer af negative sanktioner, som er belyst i dette kapitel (se Bilag 2, Tabel 2.11 til 2.19).

5.3 Sammenhæng mellem hensynet til familiens ære og negative sanktioner

Med henblik på at belyse den nærmere sammenhæng mellem æresrelaterede normer, negativ social kontrol og oplevelser med negative sanktioner i form af trusler, vold mv. er der foretaget en analyse af sammenhængen mellem de unges svar på spørgsmålet *"Hvor meget betyder hensynet til familiens ære eller ry for, hvad du må i din hverdag?"* og de unges svar på spørgsmålene vedrørende oplevelser med negative sanktioner. Resultatet ses i tabel 5.3.1:

Tabel 5.3.1

Konkrete oplevelser med negativ social kontrol blandt 18-29-årige fra familier, hvor familiens ære eller ry betyder *alt* eller *meget* for, hvad de må i deres hverdag

	Ja, mange gange Pct.	Ja, enkelte gange Pct.
Har du inden for det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig?	4,6 (0,4)	11,2 (3,5)
Har du inden for det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har overvåget dig ved at ringe eller følge efter dig?	2,1 (0,5)	10,3 (2,1)
Har du inden for det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har presset dig til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer?	1,1 (0,0)	8,4 (1,5)
Har du oplevet, at dine forældre eller andre familiemedlemmer har truet dig med, at din opførelse vil få negative konsekvenser for familien?	2,9 (0,9)	17,9 (3,8)
Har din familie truet dig med at blive sendt til et andet land, for at du skulle opdrages i deres kultur eller religion?	0,7 (0,0)	4 (0,6)
Har du været udsat for trusler om fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer?	4,3 (1,2)	7,8 (5,1)
Har du været udsat for fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer (Fx at blive slået)?	4,5 (1,4)	10,2 (7,4)
Har du været udsat for at dine forældre har brudt kontakten med dig mod din vilje?	1,2 (0,8)	5,8 (3,5)

Note: N = 710 for hvert spørgsmål. De resterende svarkategorier for de 8 spørgsmål er "Nej", "Ved ikke" samt "Ønsker ikke at svare". Parentesen angiver andelen af respondenter, der har svaret, at deres families ære eller ry betyder "noget", "lidt" eller "intet". Her er n = 2404 for hvert spørgsmål.

Som vist i tabel 5.3.1 er andelen af unge, som har oplevet de forskellige negative sanktioner, højere blandt de unge, som oplever at familiens ære eller ry betyder 'alt' eller 'meget' for hvad de må i deres hverdag (procenter angivet i **fed**), sammenlignet med andelen blandt de unge, som omvendt oplever, at familiens ære eller ry betyder 'noget', 'lidt' eller 'intet' (procenter angivet i parentes).

Tendensen ses på tværs af alle 8 spørgsmål og både i relation til 'enkelte' og 'mange' negative oplevelser med de forskellige former for sanktioner. Blandt de unge, som oplever at familiens ære begrænser deres hverdag (de "æresbegrænsede unge"), er det fx i alt 15,8 %, der har fået tjekket deres mobil, mail, computer eller taske 'mange gange' eller 'enkelte gange' inden for det seneste år – sammenlignet med knap 3,9 % blandt de øvrige unge.

Tilsvarende har i alt 20,8 % af de "æresbegrænsede unge" oplevet, at deres familie 'mange gange' eller 'enkelte gange' har truet dem med, at deres adfærd vil få negative konsekvenser for familien, sammenlignet med knap 5 % blandt de øvrige unge.

Og mens ca. 1 ud af 8 blandt de "æresbegrænsede unge" (12,4 %) har oplevet, at blive overvåget af familiemedlemmer enten 'enkelte' eller 'mange gange' i løbet af det seneste år, så gælder dette til sammenligning for 2,6 % blandt de øvrige unge.

Som et fjerde eksempel kan det på baggrund af tabel 5.3.1 ses, at i alt 9,5 % af de "æresbegrænsede" unge er blevet presset til at kontrollere søskende eller andre familiemedlemmer enten 'enkelte' eller 'mange gange' inden for det seneste år, sammenlignet med 1,5 % blandt de øvrige unge.

Som beskrevet i kapitel 4 viser regressionsanalyserne endvidere, at de "æresbegrænsede unge" er signifikant mere tilbøjelige end de øvrige unge til at svare, at de ikke må have en kæreste før ægteskab; at deres familie ikke ville acceptere, hvis de fik en kæreste af samme køn; at det er vigtigt, at en pige venter med sex til hun bliver gift; og at de kun 'nogle gange' 'sjældent' eller 'aldrig' fortæller deres familie, hvad de laver, når de ikke er hjemme (se Bilag 4, tabel 4.1, 4.2., 4.3, 4.4, 4.8 og 4.9).

Samlet set indikerer disse forhold, at der ses en forholdsvis stærk sammenhæng mellem æresrelaterede normer, negativ social kontrol og oplevelser med konkrete former for negative sanktioner i form af overvågning, pres, trusler, genopdragelsesrejser og vold. Samtidig er det dog vigtigt også at nævne, at det som vist i tabel 5.3.1 er et *mindretal* – også blandt de 'æresbegrænsede unge' – der har været udsat for forskellige negative former for sanktioner.

5.4 Reaktionsmønstre

Unge reagerer forskelligt på begrænsninger i deres selvbestemmelse, negativ social kontrol og æresrelaterede normer og konflikter. I undersøgelsen *Kønroller og social kontrol blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund* fra 2014, identificeres fire forskellige idealtypiske reaktionsmønstre: *Identifikation, tilpasning/forhandling, dobbeltliv og åben konflikt*.⁶²

Den herværende undersøgelse finder ligeledes, at de interviewede unge fortæller om forskellige reaktioner på de krav og forventninger, som deres familier har til dem, samt de eventuelle negative sociale kontrol, de bliver udsat for. Reaktionsmønstrene lader sig fortsat overordnet gruppere og beskrive med inspiration fra de idealtyper, som er identificeret i *Kønroller og social kontrol blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund*.

Dog har det samtidig været et hovedindtryk fra de interview, der er gennemført i denne undersøgelse, at der også blandt de interviewede unge, som ikke lever dobbeltliv eller er i åben konflikt med deres forældrene, er flere som i høj grad vælger at forhandle og udfordre forældrenes normer og grænser, ligesom der sker en mere gensidig tilpasning. Det idealtypiske reaktionsmønster *tilpasning* er derfor i denne rapport udvidet til et bredere begreb, kaldet *gensidig tilpasning/forhandling*.

⁶² Als Research (2014)

Det er vigtigt at understrege, at der er tale om fire idealtyper, der kan bruges til at beskrive *generelle trends* i datamaterialet, men som naturligvis ikke er dækkende for alle de mange forskellige reaktionsmønstre, der kan ses blandt unge, der bliver udsat for negativ social kontrol. De enkelte unge kan herudover sagtens betjene sig af mere end ét reaktionsmønster ad gangen, ligesom de kan skifte mellem forskellige reaktionsmønstre og coping-strategier i forskellige perioder af deres ungdomsliv.

Identifikation

Identifikation er et reaktionsmønster, hvor den unge i overvejende grad identificerer sig med forældrenes og familiens grænser og de normer og opfattelser, der kan ligge til grund af at udøve negativ social kontrol eller begrænse unges grad af selvbestemmelse. Det kan fx være unge, som deler traditionelle normer og opfattelser i relation til fx kønsroller, ligestilling og hensynet til familiens ære. Der er ikke umiddelbart nogle af de unge i undersøgelsens kvalitative del, som giver udtryk for, at de deler deres forældres holdninger i forhold til nogle af de ovenstående problemstillinger. Nogle af de unge er meget forstående overfor deres forældres holdninger og forklarer deres forældres krav og forventninger med, at de kommer fra en anden kultur. Flere af de unge giver da også udtryk for, at de er glade for deres kulturelle baggrund, og at de fx bedst kunne forestille sig at få sig en ægtefælle med samme kulturelle baggrund. Der er dog ikke nogen af de unge i den kvalitative undersøgelse, som giver udtryk for, at de direkte identificerer sig med deres forældres normer og værdier. Tværtimod er flere af de unge, som fortæller, at de selvfølgelig ønsker at bevare dele af deres kultur, men ønsker at opdrage deres egne børn med mere frihed, fordi de er vokset op i Danmark.⁶³

Tilpasning / forhandling

Tilpasning/forhandling er et reaktionsmønster, hvor de unge udadtil har valgt at overholde hovedparten af forældrenes regler og familiens grænser, mens de indadtil forholder sig mere eller mindre kritisk hertil og i forlængelse heraf forhandler deres frihedsgrader.

Flere af de unge i denne undersøgelse giver eksempelvis udtryk for, at de prøver at indordne sig under deres forældres regler, men at de på flere punkter har nogle andre holdninger end deres forældre, fordi de er vokset op under nogle andre vilkår. Flere af de unge giver samtidig udtryk for, at de prøver at leve op til deres forældres krav og forventninger, da de ikke ønsker at skuffe deres forældre – eller fordi det nogle gange bare er det nemmeste. Der sker således en vis grad af tilpasning fra de unges side.

Omvendt er der også flere af de unge, som fortæller, at de gennem forhandling og dialog kan få overtalt deres forældre, til at øge deres frihedsgrader over tid. Dette forklarer de unge med, at forældrene er vokset op under andre vilkår, og stadig er i gang med at tilpasse sig det danske samfund, hvor der gælder nogle andre normer og værdier. I de tilfælde, hvor det lykkes at rykke forældrenes grænser og normer sker der således en vis grad af tilpasning fra forældrenes side.

Tara på 20 år fortæller eksempelvis, at hun oftest opfører sig som en god og ordentlig pige, når hun er derhjemme:

⁶³ I kapitel 6 gennemgås det, i hvor høj grad de unge i undersøgelsens kvantitative del deler holdninger, som kan siges at understøtte negativ social kontrol.

"Jeg ved ikke, om man kan sige stille. Jeg er bare høflig, til tider lidt rebelsk, men ellers så prøver jeg bare at indrette mig efter mine forældres regler og undgå diskussioner."

Tilpasning kan altså også være en måde, hvor de unge indordner sig deres forældres regler for at undgå konflikter og diskussioner, selvom de unge ikke nødvendigvis er enige.

Nadia på 22 år fortæller eksempelvis, at hun nogle gange ville ønske, at hun havde haft større frihed, men at hun heller ikke ser det som et stort problem:

"Det er jo sådan noget 'first world problems,' at jeg kan ikke sidde og se en film med mine veninder, eller da jeg var yngre, til kl. 00 om natten. Det er lidt nemmere nu, men altså. Så det er ikke fordi, man har misset noget som sådan, eller hvis jeg var til fest på skolen og måske skulle gå tidligere end de andre, men i det mindste, jeg var jo stadig med til det meste, ikke? Og så skulle man måske lige gå to timer før festen sluttede. Det er jo fair nok, et eller andet sted, når man tager i betragtning, hvor bange de egentlig er, for at der skulle ske noget, så lader de én gå alligevel, og tit så cyklede jeg jo hjem, så ja, jeg vil ikke sige, jeg har mistet noget på det. Det kunne have været rart, hvis det problem ikke havde været der, men det er ikke så stort et problem."

Ezma på 28 år fortæller, at hun ofte har været uenig med hendes forældre, men at hun altid har holdt det for sig selv:

"Jeg har altid været uenig inde i mig selv. Det er ikke noget, jeg har snakket... Jo, jeg kunne godt snakke med min mor, om ja, hvis jeg havde det skidt eller sådan noget, men min far har jeg aldrig snakket med noget om."

Interviewer: "Så du har heller ikke givet udtryk for, at du har været uenig? Du har mere rettet ind, eller hvad man skal sige?"

"Ja."

Elias på 18 år fortæller ligeledes, at han ikke rigtig turde fortælle sine forældre, når han var uenig, dengang han boede hjemme:

"Meget sjældent. Det har jeg ikke rigtig turdet. Der var et tidspunkt, hvor jeg bare synes, at det min mor sagde var så sjovt og dumt, at jeg var bare var nødt til at snakke med hende om det. Det var fordi, jeg havde plukket mine øjenbryn, og så sagde hun, at hvis jeg blev ved med sådan noget, så ville jeg ende i seng med en mand. Så jokede jeg lidt med hende og var sådan... Men hun var meget sur over det af den grund."

Flere af de unge fortæller altså om det dilemma, de oplever, i forhold til, at de gerne vil gøre deres forældre glade og leve op til deres forventninger, men at de samtidig også gerne vil leve et almindeligt ungdomsliv. Selda på 18 år fortæller også, at det kan være svært at navigere i spændet mellem at være den "gode" og den "dårlige" pige:

"Det er jo så her, jeg står. For jeg har altid forklaret over for mine veninder, jeg har nogle gode veninder, hvis man kan sige det, og så har jeg dem, som folk mener er dårlige. Jeg har altid været mellem dem. Jeg har kunnet have en ben i begge lejre, hvis man kan sige det sådan. Jeg er jo en blanding. Jeg går med make-up. Jeg har venner."

Jeg ryger. Og hvis jeg vil ud, så går jeg ud, men jeg har også et ansvar derhjemme, jeg passer også mine søskende, jeg gør rent, jeg har respekt overfor mine forældre. Jeg respekterer deres holdning, jeg tager ned og besøger min familie nede i Irak, hvis det er det, de vil have. Det kan godt være, jeg har venner, men det betyder ikke, jeg gør noget forkert med dem. Altså jeg kan sagtens sidde og spise med en ven eller snakke med nogle problemer, det er jo ikke noget forkert. Men jeg undgår at fortælle dem, nogle gange, at jeg har mødtes med ham, eller jeg har været det her sted. Eller jeg har gjort det og det. Så det er lidt blandet.”

I ovenstående eksempel fortæller Selda, at hun synes det kan være svært at balancere mellem hendes forældre krav og forventninger, og hvordan hun selv ønsker at leve sit liv. Hun reagerer ved, at hun derhjemme i høj grad lever op til de forventninger familien har til hende, og når hun indimellem ikke gør det, når hun er ude, undlader hun nogle gange at fortælle det. Der er således ikke langt mellem tilpasning, og det næste reaktionsmønster, dobbeltliv.

Dobbeltliv

Dobbeltliv dækker over et reaktionsmønster, hvor unge indadtil – det vil sige i forhold til familien – reagerer ved at lade som om, at de for det meste lever op til de fastsatte normer og regler, mens den unge lever et hemmeligt liv ved siden af, som er præget af større eller mindre normbrud og overskridelser.

De unge er i spørgeskemaundersøgelsen blevet spurgt, hvor ofte de fortæller deres familie sandheden om, hvad de laver, når de ikke er hjemme, hvilket kan være en indikator på, i hvor høj grad de lever et dobbeltliv.

TABEL 5.4.1

Hvor ofte fortæller du din familie sandheden om, hvad du laver, når du ikke er hjemme? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Altid	52	38	50	38	44
Ofte	29	33	42	49	44
Nogle gange	10	14	5	7	6
Sjældent	4	6	2	2	2
Aldrig	2	4	1	1	1
Ved ikke	1	3	1	3	2
Ønsker ikke at svare	2	3	0	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af ovenstående tabel er der markant forskel på, hvor ofte kvinder og mænd fortæller deres familie sandheden om hvad de laver, når de ikke er hjemme. Generelt fortæller kvinder oftere sandheden sammenlignet med mænd.

Endvidere ses der en forskel i forhold til etnisk oprindelse i forhold til, hvor ofte unge fortæller deres familie sandheden om, hvad de laver. Samlet set gælder det for 6-10 % af de minoritetsetniske unge, at de 'sjældent' eller 'aldrig' fortæller sandheden sammenlignet med 3 % af de majoritetsetniske unge. Omvendt er der markant flere af de majoritetsetniske unge, som svarer 'ofte' (42-49 %) sammenlignet med de minoritetsetniske (29-33 %), mens der er dobbelt så mange af de minoritetsetniske unge, som svarer 'nogle gange' (10-14 % sml. 5-7 % af de majoritetsetniske).

Der ses også en signifikant sammenhæng med trivsel på dette spørgsmål. De unge, som altid eller ofte fortæller sandheden, trives væsentligt bedre end de øvrige unge. Omvendt er de unge, som sjældent eller aldrig fortæller sandheden, samt de unge, der ikke har ønsket at svare, markant overrepræsenterede i højrisikogruppen for mistrivsel (se Bilag 2, tabel 2.20). Dette indikerer, at det kan have en negativ påvirkning på de unges trivsel at leve et dobbeltliv, selvom det for nogle unge virker som en naturlig – eller måske endda nødvendig – strategi til at håndtere ens egne og forældrenes modsatrettede normer og værdier.

Hvis man sammenligner ovenstående tabel med svarfordelingen for de 15-17-årige, ses det at de 15-17-årige – på tværs af køn og etnisk oprindelse – i lidt lavere grad fortæller sandheden om, hvad de laver, når de ikke er hjemme. Også her ses der væsentlige forskelle på baggrund af køn, mens forskellene i forhold til etnisk oprindelse bliver mere tydeligere, jo længere vi kommer ned af "sandhedsstigen" (se Bilag 3, Tabel 3.32).

Regressionsanalysen viser, at etnisk baggrund og køn fortsat spiller en betydelig og signifikant rolle, når der er testet for en række andre mulige faktorer. Således viser regressionsanalysen, at mænd med indvandrer- og efterkommerbaggrund, samt kvinder med indvandrerbaggrund i signifikant højere grad end majoritetsetniske kvinder, kun 'nogle gange', 'sjældent' eller 'aldrig' fortæller deres familie, hvad de laver, når de ikke er hjemme. Til gengæld ses der ikke en signifikant forskel i relation til kvindelige efterkommere eller majoritetsetniske mænd. Derudover viser analysen, at der ses en sammenhæng mellem hemmeligholdelse over for familien og grad af religiøsitet samt betydningen af familiens ære. De unge, som er meget religiøse, og de unge, som oplever, at hensynet til deres families ære eller ry betyder 'alt' eller 'meget' for, hvad de må i deres hverdag, er således signifikant mere tilbøjelig til kun 'i mindre grad' eller 'slet ikke' at fortælle deres familie sandheden om, hvad de foretager sig uden for hjemmet (se Bilag 4, tabel 4.8).

At der er en del af de unge, som ikke altid fortæller sandheden om, hvad de laver, til deres forældre kommer også til udtryk i de kvalitative interview med de unge. Det er meget forskelligt i hvilket omfang de unge holder ting skjult for deres forældre – det kan være alt fra, at den unge holder enkelte informationer eller lignende skjult for deres forældre – som når *Selda* undlader at fortælle hendes forældre, at hun ses med en af hendes drengevenner - til at de unge lever et dobbeltliv, hvor de skjuler større dele af deres liv for deres forældre.

Størstedelen af de unge fortæller, at der er enkelte ting de undlader, at fortælle deres forældre. *Enaya* på 22 år fortæller fx, at hun har valgt ikke at fortælle sine muslimske forældre, at hendes kæreste er ateist:

"Det er noget, jeg føler, ligesom ikke er nødvendigt at fortælle, fordi det ikke er noget, der spiller en rolle for os i vores hverdag. Og det er det med, at tage hensyn til dem... Det handler mest om, at jeg ikke vil skuffe dem."

Hamza på 23 år forklarer også, at han er lidt lukket overfor hans mor, når det kommer til kærester og alkohol:

"Jeg føler lidt, at jeg skåner hende på en måde, fordi hun føler nærmest, det bliver en belastning og et eller andet sted, så ved hun det vel også godt. Altså hun er jo i bund og grund ikke dum, hun kender mig jo, altså jeg er hendes søn."

Nadia på 22 år fortæller, at hun altid fortæller hendes søskende, hvor hun er og hvad hun laver – både af sikkerhedsmæssige årsager – men at søskende også hjælper hinanden med at dække over hinanden:

"Altså fx sådan noget der med, at hvis jeg var ude med en eller anden, og jeg havde sagt til mine forældre, at jeg var hjemme hos nogen. Mine søskende ved jo altid, hvor jeg er. Det er af rent sikkerhedsmæssige årsager, at der altid er nogen, der ved, hvor vi er, hvis der skulle ske noget. Eller sådan, hvis vi har behov for, at nogen skal dække over for nogen, altså hvis de skulle have været hjemme på et eller andet tidspunkt, eller sådan. Nogle gange hvis jeg er på arbejde her, og min lillesøster lige er ude med nogen eller sådan: "Kan du ikke lige sige, hvis de spørger, så bare sig, jeg er med dig." Fordi hun ikke lige orker at diskutere med dem, om hvor hun egentlig er eller sådan."

Der er også enkelte af de unge, som fortæller mere eksplicit om, at de lever et dobbeltliv, hvor de skjuler større dele af deres liv overfor deres familie. Elias på 18 år bor ikke længere hos hans forældre, da de havde for mange konflikter, og fordi hans forældres krav og forventninger gik stærkt ud over hans psykiske velbefindende. Han fortæller, at da han boede hjemme levede han et dobbeltliv, hvor han levede et muslimsk liv i hjemmet og et dansk liv udenfor hjemmet:

Interviewer: *"Kan du prøve at beskrive sådan lidt, hvad var forskellen på de to liv, du levede?"*

"Dansk og muslimsk. Og så for at gøre det simpelt, så gjorde jeg, hvad jeg havde lyst til, når jeg var udenfor, og når jeg var hjemme, så skulle jeg bare rette mig efter deres miljø."

Interviewer: *"Har du en fornemmelse af, om dine forældre vidste, at du levede et dobbeltliv eller?"*

"Nej, jeg tror ikke... Lidt til sidst, så gik meget af det for vidt, og det blev svært at holde styr på løgnene, og ja så kan det godt være, de havde mistanke, men jeg blev ikke opdaget i det... Jeg er rigtig god til at lyve. Det er noget, som man bliver nødt til at lære. At lyve og manipulere."

Sana på 24 år fortæller, at hun holdt det hemmeligt for hendes familie, at hun gerne vil leve et almindeligt teenageliv med at gå i byen med veninderne og møde fyre – ligesom hendes veninder:

"Jo, altså jeg havde lyst til de samme ting som mine veninder, at gå til fest i weekenden. Ja altså nogle gange havde man måske en kæreste og sådan noget eller nogen, man bare synes var søde eller sådan noget, men alle de ting, dem holdt jeg hemmelige"

for min familie... Og jeg har drukket, ja. Men det er noget jeg ligesom har holdt hemmeligt for mine forældre... Ja altså, jeg var bange for, hvad der ville ske [hvis de fandt ud af det]. Det ved jeg ikke. Det kan være, jeg ville blive straffet eller sådan noget."

Som eksemplificeret i de ovenstående citater, er det at leve et dobbeltliv ofte forbundet med en betydelig frygt for at blive opdaget og med at føle sig nødsaget til at lyve og til at agere på en anden måde, end man selv ønsker. Det er på denne baggrund ikke overraskende, at der som nævnt ses en signifikant forhøjet risiko for mistvivl blandt de unge, som i spørgeskemaundersøgelsen svarer, at de 'sjældent' eller 'aldrig' fortæller deres familie sandheden om, hvad de laver, når de ikke er hjemme (se Bilag 2, tabel 2.20).

Åben konflikt / brud med familien

Det fjerde reaktionsmønster, som blev identificeret i *Kønroller og social kontrol blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund*, er reaktionsmønstret åben konflikt. Dette dækker over, når unge har en åben konflikt med forældre og/eller familie og netværk, hvor den unge åbent giver udtryk for divergerende holdninger, står ved sine normbrud og nægter at leve op til forældrenes eller familiens forventninger og krav.⁶⁴

Som tidligere nævnt håndterer de fleste af de interviewede unge i denne undersøgelse forskellene mellem deres egne og forældrenes divergerende holdninger ved enten at tilpasse sig/forhandle eller ved at skjule dele af deres liv for deres forældre.

Tre af de unge, har dog valgt at sige helt fra over for deres familie, og er kommet på krisecenter. Den ene af de unge, *Sana*, havde en direkte konflikt med hendes far, da han forsøgte at gifte hende væk mod hendes ønske. *Sana* sagde fra, konflikten eskalerede og faren truede med at slå hende ihjel.

De to andre unge, *Elias* og *leisha*, er ikke kommet på krisecenter foranlediget af en specifik konflikt med deres forældre, men fordi de har oplevet det som nødvendigt at komme væk fra deres familie, da presset fra forældrene og den psykiske og fysiske vold over tid er blevet for meget for dem. Der er ingen af de tre unge, som har kontakt til deres forældre på tidspunktet for interviewene.

Herudover er der en af de øvrige interviewede unge, Tara på 20 år, som fortæller, at hun er blevet mere trodsig med tiden og ikke længere lader sig begrænse af hendes forældre i relation til at gøre de ting, som hun selv gerne vil:

"Da jeg var yngre, lod jeg mig meget påvirke af mine forældre, og det er jo klart, for børn lader sig påvirke af sine forældre, ikke? Men nu er jeg bare virkelig ligeglad og gør bare, hvad jeg vil."

⁶⁴ Als Research (2014)

KAPITEL 6

UDØVELSE AF NEGATIV SOCIAL KONTROL

Dette kapitel fokuserer på udøvere af negativ social kontrol. Hvem udøver negativ social kontrol – og hvorfor?

Undersøgelsen *Ung i 2011* finder, at minoritetsetniske unge mellem 15 og 20 år primært udsættes for social kontrol af deres forældre og herudover af mandlige familiemedlemmer.⁶⁵ Denne undersøgelse har også haft fokus på at afdække, hvem der udøver negativ social kontrol. Derfor er de unge, som oplever begrænsninger i deres selvbestemmelse, eller som har konkrete oplevelser med negativ social kontrol, blevet spurgt ind til, hvor de oplever, at kontrollen kommer fra. Endvidere finder *Ung i 2011*, at mange minoritetsetniske unge selv deler holdninger, der understøtter social kontrol. Derfor er der også i denne undersøgelse blevet spurgt ind til i hvor høj grad de unge deler holdninger, som understøtter negativ social kontrol, herunder blandt andet deres holdning til ligestilling, samt i hvilket omfang de unge selv udøver negativ social kontrol.

Kapitlet vil således være tredelt og dels se på, hvem de unge peger på som udøvere af den negative sociale kontrol; i hvor høj grad de unge selv deler holdninger, der understøtter negativ social kontrol; samt de unges egen rolle som udøvere af negativ social kontrol.

6.1 Udøvere af negativ social kontrol

I kapitel 4 om *den negative sociale controls omfang og karakter* og kapitel 5 om *de unges konkrete oplevelser med negativ social kontrol, trusler, vold og andre sanktioner* har der været en række opfølgende spørgsmål til de unge, som har svaret, at de oplever begrænset selvbestemmelse, og/eller som har været udsat for forskellige former for sanktioner. De unge, som oplever at få begrænset deres selvbestemmelse, og/eller har været udsat for sanktioner, er således efterfølgende blevet spurgt, *hvem* der har udsat dem for dette.

De unge har haft mulighed for at svare ud fra nogle, på forhånd definerede, svarkategorier med familien som omdrejningspunkt: 1) *Mor*, 2) *Stedmor*, 3) *Far*, 4) *Stedfar*, 5) *Bedstemor*, 6) *Bedstefar*, 7) *Søster* (herunder søster, halvsøster og stedsøster), 8) *Bror* (herunder bror, halvbror og stedbror), 9) *Kæreste, ægtefælle*, 10) *Andet familiemedlem*, 11) *Slægtninge bosat i udlandet*, 12) *Families netværk, omgangskreds*, 13) *Venner* og 14) *Andre*.

Spørgsmålene vedrørende udøvere er *multiple choice* spørgsmål, hvilket betyder, at respondenterne har haft mulighed for at give flere svar. Da spørgsmålene samtidig er betingede og kun er stillet til de unge, som har svaret bekræftende på, at de har været udsat for begrænset selvbestemmelse eller sanktioner, er antallet af respondenter fordelt på de enkelte svarkategorier relativt begrænset. Der har således ikke været et tilstrækkeligt solidt grundlag for

⁶⁵ Als Research (2011)

at foretage signifikanstests i relation til tabellerne i dette afsnit (6.1.), og tallene skal læses med forbehold for det begrænsede antal respondenter.

Datamaterialet kan således alene give *overordnede indikationer* på, hvem de unge oplever som de primære udøvere af negativ social kontrol.

I det følgende fokuseres der alene på udøvere i relation til de 18-29-årige unge. Bilag 3 rummer krydstabeller i relation til de udøvere, som udpeges blandt de 15-17-årige (se Bilag 3, tabel 3.33 til 3.37).

Udøvere i forhold til valg af uddannelse

De unge, som ikke har svaret 'i høj grad' på spørgsmålet:

- I hvilken grad oplever du, at din familie har givet dig lov til selv at vælge din uddannelse?

er efterfølgende blevet bedt om at svare på, hvem der bestemte deres uddannelse, hvis de ikke selv gjorde det:

TABEL 6.1.1

Hvis du ikke selv bestemte dit valg af uddannelse, hvem bestemte så? (18-29-årige, multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Mor	65	59	66	54	60
Stedmor	0	0	0	0	0
Far	47	53	46	68	57
Stedfar	1	2	0	0	0
Bedstemor	1	2	3	0	1
Bedstefar	1	1	0	4	2
Søster, halvsøster, stedsøster	8	4	4	0	2
Bror, halvbror, stedbror	3	10	0	0	1
Kæreste, ægtefælle	3	3	0	0	0
Andet familiemedlem	2	3	0	0	0
Slægtninge bosat i udlandet	0	0	0	0	1
Families netværk, omgangskreds	9	7	8	3	6
Venner	3	8	6	4	5
Andre	5	5	12	9	9
Ønsker ikke at svare	11	17	21	16	18
Total (pct.)	159	175	166	158	163
Cases (fra survey)	145	162	26	26	359

Som vist i tabellen angiver de unge primært deres forældre som udøvere af kontrol i relation til deres valg af uddannelse – 60 % peger på mødre, mens 57 % peger på fædre. De minoritetsetniske kvinder peger endvidere på familiens netværk/omgangskreds (9 %) og deres søster/søstre (8 %) som udøvere, mens de minoritetsetniske mænd særligt peger på deres bror/brødre (10 %), deres venner (8 %) og familiens netværk/omgangskreds (7 %). Endvidere er der en forholdsvis stor andel af de unge, som ikke har ønsket at svare på spørgsmålet om, hvem der bestemte deres uddannelse (18 %).

Udøvere i forhold til valg af venner

De unge, som ikke har svaret 'i høj grad' på spørgsmålet

- I hvilken grad oplever du, at din familie giver dig lov til at vælge dine venner?

er blevet bedt om at svare på, hvem der bestemmer, hvis de ikke selv bestemmer det.

Som det fremgår af nedenstående tabel, peger de unge i særlig grad på deres mødre (52 %), fædre (28 %), kærester/ægtefæller (14 %) og/eller venner (10 %):

TABEL 6.1.2

Hvis du ikke selv må vælge dine venner, hvem bestemmer så, hvem du må være venner med? (18-29-årige, multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Mor	40	37	58	52	52
Stedmor	0	1	0	0	0
Far	21	26	31	28	28
Stedfar	1	0	0	0	0
Bedstemor	1	1	6	0	3
Bedstefar	1	1	0	0	0
Søster, halvsøster, stedsøster	5	4	3	10	6
Bror, halvbror, stedbror	5	6	6	0	4
Kæreste, ægtefælle	12	7	15	15	14
Andet familiemedlem	0	3	0	0	0
Slægtninge bosat i udlandet	1	1	0	0	0
Families netværk, omgangskreds	5	5	11	0	5
Venner	6	11	3	19	10
Andre	6	9	0	10	5
Ønsker ikke at svare	35	35	31	33	33
Total (pct.)	137	148	163	167	161
Cases (fra survey)	185	183	27	21	416

Med forbehold for det begrænsede antal respondenter er det værd at bemærke, at det særligt er de unges mødre, der udpeges som udøvere af kontrol i relation til valg af venner.

Andelen der peger på deres mødre, er således næsten dobbelt så høj, som andelen der peger på deres fædre, og mønstret ses på tværs af køn og etnisk oprindelse.

Udøvere af kontrol i forhold til at tjekke de unges mobil, mail, computer eller taske

De unge, som har svaret 'ja, mange gange' eller 'ja, enkelte gange' på følgende spørgsmål:

- Har du indenfor det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig?

er blevet bedt om at svare på, hvem der har tjekket deres ting for at kontrollere dem. Som det fremgår af nedenstående tabel, er det også her overvejende mødre, der udpeges.

TABEL 6.1.3

Hvis nogen har tjekket din mobil, computer eller taske for at kontrollere dig, hvem har det så været? (18-29-årige, multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Mor	52	46	57	40	48
Stedmor	0	2	0	0	0
Far	24	22	21	27	24
Stedfar	1	5	0	10	5
Bedstemor	0	1	0	0	0
Bedstefar	0	1	0	0	0
Søster, halvsøster, stedsøster	17	13	22	16	18
Bror, halvbror, stedbror	22	14	0	6	5
Kæreste, ægtefælle	15	40	20	40	32
Andet familiemedlem	3	5	0	12	6
Slægtninge bosat i udlandet	3	1	0	0	0
Families netværk, omgangskreds	1	2	0	6	3
Venner	6	7	0	11	6
Andre	2	0	0	4	2
Ønsker ikke at svare	5	3	0	5	3
Total (pct.)	149	163	120	178	154
Cases (fra survey)	89	107	17	20	233

Som vist i tabel 6.1.3 tegner der sig således igen et mønster, som viser, at de unge i højere grad udpeger deres mødre (48 %) end deres fædre (24 %). Med forbehold for det relativt lave antal respondenter er det herudover værd at bemærke den relativt høje andel af unge, som udpeger deres kæreste/ægtefælle (samlet set 32 %) i relation til dette spørgsmål. Svarfordelingen synes også at indikere, at det særligt er unge mænd, som oplever at blive kontrolleret ved, at deres kæreste/ægtefælle tjekker deres mobil, mail, computer eller taske.

Udøvere af kontrol i form af overvågning

De unge, som har svaret 'ja, mange gange' eller 'ja, enkelte gange' på følgende spørgsmål:

- Har du indenfor det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har overvåget dig ved at ringe til dig eller følge efter dig?

er blevet bedt om at svare på, hvem der har overvåget dem.

Som vist i tabel 6.1.4 nedenfor, er det også her overvejende mødre (66 %) og fædre (32 %), der peges på. Herudover ses det, at også kærester/ægtefæller og søskende udpeges som udøvere.

TABEL 6.1.4

Hvis nogen har overvåget dig ved at ringe til dig eller følge efter dig, hvem har så overvåget dig? (18-29-årige, multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Mor	64	65	59	71	66
Stedmor	0	2	0	7	4
Far	34	34	34	29	32
Stedfar	0	3	0	0	0
Bedstemor	0	1	0	6	3
Bedstefar	0	1	0	0	0
Søster, halvsøster, stedsøster	15	9	8	0	5
Bror, halvbror, stedbror	15	9	8	6	8
Kæreste, ægtefælle	6	12	16	20	17
Andet familiemedlem	11	4	8	6	7
Slægtninge bosat i udlandet	3	0	0	0	0
Families netværk, omgangskreds	9	6	0	0	1
Venner	3	9	0	0	1
Andre	0	2	0	0	0
Ønsker ikke at svare	8	6	0	0	1
Total (pct.)	168	164	133	147	146
Cases (fra survey)	67	98	12	14	191

Udøvere af pres til at kontrollere familiemedlemmer

De unge, som har svaret 'ja, mange gange' eller 'ja, enkelte gange' på følgende spørgsmål:

- Har du inden for det seneste år været udsat for at familiemedlemmer har presset dig til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer?

er blevet bedt om at svare på, hvem der har presset dem. Som det fremgår af nedenstående tabel, er der også her overvejende de unges mødre (64 %) og fædre (34 %), der peges på.

TABEL 6.1.5

Hvis du er blevet presset til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer, hvem har så presset dig? (18-29-årige, multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Mor	57	56	71	65	64
Stedmor	2	1	0	0	0
Far	43	36	29	34	34
Stedfar	2	2	0	0	1
Bedstemor	2	1	0	10	6
Bedstefar	0	3	0	12	7
Søster, halvsøster, stedsøster	13	9	0	12	9
Bror, halvbror, stedbror	8	8	0	11	8
Kæreste, ægtefælle	1	4	0	12	7
Andet familiemedlem	4	8	0	10	7
Slægtninge bosat i udlandet	3	6	0	0	1
Families netværk, omgangskreds	2	6	0	0	1
Venner	2	7	0	12	8
Andre	7	5	0	0	1
Ønsker ikke at svare	13	10	0	12	9
Total (pct.)	160	163	100	190	163
Cases (fra survey)	57	80	4	9	150

Det skal bemærkes, at antallet af cases (respondenter) i relation til dette spørgsmål er meget lavt blandt de majoritetsetniske respondenter (9 mænd og 4 kvinder), hvorfor de forskelle, der ses i relation til etnisk oprindelse og køn i tabel 6.1.5 ikke bør tillægges betydning.

Udøvere af negativ social kontrol – de unges perspektiv

Det er forskelligt, hvem de unge i undersøgelsens kvalitative interview udpeger som udøvere af den negative sociale kontrol. Der tegner der sig dog et lidt andet billede i de kvalitative interview sammenlignet med ovenstående kvantitative resultater. I de kvalitative interview er der nemlig flere af de unge, som fortæller, at de oplever, at kontrollen især er kommet fra deres far, fremfor deres mor. Tara på 20 år fortæller eksempelvis:

”Min far er lidt strengere, men min mor kan også være lidt i samme grad. Men jeg føler også, at hun har en mere mildere side. Det er lidt forskelligt. Det er lidt tarveligt at sige, men jeg føler lidt, min mor kan være lidt two-faced. Nogle gange meget glad og sød, andre gange forfærdelig som min far.”

Sana på 24 år fortæller, at hun oplever, at hendes mor har en mere vestlig mentalitet og derfor også er mere forstående overfor børnene, men at hun samtidig bare følger faren:

"Altså min mor, hun er mere, hvad skal man sige, hun har mere vestlig mentalitet. Men problemet med hende er, at hun er afhængig af min far, og hun tager ikke afstand fra det, han gør og mener, så altså det er ligesom om, hun har ikke ret til at have en holdning til det."

Elias på 18 år fortæller også, at det er hans far, som er den primære udøver, men at hans mor også bliver påvirket af hans fars adfærd og holdninger:

"Min mor er bange for, at min far finder ud af noget. Vi har altid holdt alt hemmeligt overfor ham. Så hun rykker på brikerne for min fars skyld. For min far er meget ag-gressiv. Det kan meget vel gå galt, hvis han finder ud af noget, som vi har gjort, noget vi ikke måtte. Så min brødre har jo også lavet ballade, da de var yngre, og det har min mor så sikret sig, at min far ikke fandt ud af."

Flere af de unge fortæller altså, at det især har været deres far, som har stillet krav og haft forventninger til dem, men at deres mor samtidig er stærkt afhængig af faren, og derfor har haft svært ved at tage afstand fra hans adfærd. Samtidig fortæller flere af de unge, at deres mor har fungeret som en form for mellemlid mellem faren og børnene, og at hun også har hjulpet børnene eksempelvis ved at dække over nogle af de ting, som de unge laver. Der er flere af de unge, som har været udsat for negativ social kontrol, som fortæller, at de på trods heraf faktisk har eller har haft et udmærket forhold til deres mor, og som beskriver deres mor som mere forstående.

Ezma på 28 år fortæller også, at hendes far kontrollerer hende gennem hendes mor, og at det er moren som får skylden for, at 'der er gået noget galt i opdragelsen':

"Hvis nu min far er kommet med en eller anden kommentar med: 'Ja, Ezma, hun ringer sgu heller aldrig til mig' eller what ever. Så kan min mor finde på at sige til mig: 'Ring lige til ham, og han har sagt sådan og sådan.' Og hvis jeg ikke gør det, så skælder han ud på hende. Fordi, det er jo hende, der har opdraget mig, fordi hun er kvinden, og det er jeg også, og hvis jeg havde været en dreng, så havde han opdraget mig på en meget bedre måde og bla, bla, bla... Totalt åndssvagt!"

Selda på 18 år fortæller, at det i forhold til uddannelse mere er hendes mor, som har en holdning til, hvilken uddannelse hun skal tage, men når det kommer til andre ting, såsom kærester, er det især hendes far, der har en holdning – og at det især er ham, der bekymrer sig om familiens ære – mens hendes mor er mere forstående overfor børnene:

"Det er min far [der går op i familiens ære]. Men selvfølgelig også min mor, fordi hun er jo ligesom min far jo. Min mor har til gengæld været mere forstående. Min mor, fx det med kærester, det kan jo være, det er rigtigt stort problem faktisk. Oppe i min fars hoved er det sådan, nogen skal fri, jeg skal lære drengen at kende, og så bliver vi gift. Men det er min mor så ikke, hun går ikke med til sådan noget. Hun kan godt acceptere, hvis jeg lærte en dreng at kende bag ryggen på dem, og så kom med ham, og så kunne det

lade sig gøre. Det er lige den der forskel, der er på min mor og min far. Min mor er mere forstående end min far."

At kultur og forældrenes egen opvækst skulle have en betydning for, i hvilken grad forældrene kan acceptere de unges livsførelse går igen i flere af interviewene. Der er flere af de unge, som begrundet deres forældres uforlignelige krav og forventninger med både kultur og religion. *Elias* fortæller, at han tror, at den negative sociale kontrol, han har været udsat for, primært skyldes hans forældres religiøse overbevisning, men også at hans far har en psykisk lidelse:

"Det er nok det vigtigste for dem, det er deres religion. Og det er et lidt forskruet syn på religionen, for meget af det, de siger, er jeg rimelig sikker på ikke står i nogle religiøse tekster overhovedet. Men altså jeg tror også meget, det er, hvad min far bruger til at manipulere med min mor og med børnene. Min far, han er højst sandsynligt sociopat."

Interviewer: *"Ok, har han nogle diagnoser eller noget ved du det?"*

"Højst sandsynligt PTSD. Han har sådan været i krig. Han har set sine venner dø, og han er blevet tortureret, så der er helt klart noget galt med ham."

Han forklarer endvidere, hvordan religion blev brugt til at legitimere, at børnene skulle indordne sig efter deres mors vilje:

"De plejede altid at sige, at vi altid skal sætte vores mor først, og fordi vi altid skal sætte hende først, så skal vi jo også gøre alt, hvad hun siger. Så på den måde har det været meget stærk social kontrol i, at hun altid skal have sin vilje, lige meget hvad det er, hun siger."

Som illustreret i citaterne fra *Ezma*, *Selda* og *Elias* ovenfor tegner interviewene således et billede af, at fædre og mødre kan indtage forskellige roller i relation til den negative sociale kontrol. Eksempelvis kommer det til udtryk, at mødre i familier med traditionelle kønsroller og æresrelaterede normer ofte forventes at stå for opdragelsen i dagligdagen og for at sikre, at børnene ikke gør noget, de ikke må. Fædrene kan derimod i højere grad være involveret som dem, der sætter de overordnede rammer for, hvad børnene må og ikke må, og eventuelt udøver kontrol med, at mødre sørger for, at børnene følger disse regler. Det kan således tænkes, at de unge i surveyen hovedsageligt udpeger mødre som udøvere, fordi mødre står som de primære udøvere i hverdagen.

I relation til de unges bud på, hvad der ligger til grund for udøvelsen af den negative sociale kontrol, oplever flere af de unge, at deres forældres krav og forventninger i højere grad skyldes kultur end religion. *Enaya* på 22 år fortæller eksempelvis:

"Det er egentlig meget sjovt, for når man læser noget i nyhederne, så læser man, der er en religiøs baggrund for det. Og det er der næsten aldrig. Det er mere kultur. Meget af det er faktisk kultur, inklusiv mine forældres egne grænser, det er primært kultur. Og en ting, som næsten alle indvandrerfamilier fra Mellemøsten, de går rigtig meget op i, er hvad andre mennesker vil sige om deres børn og deres væremåde. Og det er bare kultur."

Sana på 24 år fortæller:

"Altså min far er kristen, så altså det har ikke noget med kristendommen at gøre, men det er noget kulturelt. Min far er vokset op med muslimer, og han har den der mentalitet, de har dernede fra. Og det er det, der er problemet. Så jeg tror ikke, det er et religiøst problem. Det er et kulturelt problem."

Ezmas far er ateist. Så hun vurderer også, at det i højere grad handler om kultur end om religion:

"Min far tænker jo fx hans datter skal være jomfru, når hun bliver gift. Det har han jo ikke fra koranen eller et eller andet, fordi den tror han jo ikke på. Men han er jo opvokset i Tyrkiet, så han har jo den kultur i sig eller sådan ja."

Ifølge Selda handler hendes forældres udøvelse af kontrol om, at forældrene er bange for, at hun glemmer den religion og kultur, hun kommer fra:

"De vil ikke have, at jeg glemmer, jeg er muslim, de vil ikke have, jeg glemmer, jeg har en irakisk baggrund. Det kan godt være, de lever her, og de har sat sig ind i samfundet for at forstå det, men de vil aldrig nogensinde kunne acceptere, at jeg levede mig fuldt ud i det. Men det gør jeg jo på en eller anden måde, men det ved de jo ikke."

Hun fortæller endvidere, at hendes forældre bliver bekymrede og udøver kontrol, fordi de ikke kender nok til det danske samfund:

"Altså, du skal jo tænke på, de er opvokset i noget helt andet. De har gået i andre skoler. De har gået i helt adskilte skoler. Drengene på en skole, piger går på en anden skole. Herovre til gengæld, der er vi blandet, der er fester, der er... Før i tiden var der ikke sådan noget med smøger og stoffer og alt sådan noget, og det er de ligesom bange for, vi kan tage til os herovre. Også fordi de er ikke opvokset her, så de føler, at de ikke ved nok. De tror måske, at der måske er et eller andet, de ikke kender, som kan gå ind og påvirke os. Min far er så bekymret, så når min bror sover for længe, så går han ind til ham: 'Har du drukket noget? Har du taget noget?'. Det er sådan, de er virkelig bekymrede, for de er jo ikke opvokset her."

6.2 Holdninger til ligestilling blandt unge

Denne undersøgelse har endvidere haft fokus på at undersøge, i hvor høj grad de unge deler holdninger, som understøtter negativ social kontrol.

Der ses ofte en sammenhæng mellem negativ social kontrol, traditionelle kønsroller og ligestillingsproblematikker. Derfor er de unge i spørgeskemaundersøgelsen blevet spurgt ind til deres holdning til mere generelle ligestillingsproblematikker. Derudover er de unge blevet spurgt om nogle spørgsmål, som mere direkte kan sættes i sammenhæng med negativ social kontrol. I dette afsnit gennemgås de unges holdninger til ligestilling.

De unge er først og fremmest blevet spurgt om deres holdning til forskellige ligestillingsforhold, herunder om mænd og kvinder bør have samme mulighed for at blive skilt; til at få for-

ældremyndighed over fælles børn efter skilsmisse; til at arve efter et dødsfald og til at have et arbejde. Dette er de samme spørgsmål, som ligger til grund for ligestillingsindekset (se kapitel 3).

Som det fremgår af kapitel 3, viser ligestillingsindekset, at 3 % af de minoritetsetniske mænd og 2 % af de minoritetsetniske kvinder mellem 18 og 29 år ikke tilslutter sig ligestilling mellem kønnene, mens det blandt de 15-17-årige gælder 4 % af de minoritetsetniske mænd og 1 % af de minoritetsetniske kvinder. Spørgsmålsfordelingen for de enkelte spørgsmål i relation til de 18-29-årige gennemgås nedenfor.

Holdning til mænd og kvinders mulighed for at blive skilt blandt 18-29-årige

Som vist i tabel 6.2.1 er et betydeligt flertal af de unge – på tværs af køn og etnisk oprindelse – helt enige i, at kvinder og mænd bør have samme mulighed for at blive skilt.

TABEL 6.2.1

Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at blive skilt? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Helt enig	87	81	97	97	96
Overvejende enig	3	4	1	1	1
Hverken enig eller uenig	2	4	0	1	1
Overvejende uenig	1	1	0	0	0
Helt uenig	1	1	0	0	0
Ved ikke	4	7	1	1	1
Ønsker ikke at svare	2	3	0	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Dog er der et lille mindretal blandt de minoritetsetniske unge – på tværs af køn – som er 'helt uenige' (1 %) eller 'overvejende uenige' (1 %), mens der blandt de majoritetsetniske unge er 1 % af mændene, som svarer 'overvejende uenige'.

Endelig er det værd at bemærke, at der særligt blandt de minoritetsetniske unge er et mindretal, som svarer 'hverken enig eller uenig' (2-4 %), som er i tvivl (4-7 %) eller som ikke ønsker at svare (2-3 %).

Samlet set viser tabel 6.2.1, at forskellene i relation til etnisk oprindelse er signifikante.

Holdning til mænd og kvinders forældremyndighed efter skilsmisse blandt 18-29-årige

Også i relation til muligheden for at få fælles forældremyndighed svarer et flertal af de unge, at de er 'helt' eller 'overvejende' enige. Andelen som svarer 'helt enig' er dog noget lavere blandt de minoritetsetniske unge (76-81 %) end blandt de majoritetsetniske unge (88-90%).

TABEL 6.2.2

Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at få forældremyndighed over fælles børn efter skilsmisse? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1316)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1251)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se Pct. (n = 481)	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se Pct. (n = 403)	Total Pct. (n = 3451)
Helt enig	76	81	88	90	88
Overvejende enig	11	6	8	7	7
Hverken enig eller uenig	4	2	1	1	1
Overvejende uenig	1	1	1	0	1
Helt uenig	1	1	0	0	0
Ved ikke	6	7	1	1	2
Ønsker ikke at svare	2	2	0	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

2 % af de minoritetsetniske og 0-1 % af de majoritetsetniske unge, svarer, at de er 'helt uenige' eller 'overvejende uenige', mens et lidt større mindretal – særligt blandt de minoritetsetniske unge – svarer 'hverken enig eller uenig' (2-4 %), er i tvivl (6-7 %) og ikke ønsker at svare (2 %).

Holdning til mænd og kvinders mulighed for at arve efter et dødsfald blandt 18-29-årige

TABEL 6.2.3

Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at arve efter et dødsfald? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1316)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1251)	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse Pct. (n = 481)	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse Pct. (n = 403)	Total Pct. (n = 3451)
Helt enig	79	78	98	97	96
Overvejende enig	6	5	1	1	1
Hverken enig eller uenig	3	4	0	1	1
Overvejende uenig	0	1	0	0	0
Helt uenig	0	1	0	0	0
Ved ikke	8	8	1	0	1
Ønsker ikke at svare	3	3	0	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af tabel 6.2.3 er hovedparten af de unge 'helt enige' i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at arve efter et dødsfald. Andelen, der er 'helt enige', er dog lavere blandt de minoritetsetniske unge (78-79 %) end blandt de majoritetsetniske unge (97-98 %). Kun blandt de minoritetsetniske mænd er der enkelte, som er 'overvejende uenige' (1 %) eller 'helt uenige' (1 %), mens et lidt større mindretal blandt de minoritetsetniske unge svarer 'hverken enig eller uenig' (3-4 %), 'ved ikke' (8 %) eller 'ønsker ikke at svare' (3 %).

Holdning til mænd og kvinders muligheder for at have et arbejde blandt 18-29-årige

TABEL 6.2.4

Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at have et arbejde? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Helt enig	95	90	99	98	98
Overvejende enig	2	4	1	1	1
Hverken enig eller uenig	1	1	0	0	0
Overvejende uenig	0	1	0	0	0
Helt uenig	0	0	0	0	0
Ved ikke	1	1	0	0	0
Ønsker ikke at svare	1	2	0	1	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

I relation til om mænd og kvinder bør have samme mulighed for at have et arbejde, svarer langt de fleste unge – på tværs af køn og etnisk oprindelse – at de er 'helt enige'. Som vist i tabel 6.2.4 er der dog blandt de minoritetsetniske mænd ganske få (1 %), som er 'overvejende uenige'. Bortset fra denne gruppe er der ingen af de unge (0 %), som er 'overvejende uenige' eller 'helt uenige'.

Holdninger til ligestilling blandt de 15-17-årige

Også blandt de 15-17-årige svarer det store flertal af unge – på tværs af køn og etnisk oprindelse – at de er 'helt enige' i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at blive skilt, for at få forældremyndighed efter skilsmisse, for at arve efter dødsfald og for at have et arbejde. Ligeledes er der dog også blandt de 15-17-årige et lille mindretal af unge, som er 'helt' eller 'overvejende' uenige i disse spørgsmål, og dette mindretal findes især blandt de minoritetsetniske unge. Svarfordelingerne blandt de 15-17-årige i relation til holdninger til ligestilling fremgår af Bilag 3, tabel 3.38 – 3.41.

6.3 Holdninger der understøtter negativ social kontrol

Vi har endvidere stillet de unge en række spørgsmål, som afspejler, i hvor høj grad de unge selv har holdninger, der understøtter negativ social kontrol.

Undersøgelsen *Ung i 2011* viser, at en del minoritetsetniske unge i alderen 15-20 år deler holdninger, der understøtter social kontrol. Undersøgelsen fandt eksempelvis, at 12-13 % af de minoritetsetniske kvinder og 18-22 % af de minoritetsetniske mænd synes, det er ok, hvis forældre eller andre familiemedlemmer bestemmer, hvilken uddannelse familiens unge skal tage sammenlignet med 2-3 % af de majoritetsetniske unge. Endvidere finder den, at 6-10 % af de minoritetsetniske kvinder og 10-12 % af de minoritetsetniske mænd synes det er ok, hvis forældre og andre familiemedlemmer bestemmer, hvem de unge i familien skal være kæreste med/gifte sig med.⁶⁶

Denne undersøgelse har derfor også haft fokus på at undersøge, i hvilket omfang de unge har holdninger, der understøtter negativ social kontrol gennem nogle af de samme/lignende spørgsmål, som er brugt i *Ung i 2011*, suppleret med enkelte nye spørgsmål:

- Synes du det er ok, at forældre eller andre bestemmer unges valg af uddannelse?
- Synes du det er ok, at forældre og andre familiemedlemmer bestemmer, hvem unge i en familie skal gifte sig med?
- Uanset om du har børn eller ej, vil du da tillade dine børn at have en kæreste med anden etnisk baggrund end dig selv?
- Bløder alle kvinder ved første samleje?
- I hvilken grad er du enig i, at brødre er ansvarlige for deres søstres opførsel?

⁶⁶ Als Research (2011)

Holdning til begrænset selvbestemmelse i forhold til uddannelse blandt 18-29-årige

TABEL 6.3.1

Synes du det er ok, at forældre eller andre bestemmer unges valg af uddannelse? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja	9	14	3	4	4
Nej	82	74	91	92	91
Ved ikke	7	11	5	4	5
Ønsker ikke at svare	1	1	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af ovenstående tabel, er der forskel mellem andelen af minoritetsetniske og majoritetsetniske unge, der synes det er ok, at forældre eller andre bestemmer unges valg af uddannelse. Således ses det, at 14 % af de minoritetsetniske mænd og 9 % af de minoritetsetniske kvinder, synes det er ok, mens det til sammenligning gælder for 3-4 % blandt de majoritetsetniske unge. Forskellen mellem de to etniske grupper er statistisk signifikant.

Holdning til selvbestemmelse i forhold til uddannelse blandt de 15-17-årige

Et tilsvarende billede tegner sig blandt de 15-17-årige. Her svarer 15 % af de minoritetsetniske mænd, 8 % af de minoritetsetniske kvinder, 6 % af de majoritetsetniske mænd og 2 % af de majoritetsetniske kvinder, at de synes det er ok. Forskellen mellem de to etniske grupper er dog ikke signifikant blandt de 15-17-årige, hvilket kan skyldes, at der er færre respondenter (se Bilag 3, tabel 3.42).

Holdning til begrænset selvbestemmelse i forhold til ægteskab blandt 18-29-årige

TABEL 6.3.2

Synes du det er ok, hvis forældre og andre familiemedlemmer bestemmer, hvem de unge i en familie skal gifte sig med? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja	3	4	0	1	1
Nej	90	86	97	96	96
Ved ikke	5	7	1	2	2
Ønsker ikke at svare	2	3	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Når det gælder de 18-29-åriges holdning til, om det er ok, at forældre eller andre familiemedlemmer bestemmer, hvem de unge i en familie skal giftes med, ses det, at det altovervejende flertal af de unge – på tværs af køn og etnisk oprindelse – svarer 'nej' (96 %). Også her er der dog en signifikant forskel mellem svarfordelingen i relation til etnisk oprindelse, da der er 4 % af de minoritetsetniske mænd og 3 % af de minoritetsetniske kvinder, som synes, at det er ok, hvis familien bestemmer, hvem unge skal giftes med. Til sammenligning gælder det 0 % blandt de majoritetsetniske kvinder og 1 % blandt de majoritetsetniske mænd.

Holdninger til begrænset selvbestemmelse i forhold til ægteskab blandt de 15-17-årige

Billedet er næsten identisk blandt de 15-17-årige unge. Der er på dette spørgsmål et mindretal på 2-4 % af de minoritetsetniske unge og 0-1 % af de majoritetsetniske unge, som synes det er ok. Forskellen mellem de to etniske grupper er dog ikke signifikant blandt de 15-17-årige, hvilket kan skyldes, at der er færre respondenter (se Bilag 3, tabel 3.43).

Holdning til at lade egne børn have kæreste med anden etnisk baggrund blandt 18-29-årige

De unge er også blevet spurgt, om de – rent hypotetisk, såfremt de ikke selv har børn – vil tillade deres egne børn, at have en kæreste med anden etnisk baggrund end dem selv.

TABEL 6.3.3

Uanset om du har børn eller ej, vil du da tillade dine børn at have en kæreste med anden etnisk baggrund end dig selv? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja	72	73	83	86	83
Nej	9	7	5	4	5
Ved ikke	14	15	12	9	11
Ønsker ikke at svare	5	5	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,002

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 6.3.3 svarer hovedparten af de unge – på tværs af køn og etnisk oprindelse – at de gerne vil tillade deres egne børn at have en kæreste med anden etnisk baggrund. Et mindretal på 7-9 % blandt de minoritetsetniske unge og 4-5 % blandt de majoritetsetniske unge svarer dog, at de ikke vil tillade deres børn dette. Herudover ses det, at en del unge er i tvivl (samlet 11 %). Endvidere ses der en signifikant sammenhæng med trivsel. De unge, som ikke vil tillade deres børn at have en kæreste med anden etnisk baggrund end dem selv, trives generelt dårligere end de øvrige (se Bilag 2, tabel 2.21).

Holdning til at lade egne børn have kæreste med anden etnisk baggrund blandt 15-17-årige
Igen er det omtrent det samme billede, der tegner sig for de 15-17-årige. Her er det 9 % af de minoritetsetniske kvinder, og 10 % af de minoritetsetniske mænd, som ikke vil tillade det, sammenlignet med 3-5 % blandt de majoritetsetniske unge (se bilag 3, tabel 3.44)

Viden om hvorvidt alle kvinder bløder ved første samleje blandt 18-29-årige

Spørgsmålet "Bløder alle kvinder ved første samleje?" er ikke et holdningsspørgsmål, men i stedet et vidensspørgsmål. Alligevel gennemgås spørgsmålet i dette kapitel, da det vurderes, at de unge, som tror på mødomsmyten (at alle kvinder bløder ved første samleje), kan være mere tilbøjelige til at understøtte de former for negativ social kontrol, som er forbundet med æresrelaterede normer og forestillinger om kvinders 'mødom', herunder idéen om, at alle kvinder, der er jomfruer, bløder ved deres første samleje. Dette selvom forskning viser, at det reelt gælder for under halvdelen af alle kvinder (se kapitel 4, afsnit 4.3).

TABEL 6.3.4

Bløder alle kvinder ved første samleje? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja	5	12	4	6	5
Nej	68	46	85	61	71
Ved ikke	23	37	11	30	22
Ønsker ikke at svare	4	6	1	2	2
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 6.3.4 er andelen, som tror, at alle kvinder bløder ved første samleje, størst blandt de minoritetsetniske mænd (12 %), mens andelen er lavere blandt de øvrige tre grupper (4-6 %). Samtidig ses det, at de majoritetsetniske kvinder har den største viden på området, da de er mest tilbøjelige til at svare direkte 'nej' (85 %).

Endelig er det bemærkelsesværdigt, at en relativt stor andel af unge er i tvivl. Tvivlen er mest udbredt blandt minoritetsetniske mænd (37 %) og majoritetsetniske mænd (30 %), mens de minoritetsetniske kvinder (23 %) er væsentligt mere i tvivl end de majoritetsetniske kvinder (11 %). At så mange unge er i tvivl, synes at indikere et betydeligt behov for bedre oplysning og seksualundervisning til børn og unge i relation til forebyggelse af negativ social kontrol.

At der ses et behov for bedre oplysning af seksualundervisning til børn og unge ses også i en nyligt udgivet rapport om negativ social kontrol i grundskolen. Heri fremgår det, at 18 % af eleverne i 6.-8. klasse svarer 'nej' til, at der på deres skole findes seksualundervisning, mens 21 % svarer 'ved ikke'. Endvidere oplever 6 % af de minoritetsetniske piger og 10 % af de minoritetsetniske drenge, at de ikke må deltage i den lovpligtige seksualundervisning for deres familie. Disse forhold er bekymrende, da viden om fx forskellige former for seksuelle

orienteringer, følelser og tanker omkring sex, prævention og kønskransen (mødommen) mv. er vigtige i relation til forebyggelse af negativ social kontrol⁶⁷.

Viden om hvorvidt alle kvinder bløder ved første samleje blandt 15-17-årige

Blandt de 15-17-årige, er der en endnu større andel som er tvivl om, hvorvidt alle kvinder bløder ved første samleje. Det gælder således 43-44 % af de unge mænd, 35 % af de minoritetsetniske kvinder og 25 % af de majoritetsetniske kvinder. Mindretallet, der tror at alle kvinder bløder, er sammenligneligt med fordelingen blandt de 18-29-årige, og tabellerne er signifikante for begge aldersgrupper vedkommende (se tabel 6.3.4 og Bilag 3, tabel 3.45).

Holdning til om brødre er ansvarlige for deres søstres opførsel blandt de 18-29-årige

En anden holdning, som kan bidrage til at understøtte negativ social kontrol, er holdningen om, at brødre er ansvarlige for deres søstres opførsel. Denne holdning kan således bidrage til, at unge mænd påtager sig en rolle, hvor de er med til at kontrollere deres søstre.

TABEL 6.3.5

I hvilken grad er du enig i, at brødre er ansvarlige for deres søstres opførsel? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
I høj grad enig	2	13	0	3	2
I nogen grad enig	11	20	1	8	6
I mindre grad enig	14	20	6	17	12
Slet ikke enig	64	35	91	67	76
Ved ikke	6	10	1	4	3
Ønsker ikke at svare	3	3	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som det fremgår af tabel 6.3.5, er der væsentlig forskel i de unges svar i forhold til både køn og etnisk oprindelse. Særligt de minoritetsetniske mænd skiller sig ud, da samlet set hver tredje minoritetsetnisk mand mellem 18 og 29 år enten 'i høj grad' (13 %) eller 'i nogen grad' (20 %) er enige i, at brødre er ansvarlige for deres søstres opførsel. Til sammenligning gælder dette samlet set 13 % af de minoritetsetniske kvinder, 11 % af de majoritetsetniske mænd og 1 % af de majoritetsetniske kvinder. Mens de minoritetsetniske kvinder og de majoritetsetniske mænd omtrent ligger på niveau, skiller de majoritetsetniske kvinder sig ud i den anden ende af skalaen, da 91 % 'slet ikke' er enige i dette udsagn, sammenlignet med 35 % blandt de minoritetsetniske mænd.

⁶⁷ Als Research (2018)

Holdning til om brødre er ansvarlige for deres søstres opførsel blandt de 15-17-årige

Som det fremgår af Bilag 3, tabel 3.46 erklærer de 15-17-årige sig i højere grad enige sammenlignet med de 18-29-årige. Blandt de 15-17-årige mener næsten halvdelen af de minoritetsetniske mænd (45 %), at de 'i høj grad' eller 'i nogen grad' er ansvarlige for deres søsters opførsel, mens hver fjerde minoritetsetnisk kvinde (25 %) mener det samme. Der er også markant flere af de majoritetsetniske 15-17-årige kvinder, som 'i høj grad' eller 'i nogen grad' (7 %) mener dette, sammenlignet med de 18-19 årige (1 %).

Holdninger, der understøtter negativ social kontrol – de unges perspektiv

Der er ikke umiddelbart nogle af de unge i de kvalitative interview, som giver udtryk for, at de deler holdninger, som understøtter negativ social kontrol.

Overordnet giver størstedelen udtryk for, at de synes, at unge mennesker skal have frihed til at gøre hvad de vil, og ikke lade sig styre af, hvad andre – herunder deres forældre – synes de skal gøre. Flere af de unge tager afstand fra de af deres forældres holdninger, som understøtter negativ social kontrol, og en del af de unge giver udtryk for, at de ønsker at opdrage deres egne børn med mere frihed, end de selv har haft.

Sana på 24 år fortæller eksempelvis:

"Altså jeg vil i fremtiden, når jeg får børn, så skal de have en... Altså de skal være frie og opdrages ligesom danskerne opdrager børn."

Tara på 20 år fortæller ligeledes:

"Jeg vil ikke have så store restriktioner på, hvad mit barn må og ikke må. Selvfølgelig skal der være nogle grænser, men ikke nogen super ekstreme nogle og heller ikke til en grad, så hvis de bryder de grænser, så bliver de straffet hårdt for det. Jeg vil fx ikke kigge deres karakterblade igennem og diktere, hvad de skal gøre. Jeg vil prøve at have en mild balance, ikke være for eftergivende, men heller ikke super streng."

Samtidig fortæller flere af de unge dog, at det måske er lettere sagt end gjort at løsrive sig fra forældrenes opdragelse.

Selda på 18 år fortæller eksempelvis, at hun ønsker at give sine egne børn mere frihed, end hun selv har oplevet, men at hun måske stadig ville have svært ved at acceptere, hvis hendes kommende datter engang begyndte af se en fyr:

"Ja, jeg har jo selv gjort det. Det er jo ikke et problem, så længe jeg ved det. Hun skal ikke gøre det bag min ryg. Hun skal ikke tage ud og mødes med ham bag min ryg. Men jeg ved jo også godt, at bare tanken om det der med, at det er min datter, så jeg får allerede den der frygt inde i mig. At det bliver sådan lidt et nej, men jeg har jo gjort det. Så lige det punkt kan jeg godt forstå min mor, jeg kan sætte mig ind i den situation... Jeg vil ikke gøre sådan, at min datter skal være bange for at fortælle mig det. Jeg vil have så godt et bånd til hende, at hun kan stole på mig og fortælle mig de her ting uden at være bange for min reaktion."

Overordnet er det altså størstedelen af de interviewede unge, som tager afstand fra normer og holdninger, som understøtter negativ social kontrol, og stort set alle unge fortæller, at de ønsker at opdrage deres egne børn med større frihed end de selv har oplevet. Samtidig er der dog flere at de unge, som giver udtryk for, at de måske oplever det anderledes, når de en gang selv er blevet forældre.

6.4 Unge som udøvere af negativ social kontrol og vold

Afslutningsvis har dette kapitel fokus på, i hvilket omfang unge selv udsætter søskende eller andre familiemedlemmer for negativ social kontrol.

Undersøgelsen *Ung i 2011* viste, at der blandt de 15-20-årige, som indgik i denne undersøgelse, var et mindretal af de unge, som selv havde udøvet negativ social kontrol og i nogle tilfælde også vold overfor søskende eller andre familiemedlemmer. 5-7 % af de minoritetsetniske unge i denne undersøgelse svarede, at de 'mange gange' havde tjekket søskende eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem sammenlignet med 2 % af de majoritetsetniske unge. Endvidere var der 2-3 % af de minoritetsetniske unge, som svarede, at de mange gange havde overvåget søskende eller andre familiemedlemmer, mens 1-3 % af de minoritetsetniske unge svarede, at de mange gange havde udsat søskende eller andre familiemedlemmer for vold.⁶⁸

I den herværende undersøgelse er omfanget af de unges udøvelse af negativ social kontrol og vold undersøgt ved hjælp af en række lignende spørgsmål til de 18-29-årige:

- Har du inden for det seneste år tjekket søskendes eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem?
- Har du inden for det seneste år overvåget søskende eller andre familiemedlemmer fx ved at ringe til dem eller følge efter dem?
- Har du inden for det seneste år udsat søskende eller andre familiemedlemmer for fysisk vold? (Fx slået)

Svarfordelingerne på de enkelte spørgsmål gennemgås i nedenstående afsnit.

⁶⁸ Als Research (2011)

Tjek af søskendes mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem, 18-29-årige

TABEL 6.4.1

Har du inden for det seneste år tjekket søskendes eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	0	1	0	0	0
Ja, enkelte gange	5	3	3	1	2
Nej	93	92	97	98	97
Ved ikke	1	1	0	0	0
Ønsker ikke at svare	1	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som der fremgår af tabel 6.4.1, har 5 % af de minoritetsetniske kvinder, 4 % af de minoritetsetniske mænd, 3 % af de majoritetsetniske kvinder og 1 % af de majoritetsetniske mænd tjekket søskendes eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem, enten 'enkelte gange' eller 'mange gange' inden for det seneste år. Herudover er der alene blandt de minoritetsetniske unge nogle få procent, som er i tvivl eller ikke ønsker at svare.

Herudover ses der en signifikant sammenhæng med trivsel på dette spørgsmål. De unge, som svarer 'nej' til, at de har tjekket søskende eller andre familiemedlemmer for at kontrollere dem, trives markant bedre end de øvrige unge (se Bilag 2, tabel 2.22).

Tjek af søskendes mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem, 15-17-årige

Andelen af unge, som har tjekket søskende eller andre familiemedlemmers ting for at kontrollere dem, er højere blandt de 15-17-årige end blandt de 18-29-årige. Blandt de 15-17-årige har 11 % af de minoritetsetniske kvinder og 10 % af de minoritetsetniske mænd gjort dette, sammenlignet med henholdsvis 5 % og 4 % blandt de 18-29-årige. Tilsvarende mønster ses blandt de majoritetsetniske unge, hvor 7 % af kvinderne og 4 % af mændene i alderen 15-17 år har gjort det, sammenlignet med 3 % og 1 % blandt de 18-29-årige. Forskellene i relation til køn og etnicitet er dog ikke signifikant blandt de 15-17-årige, hvilket kan hænge sammen med, at der er færre respondenter i denne aldersgruppe (se Bilag 3, tabel 3.47)

Overvågning af søskende og andre familiemedlemmer blandt de 18-29-årige

TABEL 6.4.2

Har du inden for det seneste år overvåget søskende eller andre familiemedlemmer fx ved at ringe til dem eller følge efter dem? (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	0	1	0	0	0
Ja, enkelte gange	2	3	2	0	1
Nej	95	92	97	99	98
Ved ikke	1	2	0	0	0
Ønsker ikke at svare	1	3	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,003

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som der fremgår af ovenstående tabel, er der et lille mindretal af de unge, som inden for det seneste år har overvåget søskende eller andre familiemedlemmer. Det drejer sig om 2-4 % af de minoritetsetniske unge og 0-2 % af de majoritetsetniske unge. Forskellen er størst mellem de minoritetsetniske mænd (4 %) og de majoritetsetniske mænd (0 %).

Overvågning af søskende og andre familiemedlemmer blandt de 15-17-årige

Også i relation til spørgsmålet om overvågning er andelen af udøvere højere blandt de 15-17-årige end blandt de 18-29-årige. Endvidere ses der en større forskel i relation til etnisk oprindelse blandt de 15-17-årige. Her er det således 7 % af de minoritetsetniske unge der har overvåget deres søskende eller andre familiemedlemmer, mens det glæder for 1 % blandt de majoritetsetniske unge. Igen skal det dog bemærkes, at forskellen ikke er statistisk signifikant blandt de 15-17-årige, selvom forskellene i procentpoint er større, hvilket kan skyldes et lavere antal respondenter i den yngre målgruppe (se Bilag 3, tabel 3.48).

Udøvelse af vold over for søskende eller andre familiemedlemmer blandt de 18-29-årige

Afslutningsvist har vi spurgt de unge, om de inden for det seneste år har udsat søskende eller andre familiemedlemmer for fysisk vold.

TABEL 6.4.3

Har du inden for det seneste år udsat søskende eller andre familiemedlemmer for fysisk vold? (Fx slået) (18-29-årige)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 1316)	Pct. (n = 1251)	Pct. (n = 481)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	0	0	0	0	0
Ja, enkelte gange	1	1	1	0	0
Nej	97	94	99	99	99
Ved ikke	0	2	0	0	0
Ønsker ikke at svare	1	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,012

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Som vist i tabel 6.4.3, er der næsten ingen af de unge, som har udsat søskende eller andre familiemedlemmer for fysisk vold. Det er sket 'enkelte gange' for 1 % af de minoritetsetniske unge og 1 % af de majoritetsetniske kvinder.

Selvom andelen af unge, der har udsat deres søskende eller andre for vold, er ganske lav, så ses der alligevel en signifikant sammenhæng med trivsel på dette spørgsmål. De unge, som direkte svarer 'nej' på spørgsmålet trives således bedre end de øvrige unge (se bilag 2, tabel 2.24).

Udøvelse af vold over for søskende eller andre familiemedlemmer blandt de 15-17-årige

Også når det gælder udøvelse af fysisk vold ses det, at andelen af unge, som har udøvet vold mod deres søskende eller andre familiemedlemmer, er større blandt de 15-17-årige end blandt de 18-29-årige. Blandt de 15-17-årige gælder det således, at 4-5 % af de unge – på tværs af køn og etnisk oprindelse – har udøvet denne type af vold.

LITTERATURLISTE

Aamand, Kristina og Uddin, Asif (2007): *Mødom på mode. Beretninger om skik og brug blandt indvandrere.*

Als Research (2011): *Ung i 2011. Nydanske unges oplevelse af social kontrol, frihed og grænser.*

Als Research (2014a): *Kønsroller og social kontrol blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund.*

Als Research (2014b): *Et spørgsmål om ære. Unge bud på at modvirke og forebygge social kontrol og æresrelaterede konflikter. Idékatalog.*

Als Research (2015): *Nydanske LGBT-personers levevilkår.*

Als Research (2018): *Omfang og karakter af negativ social kontrol i grundskolens 6.-8. Klasse.*

Angrist, J. D. og Pischke, S. (2008): *Mostly Harmless Econometrics: An Empiricist's Companion.*

Belfrage, Henrik (2013): *Bedömning av risk för hedersrelaterat våld.*

Bredal, Anja (2011): *Mellom makt og avmakt. Om unge menn, tvangsekteskap, vold og kontroll.*

Bredal, Anja (2014): "Ordinary vs Other violence? Conceptualising Honour Based Violence in Scandinavian Public Policies" i: Gill, K. et al (2014).

Cook, R.J. og Dickens, B.M. (2009): "Hymen reconstruction: Ethical and legal issues" i: *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 2009:107.

Danneskiold-Samsøe, Sofie et. al (2011): *'Familien betyder alt'. Vold mod kvinder i etniske minoritetsfamilier.*

Danmarks Statistik (2017): *Indvandrere i Danmark 2017.*

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK).

Eldén, Åsa (2003): *Heder på liv och död. Våldsamma berättelser om rykten, oskuld och heder.* Afhandling. Uppsala Universitet.

Ekspertgruppen til forebyggelse af social kontrol (2017): *Anbefalinger fra ekspertgruppen til forebyggelse af social kontrol.* Københavns Kommune.

Etnisk Konsulentteam (2010): *Social kontrol i minoritetsetniske familier.*

Etnisk Ung (2014): *Dobbeltliv. En rapport om baggrunden for og konsekvenserne af at leve et dobbeltliv for unge med æresrelaterede problemer.*

Eurostat (2009): *Survey sampling reference guidelines.*

Fabricius, Susanne Willaume (2018): *Når ære er på spil. En metodebog om æresrelaterede konflikter i Danmark.*

Gill, K. et al. (2014): *'Honour' Killing and Violence. Theory, Policy and Practice.*

Hossain, Sara og Welchman, Lynn (2005): *'Honour'. Crimes, Paradigms and Violence Against Women.*

Högdin, Sara (2007): *Utbildning på (o)lika villkor – om kön och etnisk bakgrund i grundskolan.*

Institut for Menneskerettigheder (2017): *Ekstrem social kontrol.*

Kragh, Lotte (2010): *Kampen om anerkendelse – spillet om ære.* Afhandling, Københavns Universitet.

Larsen, Birgitte Romme (2013): *Tid og forbrug i etniske minoritetsfamilier.*

Lynggaard, Trine (2010): *Ligestilling og minoritetsungdom i Norden med fokus på sosial kontroll.* Nordisk institutt for kunnskap om kjønn – NIKK.

Länsstyrelsen Östergötland (2011): *Våga göra skillnad! En vägledning för skydd, stöd och rehabilitering av unga som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och/eller som riskerar att bli gifta mot sin vilja eller som har blivit gifta mot sin vilja.*

Länsstyrelsen Östergötland (2014): *Våga stå kvar! En mindre kommuns erfarenheter av et framgångsrikt arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck.*

Maia Consult (2009): *At være muslimsk kvinde i Danmark. Baggrundsundersøgelse om muslimske kvinders ligestilling.*

Pew Research (2013): *The Global Divide on Homosexuality.*

Regeringen (2016): *Forebyggelse af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. National handlingsplan.*

Schlytter, Astrid et.al (2009): *En undersökning av flickor och pojkar som lever under hedersrelaterad kontroll i Stockholms stad – omfattning och karaktär..*

Schlytter, Astrid (2010): "Hedersrelaterade värderingar och normer i en svensk kontext" i: Singer A. et al: *Familj, religion, rätt. En antologi om kulturella spänningar i familjen – med Sverige och Turkiet som exempel.*

Schlytter, Astrid et. al (2011): *Heder och det civila samhällets metoder.*

Schlytter, Astrid og Rexvid, Devin (2016): *Mäns heder: Att vara både offer och förövere*.

SFI (2017): *Etniske minoritetsunge i Danmark. En undersøgelse af årgang 1995*.

Udlændinge-, Integrations- og Boligministeriet (2016): *Medborgerskab, ligebehandling og selvbestemmelse i Danmark 2016*.

Udlændinge- og Integrationsministeriet (2017): *Medborgerskab 2017. Baggrundstabeller fra Medborgerskabsundersøgelsen 2017*.

Topp, C.W. et al (2015): "The WHO-5 Well-Being Index: a systematic review of the literature" i: *Psychotherapy and Psychosomatics* 2015, 84:167-176.

Ungdomsstyrelsen (2009): *Gift mot sin vilja*.

van Moorst, B.R. et al. (2012): "Backgrounds of women applying for hymen reconstruction, the effects of counselling on myths and misunderstandings about virginity, and the results of hymen reconstruction" i: *European Journal of Contraception and Reproductive Health Care*, 2012:17.

Wikan, Unni (2003): *Ære og drab. Fadime – en sag til eftertanke*.

Wikan, Unni (2008): *Om ære*.

Websider

Danmarks Statistiks definition af ikke-vestlige indvandrere og efterkommere:
<http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/befolkning-og-valg/indvandrere-og-efterkommere>

Det Nationale Integrationsbarometer:
integrationsbarometer.dk

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention:
www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=81462

FNs Børnekonvention:
www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=60837

BILAG 1

OVERORDNEDE FORDELINGER OG BORTFALDSANALYSE

Overordnede fordelinger

Undersøgelsens kvantitative datagrundlag udgøres af en spørgeskemaundersøgelse blandt unge i alderen 15-29 år. Datamaterialet omfatter besvarelser fra i alt 4.565 unge heraf 3.482 fra unge med ikke-vestlig oprindelse og 1.083 fra unge med dansk eller vestlig oprindelse. Nedenfor vises besvarelsernes overordnede fordelinger i relation til køn og etnisk oprindelse, beskæftigelse, religion, nabolag, civilstatus og etnisk oprindelse for hele respondentmålgruppen. Endvidere vises de overordnede fordelinger for trivselsindeks og religiøsitetsindeks for de to aldersgrupper (18-29-årige og 15-17-årige).

Køn og etnisk oprindelse

Tabel 1.1

Køn og etnisk oprindelse

	Procentuelle andele i survey (n = 4565)	Procentuelle andele i population (n = 1043373)
Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	40	5
Mænd med ikke-vestlig oprindelse	37	5
Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	13	44
Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	11	46
Total	101	100

Civilstatus

Tabel 1.2

Er du gift?

	Procentuelle andele i survey (n = 4565)	Procentuelle andele i population (n = 1043373)
Ja	13	7
Nej	86	92
Ønsker ikke at svare	1	0
Ved ikke	0	0
Total	100	100

Beskæftigelse

Tabel 1.3

Er du i gang med en uddannelse?

	Procentuelle andele i survey (n = 4565)	Procentuelle andele i population (n = 1043373)
Ja	62	56
Nej	36	43
Ved ikke	1	1
Ønsker ikke at svare	1	0
Total	100	100

Tabel 1.4

Har du et arbejde?

	Procentuelle andele i survey (n = 4565)	Procentuelle andele i population (n = 1043373)
Ja	62	69
Nej	37	30
Ved ikke	0	1
Ønsker ikke at svare	1	1
Total	100	100

Religion

Tabel 1.5

Hvilken religion tilhører du?

	Procentuelle andele i survey (n = 4565)	Procentuelle andele i population (n = 1043373)
Kristendom	27	57
Islam	42	6
Buddhisme	3	1
Hinduisme	3	0
Jødedom	0	0
Anden religion	2	2
Ingen religion	13	19
Ateist	7	13
Ved ikke	2	2
Ønsker ikke at svare	2	1
Total	101	100

Nabolag

Tabel 1.6

Hvor stor en del af beboerne i det kvarter eller den bebyggelse, hvor du bor, har indvandreroprindelse?

	Procentuelle andele i survey (n = 4565)	Procentuelle andele i population (n = 1043373)
Ingen	12	18
Næsten ingen	30	38
Under halvdelen	20	20
Omkring halvdelen	12	7
Over halvdelen	8	3
Næsten alle	5	2
Alle	1	0
Ved ikke	12	12
Ønsker ikke at svare	1	0
Total	101	100

Religiøsitetsindeks

Tabel 1.7

Religiøsitetsindeks for de 18-29-årige

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vest- lig oprindelse	Total
Religionsindeks	Pct. (n = 1291)	Pct. (n = 1226)	Pct. (n = 480)	Pct. (n = 403)	Pct. (n = 3400)
0	39	45	84	88	82
1	20	21	12	8	11
2	28	24	3	3	5
3	13	10	1	1	2
Total	100	100	100	100	100

Pr = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Tabel 1.8

Religionsindeks for de 15-17-årige

Religionsindeks	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 488)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 419)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 108)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 90)	Total Pct. (n = 1105)
0	34	34	79	73	71
1	24	23	16	16	17
2	27	32	4	7	9
3	14	11	1	3	3
Total	100	100	100	100	100

Pr = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Trivselsindeks

Tabel 1.9

Trivselsindeks for de 18-29-årige

Trivselsindeks	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1313)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1247)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 481)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 403)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	6	5	7	5	6
36-50 risiko	11	9	13	9	11
50+ lav risiko	83	86	80	86	83
Total	100	100	100	100	100

Pr = 0,061

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Tabel 1.10

Trivselsindeks for de 15-17-årige

Trivselsindeks	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 491)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 423)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 108)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 91)	Total Pct. (n = 1113)
0-35 høj risiko	11	3	5	5	5
36-50 risiko	12	9	11	5	8
50+ lav risiko	76	88	83	91	86
Total	100	100	100	100	100

Pr = 0,131

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

Bortfaldsanalyse

Samlet set er der modtaget 4.565 fuldkomne besvarelser på undersøgelsens spørgeskema, hvilket giver en svarprocent på 31 %. Nedenfor vises yderligere oplysninger og undersøgelsens bortfald.

Tabel 1.11

Bortfaldstabel

	Population	Stikprøve	Svar (antal)	Svar (procent)
I alt	1.043.373	14.700	4565	31
Strata				
Indvandrer/efterkommer, ej vestlig	99.713	12.000	3.482	29
DK el. vestlig indvandrer/efterkommer	943.660	2.700	1.083	40
Køn				
Mænd	533.738	7.676	2.168	28
Kvinder	509.635	7.024	2.397	34
Aldersgruppe				
15-19 år	337.918	4.654	1.811	39
20-24 år	359.377	4.925	1.412	29
25-29 år	346.078	5.121	1.342	26
Bopæl, region				
Nordjylland	107.095	969	361	37
Midtjylland	249.146	3.004	1.045	35
Syddanmark	210.668	2.621	856	33
Hovedstaden	346.174	6.499	1.839	28
Sjælland	130.290	1.607	464	29
Families sammensætning				
Enlige uden børn	334.832	5.497	1.410	26
Enlige med børn	124.403	1.885	555	29
Par uden børn	183.534	1.634	553	34
Par med børn	400.604	5.684	2.047	36
Uddannelse 2-grp				
Studerende	528.437	8.700	2.622	30
Ej studerende	514.936	6.000	1.943	32
Socio, studerende				
Studerende	537.377	7.192	2.599	36
Ikke studerende	505.996	7.508	1.966	26
Familieindkomst				
-150.000	527.160	9.674	2.766	29
150.000-250.000	277.994	3.741	1.286	34
250+	238.219	1.285	513	40
Personindkomst				
-150.000	721.424	10.895	3.509	32
150.000-250.000	185.552	2.231	605	27
250.000-350.000	91.240	1.059	294	28
+350	45.157	515	157	31

Som det fremgår af ovenstående tabel, blev der startet med en bruttostikprøve på 14.700 personer, hvoraf 1000 personer har adressebeskyttelse mv., hvilket betyder, at de ikke deltager i interviewundersøgelser fra Danmarks Statistik. Dette giver en nettostikprøve på 13.700 personer. Af de 13.700 personer har 4.565 personer svaret på samtlige spørgsmål i surveyen, hvilket giver en bruttosvarprocent på 31,1 % og en nettosvarprocent på 33,3 %. Herudover er der modtaget 605 delvise besvarelser. Foruden de delvise besvarelser er angivet følgende årsager til bortfald:

Tabel 1.12

Bortfaldskategorier

	Antal
Nægter	447 personer
Øvrigt bortfald	103 personer
Sprogvanskeligheder	45 personer
Forkert telefonnummer/ophørt	535 personer
Ikke fundet tlf. nr.	2.889 personer
Adressebeskyttelse mv.	1.000 personer
Ikke truffet	4.511 personer

Som det fremgår af ovenstående tabel skyldes størstedelen af bortfaldene personer, som ikke er truffet, personer, som har adressebeskyttelse mv., samt personer, hvor telefonnummeret er forkert, ikke er fundet eller er ophørt. Derudover er der 447 personer, som har meddelt, at de ikke ønsker at deltage samt 45 personer, som ikke har deltaget grundet sprogvanskeligheder. Endvidere er der en gruppe på 103 personer, som er angivet under kategorien 'øvrigt bortfald', hvilket dækker over personer, som har sygdom/handicap eller er døde, samt personer som er væk fra hjemmet i interviewperioden, hvor der har været kontakt til en anden end interviewpersonen i husstanden.

Som det fremgår af bortfaldstabellen er bortfaldet større hos nogle grupper af befolkningen end hos andre. Heraf fremgår det, at svarprocenten er markant højere hos personer med dansk eller vestlig oprindelse (40 %), end den er hos indvandrere og efterkommere med ikke-vestlig oprindelse (29 %). Svarprocenten er også noget højere blandt kvinder (34 %), end blandt mænd (28 %), samt blandt de 15-19 årige (39 %) sammenlignet med de ældre respondenter (26-29 %). Endvidere fremgår det, at svarprocenten er højere blandt personer, som bor i Nordjylland (37%), Midtjylland (35 %) og Syddanmark (33 %), blandt par (34-36 %) samt blandt personer, som har en familieindkomst på over 250.000 (40 %).

DST Survey har efter dataindsamlingen foretaget en vejning af data med henblik på at rette op på skæve bortfald i forhold til registeroplysninger. Vægtningen har delvist kunne rette op for det skæve bortfald i forhold til registeroplysninger, men det har med denne metode ikke været muligt at sikre mod eventuelle bias i form af selvselektion. Dette kan have betydning for kvaliteten af rapportens data.

BILAG 2

KRYDSTABELLER FOR TRIVSELSINDEKS

Med henblik på at undersøge eventuelle sammenhænge mellem de unges oplevelser med negativ social kontrol og de unges oplevede trivsel anvender undersøgelsen trivselsindekset WHO-5. Nedenfor vises krydstabellerne for trivselsindekset for de 18-29-årige. Tabeller, hvor der ikke er en statistisk signifikant sammenhæng, samt tabeller, som ikke viser en entydig sammenhæng med trivsel, er ikke medtaget i undersøgelsen og derfor heller ikke i denne tabelrapport.

TABEL 2.1

Måtte du, eller tror du, at du måtte have en kæreste for din familie, inden du blev gift?

Trivselsindeks	Ja	Nej	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
	Pct. (n = 401)	Pct. (n = 118)	Pct. (n = 41)	Pct. (n = 25)	Pct. (n = 585)
0-35 høj risiko	8	5	1	6	8
36-50 risiko	10	9	58	12	11
50+ lav risiko	82	87	41	82	81
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.2

I hvilken grad tror du, at din familie vil give dig lov til at vælge, hvem du gifter dig med?

Trivselsindeks	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
	Pct. (n = 2289)	Pct. (n = 304)	Pct. (n = 68)	Pct. (n = 88)	Pct. (n = 54)	Pct. (n = 20)	Pct. (n = 2823)
0-35 høj risiko	6	8	18	7	2	5	6
36-50 risiko	10	30	12	15	6	10	11
50+ lav risiko	84	63	71	78	91	85	83
Total	100	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,014

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.3

Er du bange for ikke at bløde ved det første samleje, efter du er blevet gift?

Trivselsindeks	Ja	Nej	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
	Pct. (n = 60)	Pct. (n = 1150)	Pct. (n = 111)	Pct. (n = 88)	Pct. (n = 1409)
0-35 høj risiko	35	7	2	9	7
36-50 risiko	28	13	18	11	13
50+ lav risiko	37	81	80	80	80
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,048

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.4

Er det vigtigt for dig, at din fremtidige ægtefælle bløder under første samleje, efter I er blevet gift?

Trivselsindeks	Ja	Nej	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
	Pct. (n = 82)	Pct. (n = 1089)	Pct. (n = 165)	Pct. (n = 78)	Pct. (n = 1414)
0-35 høj risiko	2	5	1	28	5
36-50 risiko	7	9	13	2	9
50+ lav risiko	90	86	86	70	86
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,002

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.5

I hvilken grad oplever du, at din familie giver dig lov til at vælge dine venner?

Trivselsindeks	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
	Pct. (n = 2947)	Pct. (n = 216)	Pct. (n = 49)	Pct. (n = 134)	Pct. (n = 54)	Pct. (n = 44)	Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	6	7	2	8	8	16	6
36-50 risiko	10	24	17	20	13	9	11
50+ lav risiko	84	69	81	72	78	75	83
Total	100	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,021

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.6

I hvilken grad føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som dine jævnaldrende kammarater af modsatte køn?

Trivselsindeks	I høj grad Pct. (n = 2482)	I nogen grad Pct. (n = 522)	I mindre grad Pct. (n = 168)	Slet ikke Pct. (n = 51)	Ved ikke Pct. (n = 148)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 71)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	5	7	17	23	4	27	6
36-50 risiko	9	26	25	15	14	35	11
50+ lav risiko	85	67	58	62	82	39	83
Total	100	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.7

Er du medlem af en eller flere foreninger? (f.eks. religiøse-, kulturelle-, sports- eller politiske foreninger?)

Trivselsindeks	Ja Pct. (n = 1110)	Nej Pct. (n = 2183)	Ved ikke Pct. (n = 107)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 44)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	5	7	5	18	6
36-50 risiko	8	12	24	33	11
50+ lav risiko	87	81	71	50	83
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,008

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.8

Hvis du handler efter hensynet til din families ære eller ry, hvorfor gør du det?

	0-35 høj risiko Pct.	36-50 risiko Pct.	50+ lav risiko Pct.	Total Pct.
Jeg gør det for min egen skyld, fordi jeg synes, det er vigtigt	7	12	81	100
Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for mig	8	16	76	100
Jeg gør det for at undgå de konsekvenser en overtrædelse kunne have for andre	9	17	74	100
Jeg gør det, fordi min familie synes, det er vigtigt	6	14	80	100
Jeg gør det, for at beskytte min familie mod sladder	8	11	80	100
Andet	1	2	97	100
Total	161	291	1943	2396
Cases (fra survey)	112	187	1479	1778

TABEL 2.9

Hvilke(n) type af forening/foreninger er du medlem af?

	0-35 høj risiko	36-50 risiko	50+ lav risiko	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Socialt arbejde / støtteforeninger	3	8	89	100
Religiøse foreninger	11	9	81	100
Kulturelle foreninger	7	4	89	100
Sportsforeninger	5	8	87	100
Politiske foreninger	0	11	88	100
Anden forening	2	14	85	100
Ved ikke	19	1	80	100
Total	63	119	1229	1411
Cases (fra survey)	55	96	961	1112

TABEL 2.10

Hvad føler du dig mest som?

Trivselsindeks	Dansker	Dansker med indvandrer baggrund	Indvandrer	Tilhørende bestemt religiøst gruppe	Andet	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
	Pct. (n = 570)	Pct. (n = 1310)	Pct. (n = 320)	Pct. (n = 27)	Pct. (n = 119)	Pct. (n = 157)	Pct. (n = 57)	Pct. (n = 2560)
0-35 høj risiko	5	5	8	3	8	10	10	6
36-50 risiko	7	10	11	11	13	11	20	10
50+ lav risiko	88	86	81	86	79	80	70	85
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

P-værdi =
0,006

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.11

Har du inden for det seneste år været udsat for at familiemedlemmer har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig?

Trivselsindeks	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
	Pct. (n = 65)	Pct. (n = 169)	Pct. (n = 3100)	Pct. (n = 77)	Pct. (n = 33)	Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	3	14	5	6	71	6
36-50 risiko	17	14	11	9	6	11
50+ lav risiko	80	72	84	85	23	83
Total	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.12

Har du inden for det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har overvåget dig ved at ringe eller følge efter dig?

Trivselsindeks	Ja, mange gange Pct. (n = 51)	Ja, enkelte gange Pct. (n = 141)	Nej Pct. (n = 3164)	Ved ikke Pct. (n = 50)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 38)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	29	10	6	4	67	6
36-50 risiko	4	17	11	27	3	11
50+ lav risiko	68	73	84	69	29	83
Total	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.13

Har du inden for det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har presset dig til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer?

Trivselsindeks	Ja, mange gange Pct. (n = 28)	Ja, enkelte gange Pct. (n = 122)	Nej Pct. (n = 3204)	Ved ikke Pct. (n = 41)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 49)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	34	32	5	9	57	6
36-50 risiko	18	21	11	34	7	11
50+ lav risiko	47	47	84	57	36	83
Total	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.14

Har du oplevet, at dine forældre eller andre familiemedlemmer har truet dig med, at din opførsel vil få negative konsekvenser for familien?

Trivselsindeks	Ja, mange gange Pct. (n = 84)	Ja, enkelte gange Pct. (n = 321)	Nej Pct. (n = 2883)	Ved ikke Pct. (n = 93)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 63)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	7	14	5	3	42	6
36-50 risiko	46	15	10	37	7	11
50+ lav risiko	48	71	84	60	52	83
Total	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.15

Har din familie truet dig med at blive sendt til et andet land for, at du skulle opdrages i deres kultur eller religion?

Trivselsindeks	Ja, mange gange Pct. (n = 21)	Ja, enkelte gange Pct. (n = 70)	Nej Pct. (n = 3283)	Ved ikke Pct. (n = 25)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 45)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	17	4	6	4	62	6
36-50 risiko	14	45	11	38	5	11
50+ lav risiko	69	51	83	58	32	83
Total	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.16

Har du været udsat for trusler om fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer? (Fx at blive slået)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1316)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 1251)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 481)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 403)	Total Pct. (n = 3451)
Ja, mange gange	3	4	1	1	1
Ja, enkelte gange	6	7	5	5	5
Nej	87	84	95	92	93
Ved ikke	1	2	0	1	1
Ønsker ikke at svare	3	3	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.17

Har du været udsat for fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer? (Fx at blive slået)

Trivselsindeks	Ja, mange gange Pct. (n = 95)	Ja, enkelte gange Pct. (n = 293)	Nej Pct. (n = 2936)	Ved ikke Pct. (n = 29)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 91)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	34	12	5	5	29	6
36-50 risiko	12	17	11	24	4	11
50+ lav risiko	55	72	85	71	67	83
Total	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.18

Har du været udsat for, at dine forældre har brudt kontakten med dig mod din vilje?

Trivselsindeks	Ja, mange gange Pct. (n = 46)	Ja, enkelte gange Pct. (n = 151)	Nej Pct. (n = 3121)	Ved ikke Pct. (n = 71)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 55)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	28	27	5	4	54	6
36-50 risiko	22	9	11	21	11	11
50+ lav risiko	50	64	84	75	35	83
Total	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.19

Er du bange for, at din familie lægger planer for din fremtid imod din vilje?

Trivselsindeks	Ja Pct. (n = 70)	Nej Pct. (n = 3241)	Ved ikke Pct. (n = 84)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 49)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	21	6	7	56	6
36-50 risiko	28	11	21	6	11
50+ lav risiko	50	83	71	38	83
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.20

Hvor ofte fortæller du din familie sandheden om, hvad du laver, når du ikke er hjemme?

Trivselsindeks	Altid Pct. (n = 1544)	Ofte Pct. (n = 1195)	Nogle gange Pct. (n = 354)	Sjældent Pct. (n = 137)	Aldrig Pct. (n = 77)	Ved ikke Pct. (n = 71)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 66)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	4	6	9	16	28	7	23	6
36-50 risiko	10	10	17	27	14	23	30	11
50+ lav risiko	86	84	74	57	58	70	47	83
Total	100	100	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.21

Uanset om du har børn eller ej, vil du da tillade dine børn at have en kæreste med anden etnisk baggrund end dig selv?

Trivselsindeks	Ja	Nej	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
	Pct. (n = 2614)	Pct. (n = 239)	Pct. (n = 467)	Pct. (n = 124)	Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	6	18	3	3	6
36-50 risiko	12	6	9	4	11
50+ lav risiko	83	76	88	93	83
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,001

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.22

Har du inden for det seneste år tjekket søskendes eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem?

Trivselsindeks	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
	Pct. (n = 13)	Pct. (n = 122)	Pct. (n = 3238)	Pct. (n = 27)	Pct. (n = 44)	Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	6	22	5	4	64	6
36-50 risiko	27	13	11	22	5	11
50+ lav risiko	67	65	84	74	31	83
Total	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.23

Har du inden for det seneste år overvåget søskende eller andre familiemedlemmer fx ved at ringe til dem eller følge efter dem?

Trivselsindeks	Ja, mange gange	Ja, enkelte gange	Nej	Ved ikke	Ønsker ikke at svare	Total
	Pct. (n = 17)	Pct. (n = 86)	Pct. (n = 3267)	Pct. (n = 29)	Pct. (n = 45)	Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	1	8	6	6	62	6
36-50 risiko	3	12	11	26	5	11
50+ lav risiko	95	80	83	68	33	83
Total	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 2.24

Har du inden for det seneste år udsat søskende eller andre familiemedlemmer for fysisk vold? (Fx slået)

Trivselsindeks	Ja, mange gange Pct. (n = 5)	Ja, enkelte gange Pct. (n = 39)	Nej Pct. (n = 3327)	Ved ikke Pct. (n = 29)	Ønsker ikke at svare Pct. (n = 44)	Total Pct. (n = 3444)
0-35 høj risiko	20	1	6	5	50	6
36-50 risiko	22	20	11	26	4	11
50+ lav risiko	59	78	83	69	46	83
Total	100	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

BILAG 3

KRYDSTABELLER FOR DE 15-17-ÅRIGE

Undersøgelsens målgruppe er inddelt i to alderskategorier: *Unge i alderen 18-29 år* og *unge i alderen 15-17 år*. Rapportens resultater har primært fokus på de 18-29-årige, hvorfor det kun er disse tabeller, som er inkluderet i rapporten. Nedenfor vises krydstabellerne for de 15-17-årige. Tabelrapporten er bygget op, så den følger rapportens struktur.

TABEL 3.1

Må du, eller tror du, at du må have en kæreste for din familie?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 417)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1108)
Ja	43	63	93	100	91
Nej	34	19	1	0	4
Ved ikke	20	14	5	0	5
Ønsker ikke at svare	3	4	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.2

I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, hvis du havde en kæreste af samme køn som dig selv?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 417)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1108)
I høj grad	6	10	54	48	45
I nogen grad	10	8	29	28	26
I mindre grad	18	15	8	10	10
Slet ikke	46	45	1	4	8
Ved ikke	16	18	7	7	8
Ønsker ikke at svare	4	5	1	2	2
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.3

I hvilken grad tror du, at din familie vil give dig lov til at vælge, hvem du gifter dig med?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 417)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1108)
I høj grad	66	72	86	85	84
I nogen grad	22	18	7	9	10
I mindre grad	6	3	2	1	2
Slet ikke	1	3	4	3	3
Ved ikke	3	2	1	1	1
Ønsker ikke at svare	2	2	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,100

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.4

Tror du, at din familie vælger en fremtidig partner eller ægtefælle til dig imod din vilje?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 160)	Pct. (n = 109)	Pct. (n = 14)	Pct. (n = 13)	Pct. (n = 296)
Ja	1	7	0	0	1
Nej	90	82	93	91	91
Ved ikke	9	9	7	9	8
Ønsker ikke at svare	0	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,451

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.5

Synes du, det er vigtigt, at en pige venter med at have sex til hun bliver gift?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja	44	29	3	2	7
Nej	35	43	92	90	84
Ved ikke	16	23	6	8	9
Ønsker ikke at svare	5	4	0	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.6

Er du bange for ikke at bløde ved det første samleje, efter du er blevet gift?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 492)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 108)	Total Pct. (n = 600)
Ja	8	2	3
Nej	57	83	80
Ved ikke	23	11	13
Ønsker ikke at svare	11	3	4
Total	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.7

Er det vigtigt for dig, at din fremtidige ægtefælle bløder under første samleje, efter I er blevet gift?

	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 417)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 91)	Total Pct. (n = 508)
Ja	13	0	2
Nej	52	85	81
Ved ikke	25	12	14
Ønsker ikke at svare	10	2	3
Total	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.8

I hvilken grad oplever du, at din familie har givet dig lov til selv at vælge din uddannelse?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 329)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 262)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 66)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 47)	Total Pct. (n = 704)
I høj grad	80	82	91	83	86
I nogen grad	17	15	8	15	12
I mindre grad	3	1	0	2	1
Slet ikke	0	1	1	0	1
Ved ikke	0	0	0	0	0
Ønsker ikke at svare	0	1	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,263

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.9

I hvilken grad tror du, at du selv må bestemme dit valg af uddannelse?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 105)	Pct. (n = 26)	Pct. (n = 31)	Pct. (n = 270)
I høj grad	77	58	76	90	82
I nogen grad	18	25	20	10	15
I mindre grad	2	8	0	0	1
Slet ikke	0	2	0	0	0
Ved ikke	3	7	0	0	1
Ønsker ikke at svare	0	0	4	0	2
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,008

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.10

I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, at du valgte en anden religion end deres?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 428)	Pct. (n = 352)	Pct. (n = 87)	Pct. (n = 70)	Pct. (n = 937)
I høj grad	9	14	25	36	27
I nogen grad	15	12	43	32	34
I mindre grad	23	17	9	11	11
Slet ikke	28	34	6	5	9
Ved ikke	22	18	16	14	16
Ønsker ikke at svare	3	6	0	3	2
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.11

I hvilken grad oplever du, at du selv må vælge, om du vil gå med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning?

Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	
	Pct. (n = 90)
I høj grad	83
I nogen grad	11
I mindre grad	3
Slet ikke	0
Ved ikke	1
Ønsker ikke at svare	1
Total	100

P-værdi = 0,960

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.12

I hvilken grad oplever du, at kvinderne i din familie selv kan vælge, om de vil bære tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning?

	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 423)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 91)	Total Pct. (n = 514)
I høj grad	68	61	62
I nogen grad	7	5	5
I mindre grad	3	3	3
Slet ikke	7	9	8
Ved ikke	11	19	18
Ønsker ikke at svare	3	3	3
Total	100	100	100

P-værdi = 0,574

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.13

I hvilken grad oplever du, at din familie giver dig lov til at vælge dine venner?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vest- lig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
I høj grad	77	72	82	85	82
I nogen grad	14	15	9	11	11
I mindre grad	5	5	5	3	4
Slet ikke	3	4	3	1	2
Ved ikke	1	2	1	0	1
Ønsker ikke at svare	0	2	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,524

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.14

Må du ses med venner af det modsatte køn, som ikke er i din familie?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja	74	88	98	100	97
Nej	12	5	0	0	1
Ved ikke	13	4	2	0	2
Ønsker ikke at svare	2	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.15

I hvilken grad føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som dine jævnaldrende kammerater af modsatte køn?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
I høj grad	36	55	60	73	63
I nogen grad	33	25	28	22	25
I mindre grad	16	8	7	1	5
Slet ikke	6	2	2	0	1
Ved ikke	6	8	3	4	4
Ønsker ikke at svare	2	3	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,003

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.16

Hvor meget betyder hensynet til familiens ære eller ry for, hvad du må i din hverdag?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Alt	7	12	4	2	4
Meget	26	21	6	8	10
Noget	20	20	9	11	12
Lidt	16	13	12	23	17
Intet	18	17	53	43	44
Ved ikke	11	13	14	12	13
Ønsker ikke at svare	2	2	2	1	2
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,001

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.17

Hvis du handler efter hensynet til din families ære eller ry, hvorfor gør du det?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct.	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct.	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct.	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct.	Total Pct.
Jeg gør det for min egen skyld, fordi jeg synes, det er vigtigt	63	59	58	37	49
Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for mig	20	20	22	22	21
Jeg gør det for at undgå de konsekvenser en overtrædelse kunne have for andre	13	15	16	14	15
Jeg gør det, fordi min familie synes, det er vigtigt	20	22	13	20	18
Jeg gør det, for at beskytte min familie mod sladder	26	27	25	17	22
Andet	6	8	7	15	11
Total	112	113	307	385	918
Cases (fra survey)	333	272	32	40	677

TABEL 3.18

Hvad føler du dig mest som?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 492)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 423)	Total Pct. (n = 915)
Dansker	17	23	20
Dansker med indvandrerbaggrund	61	52	56
Indvandrer	10	12	11
Tilhørende bestemt religiøs gruppe	1	2	1
Andet	2	4	3
Ved ikke	8	5	6
Ønsker ikke at svare	1	3	2
Total	100	100	100

P-værdi = 0,009

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.19

Hvor stor en del af beboerne i det kvarter eller den bebyggelse, hvor du bor, har indvanderer-baggrund?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 492)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 423)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 108)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 91)	Total Pct. (n = 1114)
Ingen	7	9	24	21	21
Næsten ingen	24	29	38	43	38
Under halvdelen	22	17	18	12	15
Omkring halvdelen	16	16	5	5	6
Over halvdelen	13	9	4	2	4
Næsten alle	8	11	0	3	3
Alle	2	1	0	0	0
Ved ikke	7	7	11	14	12
Ønsker ikke at svare	0	0	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.20

Hvor stor en del af dine venner har indvandrerbaggrund?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 492)	Mænd med ikke-vestlig oprindelse Pct. (n = 423)	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 108)	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse Pct. (n = 91)	Total Pct. (n = 1114)
Ingen	3	2	11	15	12
Næsten ingen	16	17	48	40	40
Under halvdelen	20	22	25	23	24
Omkring halvdelen	26	24	6	10	10
Over halvdelen	12	13	2	7	6
Næsten alle	16	13	2	1	3
Alle	4	6	2	0	2
Ved ikke	2	2	3	3	3
Ønsker ikke at svare	1	1	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.21

Er du medlem af en eller flere foreninger (f.eks. religiøse-, kulturelle-, sports- eller politiske foreninger?)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja	23	36	43	47	43
Nej	66	53	45	48	48
Ved ikke	9	9	10	5	8
Ønsker ikke at svare	1	2	2	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,126

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.22

Hvilke(n) type af forening/foreninger er du medlem af? (multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Socialt arbejde / støtteforeninger	19	12	48	21	100
Religiøse foreninger	9	9	37	45	100
Kulturelle foreninger	17	8	16	60	100
Sportsforeninger	2	6	47	45	100
Politiske foreninger	11	7	0	82	100
Anden forening	1	4	55	41	100
Ved ikke	2	7	50	40	100
Total	19	27	180	192	418
Cases (fra survey)	115	155	47	42	359

TABEL 3.23

Har du inden for det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	6	2	2	1	2
Ja, enkelte gange	11	13	9	22	15
Nej	80	79	83	70	77
Ved ikke	3	3	6	7	6
Ønsker ikke at svare	1	2	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,059

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.24

Har du inden for det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har overvåget dig ved at ringe eller følge efter dig?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	5	5	0	1	1
Ja, enkelte gange	9	11	6	9	8
Nej	83	80	88	86	86
Ved ikke	2	3	6	3	4
Ønsker ikke at svare	1	1	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,127

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.25

Har du inden for det seneste år været udsat for, at familiemedlemmer har presset dig til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	2	2	0	0	0
Ja, enkelte gange	5	5	5	2	4
Nej	88	88	92	97	93
Ved ikke	4	3	3	1	2
Ønsker ikke at svare	1	2	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,144

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.26

Har du oplevet, at dine forældre eller andre familiemedlemmer har truet dig med, at din opførsel vil få negative konsekvenser for familien?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	4	4	1	1	2
Ja, enkelte gange	14	12	9	11	10
Nej	75	77	85	82	83
Ved ikke	5	5	4	4	4
Ønsker ikke at svare	1	2	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,755

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.27

Har din familie truet dig med at blive sendt til et andet land, for at du skulle opdrages i deres kultur eller religion?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	2	1	0	0	0
Ja, enkelte gange	5	4	2	0	1
Nej	91	92	97	99	97
Ved ikke	1	2	1	1	1
Ønsker ikke at svare	1	2	0	0	0
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,021

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.28

Har du været udsat for trusler om fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer? (Fx at blive slået)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	3	3	0	1	1
Ja, enkelte gange	7	8	5	2	4
Nej	85	83	92	91	90
Ved ikke	1	2	2	5	3
Ønsker ikke at svare	4	4	2	1	2
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,173

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.29

Har du været udsat for fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer?
(Fx at blive slået)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	3	2	0	1	1
Ja, enkelte gange	6	10	6	5	6
Nej	85	82	92	91	90
Ved ikke	1	2	1	1	1
Ønsker ikke at svare	5	4	2	1	2
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,454

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.30

Har du været udsat for, at dine forældre har brudt kontakten med dig mod din vilje?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	1	2	1	1	1
Ja, enkelte gange	5	3	4	3	4
Nej	89	90	92	92	92
Ved ikke	4	4	2	3	2
Ønsker ikke at svare	2	2	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,967

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.31

Er du bange for, at din familie lægger planer for din fremtid imod din vilje?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja	7	7	3	3	3
Nej	85	83	93	95	92
Ved ikke	7	8	4	3	4
Ønsker ikke at svare	1	2	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,296

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.32

Hvor ofte fortæller du din familie sandheden om, hvad du laver, når du ikke er hjemme?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Altid	44	33	42	38	40
Ofte	34	36	40	46	42
Nogle gange	13	14	14	10	12
Sjældent	5	9	2	3	3
Aldrig	2	4	0	1	1
Ved ikke	1	2	0	2	1
Ønsker ikke at svare	1	2	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,119

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.33

Hvis du ikke selv bestemte dit valg af uddannelse, hvem bestemte så? (multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Mor	80	68	64	51	60
Stedmor	0	0	0	0	0
Far	57	59	48	39	46
Stedfar	3	2	0	0	1
Bedstemor	2	3	0	0	0
Bedstefar	0	3	0	0	0
Søster, halvsøster, stedsøster	8	8	16	12	12
Bror, halvbror, stedbror	8	13	0	0	2
Kæreste, ægtefælle	0	0	0	0	0
Andet familiemedlem	1	0	0	0	0
Slægtninge bosat i udlandet	3	0	0	0	0
Families netværk, omgangs- kreds	6	8	0	0	1
Venner	8	4	0	36	18
Andre	0	0	0	0	0
Ønsker ikke at svare	8	7	19	12	13
Total	184	174	146	151	155
Cases (fra survey)	64	42	6	8	120

TABEL 3.34

Hvis du ikke selv må vælge dine venner, hvem bestemmer så, hvem du må være venner med? (multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Mor	70	63	69	66	67
Stedmor	1	0	0	0	0
Far	38	44	47	60	51
Stedfar	2	2	0	0	0
Bedstemor	0	2	0	0	0
Bedstefar	0	2	0	0	0
Søster, halvsøster, stedsøster	8	8	0	6	4
Bror, halvbror, stedbror	10	12	5	6	7
Kæreste, ægtefælle	2	3	10	0	5
Andet familiemedlem	2	3	10	0	5
Slægtninge bosat i udlandet	0	1	0	0	0
Families netværk, omgangskreds	3	3	0	15	6
Venner	4	7	16	21	16
Andre	1	2	5	0	3
Ønsker ikke at svare	18	17	16	34	23
Total	159	168	179	208	187
Cases (fra survey)	109	106	18	15	248

TABEL 3.35

Hvis nogen har tjekket din mobil, computer eller taske for at kontrollere dig, hvem har det så været? (multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Mor	68	67	92	77	80
Stedmor	0	1	0	0	0
Far	33	47	42	41	41
Stedfar	5	3	0	4	3
Bedstemor	1	0	0	0	0
Bedstefar	0	0	0	0	0
Søster, halvsøster, stedsøster	10	10	8	4	6
Bror, halvbror, stedbror	23	7	0	6	5
Kæreste, ægtefælle	3	1	8	6	6
Andet familiemedlem	2	3	0	6	4
Slægtninge bosat i udlandet	0	0	0	0	0
Families netværk, omgangskreds	1	1	0	0	0
Venner	8	7	25	22	21
Andre	1	3	0	0	0
Ønsker ikke at svare	5	2	8	0	3
Total	161	154	182	166	169
Cases (fra survey)	83	66	12	21	182

TABEL 3.36

Hvis nogen har overvåget dig ved at ringe til dig eller følge efter dig, hvem har så overvåget dig? (multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprin- delse	Mænd med dansk eller vestlig oprin- delse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Mor	74	66	87	91	85
Stedmor	0	0	0	0	0
Far	41	54	45	48	47
Stedfar	5	6	0	0	1
Bedstemor	0	0	0	0	0
Bedstefar	0	3	0	0	0
Søster, halvsøster, stedsøster	6	15	0	0	2
Bror, halvbror, stedbror	14	17	0	0	3
Kæreste, ægtefælle	0	6	0	0	1
Andet familiemedlem	3	5	0	0	1
Slægtninge bosat i udlandet	2	0	0	0	0
Families netværk, omgangskreds	5	3	0	0	1
Venner	3	6	14	13	12
Andre	2	5	0	0	1
Ønsker ikke at svare	6	9	13	0	6
Total	158	197	159	152	160
Cases (fra survey)	68	63	7	9	147

TABEL 3.37

Hvis du er blevet presset til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer, hvem har så presset dig? (multiple-choice spørgsmål)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.
Mor	69	63	61	100	72
Stedmor	3	0	20	0	10
Far	55	59	42	100	60
Stedfar	3	3	20	0	11
Bedstemor	3	3	0	0	1
Bedstefar	0	3	0	0	0
Søster, halvsøster, stedsøster	11	5	22	0	13
Bror, halvbror, stedbror	14	10	20	0	13
Kæreste, ægtefælle	0	0	0	0	0
Andet familiemedlem	3	13	0	0	2
Slægtninge bosat i udlandet	6	0	0	0	1
Families netværk, omgangskreds	0	0	0	0	0
Venner	12	4	0	0	2
Andre	3	8	0	0	1
Ønsker ikke at svare	11	7	0	0	2
Total	193	177	184	200	188
Cases (fra survey)	35	30	5	2	72

TABEL 3.38

Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at blive skilt?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Helt enig	80	73	95	87	89
Overvejende enig	7	9	3	5	4
Hverken enig eller uenig	5	6	0	2	2
Overvejende uenig	0	2	0	0	0
Helt uenig	1	2	0	0	0
Ved ikke	6	6	1	5	3
Ønsker ikke at svare	1	3	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,009

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.39

Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at få forældremyndighed over fælles børn efter skilsmisse?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Helt enig	68	71	79	83	80
Overvejende enig	17	8	14	10	12
Hverken enig eller uenig	5	4	2	4	3
Overvejende uenig	1	2	0	0	0
Helt uenig	0	0	0	0	0
Ved ikke	7	11	5	3	5
Ønsker ikke at svare	2	3	0	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,081

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.40

Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at arve efter et dødsfald?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Helt enig	73	70	93	86	87
Overvejende enig	7	7	1	9	5
Hverken enig eller uenig	4	5	1	1	2
Overvejende uenig	1	1	0	0	0
Helt uenig	0	1	0	0	0
Ved ikke	13	12	4	2	4
Ønsker ikke at svare	2	3	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,002

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.41

Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at have et arbejde?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Helt enig	94	86	97	89	93
Overvejende enig	3	6	0	4	2
Hverken enig eller uenig	1	4	0	3	2
Overvejende uenig	0	0	0	1	0
Helt uenig	0	1	0	0	0
Ved ikke	2	2	2	1	2
Ønsker ikke at svare	0	1	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,114

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.42

Synes du det er ok, at forældre eller andre bestemmer unges valg af uddannelse?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja	8	15	2	6	5
Nej	84	73	92	87	88
Ved ikke	7	11	5	5	6
Ønsker ikke at svare	1	1	1	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,090

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.43

Synes du det er ok, hvis forældre og andre familiemedlemmer bestemmer, hvem de unge i en familie skal gifte sig med?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja	2	4	0	1	1
Nej	88	85	96	94	94
Ved ikke	7	7	4	4	4
Ønsker ikke at svare	2	4	0	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,080

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.44

Uanset om du har børn eller ej, vil du da tillade dine børn at have en kæreste med anden etnisk baggrund end dig selv?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke- vestlig oprindel- se	Kvinder med dansk eller vestlig oprindel- se	Mænd med dansk eller vestlig oprindel- se	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja	68	70	80	85	81
Nej	9	10	3	5	4
Ved ikke	20	17	14	9	13
Ønsker ikke at svare	3	4	3	1	2
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,207

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.45

Bløder alle kvinder ved første samleje?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja	8	12	4	8	6
Nej	53	38	71	48	58
Ved ikke	35	44	25	43	35
Ønsker ikke at svare	4	5	0	1	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,001

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.46

I hvilken grad er du enig i, at brødre er ansvarlige for deres søstres opførsel?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
I høj grad enig	7	20	2	3	4
I nogen grad enig	18	25	5	10	9
I mindre grad enig	22	16	13	17	16
Slet ikke enig	45	25	74	58	62
Ved ikke	6	10	6	9	8
Ønsker ikke at svare	2	3	0	2	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,000

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.47

Har du inden for det seneste år tjekket søskendes eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	1	2	1	0	1
Ja, enkelte gange	10	8	6	4	6
Nej	87	87	91	96	92
Ved ikke	1	2	2	0	1
Ønsker ikke at svare	0	2	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,273

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.48

Har du inden for det seneste år overvåget søskende eller andre familiemedlemmer fx ved at ringe til dem eller følge efter dem?

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	1	1	0	0	0
Ja, enkelte gange	6	6	1	1	2
Nej	93	89	97	98	96
Ved ikke	0	1	2	1	1
Ønsker ikke at svare	0	3	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,157

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

TABEL 3.49

Har du inden for det seneste år udsat søskende eller andre familiemedlemmer for fysisk vold? (Fx slået)

	Kvinder med ikke-vestlig oprindelse	Mænd med ikke-vestlig oprindelse	Kvinder med dansk eller vestlig oprindelse	Mænd med dansk eller vestlig oprindelse	Total
	Pct. (n = 492)	Pct. (n = 423)	Pct. (n = 108)	Pct. (n = 91)	Pct. (n = 1114)
Ja, mange gange	0	1	0	0	0
Ja, enkelte gange	4	4	4	5	4
Nej	94	92	94	94	94
Ved ikke	1	1	1	1	1
Ønsker ikke at svare	1	3	1	0	1
Total	100	100	100	100	100

P-værdi = 0,575

Note: Cellerne angiver de vægtede andele, mens n er antallet af observationer fra surveyen

BILAG 4

REGRESSIONSANALYSE

I denne undersøgelse anvendes regression til at estimere effekterne af en række variable for, hvorvidt respondenter oplever negativ social kontrol. De respektive variable for negativ social kontrol er kodet til binære udfald, hvor 0 er ensbetydende med, at der *ikke* ses en indikation på negativ social kontrol, og 1 er ensbetydende med, at der ses en indikation på negativ social kontrol.⁶⁹

I undersøgelsen bruges en lineær sandsynlighedsmodel. Der er tentativt lavet nonlinearer modeller for undersøgelsens afhængige variable, som til tider viste en forskel i parameterestimaterne for de lineære og nonlinearer modeller. Derfor skal de præsenterede parameterestimater tages med forbehold, men har fortsat været at foretrække af formidlingsmæssige årsager. Resultaterne skal følgelig tolkes som tendenser.

I dette bilag præsenteres undersøgelsens regressionsmodeller. Her kontrolleres effekten af vores primære variable, køn og etnisk baggrund, for en række andre variable. Til forskel for tovejstabellerne med fire kategorier for køn og etnisk baggrund, indeholder variablen i disse analyser følgende seks udfald:

- Mænd med dansk eller vestlig baggrund
- Kvinder med dansk eller vestlig baggrund
- Mænd med ikke-vestlig indvandrerbaggrund
- Kvinder med ikke-vestlig indvandrerbaggrund
- Mænd med ikke-vestlig efterkommerbaggrund
- Kvinder med ikke-vestlig efterkommerbaggrund

Dette resulterer i en selvstændig effekt for respondenter med hhv. indvandrer- og efterkommerbaggrund. Igennem bilaget varierer "yderkategorien" for køn og etnisk baggrund, dvs. gruppen med den laveste sandsynlighed for Y=1, hvorfor referencekategorien tilsvarende er forskellig fra model til model. I disse modeller anvendes en række kontrolvariable. I visse tilfælde udelades en kontrolvariabel dog, hvis respondenterne er blevet filtreret fra i surveyen. Kontrolvariablene er:

- Religion (med "Religion (0) – ikke-religiøse" som referencekategori)
- Nabolag (med "ingen i nabolaget er indvandrere" som referencekategori)
- Alder (med "15-17 år" som referencekategori)

⁶⁹ Undtagelsen er dog tabel 4.7, hvor 1 er ensbetydende med at man er medlem af en forening og 0 er ensbetydende med at man ikke er medlem af en forening.

- Arbejde (med "i arbejde" som referencekategori)
- Studerende (med "studerende" som referencekategori)
- Gift (med "ikke gift" som referencekategori)
- Familiens ære begrænser hverdagen meget (med "familiens ære begrænser ikke hverdagen" som referencekategori)

Under hvert parameterestimat er dets robuste standardfejl angivet i en parentes. Hernæst angiver stjernerne (*) p-værdiens størrelse. Tre stjerner er $p < 0.01$, to stjerner er $p < 0.05$ og én stjerne er $p < 0.1$.

TABEL 4.1

Må du, eller tror du, at du må have en kæreste for din familie?

	Må du, eller tror du, at du må have en kæreste for din familie? 1 = "Nej"
Mænd med dansk eller vestlig baggrund	0 (referencekategori)
Kvinder med dansk eller vestlig baggrund	0.006 (0.005)
Mænd med indvandrerbaggrund	0.087*** (0.017)
Kvinder med indvandrerbaggrund	0.196*** (0.024)
Mænd med efterkommerbaggrund	0.110*** (0.015)
Kvinder med efterkommerbaggrund	0.267*** (0.019)
Religion (1) - mindre religiøse	-0.003 (0.005)
Religion (2) - religiøse	0.047*** (0.012)
Religion (3) - meget religiøse	0.113*** (0.034)
Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	0.005 (0.004)
Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	0.009 (0.006)
Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	0.018** (0.008)
18-29 år	-0.009 (0.007)
Ikke i arbejde	0.003 (0.005)
Ikke studerende	-0.008* (0.005)
Gift	Udeladt
Familiens ære begrænser hverdagen meget	0.063*** (0.021)
Konstant	0.001 (0.006)
Observationer	2795
R2	0.202
Robuste standardfejl i parentes *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

TABEL 4.2

Måtte du, eller tror du, at du måtte have en kæreste for din familie, inden du blev gift?

	Måtte du, eller tror du, at du måtte have en kæreste for din familie, inden du blev gift? 1 = "Nej"
Mænd med dansk eller vestlig baggrund	0 (referencekategori)
Kvinder med dansk eller vestlig baggrund	0.013 (0.008)
Mænd med indvandrerbaggrund	0.066* (0.037)
Kvinder med indvandrerbaggrund	0.206*** (0.040)
Mænd med efterkommerbaggrund	0.121** (0.057)
Kvinder med efterkommerbaggrund	0.326*** (0.051)
Religion (1) - mindre religiøse	-0.024* (0.013)
Religion (2) - religiøse	0.032 (0.020)
Religion (3) - meget religiøse	0.074** (0.034)
Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	-0.019* (0.010)
Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	-0.033** (0.014)
Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	0.068** (0.031)
18-29 år	0.142*** (0.050)
Ikke i arbejde	0.003 (0.014)
Ikke studerende	0.030** (0.015)
Gift	Udeladt
Familiens ære begrænser hverdagen meget	0.114** (0.046)
Konstant	-0.165*** (0.056)
Observationer	396
R2	0.303
Robuste standardfejl i parentes *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

TABEL 4.3

I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, hvis du havde en kæreste af samme køn som dig selv?

	I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, hvis du havde en kæreste af samme køn som dig selv? 1 = "I mindre grad" & "slet ikke"
Mænd med dansk eller vestlig baggrund	0.051** (0.022)
Kvinder med dansk eller vestlig baggrund	0 (referencekategori)
Mænd med indvandrerbaggrund	0.505*** (0.036)
Kvinder med indvandrerbaggrund	0.508*** (0.035)
Mænd med efterkommerbaggrund	0.595*** (0.033)
Kvinder med efterkommerbaggrund	0.614*** (0.033)
Religion (1) - mindre religiøse	0.057 (0.035)
Religion (2) - religiøse	0.281*** (0.068)
Religion (3) - meget religiøse	0.228*** (0.088)
Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	-0.058* (0.031)
Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	-0.075** (0.035)
Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	-0.083** (0.035)
18-29 år	0.012 (0.029)
Ikke i arbejde	-0.045** (0.020)
Ikke studerende	-0.031 (0.021)
Gift	Udeladt
Familiens ære begrænser hverdagen meget	0.111** (0.053)
Konstant	0.129*** (0.038)
Observationer	2701
R ²	0.280
Robuste standardfejl i parentes *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

TABEL 4.4

Synes du, det er vigtigt, at en pige venter med at have sex til hun bliver gift?

Synes du, det er vigtigt, at en pige venter med at have sex til hun bliver gift?	
	1 = "Ja"
Mænd med dansk eller vestlig baggrund	0 (referencekategori)
Kvinder med dansk eller vestlig baggrund	0.012 (0.007)
Mænd med indvandrerbaggrund	0.124*** (0.027)
Kvinder med indvandrerbaggrund	0.180*** (0.029)
Mænd med efterkommerbaggrund	0.207*** (0.027)
Kvinder med efterkommerbaggrund	0.279*** (0.029)
Religion (1) - mindre religiøse	0.039*** (0.013)
Religion (2) - religiøse	0.399*** (0.057)
Religion (3) - meget religiøse	0.727*** (0.064)
Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	-0.013 (0.011)
Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	-0.010 (0.013)
Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	0.004 (0.013)
18-29 år	0.029** (0.013)
Ikke i arbejde	0.002 (0.008)
Ikke studerende	-0.013* (0.007)
Gift	0.050** (0.023)
Familiens ære begrænser hverdagen meget	0.089*** (0.030)
Konstant	-0.025** (0.013)
Observationer	3007
R2	0.544
Robuste standardfejl i parentes *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

TABEL 4.5

I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, at du valgte en anden religion end deres?

I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, at du valgte en anden religion end deres?	
1 = "I mindre grad" & "Slet ikke"	
Mænd med dansk eller vestlig baggrund	0 (referencekategori)
Kvinder med dansk eller vestlig baggrund	0.008 (0.033)
Mænd med indvandrerbaggrund	0.253*** (0.047)
Kvinder med indvandrerbaggrund	0.233*** (0.047)
Mænd med efterkommerbaggrund	0.348*** (0.048)
Kvinder med efterkommerbaggrund	0.391*** (0.046)
Religion (1) - mindre religiøse	0.078* (0.043)
Religion (2) - religiøse	0.257*** (0.068)
Religion (3) - meget religiøse	0.252*** (0.096)
Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	-0.111*** (0.041)
Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	-0.053 (0.051)
Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	0.008 (0.059)
18-29 år	0.030 (0.039)
Ikke i arbejde	0.002 (0.035)
Ikke studerende	0.017 (0.032)
Gift	-0.038 (0.060)
Familiens ære begrænser hverdagen meget	0.104* (0.057)
Konstant	0.176*** (0.051)
Observationer	2240
R2	0.168
Robuste standardfejl i parentes	
*** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

TABEL 4.6

Hvor meget betyder hensynet til familiens ære eller ry for, hvad du må i din hverdag?

Hvor meget betyder hensynet til familiens ære eller ry for, hvad du må i din hverdag?	
	1 = "Alt" og "meget"
Mænd med dansk eller vestlig baggrund	0.015 (0.014)
Kvinder med dansk eller vestlig baggrund	0 (referencekategori)
Mænd med indvandrerbaggrund	0.227*** (0.025)
Kvinder med indvandrerbaggrund	0.171*** (0.025)
Mænd med efterkommerbaggrund	0.224*** (0.025)
Kvinder med efterkommerbaggrund	0.203*** (0.025)
Religion (1) - mindre religiøse	0.059** (0.027)
Religion (2) - religiøse	0.138*** (0.037)
Religion (3) - meget religiøse	0.235*** (0.061)
Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	0.006 (0.016)
Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	0.034 (0.021)
Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	0.041* (0.022)
18-29 år	-0.078*** (0.025)
Ikke i arbejde	0.001 (0.015)
Ikke studerende	-0.005 (0.013)
Gift	-0.029* (0.017)
Familiens ære begrænser hverdagen meget	Udeladt
Konstant	0.076*** (0.027)
Observationer	3556
R2	0.154
Robuste standardfejl i parentes *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

TABEL 4.7

Er du medlem af en forening?

Er du medlem af en forening? 1 = "Ja"	
Mænd med dansk eller vestlig baggrund	0 (referencekategori)
Kvinder med dansk eller vestlig baggrund	-0.038 (0.034)
Mænd med indvandrerbaggrund	-0.095** (0.038)
Kvinder med indvandrerbaggrund	-0.229*** (0.037)
Mænd med efterkommerbaggrund	-0.130*** (0.038)
Kvinder med efterkommerbaggrund	-0.261*** (0.037)
Religion (1) - mindre religiøse	0.128*** (0.049)
Religion (2) - religiøse	0.217*** (0.058)
Religion (3) - meget religiøse	0.390*** (0.045)
Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	0.014 (0.043)
Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	0.003 (0.049)
Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	-0.081 (0.053)
18-29 år	-0.073* (0.042)
Ikke i arbejde	-0.144*** (0.034)
Ikke studerende	-0.054 (0.033)
Gift	0.019 (0.057)
Familiens ære begrænser hverdagen meget	-0.085 (0.053)
Konstant	0.562*** (0.054)
Observationer	3406
R2	0.051
Robuste standardfejl i parentes *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

TABEL 4.8

Hvor ofte fortæller du din familie sandheden om, hvad du laver, når du ikke er hjemme?

	Hvor ofte fortæller du din familie sandheden om, hvad du laver, når du ikke er hjemme? 1 = "Nogle gange", "sjældent" & "aldrig"
Mænd med dansk eller vestlig baggrund	0.018 (0.020)
Kvinder med dansk eller vestlig baggrund	0 (referencekategori)
Mænd med indvandrerbaggrund	0.153*** (0.028)
Kvinder med indvandrerbaggrund	0.096*** (0.025)
Mænd med efterkommerbaggrund	0.098*** (0.027)
Kvinder med efterkommerbaggrund	0.022 (0.025)
Religion (1) - mindre religiøse	0.019 (0.033)
Religion (2) - religiøse	-0.037 (0.038)
Religion (3) - meget religiøse	-0.124*** (0.027)
Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	-0.000 (0.025)
Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	0.003 (0.028)
Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	0.058 (0.036)
18-29 år	-0.092*** (0.030)
Ikke i arbejde	0.012 (0.022)
Ikke studerende	0.035* (0.020)
Gift	-0.010 (0.032)
Familiens ære begrænser hverdagen meget	0.154*** (0.050)
Konstant	0.136*** (0.033)
Observationer	3495
R2	0.051
Robuste standardfejl i parentes *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

TABEL 4.9

I hvilken grad er du enig i, at brødre er ansvarlige for deres søstres opførelse?

I hvilken grad er du enig i, at brødre er ansvarlige for deres søstres opførelse? 1 = "I høj grad enig" & "I nogen grad enig"	
Mænd med dansk eller vestlig baggrund	0.090*** (0.017)
Kvinder med dansk eller vestlig baggrund	0 (referencekategori)
Mænd med indvandrerbaggrund	0.251*** (0.029)
Kvinder med indvandrerbaggrund	0.032 (0.026)
Mænd med efterkommerbaggrund	0.248*** (0.028)
Kvinder med efterkommerbaggrund	0.012 (0.026)
Religion (1) - mindre religiøse	0.032 (0.028)
Religion (2) - religiøse	0.052 (0.041)
Religion (3) - meget religiøse	0.133* (0.073)
Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	-0.018 (0.023)
Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	-0.004 (0.026)
Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	0.031 (0.032)
18-29 år	-0.037 (0.026)
Ikke i arbejde	0.014 (0.019)
Ikke studerende	-0.005 (0.017)
Gift	0.026 (0.033)
Familiens ære begrænser hverdagen meget	0.305*** (0.054)
Konstant	0.041 (0.031)
Observationer	3380
R2	0.177
Robuste standardfejl i parentes *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

Regression med interaktionsled

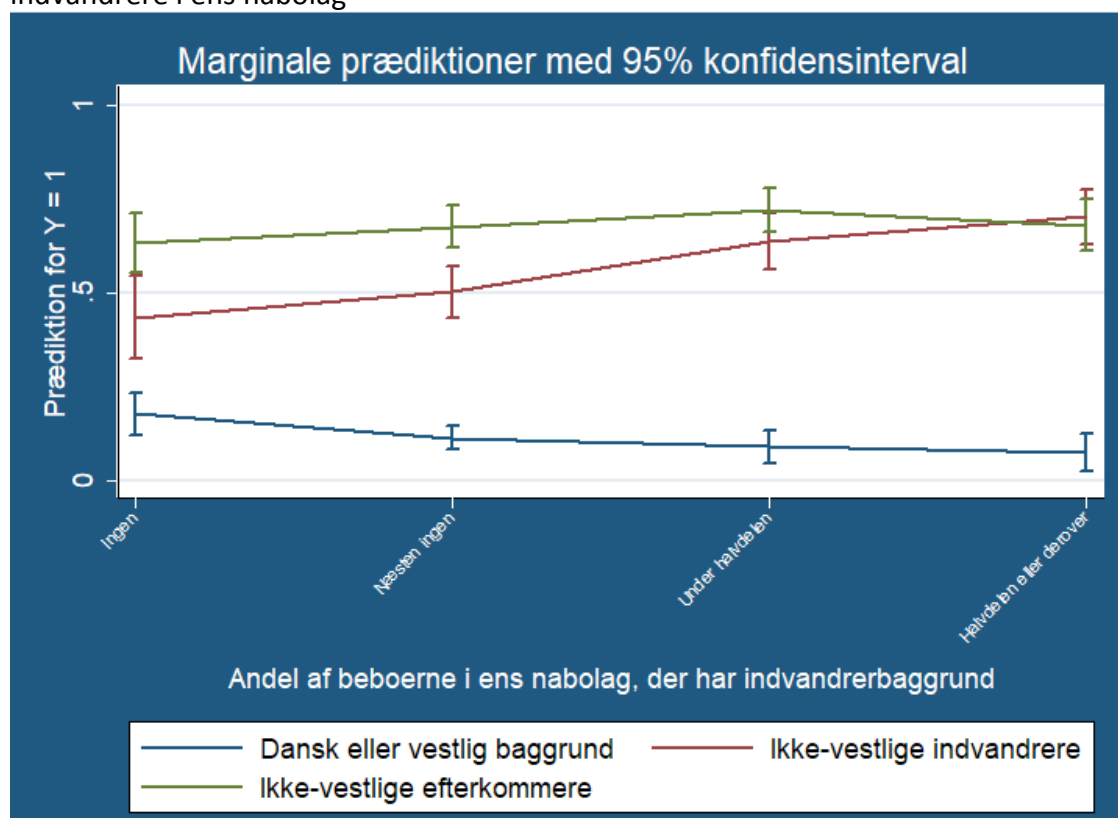
TABEL 4.10

I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, hvis du havde en kæreste af samme køn som dig selv?

	I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, hvis du havde en kæreste af samme køn? 1 = "I mindre grad" & "slet ikke"
Dansk eller vestlig baggrund	-0.456*** (0.051)
Indvandrerbaggrund	-0.199*** (0.066)
Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	0.044 (0.044)
Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	0.089** (0.045)
Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	0.048 (0.045)
Dansk/vestlig baggrund#Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	-0.106* (0.056)
Dansk/vestlig baggrund#Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	-0.175*** (0.058)
Dansk vestlig baggrund#Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	-0.151** (0.059)
Indvandrerbaggrund#Næsten ingen i nabolaget er indvandrere	0.025 (0.077)
Indvandrerbaggrund#Under halvdelen i nabolaget er indvandrere	0.115 (0.079)
Indvandrerbaggrund#Halvdelen eller derover i nabolaget er indvandrere	0.221*** (0.075)
Kvinde	-0.045** (0.020)
Religion (1) - mindre religiøse	0.055 (0.035)
Religion (2) - religiøse	0.277*** (0.069)
Religion (3) - meget religiøse	0.223** (0.088)
18-29 år	0.012 (0.030)
Ikke i arbejde	-0.045** (0.020)
Ikke studerende	-0.030 (0.021)
Familiens ære begrænser meget hverdagen	0.108** (0.053)
Konstant	0.640*** (0.051)
Observationer	2,701
R ²	0.283
Robuste standardfejl i parentes: *** p<0.01, ** p<0.05, * p<0.1	

FIGUR 4.1

Marginale prædiktioner for $Y = 1$ (familien vil kun 'i mindre grad' eller 'slet ikke' acceptere en kæreste af samme køn) for oprindelse brudt ned på forskellige andele af indvandrere i ens nabolag

Figuren ovenfor viser resultatet af regressionsanalyse med en interaktion mellem etnisk oprindelse og andel af indvandrere, der bor i nabolaget. En sådan analyse gør det muligt at se effekten af nabolag for hhv. majoritetsetniske unge, minoritetsetniske indvandrere og minoritetsetniske efterkommere i relation til sandsynligheden for, at den unges familie kun 'i mindre grad' eller 'slet ikke' ville acceptere en kæreste af samme køn.

Analysen viser, at sandsynligheden for at opleve manglende accept af en kæreste af samme køn er højere blandt minoritetsetniske indvandrere og efterkommere, som bor i områder med en høj andel af indvandrere, mens der ikke ses den samme tendens blandt unge med majoritetsetnisk baggrund.

Ved at tage de marginale prædiktioner ses det således, at andelen af indvandrere i ens nabolag har forskellig betydning for individer med forskellige etniske baggrunde. Det forhold, at man bor i et område med en hvis andel af indvandrere, synes med andre ord alene at påvirke de minoritetsetniske unges svar på spørgsmålet om familiens accept af en kæreste af samme køn i negativ retning – herunder særligt blandt 1. generation (indvandrere) – mens der ikke ses en tilsvarende sammenhæng for de majoritetsetniske unge, som bor i områder med en vis andel af indvandrere.

BILAG 5

SPØRGESKEMA

Blok A

Baggrundsspørgsmål

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
A1	Er du i gang med en uddannelse?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
A1_1	Hvilken uddannelse er du i gang med?	(1) Grundskole/Folkeskole (2) Gymnasial uddannelse (f.eks. Teknisk studentereksamen (HTX), almen studentereksamen (STX), Hf-eksamen (HF) og Merkantil studentereksamen (HHX)) (3) Erhvervsuddannelse (f.eks. håndværker, gartner, kontor- og butiksuuddannelse, Social- og sundhedsassistent mm.) (4) Kort videregående uddannelse, 2-2½ år (f.eks. datamatiker, akademiuddannelse, tandplejer, byggetekniker mm.) (5) Mellemlang videregående uddannelse, 3-4½ år (f.eks. bachelor, diplomuddannelse, HA, HD, lærer, pædagog, sygeplejerske, bygningskonstruktør mm.) (6) Lang videregående uddannelse eller forskeruddannelse, 5-8 år (f.eks. kandidat, master, ph.d., læge mm.) (7) Anden uddannelse (f.eks. uddannelser i forsvaret, politi, kørelærer mm.) (8) Ingen af ovennævnte	A1=1 Alle, der er i gang med en uddannelse
A1_2	Hvilken uddannelse har du senest afsluttet?	(1) Grundskole/Folkeskole (2) Gymnasial uddannelse (f.eks. Teknisk studentereksamen (HTX), almen studentereksamen (STX), Hf-eksamen (HF) og Merkantil studentereksamen (HHX)) (3) Erhvervsuddannelse (f.eks. håndværker, gartner, kontor- og butiksuuddannelse, Social- og sundhedsassistent mm.) (4) Kort videregående uddannelse, 2-2½ år (f.eks. datamatiker, aka-	A1=2 Alle, der ikke er i gang med en uddannelse

		demiuddannelse, tandplejer, byggetekniker mm.)	
		(5) Mellemlang videregående uddannelse, 3-4½ år (f.eks. bachelor, diplomuddannelse, HA, HD, lærer, pædagog, sygeplejerske, bygningskonstruktør mm.)	
		(6) Lang videregående uddannelse eller forskeruddannelse, 5-8 år (f.eks. kandidat, master, ph.d., læge mm.)	
		(7) Anden uddannelse (f.eks. uddannelser i forsvaret, politi, kørelærer mm.)	
		(8) Ingen afsluttet uddannelse	
		(9)	
A2	Har du et arbejde?	(1) Ja (2) Nej	Alle
		(8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	
A4	Er du medlem af en eller flere foreninger? (f.eks. religiøse-, kulturelle-, sports- eller politiske foreninger)	(1) Ja (2) Nej	Alle
		(8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	
A4_1	Hvilke(n) type af forening/foreninger er du medlem af? (flere svar mulige)	(1) Socialt arbejde / støtteforeninger (2) Religiøse foreninger (3) Kulturelle foreninger (4) Sportsforeninger (5) Politiske foreninger (6) Anden forening ____ (8) Ved ikke	A4=1 Alle, der svarer 'ja' til spm. A4
A4_1_1	Hvilken? (fritekstfelt)		A4_1=6 Alle, der har svaret 'anden forening' i spm. A4_1

Blok B0

Social kontrol i forhold til uddannelsesvalg

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
B0_1	I hvilken grad oplever du, at din familie har givet dig lov til selv at vælge din uddannelse?	(1) I høj grad (2) I nogen grad (3) I mindre grad (4) Slet ikke (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	A1_1=2-8 eller A1_2=2-7 Alle, der har en uddannelse eller er i gang med en uddannelse efter grundskolen
B0_2	Hvis du ikke selv bestemte dit valg af uddannelse, hvem bestemte så?	(1) Mor (2) Stedmor (3) Far (4) Stedfar	B0_1=2-5 Alle, der ikke svarer 'i høj grad' eller 'ønsker ikke

		(5) Bedstemor (6) Bedstefar (7) Søster, halvsøster, stedsøster (8) Bror, halvbror, stedbror (9) Kæreste, ægtefælle (10) Andet familiemedlem (11) Slægtninge bosat i udlandet (12) Families netværk, omgangskreds (13) Venner (14) Andre	at svare' i spm. B0_1
		(15) Ønsker ikke at svare	
B0_3	I hvilken grad tror du, at du selv må bestemme dit valg af uddannelse?	(1) I høj grad (2) I nogen grad (3) I mindre grad (4) Slet ikke (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	A1_1=1 eller A1_2=1 Alle, der ikke har afsluttet eller er i gang med en uddannelse efter grundskolen
B0_4	Hvis du ikke selv bestemmer dit valg af uddannelse, hvem bestemmer så? (flere svar mulige)	(1) Mor (2) Stedmor (3) Far (4) Stedfar (5) Bedstemor (6) Bedstefar (7) Søster, halvsøster, stedsøster (8) Bror, halvbror, stedbror (9) Kæreste, ægtefælle (10) Andet familiemedlem (11) Slægtninge bosat i udlandet (12) Families netværk, omgangskreds (13) Venner (14) Andre (15) Ønsker ikke at svare	B0_3=2-5 Alle, der ikke svarer 'i høj grad' eller 'ønsker ikke at svare' i spm. B0_3
B0_5	Synes du det er ok, at forældre eller andre bestemmer unges valg af uddannelse?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle

Blok B

Identitet og religiøst tilhørsforhold

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
B0	Hvad føler du dig mest som?	(1) Dansker (2) Dansker med indvandrerbaggrund (3) Indvandrer (4) Tilhørende bestemt religiøst gruppe____ (5) Andet ____ (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Kun indvandrere og efterkommere

B0_2	Hvilken? (fritekstfelt)		B0=4 Alle, der svarer 'tilhørende be- stemt religiøs gruppe' i spm. B0
B0_4	Hvad? (fritekstfelt)		B0=5 Alle, der svarer 'andet' i spm. B0
B1	Hvilken religion tilhører du?	(1) Kristendom (2) Islam (3) Buddhisme (4) Hinduisme (5) Jødedom (6) Anden religion (7) Ingen religion (8) Ateist (9) Ved ikke (10) Ønsker ikke at svare	Alle
B2	Hvor enig eller uenig er du i følgende...		Alle
B2_1	...Religion er meget vigtigt for mig	(1) Helt enig (2) Overvejende enig (3) Hverken enig eller uenig (4) Overvejende uenig (5) Helt uenig (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
B2_2	...Det er nødvendigt at tro på Gud for at kunne kende forskel på rigtigt og forkert	(1) Helt enig (2) Overvejende enig (3) Hverken enig eller uenig (4) Overvejende uenig (5) Helt uenig (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
B2_3	Hvor ofte beder du?	(1) Hver dag (2) Mere end én gang om ugen (3) Én gang om ugen (4) Mindst én gang om måneden (5) Flere gange om året (6) Sjældnere (7) Aldrig (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	B1=1-6 Alle, der <i>ikke</i> svarer 'Ingen religion', 'Ateist' eller 'Ved ikke' og 'ønsker ikke at svare' i spm. B1

Blok C

Social kontrol i forhold til trosfrihed og religiøs beklædning

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
C1	I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, at du valgte en anden religion end deres?	(1) I høj grad (2) I nogen grad (3) I mindre grad (4) Slet ikke (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	B1=1-6 Alle, der <i>ikke</i> svarer 'Ingen religion', 'Ateist' eller 'Ved ikke' og 'ønsker ikke at svare' i spm. B1
C2	Går du med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning?	(1) Ja (2) Nej (9) Ønsker ikke at svare	B1=1-6 Alle, der <i>ikke</i> svarer 'Ingen religion', 'Ateist' eller 'Ved ikke' og 'ønsker ikke at svare' i spm. B1
C3	I hvilken grad oplever du, at du selv må vælge, om du vil gå med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning?	(1) I høj grad (2) I nogen grad (3) I mindre grad (4) Slet ikke (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	C2=1 Alle der svarer "ja" i spm. C2
C3_1	Hvis du ikke selv bestemmer, om du vil gå med tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning, hvem bestemmer så? (flere svar mulige)	(1) Mor (2) Stedmor (3) Far (4) Stedfar (5) Bedstemor (6) Bedstefar (7) Søster, halvsøster, stedsøster (8) Bror, halvbror, stedbror (9) Kæreste, ægtefælle (10) Andet familiemedlem (11) Slægtninge bosat i udlandet (12) Families netværk, omgangskreds (13) Venner (14) Andre (15) Ønsker ikke at svare	C3=2-5 Alle, der <i>ikke</i> svarer "i høj grad" eller "ønsker ikke at svare" i spm. C3
C4	I hvilken grad oplever du, at kvinderne i din familie selv kan vælge, om de vil bære tørklæde eller anden religiøs hovedbeklædning?	(1) I høj grad (2) I nogen grad (3) I mindre grad (4) Slet ikke (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Stilles kun til mænd

Blok E

Nærmiljø, venner og social kontrol

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
E1	Hvor stor en del af beboerne i det kvarter eller den bebyggelse, hvor du bor, har indvandrerbaggrund?	(1) Ingen (2) Næsten ingen (3) Under halvdelen (4) Omkring halvdelen (5) Over halvdelen (6) Næsten alle (7) Alle (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
E2	Hvor stor en del af dine venner har indvandrerbaggrund?	(1) Ingen (2) Næsten ingen (3) Under halvdelen (4) Omkring halvdelen (5) Over halvdelen (6) Næsten alle (7) Alle (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
E3	I hvilken grad oplever du, at din familie giver dig lov til at vælge dine venner?	(1) I høj grad (2) I nogen grad (3) I mindre grad (4) Slet ikke (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
E4	Hvis du ikke selv må vælge dine venner, hvem bestemmer så, hvem du må være venner med? (flere svar mulige)	(1) Mor (2) Stedmor (3) Far (4) Stedfar (5) Bedstemor (6) Bedstefar (7) Søster, halvsøster, stedsøster (8) Bror, halvbror, stedbror (9) Kæreste, ægtefælle (10) Andet familiemedlem (11) Slægtninge bosat i udlandet (12) Families netværk, omgangskreds (13) Venner (14) Andre (15) Ønsker ikke at svare	E3=2-5 Alle der ikke svarer "i høj grad" eller "ønsker ikke at svare" i E3
E5	Må du ses med venner af det modsatte køn, som ikke er i din familie?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
E6	I hvilken grad er du enig i, at brødre er ansvarlige for deres	(1) I høj grad enig (2) I nogen grad enig	Alle

søstres opførsel?	(3) I mindre grad enig (4) Slet ikke enig
	(8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare

Blok F

Betydningen af hensynet til familiens ære

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
F1	Hvor meget betyder hensynet til familiens ære eller ry for, hvad du må i din hverdag?	(1) Alt (2) Meget (3) Noget (4) Lidt (5) Intet (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
F2	Hvis du handler efter hensynet til din families ære eller ry, hvorfor gør du det? Flere svar mulige	(1) Jeg gør det for min egen skyld, fordi jeg synes, det er vigtigt (2) Jeg gør det for at undgå de konsekvenser, en overtrædelse kunne have for mig (3) Jeg gør det for at undgå de konsekvenser en overtrædelse kunne have for andre (4) Jeg gør det, fordi min familie synes, det er vigtigt (5) Jeg gør det, for at beskytte min familie mod sladder (6) Andet	F1=1-4 Alle der ikke svarer 'Intet' eller 'ved ikke' i spm. F1

Blok G

Social kontrol i forhold til ægteskab, sex og samliv

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
G1	Er du gift?	(1) Ja (2) Nej (9) Ønsker ikke at svare	Alle
G1_1	Måtte du, eller tror du, at du måtte have en kæreste for din familie, inden du blev gift?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	G1=1 Gifte
G2	I hvilken grad føler du, at din familie har givet dig lov til at vælge din nuværende ægtefælle?	(1) I høj grad (2) I nogen grad (3) I mindre grad (4) Slet ikke (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	G1=1 Gifte
G3	Har din familie valgt din ægtefælle mod din vilje?	(1) Ja (2) Nej (9) Ønsker ikke at svare	G2=2-5 Alle, der ikke svarer "i høj grad" i spm. G2

G4	Må du, eller tror du, at du må have en kæreste for din familie?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	G1=2 Ugifte
G5	I hvilken grad tror du, at din familie vil give dig lov til at vælge, hvem du gifter dig med?	(1) I høj grad (2) I nogen grad (3) I mindre grad (4) Slet ikke (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	G1=2 Ugifte
G6	Tror du, at din familie vælger en fremtidig partner eller ægtefælle til dig imod din vilje?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	G5=2-5 Alle, der ikke svarer "i høj grad" i spm. G5
G7	Uanset om du har børn eller ej, vil du da tillade dine børn at have en kæreste med anden etnisk baggrund end dig selv?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
G8	I hvilken grad tror du, at din familie ville acceptere, hvis du havde en kæreste af samme køn som dig selv?	(1) I høj grad (2) I nogen grad (3) I mindre grad (4) Slet ikke (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	G1=2 Ugifte
G9	Synes du, det er vigtigt, at en pige venter med at have sex til hun bliver gift?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
G10	Bløder alle kvinder ved første samleje?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
G11	Er du bange for ikke at bløde ved det første samleje, efter du er blevet gift?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	G1=2 og kun kvinder Ugifte kvinder
G12	Var du bange for ikke at bløde under første samleje, da du blev gift?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	G1=1 og kun kvinder Gifte kvinder
G13	Er det vigtigt for dig, at din fremtidige ægtefælle bløder under første samleje efter I er blevet gift?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	G1=2 og kun mænd Ugifte mænd

G14	Var det vigtigt for dig, at din ægtefælle blødte under første samleje, da I blev gift?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	G1=1 og kun mænd Gifte mænd
G15	Synes du det er ok, hvis forældre og andre familiemedlemmer bestemmer, hvem de unge i en familie skal gifte sig med?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle

Blok H

Holdninger til ligestilling

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
H1	Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at blive skilt?	(1) Helt enig (2) Overvejende enig (3) Hverken enig eller uenig (4) Overvejende uenig (5) Helt uenig (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
H1_1	Synes du, at det er manden eller kvinden, der skal have størst mulighed for at blive skilt?	(1) Manden (2) Kvinden (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	H1=2-5 Alle, der ikke svarer 'helt enig' i spm H1.
H2	Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at få forældremyndighed over fælles børn efter en skilsmisse?	(1) Helt enig (2) Overvejende enig (3) Hverken enig eller uenig (4) Overvejende uenig (5) Helt uenig (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
H2_1	Synes du, at det er manden eller kvinden, der skal have størst mulighed for at få forældremyndigheden over fælles børn efter skilsmisse?	(1) Manden (2) Kvinden (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	H2=2-5 Alle, der ikke svarer 'helt enig' i spm H2.
H3	Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have samme mulighed for at arve efter et dødsfald?	(1) Helt enig (2) Overvejende enig (3) Hverken enig eller uenig (4) Overvejende uenig (5) Helt uenig (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
H3_1	Synes du, at det er manden eller kvinden, der skal have størst mulighed for at arve efter et dødsfald i den nærmeste familie?	(1) Manden (2) Kvinden (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	H3=2-5 Alle, der ikke svarer 'helt enig' i spm H3.
H4	Hvor enig eller uenig er du i, at mænd og kvinder bør have sam-	(1) Helt enig (2) Overvejende enig	Alle

	me mulighed for at have et arbejde?	(3) Hverken enig eller uenig (4) Overvejende uenig (5) Helt uenig (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	
H4_1	Synes du, at det er manden eller kvinden, der skal have størst mulighed for at have et arbejde?	(1) Manden (2) Kvinden (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	H4=2-5 Alle, der ikke svarer 'helt enig' i spm H4.

Blok I

Konkrete oplevelser med social kontrol (karakteren)

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
I1	Har du inden for det seneste år været udsat for at familiemedlemmer har tjekket din mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dig?	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
I1_1	Hvis nogen har tjekket din mobil, computer eller taske for at kontrollere dig, hvem har det så været?	(1) Mor (2) Stedmor (3) Far (4) Stedfar (5) Bedstemor (6) Bedstefar (7) Søster, halvsøster, stedsøster (8) Bror, halvbror, stedbror (9) Kæreste, ægtefælle (10) Andet familiemedlem (11) Slægtninge bosat i udlandet (12) Families netværk, omgangskreds (13) Venner (14) Andre (15) Ønsker ikke at svare	I1=1-2 Alle, der har svaret "ja, mange gange" eller "ja, enkelte gange" til spm. I1
I2	Har du inden for det seneste år været udsat for at familiemedlemmer har overvåget dig ved at ringe til dig eller følge efter dig?	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
I2_1	Hvis nogen har overvåget dig ved at ringe til dig eller følge efter dig, hvem har så overvåget dig? (flere svar mulige)	(1) Mor (2) Stedmor (3) Far (4) Stedfar (5) Bedstemor (6) Bedstefar (7) Søster, halvsøster, stedsøster (8) Bror, halvbror, stedbror (9) Kæreste, ægtefælle (10) Andet familiemedlem (11) Slægtninge bosat i udlandet (12) Families netværk, omgangskreds	I2=1-2 Alle, der har svaret "ja, mange gange" eller "ja, enkelte gange" til spm. I2

		(13) Venner (14) Andre	
		(15) Ønsker ikke at svare	
I3	I hvilken grad føler du, at du har frihed til at gøre de samme ting som dine jævnaldrende kammerater af modsatte køn?	(1) I høj grad (2) I nogen grad (3) I mindre grad (4) Slet ikke (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle

Blok J

Sanktioner og reaktionsmønstre fra familien

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
J1	Har du oplevet, at dine forældre eller andre familiemedlemmer har truet dig med, at din opførsel vil få negative konsekvenser for familien?	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
J2	Har du været udsat for at dine forældre har brudt kontakten med dig mod din vilje?	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
J3	Har du været udsat for trusler om fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer? (Fx at blive slået)	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
J3_1	Har du været udsat for fysisk vold fra forældre eller andre familiemedlemmer? (Fx at blive slået)	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
J4	Har din familie truet dig med at blive sendt til et andet land, for at du skulle opdrages i deres kultur eller religion?	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
J4_1	Har din familie sendt dig på ufrivilligt ophold i et andet land, for at du skulle opdrages i deres kultur eller religion?	(1) Ja (2) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	J4=1-2 Alle, der har svaret "ja, mange gange" eller "ja, enkelte gange" til spm. J4
J5	Hvor ofte fortæller du din familie sandheden om, hvad du laver, når du ikke er hjemme?	(1) Altid (2) Ofte (3) Nogle gange (4) Sjældent	Alle

		(5) Aldrig	
		(8) Ved ikke	
		(9) Ønsker ikke at svare	
J6	Er du bange for at din familie lægger planer for din fremtid imod din vilje?	(1) Ja (2) Nej	Alle
		(8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	

Blok K

Konkrete oplevelser med udøvelse af social kontrol

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
K1	Har du inden for det seneste år været udsat for at familiemedlemmer har presset dig til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer?	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
K2	Hvis du er blevet presset til at kontrollere søskende og andre familiemedlemmer, hvem har så presset dig? (flere svar mulige)	(1) Mor (2) Stedmor (3) Far (4) Stedfar (5) Bedstemor (6) Bedstefar (7) Søster, halvsøster, stedsøster (8) Bror, halvbror, stedbror (9) Kæreste, ægtefælle (10) Andet familiemedlem (11) Slægtninge bosat i udlandet (12) Families netværk, omgangskreds (13) Venner (14) Andre (15) Ønsker ikke at svare	K1=1-2 Alle, der har svaret "ja, mange gange" eller "ja, enkelte gange" til spm. K1
K3	Har du inden for det seneste år tjekket søskendes eller andre familiemedlemmers mobil, mail, computer eller taske for at kontrollere dem?	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
K4	Har du inden for det seneste år overvåget søskende eller andre familiemedlemmer fx ved at ringe til dem eller følge efter dem?	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle
K5	Har du inden for det seneste år udsat søskende eller andre familiemedlemmer for fysisk vold? (Fx slået)	(1) Ja, mange gange (2) Ja, enkelte gange (3) Nej (8) Ved ikke (9) Ønsker ikke at svare	Alle

Blok L

Psykisk trivsel

Spm. nr.	Spørgsmål	Svarmuligheder	Besvares af
L	I de sidste to uger...		Alle
L_1	... har du været glad og i godt humør	(1) Hele tiden (2) Det meste af tiden (3) Lidt mere end halvdelen af tiden (4) Lidt mindre end halvdelen af tiden (5) Lidt af tiden (6) På intet tidspunkt	Alle
L_2	... har du følt dig rolig og afslappet	(1) Hele tiden (2) Det meste af tiden (3) Lidt mere end halvdelen af tiden (4) Lidt mindre end halvdelen af tiden (5) Lidt af tiden (6) På intet tidspunkt	Alle
L_3	... har du følt dig ubekymret	(1) Hele tiden (2) Det meste af tiden (3) Lidt mere end halvdelen af tiden (4) Lidt mindre end halvdelen af tiden (5) Lidt af tiden (6) På intet tidspunkt	Alle
L_4	... har du følt dig aktiv og energisk	(1) Hele tiden (2) Det meste af tiden (3) Lidt mere end halvdelen af tiden (4) Lidt mindre end halvdelen af tiden (5) Lidt af tiden (6) På intet tidspunkt	Alle
L_5	... er du vågnet frisk og udhvilet	(1) Hele tiden (2) Det meste af tiden (3) Lidt mere end halvdelen af tiden (4) Lidt mindre end halvdelen af tiden (5) Lidt af tiden (6) På intet tidspunkt	Alle
L_6	... har din dagligdag været fyldt med ting der interesserer dig	(1) Hele tiden (2) Det meste af tiden (3) Lidt mere end halvdelen af tiden (4) Lidt mindre end halvdelen af tiden (5) Lidt af tiden (6) På intet tidspunkt	Alle

BILAG 6

INTERVIEWGUIDES

Der er anvendt to interviewguides til undersøgelsens kvalitative del: én til de unge informanter og én til forældrene. Alle interview er indledt med et speak, som introducerer undersøgelsens temaer, takker informanten for deltagelse samt understreger, at interviewet gennemføres anonymt. Interviewguiden består af en række baggrundsspørgsmål efterfulgt af 5-6 temaer.

De anvendte interviewguides bestod af en række underspørgsmål for hver enkelt tema. Disse er i det følgende opsummeret som en række undertemaer for hvert enkelt tema.

Temaer for interview med unge

Baggrundsspørgsmål

- Alder
- Fødested
- Etnisk oprindelse og migrationshistorie (1.G/2.G, flygtning/indvandrer)
- Forældres beskæftigelse (arbejde/uddannelse/ledig)
- Økonomi
- Familie i Danmark
- Søskende (antal, alder og køn)
- Bopæl (hjemmeboende/udeboende)
- Beskæftigelse (uddannelse/arbejde/ledig)
- Uddannelsesniveau

Uddannelse og arbejde

- Valg af uddannelse, herunder motivation for uddannelsesvalg
- Forældres holdning til de unges uddannelse, herunder betydningen af forældrenes ønsker og forventninger

Netværk og fritidsliv

- Bekendtskabskreds (familie, venner og kollegaer, herunder etnicitet)
- Forældres holdning til de unges bekendtskabskreds, herunder kontakt med det modsatte køn
- Husregler og de unges deltagelse i fritidsliv

- Forældres holdning til alkohol, rygning og fester, herunder forældrenes regler og de unges virkelighed
- Hensynet til familiens ære og ry, herunder hvordan det påvirker hvad de unge må og ikke må
- Konkrete oplevelse med negativ social kontrol i form af kontrol eller overvågning

Kærester og ægteskab – Valg af partner

- Civilstatus (single/forlovet/gift), herunder partners beskæftigelse og etniske oprindelse
- Valg af kæreste/ægtefælle, herunder egne forventninger til fremtidig kæreste/ægtefælle
- De unges oplevede og forventede proces i forbindelse med pardannelse/indgåelse af ægteskab
- Forældrenes regler og normer for at have en kæreste, herunder holdningen til sex før ægteskab
- Forældres holdning og forventninger til børns ægtefælle, herunder forældrenes reelle indflydelse på børns valg af ægtefælle
- Forældres holdning til homoseksualitet, herunder pres mod heteronormativ seksualitet

Religion

- Forældrenes religiøse overbevisning vs. de unges egen religiøse overbevisning, herunder grad af religionens betydning for deres hverdagsliv (grad af religiøsitet)
- De unges oplevede religionsfrihed, herunder konsekvenser ved fravalg
- Brug af tørklæde, herunder de unges bevæggrunde for at bære tørklæde og forældre eventuelle indflydelse

Familieliv og opdragelse

- Forhold til forældre, herunder forældrenes forventninger til de unge
- Konflikter med forældre, herunder konflikttyper og håndtering af konflikter
- Refleksioner over opvækst generelt
- Forhold til søskende
- Konflikter med søskende, herunder konflikttyper og håndtering af konflikter

Holdninger til udøvelsen af social kontrol

- De unges egne holdninger, som understøtter negativ social kontrol
- Refleksion over fremtidigt familieliv, herunder opdragelse af egne børn sammenlignet med egen opvækst

Temaer for interview med forældre

Baggrundsspørgsmål

- Alder
- Etnisk oprindelse og migrationshistorie, herunder tidspunkt for og årsag til migration (flygtning/indvandrer)
- Civilstatus, herunder partners alder, beskæftigelse og etniske oprindelse
- Børn (andel, alder og køn)
- Bopæl (hvor og med hvem)
- Familie i Danmark (foruden kernefamilie)
- Beskæftigelse (uddannelse/arbejde/ledig)
- Økonomi

Børnenes valg af venner og fritidsaktiviteter

- Børns fritidsaktiviteter, herunder kendskab til børns liv og aktiviteter udenfor hjemmet
- Holdningen til børns deltagelse i fritidsaktiviteter
- Børns primære venner, herunder venner af det modsatte køn
- Holdningen til børns valg af venner
- Husregler, herunder konsekvenser ved overtrædelse af regler
- Holdning til "Ungdomslivet i Danmark", herunder alkohol, rygning og fester
- Hensynet til familiens ære og ry, herunder hvordan det påvirker hvad børnene må og ikke må

Børns valg af kæreste/ægtefælle

- Børnenes civilstatus
- Forældrenes regler og normer for at have en kæreste, herunder holdningen til sex før ægteskab
- Forældrenes holdning og forventninger til børns ægtefælle, herunder forældrenes indflydelse på børns valg af ægtefælle
- Forældrenes holdning til homoseksualitet, herunder pres mod heteronormativ seksualitet

Religion

- Forældrenes religiøse overbevisning, herunder grad af religionens betydning for deres hverdagsliv (grad af religiøsitet)
- Holdning til børns valg/fravalg af religion, herunder konsekvenser ved fravalg
- Holdning til børns brug af tørklæde

Familieliv og opdragelse

- Forhold til børn
- Konflikter med børn, herunder konflikttyper og håndtering af konflikter
- Værdier og opdragelse
- Religions og kulturs betydning for opdragelse
- Egen opdragelse

Børnenes valg af uddannelse og/eller arbejde

- Børnenes beskæftigelse (uddannelse/arbejde/ledig)
- Forældrenes holdning og forventninger til børns uddannelse, herunder forældrenes indflydelse på børns uddannelsesvalg